

Грозвий перевал
Бронте Емілі

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ 1801. Я щойно повернувся від свого орендодавця - єдиного сусіда, з яким мені доведеться мати

справу. Оце люба місцинка! Не думаю, що будь-де в Англії я міг би почуватися більш відірваним од життєвої

товкотнечі. Це справжня благодать для мізантропа; і ми з містером Хіткліфом, здається, успішно поділимо на двох

царину нашої самоти. Серйозний чолов'яга! Він ледве зважив на щиросерду приязність, із якою я, під'їхавши, дивився

в його підозріливо примружені з-під брів темні очі; а його руки, у той час як називав своє ім'я, все глибше ховалися за

пройми жилета, ніби ревно боронячись од чужого вторгнення. - Містер Хіткліф? - промовив я. Він кивнув у відповідь.

- Містер Локвуд, ваш новий орендар, сер. Маю честь одразу ж після приїзду засвідчити вам свою повагу та висловити

щире сподівання, що вам не завдасть клопоту мій намір оселитись у Трашкрос-Грейндж; вчора я почув, що ви нібито

мали на думці... - Трашкрос-Грейндж - моя власність, сер, - обірвав він мене, скривившись. - І, як на те моя воля, я

нікому не дозволяю завдавати мені клопоту. Прошу! Це "прошу" було виціджене крізь зціплені зуби і прозвучало, ніби

побажання йти під три чорти; та й хвіртка, на яку він спирався, не поспішала гостинно розчинитись. Мабуть, саме

тому я вирішив прийняти запрошення: мене зацікавив цей чоловік, іще відлюдькуватіший од мене самого. Аж

побачивши, що мій кінь тупцяє біля воріт, він нарешті простяг руку, щоб їх відімкнути; і, з похмурым виглядом

пройшовши поперед мене бруківкою, гукнув, коли ми ступили на подвір'я: - Джозефе, візьми коня містера Локвуда! І

принеси нам вина. "Оце й уся челядь, - подумав я, почувши цей подвійний наказ. - Немає дива, що подвір'я геть

заросло травою, а живопліт підстригає лише худоба". Джозеф виявився підстаркуватим - ба ні, справді-таки старим

чоловіком: древній стариган, хоч іще в силі. Допмагаючи мені спішитися, він вельми бундючно пробуркотів собі під

ніс: "Хай Бог милує!" - та я, дивлячись на його кисле обличчя, великодушно припустив, що бідолаха сподівається з

Божої ласки впоратись із шлунковим розладом, а ця святоблива скарга не має ніякого стосунку до моєї несподіваної

появи. Грозвий Перевал - так називається маєток містера Хіт- кліфа. "Грозвий" - саме це слово якнайкраще

відображає сваволю стихій, у владі яких опиняється тутешня місцевість негожої днини. Насправді тут завжди дме

холодний свіжий вітер. Про силу північного буревію свідчать похилені стовбури кволіх ялиночок поза будинком та

ріденькі кущики глоду, що немічно простягають свої висохлі кінцівки в один бік, ніби благаючи сонце зглянутися над

ними. На щастя, архітекторів вистачило обачливості, щоб укріпити будинок: вузькі віконця глибоко втоплені у стіни,

кути захищені широкими кам'яними підвалинами. Перед тим як переступити поріг, я хвилю зволікав, милуючись

химерно порізьбленою брамою парадного ганку; над дверима, поміж обшарпаних грифонів та пустотливих дитинчат, я

угледів дату "1500" та ім'я "Хейртон Ерншоу". Я хотів зауважити про це господареві, сподіваючись почути від нього

історію будинку, але він застиг біля дверей, промовисто даючи зрозуміти, що мені слід або скоренько ввійти, або

забиратися геть; а я не мав ніякого бажання дратувати його - принаймні до того, як роздивлюся будинок. Ступивши ще

крок, ми опинилися просто в родинній вітальні - їй не передував хол чи передпокій; тут її називають "домом". "Дім"

здебільшого виконує роль і скромненького салону, й кухні; але я вирішив, що у Грозовому Перевалі кухню витіснили

до іншого крила будинку: звідкілясь долинав людський гомін та брязкіт посуду. Та й величезна груба не мала ніяких

ознак, що в ній хоч інколи щось смажиться, вариться або печеться; на стіні поруч із нею не вилискували, як то

заведено, мідні каструлі та бляшані черпаки. Один бік стіни, щоправда, аж горів від блиску олов'яних тарелів, срібних

глеків та кухлів: вони вишикувалися ряд у ряд на полицях грубезної дубової шафи, що височіла до самого даху.

Анатомія останнього була відкрита для сторонніх очей, окрім тих місць, де шкарубкі балки ховалися за жмутами вівса

та свинячими окостами. Біля димаря лиховісно маячили всілякі рушниці та пара пістолетів; це своєрідне оздоблення

завершували три с'як-так обквецяні бляшанки для набоїв. Підлога була вкрита плитами з гладкого білого каменю; грубі

стілці з високими спинками пофарбовані зеленим; осторонь, у затінку, стояли дві важкі чорні лави. Під кухонною

шафою розляглася здоровенна темно-руда сука пойнтера, а біля неї скавулів цілий виводок цюцьків; в інших закутках

також тулилися мисливські собаки. І в будинку, і в його умеблюванні не вбачалося б нічого дивного, якби вони

належали одному з хазяйновитих фермерів Півночі, твердолобому селюкові, вбраному у штани до колін та гетри.

Завітавши післяобідньої години до будь-якої оселі за п'ять-шість миль звідси, ви побачите у кріслі за столом такого

здорованя - а перед ним кухоль доброго елю. Та суперечність між містером Хіткліфом і його домівкою просто впадає в

око. З виду він схожий на смаглявого цигана, а одягом і манерами нагадує джентльмена - тобто джентльмена в подобі

провінційного сквайра; йому властива певна недбалість, але неохайним його не назвеш: від його стрункої, міцної

постаті ніби віє холодом. Можливо, комусь він здався б пихатим нечемою, - але щось підказує мені, що справа тут не в

надмірній гордині: я підсвідомо здогадуюся, що ця відчуженість коріниться у відразі до показних виявів почуття, до

всього, що робиться про людське око. Він і любить, і ненавидить потайки - і вважає вияви любові або ненависті за

недоречне глупство. Та чи не поспішаю я з висновками, приписуючи йому свої власні риси? Причини, що спонукають

містера Хіткліфа замикатися в собі при нагоді нового знайомства, можуть бути зовсім іншими, аніж у мене. Я дивна

людина: моя люба матуся завжди казала, що мені не судилося зазнати сімейного щастя, і минулого літа я переконався,

що таки на нього не заслуговую. Відпочиваючи на морському узбережжі, я зустрів одне чарівне створіннячко; вона

здавалася мені справжньою богинею - до тих пір, поки не звертала на мене анінаймен- шої уваги. Я не освідчився їй

уголос, та з моїх промовистих поглядів і дурневі було ясно, що я закохався в неї до нестями. Нарешті вона все

зрозуміла і подарувала мені стрічний погляд - найніжніший погляд, який лишень можна собі уявити. І що ж я вдіяв?

Соромно зізнатись, але я знов відчужено замкнувся у своїй мушлі. На кожний погляд я відповідав усе суворіше; врешті-решт бідна крихітка засумнівалась у власному почутті і, гірко картаючи себе за уявну помилку, вмовила матір

поїхати звідти. Таке дивацтво принесло мені славу безсердечного негідника; і лише я один знав, наскільки це

несправедливо. Я сів біля вогню, напроти місця, обраного господарем, і, щоб заповнити вимушену мовчанку, спробував побавитись із сукою: вона полишила свої материнські обов'язки й по-вовчому підкралася ззаду до моїх ніг.

Роззявивши пащеку, кровожерно вишкірила на мене свої білі ікла й відповіла на мою увагу протяжним гарчанням. - Ви

б краще дали суці спокій, - в тон з нею гарикнув містер Хіткліф, вгамовуючи бестію стусаном ноги. - Вона в мене не

розпаскуджена, не для того її тримаю. Потім, повернувшись до бічних дверей, він заволав знову: - Джозефе! Джозеф

щось промимрив із недосяжних глибин льоху, та вочевидь не квапився виринути перед хазяйські очі. Довелося

господареві самому спуститись до нього, залишивши мене vis-à-vis¹⁰
із паскудною сукою та двома кошлатими

вівчарками, що разом із нею взялися чигати на кожен мій порух. Я аж
ніяк не горів бажанням поспілкуватися з ними

ближче, тому сидів собі тихесенько; та, на жаль, вважаючи їх
неспроможними зрозуміти мовчазне глузування, я почав

підморгувати і строїти міни цій славній трійці - і так дошкулив
волохатій леді, що вона, оскаженівши з люті, зненацька

шарпнулася до моїх колін. Я відштурхнув її геть і хутко присунув до
себе стіл. Наша сутичка наполохала всю зграю, і з

півдесятка чотириногих демонів повискакувало зі своїх потаємних
сховищ на середину кімнати. Я відчув, що мої ноги

та поли одягу зазнають відчутних утисків, і, не дуже вдало
відмагаючись кочергою від найгрізніших супротивників,

нарешті був змушений покликати на допомогу. Містер Хіткліф і його
слуга підіймалися з льоху страх як повільно; не

думаю, що вони хоч трохи прискорили кроки, почувши відчайдушний
гвалт у кімнаті. На щастя, одна з куховарок

виявилася більш спритною: дебела молодиця у фартусі, з закасаними
рукавами та розпашілим лицем, озброєна

сковорідкою, відважно кинулася мені на поміч. Вона воювала своєю
зброєю, а до того ж іще й язиком, із таким

завзяттям, що буря вщухла за якусь мить. Груди моєї рятівниці ще
бурхливо надимались, як море після шторму, коли

на сцені з'явився господар. - Що за чортівня! - гримнув він, так
позирнувши на мене, що я ледь стримався від

обурення. - Чортівня якась, справді! - кинув я. - Ті євангельські свині, одержимі дияволом, не мали такого бісівського

духу, як оці ваші тварюки, сер! Ви б могли так само вкидати своїх гостей у тигряче лігво! - Вони нікого не займають,

якщо їх не чіпати, - відповів господар і, поставивши на стіл пляшку вина, посунув його на місце. - Собаки мають бути

насторожі. Вип'єте склянку вина? - Ні, дякую. - Не покусали, ні? - Якби так, це б їм далось взнаки. Обличчя Хіткліфа

скривилося в посмішці. - Та хай йому, - мовив він. - Не гнівайтесь, містере Локвуд. Ось скуштуйте-но мого вина. Гості

в цьому домі - така рідкість, що ні я, ні собаки, мушу зізнатися, не вміємо їх прийняти як належить. Ваше здоров'я,

сер! Я вклонився і вимовив тост у відповідь, збагнувши, що було б справді смішно ображатися на негостинний прийом

собачої зграї. До того ж мені не хотілось, аби хазяїн здійняв мене на глум. А він, мабуть, поміркувавши, що не слід

сваритись із вигідним орендарем, облишив свою лаконічну манеру та перейшов до розмови про те, що - на його думку

- мало мене цікавити, тобто пустився в довгу розповідь про переваги та вади моєї нової оселі. Я визнав, що він

напрочуд гарно обізнаний щодо предмета нашої бесіди; і, перед тим як попрощатись, насмілився попередити його, що

наступного дня завітаю сюди знову. Було видно, що він цьому не дуже зрадів. Але я все одно прийду. Порівняно з ним

я здаюся собі на диво товариською людиною!**РОЗДІЛ ДРУГИЙ** Учора опівдні повіяло туманною вогкістю, і я вже

схилявся до того, щоб посидіти біля вогню у своєму кабінеті, а не плентатися по грязюці до Грозового Перевалу.

Проте, пообідавши (до речі, я обідаю о пів на першу: покоївка, огрядна пані, що наче становить невід'ємну частину

цього будинку, не спромоглася - чи радше не схотіла - зрозуміти мого прохання подавати обід о п'ятій) і піднявшись

нагору з цим лінкуватим наміром, я переступив поріг своєї кімнати і побачив служницю, що, стоячи навколішки

посеред щіток та вугільних кошиків, здіймала хмари пекельної кіптяви у сумлінному намаганні загасити жевріючий

вогник під купою попелу. Це дійство спонукало мене до втечі; я схопив капелюха - і після чотиримильної прогулянки

опинився біля маєтку Хіткліфа. З неба повільно пливли легкі пір'їнки першого снігу. Земля на оголеній вершині

пагорба скам'яніла, скута раннім морозом, і холод пробирав мене аж до кісток. Після марної спроби зрушити важкий

засув хвіртки я переліз через паркан і, пробігши брукованою стежкою поміж кущів агрусу, почав шалено калатати у

двері, поки в мене не затерпли пальці. У домі лементували собаки. "От капосні людиці, - шпетив я подумки мешканців

будинку, - поховати б вас тут на віки вічні за таку гостинність! Хай там що, а я б удень не замикав отак клятих дверей!

Та стривайте, я ж усе одно ввійду!" Украй розлютившись, я схопився за клямку і почав чимдуж гамселити у двері.

Джозеф визирнув у кругле віконце омшаника, скривившись, мов середа на п'ятницю. - Шо ви хочете? - обіззався він. -

Хазяїн отам-о в кошарі, як вам тре' з ним балакати, то йдіть тудою! - А вдома що, нікого немає? - закричав я у

відповідь. - Нікого, тіки сама господиня. Та вона вам не відчинить, хоч ви до ночі грюкайте. - Чому? Чи ви не можете

їй сказати, хто я, Джозефе? - Не-є, нащо воно мені здалося, - промимрив він, одступаючи від вікна. Падав густий

лапатий сніг. Я взявся за клямку, щоб удатися до наступної спроби, та раптом побачив хлопця, який без кожуха, з

вилами на плечі, виходив із заднього двору. Він загукав мені, щоб я йшов за ним; і, обминувши пральню та бруковане

подвір'я, на якому містилися комора для вугілля, смок та голуб'ятня, ми нарешті дісталися просторої, теплої, затишної

кімнати, вже знайомої мені. Вона була осяяна відблисками вогнища, складеного з вугілля, торфу та хмизу; а біля столу,

щедро накритого для вечері, я мав щасливу нагоду побачити господиню, про чие існування раніше й не підозрював. Я

вклонився і чекав, поки вона запросить мене сісти. Вона дивилася на мене, відкинувшись назад на своєму стільці, і

продовжувала незворушно мовчати. - Кепська погода! - мовив я. - Боюся, місіс Хіткліф, вам колись рознесуть двері

через лінощі вашої прислуги: мені довелося довгенько гамселити, поки мене почули. Вона мовчала - ні пари з уст. Я

дивився на неї, вона - на мене; і її заціпенілий погляд, сповнений непримиренної крижаної ворожості, змусив мене

здрігнутись. - Сідайте, - наказав хлопець майже грубо. - Він зараз прийде. Я послухався; кахикнувши, озвався до

паскудниці Юно-ни, і вона люб'язно ворухнула кінчиком хвоста, показуючи, що пам'ятає про наше знайомство. -

Гарна яка звірина, - заговорив я знову. - А цуценят будете, мабуть, роздавати? - Вони не мої, - мовила чарівна

господиня так непривітно, як навряд чи зміг би відповісти сам Хіткліф. - Ну, то, напевне, ото вже ваші улюбленці! -

підтакнув я, киваючи на ліжничку у темному кутку, де маячило щось схоже на кицьок. - Це виглядало б трохи дивно, -

насмішкувато відрізала вона. То була купа битих кролів. Я знов кахикнув і посунувся ближче до вогню, знічев'я

повторивши своє зауваження про негоду. - Не треба було виходити надвір, - відказала вона й підвелася, щоб зняти з

полиці над комином два яскраво помальовані чайні слоїки. Досі вона залишалася в тіні; та зараз я зміг роздивитись її

фігуру й обличчя. Вона була тендітна і зовсім юна. Я ще ніколи не бачив такої дивовижної вроди. Тонкі шляхетні риси

обличчя; льняні, майже золоті кучері неприбраного волосся вільно спадають на ніжну шию; а очі - якби тільки вони

дивилися хоч трохи ласкавіше! - просто чарували своєю красою. На щастя для мого вразливого серця, я не помітив у її

погляді нічого, крім презирства та ще дивної, безнадійної туги. Бляшанки з чаєм стояли досить високо, і вона ледве

могла до них дотягтись; я підвівся з місця, бажаючи їй допомогти, але вона відсахнулася від мене, ніби скупий лихвар,

якому раптом запропонували допомогти підрахувати бариші. - Не потрібна мені ваша допомога, - пирхнула вона. - Я й

сама впораюсь. - Перепрошую, - квапливо промовив я. - Вас запросили на чаювання? - вимогливо спитала вона,

одягаючи фартуха поверх своєї акуратної чорної сукні, і взяла ложечку, щоб заварювати чай. Я відповів: - Із

задоволенням вип'ю чашечку. - Вас запросили? - наполягала вона. - Ні, - зізнався я, злегка всміхнувшись. - Мабуть,

тепер вам слід мене запросити. Вона жбурнула ложечку з чаєм у слоїк і всілася на своє старе місце. Її чоло було

нахмарене, нижня губка відкопилилася, немов у дитини, що ледве тамує сльози. Хлопець тим часом, нап'явши

порепаного, латаного-пе-релатаного кожуха та виструнчившись на повен зріст біля вогню, дивився на мене так, ніби я

завдав йому кривної образи. Тепер я сумнівався, що це простий слуга. Його одяг та говірка, однаково грубі, не

свідчили про належність до верхів суспільства; руде волосся звисало нечесаними пасмами; на щоках куйовдилися

неохайні бакенбарди, а руки були засмагли, як у селянина. Та його манера поводитися була вільною, навіть дещо

зверхньою, і нічим не нагадувала запопадливого крутійства прислуги перед хазяями. Так і не второпавши, що це за

один, я вирішив не зважати на його дивну поведінку; а кількома хвилинами пізніше мене звільнила від цієї неприємної

гри поява Хіткліфа. - Бачите, сер, я прийшов, як обіцяв, - вигукнув я з удаваною жвавистю. - І, боюся, мені доведеться з

півго-динки у вас посидіти, якщо ви будете такі ласкаві надати мені притулок від негоди. - Півгодини? - мовив він,

обтрушуючи одяг від снігу. - Дивно, що вам забаглося розгулювати в таку заметіль. Знаєте, як легко заблукати в

тутешніх болотах? Навіть той, хто знає ці місця, може такого вечора втрапити у твань. До вашого відома, погода

найближчим часом навряд чи зміниться. - То, може, хтось із ваших хлопців мене проведе, а потім переночує у

Грейнджі? Ви можете когось відпустити зі мною? - Ні, не можу. - Невже? Ну, тоді покладатимуся на власні сили. -

Хм!... Ми колись діждемося чаю? - накинувся він на юного обідранця, що раз у раз шугав злостивим поглядом то на

мене, то на молоду леді. - А йому теж наливати? - спитала вона, звертаючись до Хіткліфа. - Ти почнеш колись

ворушитися? - процідив він з такою люттю, що мене аж підкинуло. Тон, яким це було вимовлено, свідчив про

природжену жорстокість вдачі. Тепер містер Хіткліф уже не здавався мені просто "серйозним чолов'ягою". Коли всі

приготування було скінчено, він скомандував: - Ну, сер, беріть собі стільця. Всі ми - і неотесаний парубійко також -

повсідалися за стіл і в суворій мовчанці заходилися чаювати. Я вирішив, що мушу хоч трохи розвіяти нагнані мною

хмари. Адже не можуть вони завжди бути такими мовчазними й похмурими; я не йняв віри, що люди, бодай найгіршої

вдачі, можуть щодня мати такі сердиті обличчя. - Дивно, - почав я, випивши одну чашку чаю і радо чекаючи наступної,

- дивно, наскільки змінюються наші смаки та уподобання під владою звички: багато хто не уявляє собі щасливого

життя в такій самотині, у якій живеете ви, містере Хіткліф; та я насмілюся стверджувати, що ви, в оточенні родини та

чарівної пані, яка владарює у вашому домі й вашому серці... - Моя чарівна пані! - обірвав він мене з диявольським

усміхом. - Де ж ви її бачите, мою чарівну пані? - Я мав на увазі, місіс Хіткліф, ваша дружина... - Он що! Ви натякаєте,

що її дух, мов янгол-заступник, оберігає спокій Ерозового Перевалу, в той час як тіло спочиває в землі? Я правильно

вас зрозумів? Бачачи, що схибив, я спробував виправити свою помилку. Звісно ж, різниця в роках між цими двома

надто велика для подружжя. Йому десь під сорок; о цій порі душевної зрілості чоловік не тішить себе надією, що його

покохає юне дівчатко. Така омана загрожує нам лише під старість. А їй років сімнадцять, не більше. Раптом мене

осяяла здогадка: "Певно, оцей лобуряка поруч зі мною, що сьорбає чай із блюдечка та кришить хліб брудними руками,

- її чоловік! Авжеж, Хіткліф-молодший! Вони скніють у своєму закапелку, і от вам сумні наслідки: дівча кинулося в

обійми цього хлопа, і гадки не маючи, що могло б віднайти більш гідного обранця! Ясна річ, що, побачивши мене,

воно шкодує про такий невдалий вибір". Остання думка може здатися дещо зухвалою; та це була правда. Мій сусід

виглядав надто незугарним, а я давно переконався на власному досвіді, що маю досить привабливу зовнішність. -

Місіс Хіткліф - моя невістка, - промовив містер Хіткліф, підтверджуючи мій здогад. Кажучи це, він дивно позирнув на

неї: у його погляді жевріла ненависть. Чи то м'язи його обличчя були збудовані таким чином, що створювали хибне

враження про його душевні почуття? - Так, звичайно ж. То вам пощастило заволодіти серцем цього світлого янгола, -

звернувся я до свого сусіда. Помилка виявилася ще гіршою від попередньої: парубійко густо зашарівся і стис кулаки,

ніби збираючись провчити мене за кривду. Та, вчасно схаменувшись, він обмежився лише брутальною лайкою, яку я

визнав за краще пропустити повз вуха. - Ви знову помиляєтесь, любий друже. Жоден із нас не має щастя володіти

вашим славнозвісним янголятком: її чоловік помер. Я сказав, що вона моя невістка, отже, вона була дружиною мого

сина. - І цей хлопець... - Не син мені, я вас запевняю! Хіткліф знову вишкірився в посміщці, ніби з мого боку було

нечуваною зухвалістю приписати йому таке батьківство. - Моє ім'я - Хейртон Ерншоу, - гарикнув хлопець, - і я раджу

вам його поважати! - Я, здається, нічим вас не образив, - відповів я, потай втішаючись із гордовитого тону, яким він

говорив про свою особу. Він уп'яв у мене довгий погляд, який я ледь витримав, змагаючись зі спокусою зацідити йому

у вухо чи голосно розреготатися з його недоречної бундючності. Я почувався дедалі більш незатишно в цьому теплому

родинному колі. Тоскна атмосфера будинку остаточно затьмарила затишок домашнього вогнища, і я вирішив надалі

бути обачнішим, аби не завітати утретє до цих відлюдків. Вечеря скінчилася; ніхто не зронив до мене ані слова, тому

я підійшов до вікна, щоб подивитись, чи надворі не розвиднюється.
Видовище було невтішне: настала темна ніч, і

небо та навколишні пагорби змішалися до купи в дикому танку
оскаженілої заметілі. - Не думаю, що зможу дістатися

додому без проводиря, - мимохить вирвалося в мене. - Шлях, мабуть,
уже замело; та в будь-якому разі я не знайду

дорогу в такій хуртовині. - Хейртоне, позаганяй вівці до кошари, а то
їх за ніч геть засипле снігом, - гримнув Хіткліф. -

А двері припни дошкою. - То що ж мені робити? - я почав дратуватись.
Мені ніхто не відповів; озирнувшись довкола, я

побачив лише Джозефа, що приніс собакам цебро вівсянки, та місіс
Хіткліф, схилену над вогнищем у немудрящій

забавці: та підпалювала сірники, які повипадали з коробки, коли вона
діставала з полиці чайного слоїка. Джозеф,

звільнившись від свого тягаря, обвів кімнату несхвальним поглядом і
проскреготів: - Це ж з якого дива ви тут

розсілися? Чи у вас стиду немає отако байдикувати, як надворі повно
роботи? Та ж на вас хоч гавкай - пуття не буде:

могила вас виправить! Чорти б вас узяли слідом за вашою любою
матінкою! Я спершу вирішив, що ця пишна промова

звернена до мене, і, палаючи обуренням, ступив до старого негідника з
наміром виштурхати його за двері; та місіс

Хіткліф зупинила мене. - Ах ти, старий занудо! - вигукнула вона. - А
ти не боїшся, що тебе чорти візьмуть, коли ти їх

так любо згадуєш? Попереджаю, остерігайся мене розсердити, а то я й
справді буду молитися дияволіві, щоб він

забрав тебе живцем у пекло! Ось подивися, Джозефе, - вела вона далі, знімаючи з полиці велику книгу в темній

обкладинці, - зараз ти побачиш, як гарно я розуміюся на чаклунстві. Чого, як ти гадаєш, здохла ота руда корова? А твої

напади ревматизму - думаєш, це не потойбічна кара? - Ох, відьма! - прошипів старий. - Господи, врятуй нас од

нечистого! - Ні, гріхороднику! Немає тобі порятунку! Забирайся звідси, або я прокляну тебе! Я зробила твій зліпок із

воску та клею, і якщо ти випробовуватимеш моє терпіння, то... ні, я не скажу, що на нього чекає! Ви побачите це на

власні очі! Іди, якщо не хочеш, щоб я тебе зурочила! Очі малої чаклунки зблиснули недобрим усміхом. Джозеф,

затрусившись од непідробного жаху, притьмом почвалав геть, на ходу осіняючи себе хресним знаменням та буркочучи:

"Відьма! Відьма!" Я подумав, що вона просто жартує в такий моторошний спосіб; і, коли ми zostалися наодинці,

спробував закликати її до співчуття. - Місіс Хіткліф, - промовив я щиро, - вибачте, що я насмілюся вас потурбувати.

Та смію думати, що ваша зовнішня краса свідчить і про душевні чесноти. Скажіть, як мені дістатися додому, бо я

увяляю це не краще, аніж ви, - як дійти до Лондона! - Ідіть тією дорогою, якою прийшли, - відповіла вона, згорнувшись у кріслі зі свічкою та великою книгою на колінах. - Це єдина порада, яку ви можете від мене почути. -

Отже, якщо ви дізнаєтеся, що мене знайдено мертвим десь у твані чи у сніговому заметі, ваше сумління не підкаже

вам, що в цьому є й ваша провина? - Чого б то? Я не в змозі вас супроводжувати. Вони не дозволять мені пройти

навіть до садової брами. - Ви! Та я б не смів попросити вас навіть вийти за поріг такої ночі! - вигукнув я. - Я тільки

прошу, щоб ви сказали мені, як знайти дорогу, а не вказували її; чи вмовили містера Хіткліфа дати мені когось у

проводирі. - Кого? Тут лише він сам, Ерншоу, Зіла, Джозеф та я. Кого ви оберете? - А немає на фермі ще якогось

хлопчини? - Ні; це всі. - Тоді мені доведеться залишитися тут на нічліг. - Це ви можете владнати з господарем. Мені до

цього немає діла. - Сподіваюся, це вам стане в науку, щоб ви дурно не пускалися в гірські мандрівки, - суворо оголосив

Хіткліф із дверей кухні. - Якщо ви тут ночуватимете, майте на увазі, що в мене особливих розкошів немає. Розділите

ліжко з Хейртоном або Джозефом. - Я можу спати в кріслі у цій кімнаті, - відповів я. - Ні, ні! Чужинець - то чужинець,

бідний чи багатий - однаково: мені ні до чого, аби тут хтось нишпорив без мого відома! - грубо мовив він. Такої образи

я не міг стерпіти. Кинувши якісь гнівні слова у відповідь, я метнувся надвір - і в п'ятні наскочив на Ерншоу. Було

темно, хоч в око стрель, і я ніяк не міг збагнути, в який бік мені йти; блукаючи подвір'ям, я чув, як вони продовжують

змагатись у гречності одне з одним. Спочатку хлопець нібито зважився мені допомогти. - Я проведу його до парку, -

сказав він. - До пекла ти його проведеш! - заволав хазяїн. - А коней хто глядітиме, га?! - Життя людини, мабуть, важить

більше, ніж нагляд за кіньми; хтось має його провести, - втрутилася місіс Хітк- ліф, виявивши більше співчуття, ніж я

від неї очікував. - Та не з твоєї забаганки! - відрубав Хейртон. - Якщо він тобі так запав у душу, краще помовч. - Ну,

тоді я бажаю, щоб тобі колись з'явився його привид! І ще сподіваюся, що містер Хіткліф не матиме іншого орендаря,

доки Трашкрос-Грейндж не перетвориться на руїни! - люто огризнулася вона. - Ти ба, як проклинає! - бурмотів

Джозеф, якого я ледь не збив з ніг. Він сидів і доїв корову; я, не вагаючись, схопив ліхтаря, що стояв біля нього, і,

крикнувши, що поверну ліхтаря завтра, побіг до найближчої хвіртки. - Хазяїне, хазяїне, він поцупив ліхтаря! -

залементував старий, кидаючись наздогін. - Гей, Вовче, хапай його! Ну-бо, песику мій, взяти його! Взяти! Я ще не

встиг відчинити вузьку хвіртку, як на мене налетіли два кошлатих чудовиська. Вони повалили мене долу, ліхтар погас;

я задихався від безсилового гніву й приниження, слухаючи дружний регіт Хіткліфа та Ерншоу. На щастя, собаки лише

грізно гарчали, спершись на мене лапами і вимахуючи хвостами, та вочевидь не мали бажання роздирати на шматки

свою жертву. Однак підвестися вони мені також не дозволили, і я мусив лежати, очікуючи, поки жорстокосерді хазяї

зглянуть на мене. Нарешті звільнений, без капелюха, тремтячи від гніву, я наказав негідникам тієї ж миті відпустити

мене - інакше вони страшенно пошкодують про своє нахабство. У розпалі я додав кілька відчайдушних погроз, що

прозвучали, мов прокльони короля Ліра. Я так розходився, що в мене пішла носом кров. Поки я лаявся, Хіткліф

продовжував реготати. Не знаю, якою була б розв'язка цієї сцени, якби не втручання однієї особи, що виявилася

розважливішою від мене та більш доброзичливою, ніж мої мучителі. Це була Зіла, огрядна покоївка; вона вибігла на

гвалт. Вирішивши, що на мене вчинено розбійний напад, і не насмілюючись виступити проти хазяїна, вона спрямувала

свою зброю на молодшого з мерзотників. - Отакої, містере Ерншоу! - закричала вона. - Що це ви таке вигадали, хотіла

б я знати! Та що ж це в нас, злодійський вертеп? Бачу, не приживусь я в вашому домі! Гляньте лишень на цього бідаку,

він же як з хреста знятий! Ну, годі-бо, годі! Нікуди ви отако не підете. Заходьте в дім, я вам пособлю трохи. Стійте

тихенько. Примовляючи ці слова, вона потягла мене до кухні. Містер Хіткліф пішов слідом. Його раптовий вибух

весело щів так само несподівано вщух, поступившись місцем звичній для нього суворості. Мені було зле, голова

паморочилася, і я хоч-не-хоч мав згодитися провести ніч у його страхолюдній оселі. Він наказав Зілі дати мені склянку

брєнді і пройшов до кімнати; а покоївка, побідкавшись із мого жалюгідного вигляду та виконавши хазяйський наказ,

після чого я трохи ожив, повела мене спати. РОЗДІЛ ТРЕТІЙ
Супроводжуючи мене сходами, вона звеліла мені заховати

свічку і не шуміти: хазяїн із якоїсь примхи не любить тієї кімнати, до якої вона мене проводить, і, якби на те його

воля, нізачо б не дозволив мені там ночувати. Я спитав, чому. Вона відповіла, що не знає; оце тільки другий рік пішов,

як вона тут оселилась; а в цім домі все якось не до ладу ведеться. Надто приголомшений, аби виявляти подальшу

цікавість, я замкнув за собою двері й озирнувся довкола, шукаючи ліжку. Все умеблювання кімнати складалося зі

стільця, шафи та велетенської дубової скрині, стінки якої попід самим віком були помережані заскленними віконцями.

Підійшовши до цієї споруди, я зазирнув усередину і побачив, що це своєрідне старовинне ліжко, покликане замінити

окрему спальню для когось із домашніх. Власне, воно нагадувало малу комірчину; виступ під віконцями міг слугувати

столом. Я відсунув бічну панель і зі свічкою ввійшов усередину; зачинивши за собою дверцята, я відчув себе надійно

захищеним од лихого ока Хіткліфа та його ближніх. У кутку підвіконня, де я вмотив свічку, лежало кілька поїдених

пліснявою книжок; і все воно було пошкрябане якимись написами. Це красне письменство, однак, являло собою лише

одне й те саме ім'я, видряпане літерами усіх видів та розмірів: Кетрін Ерншоу. Деінде воно чергувалося з "Кетрін

Хіткліф" та "Кетрін Лінтон". З тупою байдужістю я прихилився чолом до вікна і мляво ковзав поглядом по цих словах: Кетрін Ерншоу - Хіткліф - Лінтон, - доки очі в мене не заплющилися самі по собі. Та їм не судилося спочити й п'яти

хвилин: перед ними спалахували й тріпотіли, мов живі, сліпучі літери, і саме повітря аж кишіло міриадами Кетрін.

Присилувавши себе розплющити очі, аби відцуратися від настирливого імені, я побачив, що полум'я свічки загрозливо

тягнеться до однієї з тих спорохнявілих книжок, і почув сморід паленої шкіри. Я поправив гніт і, відчуваючи млість

від холоду та невідступної нудоти, всівся прямо та відкрив на колінах пошкоджений том. Це було Святе письмо

старовинного друку, що тхнуло пліснявою. Титульна сторінка містила напис: "Із книг Кетрін Ерншоу" і дату

двадцятип'ятирічної давнини. Я закрив книгу і взявся до іншої, потім ще до іншої - поки не продивився всі до останку.

Бібліотека Кетрін була добре підібрана, і заяложений вигляд книжок свідчив про те, що ними користувалися досить

часто, хоч і не за прямим призначенням: жодному з розділів не пощастило вберегтися від приміток, зроблених олівцем

та чорнилом усюди, де тільки вбачалося вільне місце. Одні з них нагадували просто уривчасті нотатки, інші набули

форми щоденника, написаного непевною дитячою рукою. Вгорі якийсь із порожніх сторінок (що, побачена вперше,

мала здатися справжнісіньким скарбом) я з превеликою радістю побачив чудову карикатуру на друзяку Джозефа,

витворену трохи недбало, але з нищівною дошкульністю. В мені раптом прокинулася цікавість до невідомої Кетрін, і я

взявся розшифрувати її збляклі ієрогліфи. "Жахлива неділя! - виголошували перші рядки. - Якби лишень татко знову

був поруч! Мерзенний Хіндлі його не замінить, він лихий до Хіткліфа. Ми з Х. хочемо вчинити заколот - і цього

вечора зробили наш перший крок. Весь день дощило; ми не змогли піти до церкви, і Джо-зефові довелося влаштувати

проповідь на горищі. І, поки Хіндлі та його дружина, розкошуючи біля каміна, бавилися чим душа забажає - певна річ,

що не читанням Біблії, - Хіткліф, я та бідолашний хлопчина-підпасок мусили взяти Псалтирі і видряпатись нагору. Ми

повсідалися на мішки з зерном і, шулячись від холоду та позіхаючи, плекали потаємну надію, що Джозеф також

замерзне і знехтує спасінням наших душ заради власного блага. Та марно! Проповідь тяглася три години; а мій брат,

побачивши, що ми нарешті спускаємося вниз, іще й мав нахабство вигукнути: "Що, так скоро?" Раніше нам завжди

дозволяли гратися недільного вечора - аби тільки ми не здіймали галасу; а тепер досить тихенько засміятись, щоб тебе

поставили у куток! - Ви забули, що у вас є хазяїн, - мовив мучитель. - Я на порох зітру кожного, хто мене розсердить!

Мені потрібні повна тиша і спокій. Еге, хлопче! Це ти бешкетуєш? Френсіз, любя, дай-но йому стусана, як ітимеш

поруч: я чув, як він клацає пальцями. Френсіз люто скубнула Хіткліфа за чуба, потім підійшла до чоловіка та

вмостилася йому на коліна; і вони сиділи там, мов двійко голуб'ят, цьомаючись та розп'якуючи про щось неподобне, -

ми б постидалися верзти такі дурниці. Ми спробували вмотитися зручніше, всівшись під шафою. Тільки-но я встигла

з'язати докупи наші фартушки та зробити з них завісу, як із стайні повернувся Джозеф. Він шарпнув додола завісу,

дав мені ляпаса і зарипів: - Хазяїна тільки поховали, ще не минув день суботній, і святі слова ще мають звучати у

ваших вухах, а ви тут пащекуєте! Ач, сором! Сядьте, капосні дітиська! Краще б почитали якусь гарну книжку - адже в

нас їх, слава Богу, досить! Сідайте та подумайте про свої душі! Проказавши це, він змусив нас сісти біля вогню,

тьмянний відблиск якого ледве освітлював сторінки книжкового мотлоху, що він тицьнув нам у руки. Я не змогла

втерпіти такого випробування. Схопивши книгу за корінець, я швиргнула її в собачий закапелок, репетуючи, що

ненавиджу гарні книжки. Хіткліф пожбурих свою слідом. Тоді й почалося!.. - Містер Хіндлі! - галасував наш

проповідник. - Містер Хіндлі, скоріше сюди! Міс Кеті відірвала корінець у "Стерна спасіння", а Хіткліф буцнув ногою

першу частину "Шляху до загибелі!" Це ж просто страм, що ви їм дали отако розпаскудитись! Ет! Старий хазяїн

відшмагав би їх як годиться - та його вже нема! Хіндлі облишив своє раювання біля каміна і, ухопивши одного з нас за

комір, іншого за руку, виштурхав до кухні; а Джозеф урочисто пропрокував, що старий Нік11 врешті-решт затягне нас у

пекло. Після такого лагідного напучування нам, розсадженим по окремих кутках, тільки й лишалося, що чекати

диявольського пришествя. Я витягла з шафи цю книгу, зняла з полиці чорнильницю і, розчинивши двері, щоб було хоч

трохи світліше, хвилин із двадцять гаяла час за писанням; але мій товариш виявився не таким терплячим. Він

підбурює мене нишком позичити у корівниці свитину і, вкрившись нею, піти на болота. Гарна задумка: зрештою, якщо

старий буркотун повернеться, він повірить, що справдилося його пророцтво. А під дощем нам навряд чи буде гірше,

ніж удома". Треба думати, що Кетрін виконала свій намір, оскільки наступний запис свідчив, що вона гірко ридала над

книгою: "Досі я ніколи не думала, що зможу так плакати через Хіндлі, - писала вона. - Мені так болить голова, що я не

в змозі підвести її з подушки; і все ж таки я не здамся. Бідолашний Хіткліф! Хіндлі зве його приبلудою і більше не

дозволяє йому ні сидіти з нами, ні разом з нами їсти; і, як він каже, мені більше не слід із ним гратися, а то він вижене

його за поріг. Він весь час проклинає нашого батька (як він сміє!) за те, що той надто розбестив Хіткліфа; і

присягається, що таки поставить його на місце". Я почав куняти над сторінкою; мій погляд перескакував із рукописних

рядків на друковані. Я бачив червоні закарлючки назви - "Сімдесятьма Сім, та Перше з Сімдесяти Перших. Божа

проповідь, виголошена превелебним Джейб-сом Брендерхемом у церкві Гімерден-Слу". І, в сонному напівмаренні

намагаючись вгадати, що ж повідав парафіянам Джейбс Брендерхем, я впав на ліжко і провалився в сон. Та яка це

жорстока кара - поганенький чай і кепський настрій! Ясна річ, що саме вони були винуватцями моїх тортур тієї ночі.

Не можу згадати бодай ще одну ніч у своєму житті, що принесла б мені такі муки - хоч я завжди був вразливим до

страждань. Я почав марити іще до того, як повністю поринув у забуття. Мені здалося, що вже світає, і я прямую

додому, а Джозеф мене супроводжує. Дорога ховалась у глибокому снігу; і, поки ми пробиралися вперед, мій проводир

без угаву дорікав мені, що я не взяв із собою паломницького ціпка. Він запевняв, що без ціпка мені не вдасться

потрапити додому, і хвалькувато вимахував палицею з важким набалдашником, яка, певно, і називалася ціпком

паломника. Якоїсь миті я збагнув усю недоречність потреби в такій зброї для того, щоб утратити до власної оселі. Тоді

мої думки повернули в інший бік. Я йшов уже не додому: ми вирушили в далеку путь, аби послухати проповідь

превелебного Джейбса Брендерхема під назвою "Сімдесятьма Сім", і хтось із нас - чи Джозеф, чи проповідник, чи то я

сам - вчинив "Перше з Сімдесяти Перших" і засуджений до привселюдного каяття й покути. Ми прийшли до церкви. Я

й справді десь двічі або тричі проходив повз неї під час прогулянки: вона стоїть у долині між двома пагорбами. Ця

долина піднімається вгору від торф'яного болота, - кажуть, ніби його вогка твань діє як бальзамуючий засіб на тіла, що

знайшли в ній свій останній притулок. Покрівля церкви ще сяк-так тримається; проте, враховуючи, що в цій місцині

пастора чекають лише двадцять фунтів платні per annum¹² та блаженський будиночок із двох кімнат, жоден служитель

церкви не спішить прийняти на себе обов'язки тутешнього пастиря, тим паче, що парафіяни - на загальну думку -

скоріш дозволять йому вмерти від голоду, аніж збільшать його статки хоч на одне пенні з власного капшука. Однак у

моєму сні Джейбсова проповідь привернула увагу численної пастви, що шанобливо дослухалася до його слів. А він

знай собі просторікував, - Господи, яке то було словоблудство!
Поділене на чотириста дев'яносто частин, кожна з яких

сама по собі була не коротшою за звичайну проповідь і розповідала про окремий гріх! Де він їх стільки надібав - не

уявляю. Він тлумачив поняття гріха на свій особливий кшталт, і здавалося, що в нього існує повний набір гріхів на

будь-який життєвий випадок. Вони просто вражали своєю різноманітністю: такі чудернацькі провини, яких я б ніколи

не вигадав. О, як я втомився! Як я зітхав, і позіхав, і починав куняти, і знов приходив до тями! Як я щипав себе, і

штрикав, щоб не заснути, і тер очі, і вставав з місця, і сідав знову, і термосив Джозефа, присікуючись до нього, чи

скінчиться це хоч коли-небудь. Я був приречений вислухати все до кінця; нарешті проповідник доплентався до

"Першого з Сімдесяти Перших". У цю вирішальну мить мене раптом охопило натхнення: я схопився з місця і

оголосив, що Джейбс Брендерхем вчинив такий гріх, якого не мусить прощати жоден з рабів Божих. - Сер, - вигукнув

я, - сидячи в цих чотирьох стінах, я стерпів і простив чотириста дев'яносто розділів вашої промови. Сімдесят сім разів

я надягав капелюха і поривався піти геть - і сімдесят сім разів ви якимсь дивом змушували мене сісти. Та чотириста

дев'яносто перший раз - це вже занадто! Друзі-мученики, помстимося ж йому! Стягніть його з кафедри та рознесіть на

друзки, щоб по ньому й згадки не лишилось! - То це ти, нещасний! - прорік Джейбс, спершись на кафедру, після

зловісної паузи. - Сімдесят сім разів насмілився ти осквернити позіханням лице своє, і сімдесят сім разів нашіптував

мені голос сумління: "Зачекай! Такою є людська слабкість; прости ж його і на цей раз!" І настало Перше з Сімдесяти

Перших. То звершіть над ним, браття, праведний вирок! Таку честь покладає Всевишній на вірних слуг своїх!

Почувши цей бойовий заклик, прочани, здіймаючи свої паломницькі ключки, обліпили мене з усіх боків; а я, не маючи

ніякої зброї для свого захисту, вчепився у Джозефа - найближчого та найлютішого з моїх ворогів - і намагався видерти

у нього палицю. У розпалі запеклої боротьби кілька ціпків сплуталися між собою; удари, що цілили в мене, влучали в

інші голови. Церква аж здригалася від шуму бойовиська; брат пішов на брата. Брендерхем також не зво- лив

залишатись осторонь - і виливав свій праведний гнів, щосили тарабанячи по церковній кафедрі. Цей оглушливий

стукіт, на моє невимовне полегшення, і розбудив мене. І чому ж завдячувало це примарне бойовище? Хто зіграв роль

Джейбса в моєму сні? Не що інше, як ялинова гілка, що торкалася вікна і, гойдаючись під поривами вітру, шаруділа

своїми сухими голками. Я мить нашорошено прислухався; та, пересвідчившись, що безпомилково викрив джерело

загрози, повернувся на інший бік і знову задрімав. І знов мені наснився сон - незрівнянно гірший від попереднього,

якщо тільки це взагалі можливо. Цього разу я бачив, нібито лежу в дубовому ліжку; я чув стогін вітру та завивання

хуртовини; чув також докучливе шарудіння ялинової гілки - і приписав його дійсній причині; та клята гілляка

настільки роздратовала мене, що я вирішив утихомирити її, якщо вдасться. І далі мені наснилося, ніби я встав і

спробував зачинити вікно. Гачок, здавалося, прикипів до віконниці; насправді ж я виявив це ще тоді, коли прокинувся.

"Все одно потрібно це припинити!" - пробурчав я і, виламавши скло, висунув руку назовні, щоб схопити вперту гілку; та замість неї стиснув чийсь холодні, як лід, тонкі пальці! Мене охопив несамопитий жах. Я пручався, силячись

вивільнити руку, та крижані пальці вп'ялися в неї, і чийсь тужливий голос квилів: "Впустіть мене... впустіть мене!"

"Хто ви?" - видихнув я, відчайдушно намагаючись звільнитися.

"Кетрін Лінтон", - пролунало тремтливое зітхання.

(Чому мені ввижалося саме "Лінтон"? Я прочитав разів у двадцять більше "Кетрін Ерншоу!") "Я хочу додому! Я

заблукала в болотах!" Я розгледів у темряві за вікном її дитяче личко. Страх зробив мене безжальним; і, бачачи, що не

можу відштовхнути цю моторошну істоту, я притис її руку до розбитого вікна з такою силою, що кров зацебеніла з неї,

заливаючи ліжку; та вона все ще благала: "Впустіть мене!" - і не послаблювала своїх чіпких обіймів, і я млів від жаху.

"Як я маю вас впустити? - крикнув я зрештою. - Відпустіть мене, якщо хочете, щоб я вас впустив!" Пальці розтислись, я висмикнув руку і хутко почав зводити перед вікном захисну перепону з книжок; потім я затулив вуха, щоб не чути

жалібного квиління своєї гості, і тримав їх затисненими, мабуть, із чверть години. Та коли я став прислухатися, до

мене знов долинув ридаючий стогін!"Геть! - скрикнув я. - Я не впускаю вас, просіться хоч двадцять років!" "Вже

двадцять років! - простогнав голос. - Двадцять років я блукаю в п'їтьмі!" Потім почулося легке шкрябання, і книжкова

піраміда посунулася, ніби її штовхали ззовні. Я схопився тікати, та не міг поворухнути її пальцем. І тоді, шаленіючи

від жаху, голосно закричав. На свій сором, я збагнув, що кричав насправді: до дверей наближалися чийсь швидкі

кроки; хтось сильним поштовхом розчинив двері, і у віконцях над узголів'ям заблимало світло. Я все ще тремтів,

витираючи спітніле чоло. Той, хто ввійшов, вочевидь вагаючись, щось бурмотів сам до себе. Потім він стиха промовив,

наче не чекаючи відповіді: - Є тут хто живий? Я визнав за краще не ховатися; знаючи вдачу Хіткліфа, побоювався, що

він почне обшукувати кімнату. Тому я відсунув панель убік. Не скоро забуду, що після цього сталося. Хіткліф стояв на

порозі, у сорочці й штанях, тримаючи каганця, що скапував воском йому на пальці; його лице було біле, мов стіна

позаду нього. Рипіння дубової панелі змусило його здригнутися, мов удар електричного струму; свічка, вислизнувши з

його пальців, відкотилася на декілька кроків, але він так розхвилювався, що насилу зміг її підняти. - Це я, ваш гість,

сер, - голосно озвався я, воліючи вберегти його від принизливих виявів боягузтва. - Я мав таку необережність

застогнати уві сні, бо мені примарилося жахливе видіння. Прошу вибачити, що потурбував вас. - О, трясця вашій

матері, містере Локвуде! А щоб вам... - бурмотів мій хазяїн, ставлячи свічку на стілець, бо не міг її втримати рівно. - А

хто провів вас сюди? - провадив він далі, стиснувши кулаки, аж нігті вп'ялися в долоні, і зціплюючи зуби, щоб вони не

цокотіли, мов у гарячці. - Хто? Я їх до дідька вижену звідси! - Це ваша покоївка, Зіла, - відказав я, звівшись на ноги та

поспіхом напинаючи на себе одяг. - Не заперечую, якщо ви так і зробите, містере Хіткліф; вона на це заслуговує.

Мабуть, хотіла зайвий раз переконатися, що це прокляте місце. Та й справді, усілякої погані тут вистачає! Ви добре

вчинили, замкнувши цю кімнату. Навряд чи вам хтось подякує за нічліг у відьомському кодлі. - Про що це ви? - спитав

Хіткліф. - І куди це ви збираєтесь? Лягайте й спіть до ранку, коли ви вже тут; тільки, на Бога, не галасуйте так, ніби

вам горлянку ріжуть! - А що, я мав чекати, поки мала відьмачка влізе у вікно і висотає з мене кров? - огризнувся я. -

Щось мені не хочеться стати жертвою ваших гостинних пращурів. Превелебний Джейбс Брендерхем часом не родич

вам у перших? А ця мила бешкетниця, Кетрін Лінтон, чи Ерншоу, чи як там її, - то, певно, рідня мавкам, теж непогане

зіллячко! Вона сказала мені, що вже двадцять років блукає безпритульна. Напевне, то їй справедлива кара за якесь

душогубство! Ледве встигши договорити, я подумав про зв'язок імен Хіткліфа та Кетрін у книзі, - ця обставина

дивним чином випала мені з пам'яті. Я зашарівся, соромлячись своєї безтактності; та, вдаючи, що не усвідомлюю

завданої мною образи, квапливо додав: - Відверто кажучи, сер, півночі я провів... Тут я, схаменувшись, прикусив

язика: хотів сказати - "роздивляючись старі книжки", а це свідчило б, що я обізнаний із їхнім рукописним змістом так

само, як і з друкованим. Тому, подумки пильнуючи свої слова, я продовжив: - ...перечитуючи імена, видряпані на

підвіконні. Нудна забавка, - та чудово присипляє, на зразок лічби, чи то... - Як ви можете говорити все це мені? -

ревнув Хіткліф у нападі дикого гніву. - Як... як ви смієте, тут, у моєму домі?... Господи! Та він, мабуть, божевільний! - і

він у розпачі вдарив себе по лобі. Я вагався, чи сприйняти мені ці слова як кривду, чи то продовжити свою розповідь; але він здавався так глибоко враженим, що я відчув жаль до нього і почав далі розповідати про свої сни. Я запевняв

його, що ніколи до цього часу не чув імення "Кетрін Лінтон", та, прочитане багато разів, воно викарбувалося в моїй

пам'яті, а потім втілилось у живий образ. Поки я говорив, Хіткліф відступав усе далі від мене, так що зрештою його

майже зовсім не стало видно; та з його важкого, поривчастого дихання я зрозумів, що він намагається приборкати свої

розбурхані почуття. Не бажаючи показати, що здогадуюсь про його протиборство із самим собою, я почав досить

метушливо вдягатися - і, поглядаючи на годинника, розмірковувати уголос про те, як довго тягнеться ніч. - Ще немає й

третьої! А я ладен був присягнути, що вже на шосту. Час наче зупинився: ми ж розійшлися спати десь о восьмій? -

Взимку завжди о дев'ятій; о четвертій встаємо, - сказав хазяїн, тяжко зітхнувши і, як мені здалося, витираючи з очей

сльози. - Містер Локвуд, - додав він, - ви можете перейти до моєї спальні; ви тільки станете на заваді, якщо вдосвіта

зійдете униз, а мені тепер все одно не заснути. - Мені також, - відповів я. - Краще я до світанку погуляю надворі, а

потім піду; і ви можете не боятися мого нового вторгнення. Я, здається, довіку зцілюся від бажання шукати розради в

чиємусь товаристві. Розумна людина мусить вдовольнитися тією компанією, яку має у власній особі. - Мила компанія!

- пробурчав Хіткліф. - Візьміть свічку і йдіть, куди хочете. Я невдовзі до вас приєднаюся. Тільки не лізьте на подвір'я,

бо я спустив собак із ланцюга; а вдома вартує Юнона, отже... ви можете лише тинятися сходами. Та йдіть-бо скоріше!

Я вас наздожену. Я виконав наказ лише частково - тобто пішов із кімнати; але, не знаючи, куди веде вузький

передпокій, я зупинився за дверима і мимохіть підгледів своєрідний вияв марновірства, що дивним чином суперечив

розважливій вдачі господаря. Він ступив до ліжка, розчинив дверцята і, захлинаючись слізьми, нестямно вигукнув:

"Прийди! Прийди! - ридання душили його. - Кеті, прийди до мене.
Прийди - хоч на мить! Люба моя, серденько!

Зглянься на мене, Кетрін, хоч иього разу!" Привид виказав звичну для
потойбічних мешканців упертість і нічим не

давав про себе знати: лише порив снігового вихору, влетівши у вікно,
долинув до мене і загасив свічку. Такий смуток

бринів у його розпачливому тужінні, що я у пориві жалю не став
засуджувати його за слабкодухість. Я пішов звідти,

неприємно вражений почутим, дорікаючи собі за надмірну балакучість
- адже такі страждання спричинила моя

розповідь про нічний кошмар, хоч я й не розумів, чому. Я тихенько
спустився сходами і, вийшовши на кухню, знов

запалив свою свічку від тліючого жару у комині. Довкола все ніби
завмерло, і лише смугастий сірий кіт, вилізши з

попелу, привітав мене голосним нявчанням. Біля самого каміна стояли
дві напівкруглі лави; я розлігся на одній з них,

кіт зайняв іншу, і ми обоє мирно дрімали, поки до нашої сонної царини
не принесло Джозефа: він спустився по

дерев'яній драбині, що вела крізь душник на його рідне горище. Він
похмуро глипнув на розпалений мною малий

вогник у каміні, викишків з лави кота і, зайнявши звільнене місце,
заходився напихати тютюном свою тридюймову

люльку. Моя присутність у його святилищі, певно, видалася йому
нечуваним нахабством, на яке бридко й зважати. Він

мовчки затис губами люльку і, склавши руки на грудях, вдоволено
запихав. Я не псував йому втіхи. Випустивши

останнє кільце диму, він глибоко зітхнув і, підвівшись, покинув кімнату так само урочисто, як увійшов до неї.

Незабаром почулися інші, жвавіші кроки; я вже розтулив рота, щоб сказати: "Доброго ранку!" - та натомість закрив

його знову, мовчки проковтнувши своє вітання: Хейртон Ерншоу воздавав вранішню хвалу Творцеві, проклинаючи

sottovocel3 кожну річ, на яку натикався, розшукуючи по кутках лопату чи заступ, аби розчистити стежки від снігу.

Зазираючи за спинку лави, він роздув ніздрі і, здавалося, мав не більше бажання виявляти гречність до мене, аніж до

мого компаньйона-кота. Побачивши його приготування, я зрозумів, що вже можна вийти з будинку, і, покинувши своє

жорстке ложе, рушив за ним слідом. Але він, вказуючи кінцем лопати на інші двері, нерозбірливим бубонінням дав

зрозуміти, куди я мушу йти, коли мені вже так закортіло перебратися на інше місце. Я відчинив двері у "дім". Жінки

уже повставали; Зіла з усією силою своїх могутніх легень роздмухувала вогонь у грубі, а місіс Хіткліф, стоячи

навколішки біля вогню, при світлі полум'я читала книгу. Вона прикрила очі долонею, щоб захистити їх від жару, і з

головою поринула в читання, лише деколи відволікаючись, аби насварити служницю, коли та обсипала її іскрами, чи

відігнати собаку, що настирливо тицяла їй в обличчя свій слинявий писок. Я з подивом побачив тут Хіткліфа. Він

стояв біля вогню, спиною до мене, і тільки-но скінчив вергати громи на голову бідолашної Зіли, що раз у раз полишала

свою роботу, із скрушним зітханням підносячи до очей поділ фартуха.
- А ти, ти, нікчемна... - вибухнув він, повернувшись до невістки, і вжив слівце, так само безневинне, мов "качка" або "вівця", та зазвичай позначуване

багатьма крапками. - Знов ти за своє? Всі в домі працюють, лише ти задурно хліб їси, ледацюго! Покинь оту свою

бридню та берися до діла! Я тобі віддячу за кожен раз, що ти трапиш мені на очі, чуєш, мерзотнице? - Я покину своє

заняття, бо ви все одно присилуєте мене це зробити, якщо я відмовлюся, - відповіла молода леді, закривши книгу та

кидаючи її на стілець. - Та я не буду нічого робити, хоч як ви тут розпинайтеся, - анічогісінько, окрім того, що мені до

вподоби! Хіткліф замахнувся на неї, і вона прудко відскочила на безпечну відстань, вочевидь добре знаючи про силу

його караючої долоні. Я не хотів прямо втручатися до чужої гризні і тому спроквола підійшов до вогнища, нібито й

гадки не маючи про перервану сутичку. Обоє виявили неабияку гречність, припинивши подальші чвари: Хіткліф - аби

від гріха подалі - застромив руки до кишень, а місіс Хіткліф, закусивши губу, відійшла в дальній куток кімнати і,

дотримуючи свого слова, сиділа в кам'яній незворушності впродовж усієї решти часу, який мені судилося провести під

цією покрівлею. Та цей час збіг досить скоро. Я відмовився від сніданку і, ледве розвиднилось, поспішив вийти

надвір. Повітря було чисте, прозоре й холодне, мов невидимий лід. Я ще не дійшов до садової брами, коли хазяїн

загукав мені, щоб я зупинився: він проведе мене через болото. Ця пропозиція була вельми доречною - весь схил

пагорба був укритий білими бурунами, мов неспокійне море. Та ця картина виявилася досить оманливою: під

сніговими заметами ховалися засипані до країв рівчаки, а справжні пагорби - скупчення шлаку з вугільних кар'єрів -

зникли з карти, накресленої в моїй уяві під час учорашньої подорожі. Я ще тоді помітив обабіч шляху, за шість-сім

ярдів один від одного, низку кам'яних стовпців, що тяглися через усе поле; вкопані в землю та побілені крейдою, вони

мали позначати шлях у темряві чи під час снігопаду, який приховує під єдиним покровом стежку й глибоку твань по

обидва її боки. Та зараз від них не було й сліду, окрім брудних цяток, що траплялися деінде; і мій супутник не один раз

застерігав мене, щоб я звернув праворуч або ліворуч, хоча мені здавалося, що я достеменно дотримуюсь вигинів

стежки. Ми обмінялися лише кількома словами, і він зупинився біля паркової брами Трашкрос-Ерейнджа, сказавши,

що тут я вже не зіб'юся з дороги. Недбало кивнувши один одному, ми розійшлись, і я рушив уперед, покладаючись на

власні сили, бо в повітці сторожа досі ще нікого не було. До маєтку Ерейндж лишалося ще дві милі, проте я

примудрився пройти всі чотири, блукаючи поміж деревами та провалюючись по шию у сніг, - втіха, яку можна

поцінувати сповна, лише зазнавши її на власному досвіді. Та скільки б не тривали мої поневіряння, зрештою вони

дійшли кінця: рівно о дванадцятій я увійшов до будинку, згаявши годину на кожну милю відстані від Грозового

Перевалу. Мій домашній почет - у особі покоївки та її підлеглих - гаряче привітав мене, галасуючи, що вони вже й не

сподівалися побачити мене знову; всі як один вирішили, що я згинув у вчорашній хуртовині, і радилися, як краще

вести пошуки мого тіла. Я попросив їх заспокоїтись - адже вони бачать, що я повернувся живий-здоровий; і, змерзлий

аж до кісток, поплентався нагору. Там, перевдягшись у сухе та з півгодини побігавши підтюпцем із кутка в куток, щоб

хоч трохи зігрітись, я пішов до свого кабінету. Я почувався кволим, мов кошеня, і мені навіть не стало сили зрадіти

чашці гарячої кави, звареної для мене служницею. РОЗДІЛ
ЧЕТВЕРТИЙ Що то за хитке й непевне створіння - людська

істота! Я, що прагнув триматись осторонь від будь-якого товариства і дякував долі за свою цілковиту самотність у

цьому Богом забутому місці, - я, слабкодушкий тюхтій, провоювавши із власною нудьгою аж до сутінків, зрештою

визнав себе переможеним. Вдавши, ніби хочу обговорити деякі господарські питання, я попрохав місіс Дін посидіти зі

мною, поки я вечерятиму; я щиро сподівався, що вона почне про щось гомоніти й розважить мене - або навів на мене

сон. - Ви ж віддавна тут живете, - закинув я, - здається, ви якось казали - шістнадцять років? - Вісімнадцять, сер. Я

приїхала сюди, щоб прислужувати молодій леді, як вона вийшла заміж; а після її смерті хазяїн залишив мене тут

покоївкою. - Зрозуміло. Запала мовчанка. Я побоювався, що вона не така вже й схильна до балачок - хіба що про свої

особисті справи, а вони навряд чи могли мене зацікавити. Проте вона якусь мить розмірковувала, склавши руки на

колінах, із затьмареним роздумами обличчям; а потім промовила: - Ет, багато води сплигло з того часу! - Так, -

підхопив я, - і вам, мабуть, довелося багато побачити на своєму віку? - Та звісно ж. І чимало горя зазнати, - відповіла

вона. "Дай-но я розпитаю її про сім'ю мого орендодавця! - сказав я собі. - От і чудовий привід для розмови. І та

гарненька дівчинка-удова, - хотів би я почути її історію: чи вона тутешня, чи то - що здається більш імовірним -

екзотична гостя, яку похмурі indigena14 не бажають визнати ріднею?" І тому я спитав місіс Дін, чого Хіткліф здає в

оренду Трашкрос-Грейндж, прирікши себе на проживання у незрівнянно гіршій оселі. - Хіба він недосить багатий,

щоб утримувати такий маєток? - спитав я. - Небагатий? - повторила вона. - Та в нього тих грошей вже не знаю скільки,

і щороку більшає. Так, так, він міг би жити ще й у ліпшій квартирі, аніж оцей; та надто вже... заощадливий. Може, він і

хотів би оселитись у Трашкрос- Грейнджі; та ледве вчує про гарного орендаря, вже ж боїться прогавити ті свої кілька

сотень. Просто диво дивне - чого людині бути такою пожадливою, як вона сама на світі! - Він начебто мав сина? - Так,

одного сина. Він помер. - А та молода леді, місіс Хіткліф, - то синова удова? - Так. - А звідки вона родом? - О, сер, та

це ж донька мого покійного хазяїна: її дівоче ім'я - Кетрін Лінтон. Я її виросила, сердешну! Дуже мені б хотілось, аби

містер Хіткліф перебрався сюди; тоді ми знов були б разом. - Як? Кетрін Лінтон? - вигукнув я, збентежений. Але,

трохи поміркувавши, переконав себе, що то не моя примарна Кетрін. - Отже, - повів я далі, - раніше тут мешкав хтось

на ім'я Лінтон? - Так. - А хто цей Ерншоу, - Хейртон Ерншоу, що живе з містером Хіткліфом? Вони родичі? - Ні; він

небіж покійної місіс Лінтон. - Тобто племінник молоді леді? - Так; і її чоловік також доводився їй племінником; один

- із матиного боку, другий - із батькового. Хіткліф був одружений із сестрою містера Лінтона. - Я бачив, над

брамою у Грозовому Перевалі вирізане ім'я Ерншоу. Це давній рід? - Дуже давній, сер; і Хейртон із них останній

лишився, як ото місіс Кеті - в нас, цебто в Лінтонів. То ви були у Грозовому Перевалі? Ви вже вибачте, що я отако

допитуюся; та мені дуже хочеться бодай слівце про неї почути! - Про місіс Хіткліф? Вона має дуже добрий вигляд;

напрочуд гарна жінка, але, думаю, не вельми щаслива. - Та певно ж, ой Божечку! А господар, як він - до душі вам

прийшовся? - Як на мене, надто твердо він має вдачу, місіс Дін. Чи, може, я помиляюся? - Тверду, мов млинове жорно,

і гострішу від ножа! Що менше ви з ним спіткаєтеся, то й добре. - Мабуть, життя його неабияк пошарпало, поки він

став таким страхолюдом. Ви щось знаєте про нього? - Аякже, сер, ще б мені того не знати! От лишень не відаю, де він

народився, і хто були його батьки, і як він спершу здобув своє багатство. А Хейртона взяв і викинув геть, мов цуценя!

Бідолашний хлопчина, мабуть, єдиний і гадки не має, як його надурили! - Ну, місіс Дін, буду вам дуже вдячний, якщо

ви мені розповісте про моїх сусідів; я відчуваю, що не зможу заснути, тому, будьте такі ласкаві, посидьте ще трохи та

побалакайте зі мною. - О, сер, із радістю! Оце тільки візьму собі якесь шиття - і сидітиму, скільки забажаєте. Та ви,

бачу, закоцюбли; треба вам дати випити чогось тепленького. Добросерда жіночка вийшла з кімнати, а я посунувся

ближче до вогню; голова в мене палала, а тіло обсипав холод. До того ж мої перевиснажені нерви й мозок були

збуджені майже до нестями. Тому мені було навіть не зле, а скоріше трохи лячно (це не минуло ще й досі), що події

цих двох днів ще дадуться мені взнаки. Вона невдовзі повернулася, несучи чашку, з якої йшла пара, та кошика із

начинням для шиття; і, поставивши чашку на полиці біля каміна, всілася поруч. Вона явно раділа, що я раптом

виявився такою товариською людиною. - До того як переїхати сюди, - почала вона, не очікуючи подальших заохочень

до розповіді, - я майже весь час жила у Грозовому Перевалі. Моя матуся випестила змалечку містера Хіндлі Ерншоу,

батька Хейртона; а я та хазяйські діти бавилися разом. Я була в хазяїв напoxваті, у косовицю помагала збирати сіно, а в

домі робила все, що мені загадають. І от якось літнього ранку - пам'ятаю, жнива якраз почалися - містер Ерншоу,

старий хазяїн, зійшов униз, по-дорожньому вбраний; і, наказавши Джозефові, що треба зробити за день, звернувся до

Хіндлі, до Кеті й до мене - бо я сиділа за столом разом із ними - та й каже синові: "Ну, хлопче, я сьогодні вирушаю до

Ліверпуля; що тобі принести? Вибирай, що захочеш, - тільки щось невеличке, бо я і туди, й назад ітиму пішки:

шістдесят миль - то не блигомий світ!" Хіндлі зажадав скрипку, і тоді батько спитав про те ж саме міс Кеті; їй ледве

виповнилося шість років, та вона вправно їздила верхи на будь-якому з наших коней і тому попрохала батіжка. Він і

мене не забув; мав добре серце, хоч і поведився часом надто суворо. Пообіцяв мені принести мішечок яблук та груш,

потім поцілував своїх діточок, попрощався та й пішов. Ті три дні, що його не було, тяглися поволі, і мала Кеті весь час

питала, чи скоро татко прийде додому. Місіс Ерншоу чекала його на третій день до вечері; та вечерю довелося

відкладати аж допізна, бо він усе не приходив, і діти зрештою втомилися виглядати його біля воріт. Уже стемніло, місіс

Ерншоу хотіла вкласти їх спати, та вони слізно благали, аби їм дозволили почекати ще хвильку. І от десь об

одинадцятій двері тихесенько рипнули і увійшов хазяїн. Він так і впав у крісло, посміюючись та кречучи, і застеріг,

аби до нього й не приступали, бо він ледь живий - і більш не згодиться на таку подорож, хоч би й за всі три

королівства. - Наче мене забили до смерті! - мовив він, розгортаючи свого бахматого кожуха, який тримав згорнутим у

сувій. - Дивися, жінко! Скільки живу, досі ще не мав такої мороки. Та ти мусиш його прийняти, як дар Божий, - дарма

що він чорнющий, мов із пекла! Ми стовпилися біля хазяїна, і, зазирнувши через голову міс Кеті, я побачила брудне та

обірване чорняве хлоп'я. Малий уже вмів і говорити, й ходити, а з виду був навіть старший від Кетрін; та коли його

поставили на ніжки, він лише витріщався довкола та щось лопотів, що годі було й розібрати. Я перелякалась, а місіс

Ерншоу ладна була схопити хлопця та викинути за двері; вона накинулася на чоловіка, питаючи, з якого це дива він

приволік із собою циганське поріддя, адже вони мають піклуватися про свої діти; чи він із глузду з'їхав, - нащо йому

здався цей покидьок! Хазяїн хотів усе пояснити; та він справді знемагав від втоми, і я ледве вчула крізь хазяйчине

голосіння його оповідь про те, як він знайшов безпритульне маля, зголодніле та змерзле, на ліверпульській вулиці; він

підібрав його і став допитуватися, чия це дитина. Жодна душа того не знала, і, маючи обмаль часу та грошей, він

вирішив, що краще відразу взяти дитя з собою, аніж марно поневірятись у чужому місті; бо як він уже надібав цього

пуцьвірінка, то не міг кинути його напризволяще. Врешті-решт хазяйка змінила гнів на милість; а містер Ерншоу

наказав мені скупати малого, вдягти у чисту білизну та вкласти спати разом із дітьми. Хіндлі й Кеті дивилися й

слухали, поки батьки не дійшли згоди; тоді вони почали порпатись у батькових кишнях, шукаючи обіцяних

гостинців. Хлопцеві було вже чотирнадцять років, та, витягши з батькового кожуха ущент розламану скрипку, він

розрюмсався вголос; а Кеті, дізнавшись, що батько, поки марудивсь із своїм знайдою, загубив її батіжка, почала

строїти міни та плювати у бідне циганчатко - і зрештою заробила від батька гучного ляпаса, що мав навчити її

гречнішої поведінки. Діти вперто відмовились розділити ліжко із хлопцем чи навіть пустити його до своєї кімнати; та

й мені, мабуть, забракло глузду, бо я вклала його спати на сходах, сподіваючись, що вранці той забереться звідси. Та

він, чи то мимохить, чи вчувши кроки містера Ерншоу, приволікся до його дверей; хазяїн ледь не спіткнувся об нього,

коли виходив із кімнати, і почав розпитувати, що він тут робить. Я хоч-не-хоч мала зізнатись, і за таку жорстокість та

боягузтво мене вигнали геть із дому. Так Хіткліф увійшов у сім'ю. За кілька день повернувшись до хазяїв (я так і не

повірила, що мене вигнано назавжди), я дізналася, що вони нарекли його Хіткліфом; то було ім'я їхнього сина, який

умер іще малим. З тої пори воно слугувало знайді за ймення й прізвище. З міс Кеті вони потоваришували, а от Хіндлі

його зненавидів, і я, правду кажучи, також; ми безсоромно збиткувалися з нього, бо мені бракувало розуму, аби

збагнути власну несправедливість, а хазяйка жодного разу, бачачи, що його ображають, і словом не озвалася на його

захист. Він був терплячий та без'язикий; мабуть, звик до такого поводження. Хіндлі, бува, лупцює його, а він і оком не

змигне, й сльозинки не зронить; а від моїх штурханів лише зітхав та розплющував оченята, наче то він сам ненароком

забився. Через таку його сумирність містер Ерншоу аж шаленів з люті, дізнаючись, що його син ображає бідного

сиротину - так хазяїн називав хлопця. Він мав дивну прихильність до Хіткліфа, вірив кожному його слову (щоправда,

той говорив мало і здебільшого казав правду) і панькався з ним більше, ніж із Кеті, що була занадто впертою й

зухвалою, аби стати батьковою улюбленкою. Отак, із самого початку, хлопець посіяв у домі ворожнечу; а по смерті

місіс Ерншоу (вона вмерла два роки по тому) молодий хазяїн призвичаївся вважати батька своїм гнобителем, а не

другом, а Хіткліфа - посіпакою, що зазіхнув на його синівські права; і накопичував у душі дедалі більшу образу. Я

йому спершу співчувала, та коли діти якимось занедужали і мені довелося глядіти за ними, я змінила свою думку. Хіткліф

хворів дуже тяжко; і коли йому ставало зовсім зле, він просив, аби я сиділа поруч. Певно, він відчував, що я сумлінно

дбаю про нього - та не здогадувався, що я те роблю не з власної волі. Проте, скажу я вам, яке ж воно було спокійне та

терпляче - не те що інші діти! І я помалу стала поблажливішою до нього. Кеті з братом страшенно вередували, а він

мовчав собі, мов ягнятко; хоча лише впертість, а не лагідна вдача, змусила його не завдавати клопотів. Він видужав;

лікар запевняв, що те сталося значною мірою завдяки моїй заслuzі, і хвалив мене за такий гарний догляд. Я, розчулена

цією похвалою, мимоволі відчула приязнь до того створіння, якому нею завдячувала; і Хіндлі втратив свою останню

підтримку. Та все ж я не полюбила Хіткліфа по-справжньому - і дивувалася з хазяїнової прихильності до вовчкуватого

хлопця, що за моєї пам'яті не виявив бодай крихти вдячності своєму рятівникові. Не те щоб він поведився нечемно -

просто був надто нечулим; та ж він усвідомлював свою владу над серцем хазяїна і знав, що йому досить пальцем

кивнути, аби всі в домі кинулися виконувати його забаганки. Пам'ятаю, містер Ерншоу якось купив на ярмарку двох

лошаток і подарував хлопцям; Хітк- ліф вибрав собі кращу конячку, та вона скоро почала кульгати, і, побачивши те,

він мовив до Хіндлі: - Ти мусиш віддати мені свого коня; мій мені не до вподоби. А як не схочеш, то я розповім твоєму

батькові, що ти мене тричі відлупцював цього тижня, і покажу йому свою руку, а вона в мене чорна аж по плече. -

Хіндлі показав йому язика - та як засвітить йому у вухо. - Ти б краще зробив це зараз, - наполягав Хіткліф, відбігши до

воріт (вони були у стайні); - адже все одно доведеться! Бо як я розповім про твої стусани, вони до тебе повернуться з

лишком. - Ану геть, сволото! - закричав Хіндлі, замахнувшись на нього чавунною гирею, що нею зважують картоплю

й сіно. - Кидай, - відповів Хіткліф, не рушачи з місця, - а я розповім, як ти вихвалявся, що, коли батько помре,

виженеш мене з дому; і тоді ми побачимо, чи не вижене він тебе самого. Хіндлі пожбурих у нього гирю - і влучив йому

в груди, і він заточився долу, та одразу ж підхопився, зблідши та ледве дихаючи, і шарпнувся бігти до хазяїна; і, якби я

його не спинила, він зміг би сповна насолодитись помстою. - Візьми мого коня, цигане, - мовив молодий Ерншоу, - а

я молитимусь, аби він скрутив тобі в'язи. Візьми його та будь проклятий, жебрача душе! Можеш вициндри-ти в мого

батька все, що він має, і хай він згодом побачить, що ти за гадина, сатанинське поріддя. Та бери ж мого коня -

сподіваюся, він тобі вихвицне мізки! Хіткліф відв'язав коника і повів його до стійла; він ішов за ним слідом, коли

Хіндлі на завершення своєї промови підставив йому ззаду ніжку та, не чекаючи, поки справдяться його пророцтва,

мерщій кинувся бігти. Я аж диву далася, побачивши, що хлопець спромігся спокійно встати й узятися до діла: він

поміняв коникові сідло та зброю, а тоді посидів трошки на копиці сіна, щоб утамувати млість від такого удару, і пішов

до будинку. Він залюбки згодивсь, аби я сказала вдома, ніби то кінь ударив його у груди: він анітрохи не переймався,

що там про нього патякатимуть, - адже отримав те, чого бажав. Він рідко скарживсь у таких випадках, що я й справді

вважала його незлобивим: та, як ви надалі побачите, то була хибна думка. Роки спливали, і містер Ерншоу потроху

почав підупадати на силі. Він завжди був таким здоровим і жвавим, та раптом де й поділася його міць - і він сидів у

куточку біля вогнища та злостився на весь світ за свою неміч. Його дратував кожен дріб'язок; а коли йому ввижалося,

нібито домашні не виявляють йому належної шани, він нетямився від гніву. Зазвичай це бувало тоді, як хтось смів

присікатися до його улюбленця або ним попихати. Він ревно стежив, аби хлопцеві й слова не сказали наперекір;

певно, забрав собі до голови, ніби саме через його любов до Хіткліфа всі інші його ненавидять та хочуть заподіяти

йому зло. Це не пішло на користь хлопцеві, бо ті з нас, хто був трохи добріший, не хотіли засмучувати хазяїна і

потурали його слабкості; а така запопадливість лише живила дитячу гординю. Але ми не могли чинити інакше; двічі

або тричі Хіндлі трапилося виявити свою зневагу до нього, коли батько був поруч, і це у край розлютило старого: він

хапався за палицю, аби провчити сина, і тремтів од безсилового гніву. Врешті-решт наш вікарій (у нас тоді жив вікарій,

що заробляв собі на прожиття, навчаючи малих Лінтонів та Ерншоу, та самотужки доглядав свій клаптик городу)

порадив відправити юнака до коледжу; і містер Ерншоу дав свою згоду, хоча й знехотя, кажучи, що "Хіндлі - нікчема, і

де б він не мандрував, пуття з нього не буде". Я щиро сподівалася, що вдома знов запанує злагода. Мене мучила думка, що хазяїн має отак каратися через свій добрий вчинок. Я ж бо гадала, що йому допікають лише сімейні негаразди; та

ви вже розумієте, сер, що усьому виною була його стареча слабкість. Але ми могли б жити досить-таки непогано, якби

не міс Кеті та Джозеф, слуга; ви його, мабуть, бачили там у маєтку. Він був - та певно, що є й зараз - найнуднішим,

най- пихатішим фарисеєм, що коли-небудь нишпорив у Біблії, видобуваючи з неї благословення для себе та прокльони

на голови ближніх. Своім святенницьким базіканням він потроху прибрав до рук самого містера Ерншоу, і що далі

хазяїн слабшав, то більший вплив чинили на нього невтомні Джо-зефові напучування щодо спасіння душі та поради

тримати дітей у покорі. Він під'юджував його дивитися на Хіндлі, як на розбещеного нікчому; день у день він зводив

поговор наХіткліфа й Кетрін - і, знаючи, як підлеститись до старого, завжди покладав найтяжчу провину на його

доньку. Звісно, вона мала таку битливу вдачу, якої я ще не зустрічала в жодній дитині; вона випробовувала наше

терпіння разів п'ятдесят на день, коли не більше; відтоді, як вона вранці зійде униз, і аж до вечора - поки вона не

вкладеться спати - ми не спочивали й хвилинки, чекаючи нових витівок. У неї завжди був піднесений настрій, вона

гомоніла без упину, співала, сміялась і термосила кожного, хто не робив цього. Капосне, лукаве дівчисько, - та вона

мала такі чарівні оченята, таку світлу усмішку й легку ходу, що більш годі й шукати. І, зрештою, вона не хотіла нікого

скривдити навмисне: нерідко траплялося, що вона доведе вас до сліз, а потім аж місця собі не знаходить, доки не

змусить вас звеселитись, аби їй догодити. Вона дуже любила Хіткліфа. Найсуворіша кара, яку ми могли для неї

вигадати, - це розвести їх різно; та й начувалася вона через нього більше, ніж будь-хто. У їхніх забавках вона скрізь

була першою - і визискувала своїх товаришів, мов мала повелителька;
вона й зі мною спробувала так поводитися, та я

не терплю, аби мною хтось попихав, і дала їй це зрозуміти. Містер
Ерншоу не зник жартувати зі своїми дітьми, він

завжди ставився до них надто суворо та стримано; а Кет- рін, зі свого
боку, ніяк не могла збагнути - чому батько, як

занедужав, зробився іще сердитішим, аніж колись? Його в'їдливі
докори збуджували в ній пустотливе бажання

піддражнити його; вона зазнавала найбільшої втіхи, коли ми всі разом
сварили її, а вона давала нам відкоша зухвалим

поглядом та дошкульними словами, сміялася з Джозефо- вих
прокльонів, підшпигувала мене та робила те, що було

найосоружнішим для її батька: вона показувала йому, що її удавана
зверхність, яку він приймав за справжню, миліша

Хіткліфові за його ласку; що хлопець слухається будь-яких її наказів, а
батькових - лише тоді, коли вони не суперечать

його власним бажанням. Весь день бешкетуючи так, що гірше вже й
нема куди, вона ввечері, невдовзі як іти спати,

часом починала лащитися до батька. "Ні, Кеті, - відказував старий, - я
не можу тебе любити, ти гірша за свого брата.

Іди, помолися на ніч, дитино, та проси Господа, щоб він наставив тебе.
Мабуть, на горі ми з матінкою тебе зростили!"

Спершу вона починала плакати після таких слів; та, поступово до них
збайдужівши, згодом лише сміялася, коли я

радила їй перепросити в батька прощення. Та настав час, і земні
турботи містера Ерншоу дійшли кінця. Він помер

спокійно, сидячи у своєму кріслі біля вогню, одного жовтневого вечора. Вітер скаженів навколо будинку і завивав у

димарі; та вдома було тепло, і ми сиділи всі разом - я, трохи подалі від вогню, взялася до плетіння, а Джозеф читав

Біблію за столом (у нас так велося, що слуги, скінчивши роботу, лишаяються в хазяйському домі). Міс Кеті трохи

нездужала і тому принишкла, тулячись до батькових колін; а Хіткліф лежав на підлозі, примостивши голову в неї на

грудях. Пам'ятаю, що, перед тим як задрімати, хазяїн погладив її шовковисте волосся - йому нечасто доводилося

бачити її такою сумірною, - і спитав: - Чому ти не можеш завжди бути гарною дівчинкою, Кеті? А вона повернула до

нього лице, засміялась і відповіла: - А чому ти не можеш завжди гарно поводитися, таточку? Та, помітивши, що він

знову розсердився, вона поцілувала йому руку і сказала, що зараз заколисає його пісенькою. І вона тихенько почала

наспівувати, і співала, поки його рука не вислизнула з її пальців і голова не впала на груди. Тоді я звеліла їй

замовкнути й тихенько посидіти, щоб не розбудити його. Ми причаїлися, мов мишенята, і сиділи так десь із півгодини,

та й довше просиділи б, - але Джозеф, дочитавши псалма, підвівся й мовив, що мусить розбудити хазяїна, аби той

помолився на ніч та лягав спати. Він підійшов, озвався до нього і поторкав його за плече, але він не ворушився; і тоді

Джозеф взяв свічку і почав придивлятися до нього. Я збагнула, що із ним щось негаразд, і, взявши дітей за руки,

пошепки звеліла їм: "Ідіть нагору та не здіймайте галасу, ви сьогодні помолитесь самі, бо Джозеф ще має дещо

зробити". - Я хочу сказати татові "на добраніч", - мовила Кет-рін і, перш ніж ми змогли її зупинити, оповила руками

його шию. Бідна крихітка одразу ж зрозуміла, яке сталося лихо; вона скрикнула: "О, він помер, Хіткліфе, він помер!" -

і вони обоє заридали так, що аж серце краялося з їхнього плачу. Я й собі заплакала - гірко та голосно; а Джозеф

спитав, чого це ми надумали побиватися за святим у царстві небесному, і звелів мені хутчіше вдягтися та бігти до

Гімертона по лікаря й священника. Я бачила, що ні той, ні другий уже нічим не зарадять; та все ж пішла у вітряну ніч і

привела з собою лише самого лікаря: священник сказав, що прийде вранці. Залишивши Джозефа розповідати, що

трапилось, я побігла до дитячої кімнати: двері були розчинені навстіж, і я побачила, що вони не лягали спати, хоч було

вже й поночі. Та мені не довелося їх заспокоювати: бідні малята втішали одне одного такими гарними словами, що

мені й не спали б на думку. Жоден пастор у світі, мабуть, не змалював би такого чудового раю, який постав у їхній

невинній уяві; і, слухаючи їх крізь сльози, я мимоволі бажала, щоб усі ми скоріше там опинилися. РОЗДІЛ ШОСТИЙ

Містер Хіндлі прибув додому на похорон; і - що вразило нас, а сусідам дало привід для слезезувань - привіз із собою

дружину. Він не розповів нам, хто вона та звідки родом, - мабуть, вона не мала ні грошей, ні доброго імені; інакше він

навряд чи приховав би свій шлюб од батька. Вона була не з тих, хто з першої миті вимагає пильної уваги до себе.

Ледве переступивши поріг, вона почала милуватись усім, що бачить; їй подобалось усе, що діється довкола, окрім

приготувань до похорону та присутності плакальниць. Я, грішним ділом, подумала, що вона трохи причинна, - надто

вже дивно поводитися під час поховання; втекла до своєї кімнати і загадала мені сидіти з нею, хоч я ще мала

перевдягти дітей. Вона сиділа, тремтячи та стискаючи руки, і без упину повторювала: "Вони вже пішли?" Потім вона в

істеричному нападі зізналася, що не може дивитись на чорне, і здригалась, і ціпеніла від жаху, і зрештою залилася

сльозами. І, коли я спитала, що з нею, вона відповіла, що не знає; та їй так страшно помирати! Я подумала, що її вигляд

не більшою мірою свідчить про близькість смерті, аніж мій власний. Вона була хоч тендітна, та зовсім ще молоденька,

із свіжим личком; а очі в неї виблискували, мов діаманти. Щоправда, я помітила, що вона геть захекалася, підіймаючись сходами; її тіпало від раптового шуму, і часом вона починала надривно кашляти. Та я тоді ще не знала,

на що вказують усі ці ознаки, і не схильна була їй співчувати. Ми тут узагалі не дуже привітні до чужинців, містере

Локвуд; принаймні поки вони не привітаються першими. Молодий Ерншоу дуже змінився за ті три роки, що не був

удома. Він змарнів, наче спав з лиця, і говорив, і одягався інакше; і того ж дня, як приїхав, сказав Джозефові й мені, що

ми відтепер мусимо сидіти на кухні, а дім лишити для нього. Він навіть хотів улаштувати вітальню у вільній малій

кімнаті, обклеївши її шпалерами та постеливши там килима; але його дружині так уже припали до смаку біла підлога,

і великий камін, і срібний посуд, і шафа з порцеляною, і собачий закут у тій просторій кімнаті, де вони зазвичай

сиділи, - що він полишив свій задум. Вона також раділа любій сестричці, яку знайшла серед нових знайомих; і увесь

час гомоніла з Кетрін, і цілувала її, і бігала з нею, і засипала її дарунками - так воно було спочатку. Та дуже скоро це їй

почало набридати; а Хіндлі, коли його дружина вередувала, перетворювався на тирана. Кількох її зневажливих слів

про Хіткліфа було досить, щоб розпалити в ньому колишню ненависть до хлопця. Він відправив його до слуг і поклав

край його навчанню з вікарієм, натомість зажадавши, аби він працював у полі; і стежив, щоб йому доводилося робити

не легше, аніж будь-кому з парубків на фермі. Та спершу це не дуже засмутило Хіткліфа, бо Кеті його навчала всього,

що вивчить сама; і працювала, і бавилася з ним разом у полі. Обоє мали вирости у справжнісіньких дикунів; та

молодому хазяїнові було до них байдуже - аби лишень вони трималися від нього подалі. Він навіть не зважав, чи

ходять вони до церкви, - та Джозеф із вікарієм, бува, докоряли йому, що діти не прийшли на проповідь; і тоді він

наказував дати Хіткліфові різки, а Кетрін лишити без обіду чи без вечері. Та в них одне було на думці: зранку втекти в

поле і блукати там, у вересових заростях, аж до вечора, - і вони лише
сміялися з майбутньої кари. Хай Кетрін

загадають вивчити напам'ять скільки завгодно розділів, а Джозеф
лупцюватиме хлопця, аж поки йому самому не

заболить рука, - вони про все забували тієї ж миті, коли опинялися
удвох, чи принаймні тоді, як їм щастило вдатися до

якоїсь бешкетної помсти. А я плакала собі тихцем, бачачи, що вони
стають що не день зухвалішими; та не сміла

мовити й слова, боячись втратити ту крихту влади, що її ще мала над
цими занедбаними дітлахами. Одного недільного

вечора їх вигнали з їдальні - за те, що вони надто галасували, чи то за
якусь іншу мізерну провину; та коли я пішла

покликати їх до вечері, вони знову десь повіялися. Ми обшукали весь
дім, подвір'я та стайні; але їх не було й сліду.

Зрештою Хіндлі розлютився і, звелівши замкнути двері, суворо
наказав не впускати їх у дім до ранку. Всі

повкладалися спати, а я, надто стривожена, щоб заснути, відчинила
своє віконце та визирнула назовні, хоч ішов дощ. Я

вирішила всупереч забороні впустити їх, коли вони прийдуть. Через
якусь мить я вчула, що хтось іде дорогою, і

побачила, що за огорожею блимає світло. Тоді я напнула хустку й побігла їх застерегти, аби вони не стукали у двері й

не збудили містера Ерншоу. То був Хіткліф; і я, побачивши, що він сам-один, залякла з жаху. - Де міс Кетрін? -

скрикнула я. - Що з нею скоїлось? - Вона в Трашкрос-Грейнджі, - відповів він. - І я теж мав би там бути; та їм

бракувало Гречності, щоб запросити мене лишитись. - Ну, та стривай, шибенику! - пригрозила я. - Адже ти не

заспокоїшся, доки лиха собі не наробиш! Чого тебе понесло у Трашкрос-Грейндж? - Дай я лише перевдягнуся, Неллі, і

тоді все тобі розповім, - відповів хлопець. Я попросила його не шуміти, а то містер Ерншоу, бо- ронь Боже, прокинеться; і, перевдягаючись - а я тим часом чекала, поки можна буде загасити свічку, - він повів далі: - Ми з Кеті

втекли через пральню, аби поблукати трохи на волі; а тоді, побачивши вогні Трашкрос-Грейнджа, подумали: дай-но

глянемо, як воно ведеться тим Лінтонам! Чи вони так само стирчать по кутках, дрижачи від холоду, поки їхні татко з

мамою їдять, та п'ють, та співають, та сміються, та псують собі очі біля вогню? Як ти собі гадаєш, чи так воно й було?

Чи вони читали псалми, а слуга товкмачив їм Катехізіс і загадував їм зубрити напам'ять біблійні назви, якщо вони

збивалися з ладу? - Мабуть, що ні, - відповіла я. - Вони, безперечно, слухняні діти і не заслуговують такої кари, як ото

ви, коли нашкодите. - Та годі тобі, Неллі, - сказав він, - не верзи дурниць!... Ми мчали від Перевалу до парку, мов

навіжені, і Кетрін позбивала собі ноги, бо бігла боса. Треба тобі завтра піти пошукати на болоті її черевики. Ми

пролізли крізь діру в паркані, пройшли навпомацки стежною та всілись у квітнику під вікном вітальні. Звідти падало

світло; віконниці були розчинені, а фіранки спущені лише до середини; і ми обоє, стоячи на штахеті та спершись на

підвіконня, могли дивитись у вікно, і бачили - ой, яка ж то була краса! - розкішний покій, встелений малиновим

килимом, і стільці з малиною оббивкою, і стіл з малиною скатертиною, і чисту білу стелю, облямовану золотом; а

посередині стелі висіли на срібних ланцюгах кришталеві підвіски - мов сяючий дощ! - і горіли малі свічки. Старих

Лінтонів там не було; Едгар із сестрою мали самі тішитися тією розкішшю. Хіба ж це не щастя? Ми були б на сьомому

небі! Та вгадай, що робили твої "слухняні діти"? Ізабелла - гадаю, їй одинадцять, на рік молодша від Кеті - лежала, рюмаючи, у дальньому кутку кімнати, та так верещала, ніби відьми штрикали її розпеченими голками. Едгар стояв

біля каміна і хлипав мовчки, а на столі сидів маленький цуцик, що тряс лапкою і скімлив; з їхніх взаємних

обвинувачень ми зрозуміли, що вони ледь не розірвали його навпіл. Ідіоти! Оце їхня втіха - погризтися через клаптик

теплого хутра, а потім розрюматися, бо, посварившись через нього, жоден не бажає його взяти. Ми реготали, аж за

боки бралися, з тих пещених недоумків; ми їх просто зневажали! Чи ти колись бачила, щоб я їй собі вимагав того ж,

чого хочеться Кетрін? Або щоб ми з нею, залишені вдвох, не знайшли
кращої втіхи, аніж розбігтися по різних кутках

та ревити, та верещати, та качатися по підлозі? Та я й за тисячу життів
не зміняв би своєї долі на життя Едгара Лінтона

у Трашкрос-Грейнджі - навіть якби мені дозволили скинути Джозефа
з-під найвищої стріхи та вимазати двері кров'ю

Хіндлі! - Цить, тихіше! - перервала я. - Ти мені ще не пояснив,
Хіткліфе, чого Кетрін там залишилась? - Я сказав, що

ми сміялися, - відповів він. - Лінтони нас почули - та стрімголов
кинулися до дверей; спершу вони зацікавилися з переляку,

а потім почалося: "Ой, матусю, матусю! Ой, таточку! Ой, матусю, біжи
сюди! Ой, татку!" Справді, вони таки

вигокували щось подібне. Тут ми здійняли страшенний гвалт, аби ще
більше їх наполохати, а потім сплигнули з

підвіконня, бо хтось загрюкав дверима, і ми збагнули, що час дати
дьору. Я тримав Кеті за руку та підганяв її, аж

раптом вона впала. "Біжи, Хіткліфе, біжи! - шепотіла вона. - Вони
пустили на нас бульдога, він тримає мене!"

Чортова тварюка вп'ялася їй у гомілку, Неллі; я чув бридке собаче
сопіння. Вона не зойкнула, ні! Вона б не кричала,

навіть якби її підняла на роги скажена корова. Та зате я загорлав
щосили! Я виголосив стільки прокльонів, що вони

мали б налякати будь-якого з чортів у християнському світі; і,
схопивши каменя, я встромив її поміж собачі щелепи

й намагався проштовхнути псові в горлянку. Нарешті припхався той
падлючий служник із ліхтарем та заволав:

"Тримай його, Плазуне, тримай міцніше!" Та він затнувся, побачивши Плазунову здобич. Пса насилу від- тягли геть; його довжелезний червоний язик на півфута вивалився з пащеки, а обвислі губи були заюшені кривавою піною.

Служник підхопив Кеті на руки. Вона була непритомна - не від страху, я певний, від болю. Він поніс її до будинку; я

пішов слідом, сиплючи погрозами. "Когось впіймав, Роберте?" - гукнув Лінтон, вийшовши на ганок. "Плазун упіймав

маленьке дівчатко, сер, - відповів той. - І тут іще якийсь хлоп'як, - додав він, вчепившись у мене, - злодійчук, одразу

видко! Мабуть, злодії наказали їм влізти у вікно, а вночі, як ми полягаємо спати, відчинити двері бандитському кодлу,

аби вони нас тут сонних порізали! Ти, злодючий нишпорку, стули писок! Ти за це підеш на шибеницю. Містере

Лінтон, сер, беріться до зброї!" "Так, так, Роберте, - забелькотів старий йолоп. - Мерзотники, певно, дізналися, що я

вчора отримав орендну платню, і сподівалися на легку здобич. Що ж, ласкаво прошу; я їм влаштую гарні оглядини.

Гей, Джоне, зачини двері на засув! Дайте Плазунові води, Дженні. Вчинити замах на суддю у його власній оселі; та ще

в Божий празник! Та вони, дивлюся, знахабніли до краю! Мері, люба, подивися на нього, - не бійся, це лише

хлопчисько, - його паскудна пика, без сумніву, викриває злочинну натуру. Хіба то не буде благим діянням для держави

- повісити його одра- зуж, не очікуючи, доки його вдачу підтвердять не лише риси обличчя, а й вчинки?" Він потяг

мене до свічника, а місіс Лінтон почепила на ніс окуляри та перестрашено сплеснула руками. Ті малі боягузи теж

підповзли трохи ближче, а Гзабелла залопотіла: "Гидкий хлопчисько! Вкинь його до льоху, таточку. Він схожий на

сина того ворожбита, що вкрав моє фазанятко. Правда ж, Едгаре?" Поки вони роздивлялися мене, Кеті опритомніла - і

засміялась, почувши останні слова. Едгар Лінтон, уважно придивившись до неї, зрештою спромігся її впізнати. Вони

нас бачили в церкві, ти ж знаєш, - та й нам рідко траплялося ще десь їх зустріти. - Це міс Ерншоу! - прошепотів він до

свої матері. - Подивися, як Плазун укусив її, - нога уся закривавлена! - Міс Ерншоу? Що за дурниці! - вигукнула леді.

- Щоб міс Ерншоу вешталася бозна-де з циганом! Хоча й справді, мій любий, дівчинка в жалобі, - так, ну звісно ж, - і

вона може лишитися скаліченою довіку! - Прикра безтурботність з боку її брата, - озвався містер Лінтон, перевівши

погляд із мене на Кетрін. - Я чув од Шільдерса (то був наш вікарій, сер), що він дозволяє їй рости справжньою

язичницею. А це хто? Де вона здибала такого приятеля? Еге! Не маю сумніву, що це і є дорогоцінне ліверпульське

надбання мого покійного сусіда, - син індійського матроса або ж американський чи іспанський покидьок! - У будь-

якому разі, це неприємний хлопець, - зауважила стара леді. - І йому не місце в порядному домі! Ти помітив, яка в нього

мова, Лінтоне? Я вражена, що моїм дітям довелось таке почути. Я знов узявся лаятись, - не сердься, Неллі, - і тому

Робертові наказали виштурхати мене геть. Я кричав, що не піду без Кеті; він випхав мене надвір, тицьнув мені ліхтаря,

запевнивши, що містера Ерншоу негайно сповістять про мою поведінку, і, grimнувши: "Ану марш звідси!" - зачинив

двері. Фіранки в одному кутку вікна були так само розсунуті, і я нишком прослизнув на наше старе місце та почав

шпигувати; бо, якби Кетрін схотіла повернутись, я б розтрощив їм усі ті гарні засклені шибки на мільйон друзок - аж

поки вони її не відпустять! Та вона спокійно сиділа на канапі. Місіс Лінтон зняла з неї сіру свитину корів-ниці, яку ми

поцупили для нашої вилазки, і, скрушно хитаючи головою, начебто дружньо їй дорікала, - так мені здалося; адже вона

- молода леді, тому вони й поставилися до неї інакше. Потім служниця принесла миску з гарячою водою і помила їй

ноги; містер Лінтон приготував їй негус, Ізабелла насипала їй повні жмені печива, а Едгар стовбичив осторонь та

витріщався на неї. Потім вони висушили й розчесали її чудове волосся, і дали їй пару величезних капців, і посадили

її біля вогню; і я залишив її такою щасливою, що краще й бути не може, - вона частувала по черзі те цуценятко і

Плазуна, якому лоскотала носа, поки він їв; і запалювала живий вогник у бляклих голубих очах Лінтонів, - тьмяний

відбиток її осяйної вроди. Я бачив, вони аж умлівали від захвату. Кеті так незмірно вища за них, - та й за будь-кого у

світі, правда ж, Неллі? - Ця витівка тобі не минеться так легко, - відповіла я, вкриваючи його ковдрою, і загасила

свічку. - Ти невиправний, Хіткліфе; і містерові Хіндлі доведеться
скарати тебе якнайсуворіше, ось побачиш. Мої слова

справдилися лише більшою мірою, аніж я того хотіла; Ерншоу аж
знавіснів, почувши про цю нещасливу пригоду. А

потім містер Лінтон, аби залагодити справу, завітав до нас наступного
дня та прочитав молодому хазяїнові цілу

проповідь про те, що його родина ступила на слизьку доріжку; і це
спонукало його узятися за хлопця по-справжньому.

Хіткліфа не відлупцювали, але оголосили йому, що, як він вимовить
бодай слово до міс Кетрін, його виженуть геть; а

місіс Ерншоу зобов'язалася втримати дівчину подалі від нього - звісно
ж, не силоміць, а вдавшись до хитрощів, бо

примушувати її було марно. РОЗДІЛ СЬОМИЙ Кеті гостювала у
Трашкрос-Грейнджі п'ять тижнів - до самого Різдва. За

цей час вона зовсім одужала, а її манери значно покращилися. Місіс
Ерншоу, відвідуючи її, потроху здійснювала свій

план і намагалася вплинути на самолюбство дівчинки за допомогою
гарного одягу та лестощів, які та радо приймала;

тому так і сталося, що замість розпатланої малої пустунки, яка влетіла
б до будинку і кинулася душити нас в обіймах,

із гарненького чорного поні злізла дуже шляхетна особа з
каштановими кучериками, що спадали з-під бобрового

капелюшка з пір'їною, та в довгій суконній амазонці, яку їй довелося
притримати обома руками, щоб зійти на ганок.

Хіндлі допоміг їй спішитись, вигукуючи у захваті: - Ну, Кеті, та ти ж
просто красуня! Я б тебе й не впізнав: ти тепер

виглядаєш, мов справжня леді. Ізабеллі Лінтон з нею не зрівняти, чи не так, Френсіз? - В Ізабелли немає таких

вроджених даних, - відповіла його дружина, - та Кеті треба слідкувати за собою, щоб знову не розпуститись. Елен,

допоможіть міс Кетрін роздягтися, - стривай, любя, ти зіпсуєш свою зачіску, - дай я тобі розв'яжу стрічки на

капелюшку. Я зняла з неї амазонку, з-під якої саянула пишна шовкова сукенка, білі панталони та лаковані черевички; її

очі радісно заблищали, коли собаки підбігли її привітати; та вона не сміла до них доторкнутися, боячись забруднити

своє розкішне вбрання. Вона обережно поцілувала мене; я уся була в борошні - місила тісто для різдвяного пирога, -

тому вона не наважилася мене обійняти; і потім вона озирнулася довкола, шукаючи Хіткліфа. Містер та місіс Ерншоу з

нетерпінням чекали їхньої зустрічі, вочевидь намагаючись вгадати, чи вдасться їм розлучити друзів. Хіткліфа спершу

не могли відшукати. Якщо раніше, коли Кетрін жила вдома, він був просто неохайним - чи то радше занехаяним, - то

зараз виглядав у десять разів гірше. Ніхто, окрім мене, не зичив йому стільки добра, щоб хоч раз на тиждень назвати

його нечупарою та змусити вмитись; а дітлахам його віку рідко буває властива природня схильність до води та мила.

Тому - не згадуючи вже про одяг, у якому він місяців зо три бабрався в болоті та пилюці, та про нечесане густе

волосся, - його лице й руки були брудні, аж чорні. І тому він мерщій зашмигнув за лаву, побачивши, що у дім входить

така собі чепурненька панянка, а не розхристана бешкетниця йому до пари. - А Хіткліфа немає? - спитала вона,

стягаючи рукавички; її пальці, відвиклі від роботи, були напрочуд білі та ніжні. - Можеш підійти, Хіткліфе, - крикнув

містер Хіндлі, втішаючись із його збентеження та заздальгідь радіючи, що він постане перед Кетрін таким нечупарою.

- Можеш підійти й привітати міс Кетрін, як інші слуги. Кеті, побачивши свого приятеля у його сховиську, кинулася

обіймати його; за одну мить вона поцілувала його разів сім чи вісім у обидві щоки, вигукуючи: - Ой, який ти

замурзаний та який сердитий! Такий смішний та наїжачений! Та це тому, що я звикла до Лінтонів, до Едгара та

Ізабелли. Та що ж ти, забув мене, Хіткліфе? Вона не дарма про це спитала, бо він аж з лиця змінився від сорому та

образи - й заціпенів нерухомо. - Можеш узяти її за руку, Хіткліфе, - поблажливо проказав містер Ерншоу, - один раз

можна. - Не хочу, - відрубав хлопець, зрештою отямившись. - Я не хочу, щоб з мене сміялись. Я не дозволю цього! І він

кинувся геть, та міс Кеті впіймала його за руку. - Я не сміялася з тебе, - сказала вона. - Просто не змогла втриматись.

Та привітайся ж зі мною, Хіткліфе, дай мені руку! Чого ти надувся? Я лише сказала, що в тебе якийсь чудний вигляд.

Тобі треба вмитись і причесатись, і все буде гаразд: ти справді брудний, аж страшно! І вона з острахом подивилася на

чорні пальці, які тримала у своїх, і на свою ошатну сукенку, якій краще було б уникнути доторку до його одежі. - Ти

можеш не доторкатися до мене! - відповів він, простеживши за її поглядом, і висмикнув із її руки свою. - Я буду таким

брудним, як мені заманеться; мені хочеться бути брудним, і я буду брудним! І, вигукнувши це, він прожогом кинувся

геть - на радість молодих хазяїв та на превеликий жаль Кетрін, що ніяк не могла збагнути, чому її зауваження

спричинило такий напад гніву. Подбавши про новоприбулу, я поставила пектися пиріг, скрізь запалила вогні, як то

належить у Святвечір, та зібралася сісти перепочити на самоті, розважаючись співанням гімнів, хоч мої співи

викликали невтомне обурення Джозефа - мовляв, веселі мелодії, що мені до вподоби, надто скидаються на світські

пісні; та мені те було байдужісінько. Він почовгав до своєї кімнати, де скликав молитовні збори; а містер і місіс

Ерншоу намагалися привернути увагу Кеті до тих цяцьок, що накупили в дарунок малим Лінтонам, аби віддячити за

їхню гостинність. Ізабеллу та Едгара запросили провести завтрашній день у Грозовому Перевалі, і запрошення було

прийняте, лише за однієї умови: місіс Лінтон воліла, щоб її любі крихітки не спіткалися з тим розбещеним

хлопчиськом. Я залишилася на самоті. Я вчувала смачні пахощі печива, милувалася сліпучим полиском кухонного

приладдя та дзигаря на стіні, який прикрасила миртовими гілочками і срібними кухлями, що вишикувалися на таці,

щоб увечері бути сповненими підігрітого елю; а перш за все - предметом моїх постійних гордощів, тобто бездоганною

чистотою підметеної та вишкрябаної підлоги. Я подумки схвалила кожну з цих речей; а тоді згадала, що старий

Ерншоу часом заходив до мене на Святвечір, як я наведу лад у хаті, і казав, що я ловка дівчина, і дарував мені

різдвяного ральця - шилінга; потім подумала про його любов до Хіткліфа, про те, як старий уболівав за нього перед

смертю, і це, звісно, змусило мене згадати, як бідолашний хлопчина почувается зараз, - то ж замість співів мене

потягло на сльози. Та невдовзі мені спало на думку, що розумніше буде спробувати хоч трохи зарадити його лихові, а

не побиватися через нього. Я встала й пішла надвір його шукати. Він був десь поблизу; я знайшла його у стайні, він

гладив по лиснючій спинці нового поні та годував інших конячок; то був його звичайний обов'язок. - Давай скоренько,

Хіткліфе! - мовила я. - У кухні так затишно; а Джозеф пішов до себе нагору. Роби хутенько, що тобі треба, та дай я

тебе трошки причепурю, перш ніж прийде міс Кеті; і тоді ви зможете посидіти разом, погрієтесь біля вогню та досхочу

побалакаєте. Він займався своєю роботою - і не озирнувся до мене. - Та ходи ж бо! Ти йдеш чи ні? - вела я далі. - В

мене й по пиріжку для вас є, вже майже спеклися; а я з тобою менш як за півгодини не впораюся. Я чекала п'ять

хвилин і пішла, не почувши відповіді. Кетрін вечеряла з братом та невісткою; ми з Джозефом розділили пісну трапезу,

щедро притрушену докорами з одного боку і шпильками з іншого. Пиріжок і сир Хіткліфа пролежали на столі всю ніч

- вечеря для домовика. Хлопець вовтузивсь у стайні аж до дев'ятої години, а потім у похмурій мовчанці пройшов до

своєї кімнати. Кеті засиділася допізна, їй треба було владнати ще безліч дрібниць для прийому своїх нових друзів.

Вона якось заскочила до кухні, щоб провідати й старого друга, - та його не було, і вона затрималася лише спитати, що

з ним, і пішла знов. Вранці він піднявся вдосвіта - і, оскільки було свято, пішов розвіяти свій смуток десь у полі; він не

показувався, аж поки вся сім'я не вирушила до церкви. Піст та роздуми начебто трохи його заспокоїли; він покрутився

біля мене і, зібравшись на силі, промовив: - Неллі, зроби мене гарним. Я буду добре поводитись. - Ну, та нарешті, -

озвалась я. - Ти дуже засмутив Кетрін, Хіткліфе; боюся, вона шкодує, що взагалі повернулася додому! А ти ніби їй

зздриш, що про неї думають більше, аніж про тебе. Думка, що Кетрін можна zazдрити, була незбагненна для нього; та

твердження, що він її засмутив, вразило його надто сильно. - Вона так і сказала, що я її засмутив? - наполягав він,

дивлячись на мене дуже серйозно. - Вона плакала вранці, коли я їй сказала, що ти знову пішов. - Ну, а я плакав вночі, -

відказав він, - і я мав від чого плакати, не те що вона. - Авжеж, від гордого серця та порожнього шлунку, - мовила я. -

Горді люди завше плекають свої образи. Та як ти соромишся, що ти такий гордий та пишний, то попроси у Кеті

вибачення, коли вона прийде. Ти маєш піти до неї й попросити дозволу поцілувати її, і сказати... та ти й сам знаєш, що

говорити; тільки зроби це щиро - а не так, ніби гадаєш, що вона стала тобі чужою, коли вдягла гарну сукню. А тепер,

хоч мені й час готувати обід, я вже вкраю якусь часинку для тебе та приведу тебе у божий вигляд, - так, що Едгар

Лінтон скидатиметься на порцелянову ляльку поруч із тобою! Та він такий і є! Хоч ти й молодший за нього, та,

присягаюся, ти від нього вищий, а плечі в тебе удвічі ширші. Ти міг би його звалити з ніг одним пальцем! Хіба ти

цього не знаєш? Хіткліфове обличчя на мить проясніло, та потім потьмарилося знову; і він тяжко зітхнув. - Але ж,

Неллі, нехай я хоч двадцять разів звалю його з ніг, це не зробить його потворнішим, а мені не додасть вроди. А я б

хотів мати таке світле волосся й гладеньку шкіру, і гарно вдягатись, і мати такі гарні манери, і знати так само, як він,

що колись стану багатим! - І за будь-якої халепи гукати мамцю, - додала я, - і тремтіти перед кожним сільським

хлопчиськом, і сидіти цілий день вдома, боячись дощу. Звідки така слабкодухість, Хіткліфе? Подивися в люстерко, і я

розкажу, чого ти мусиш бажати. Бачиш оці дві рисочки в себе поміж бровами? І густі брови, які, замість того щоб

вигинатись дугою, насуплені донизу; і цю двійцю чорних бісеняток, які заховалися так глибоко й ніколи сміливо не

розчиняють свої віконця, а лише зиркають у них крадькома, мов шпигуни диявола? То побажай - і навчися -

розгладжувати суворі зморшки, дружньо підіймати очі; і оберни бісенят на довірливих, невинних янголів, що ні в кому

не підозрюють зла і в кожному бачать друга, якщо не впевнені, що це ворог. Не дивися, мов капосний цюцько, що знає,

нібито заслужив прочухана, та все одно злоститься на того, хто його б'є, і на весь світ. - Отже, я мушу бажати, щоб у

мене були великі голубі очі та гладеньке чоло, як в Едгара Лінтона, - мовив Хітк- ліф. - Я й бажаю - та це не допоможе

мені їх мати. - Добре серце, мій хлопчику, зробило б милішим твоє обличчя, - відказала я. - А із злим серцем навіть

найврод- ливіше лице стає гірш ніж повторним. А тепер, коли ми вмилися, та причесалися, та трошки повеселішали, -

скажи, хіба ж тобі не здається, що ти просто-таки гарний? Я, скажу тобі, в тому певна. Ти скидаєшся на принца у

вигнанні. Хтозна, може, твій батько був китайський імператор, а мати - індійська цариця, і кожне з них могло б на

самий свій тижневий прибуток купити Грозовий Перевал разом із Трашкрос-Грейнджем! А тебе викрали якісь лихі

матроси та привезли до Англії. Я б на твоєму місці намислила собі якнайвище походження; і думка про те, хто я,

додавала б мені гідності та снаги, щоб зносити утиски з боку якогось злиденного фермера! Отак я промовляла до

нього; і Хіткліф помалу почав одтавати, аж любо було на нього глянути, - коли раптом нашу бесіду перервав гуркіт

надворі, що наближався з дороги і невдовзі залунав поруч. Хіткліф скочив до вікна, а я до дверей - і якраз вчасно, щоб

побачити, як двоє Лінто- нів вилазять із сімейного екіпажу, закутані в хутра так, що ледве могли дихати, а Ерншоу

сходять із коней: взимку вони їздили до церкви верхи. Кетрін взяла кожного з дітей за руку, повела їх у дім та посадила

біля вогню, що швидко повернув рум'янець на їхні бліді личка. Я заохотила Хіткліфа, аби він не баривсь і хутчіш

виявив свою приязність, і він радо згодився; та злій долі забаглося, щоб тієї ж миті, як він хотів відчинити кухонні

двері з одного боку, Хіндлі відчинив їх з іншого. Вони стикнулися; і хазяїн - розлютившись, що бачить його охайним

та привітним, чи то прагнучи дотримати обіцянки, даної місіс Лінтон, - відштурхнувши його, наказав Джозефові з

несподіваною люттю: - Тримай хлопця від кімнат подалі, - хай сидить на горищі, поки ми не пообідаємо. А то почне

лізти пальцями у крем та цупити фрукти, варто йому залишитися з ними хоч на хвилину. - Ні, сер, - не змогла я

втриматися, - лише не він, будьте певні! Він ні до чого й не доторкнеться. Та сподіваюся, його теж мають почастувати

нарівні з іншими! - Я його почастую різкою, тільки-но побачу внизу до вечора, - гримнув Хіндлі. - Геть звідси,

забродо! Та ти ще й дженджуритися надумав? Зажди, я тебе потягаю за твої довгі патли - подивимося, чи не стануть

вони ще довші! - Вони й так досить довгі, - докинув малий Лінтон, зазираючи у двері. - Дивно, що йому не болить від

них голова: вони ж, мов кінська грива, нависають йому на очі! Він кинув цей дотеп без бажання скривдити; та Хіткліф

із його запальною вдачею не збирався подарувати будь-якого вияву неповаги з боку того, хто вже й тоді ввижався йому

ворогом. Він схопив миску з гарячою яблучною підливою (перше, що трапилося під руку) і вивернув її в лице

супротивникові. Той залементував щодуху; на галас прицокотіли Ізабелла й Кетрін. Містер Ерншоу, захопивши

злочинця, потяг його до комори; там він, без сумніву, вдався до суворих заходів, аби вгамувати цей вибух почуттів:

повернувся він геть засапанний, а лице в нього аж пашіло. Я взяла рушника і не досить чемно витерла Едгарові ніс та

губи, завваживши, що він отримав по заслuzі за своє втручання. Його сестра заскиглила, що хоче додому; а Кеті стояла

знічена, зашарівшись од сорому. - Вам не треба було його чіпати! - дорікнула вона Лін-тонові. - Він був у поганому

гуморі; і ви тепер зіпсували собі свято. А Хіткліфа покарають. Я ненавиджу, коли його карають! Я й обідати не схочу.

Нащо ви його зачіпали, Едгаре? - Я не зачіпав, - схлипував хлопчина, видершись із моїх рук та самотужки завершуючи

свій туалет за допомогою батистової хустинки. - Я обіцяв мамі, що не скажу йому ані слова, - і не сказав! - Гаразд, годі

вам плакати, - презирливо мовила Кеті. - Хоч тепер поведіться пристойніше, - мій брат іде, - заспокойтесь! Ізабелло,

що сталося? Вас наче ніхто не скривдив? - Нумо, панове, мерщій до столу! - гукнув Хіндлі, вбігаючи до будинку. - Я

аж упрів через того вишкребка. Наступного разу, Едгаре, вершіть правосуддя самі - це додасть вам апетиту!

Побачивши щедро накритий стіл, усі одразу повеселішали. Гості зголодніли після прогулянки, тому втішилися досить

швидко - адже нікому не було заподіяно справжньої шкоди. Містер Ерншоу сам нарізав печеню та накладав усім повні

тарілки, а хазяйка розважала гостей люб'язною бесідою. Я прислуговувала, стоячи за її стільцем, і мені було гірко

дивитися на Кетрін, що з сухими очима та байдужим обличчям узялася до гусячого крильця. "Жорстоке дитя! - мовила

я до себе. - Як легко вона забула, що її вірного друга скривджено. Ніколи не думала, що вона така безсердечна". Вона

піднесла кусень до рота, потім знов поклала його на тарілку; її щоки спалахнули, і по них покотилися сльози. Вона

впустила виделку на підлогу та поспіхом нахилилася під стіл, аби приховати своє збентеження. Я більше не вважала її

нечулою: я побачила, яких тортур завдав їй той день. Вона весь час намагалась улучити мить, аби побути на самоті чи

провідати Хіткліфа, якого хазяїн замкнув на ключ: у тому я впевнилася, коли хотіла віднести йому якихось ласощів.

Увечері були танці. Кеті попросила звільнити Хіткліфа, бо Гзабеллі Лінтон не вистачило партнера; її заступництво

виявилось марним, а роль кавалера довелося зіграти мені. Танець нас звеселив; та справжні веселощі почалися, коли

з'явився гімертонський оркестр із п'ятнадцяти інструментів - труба, тромбон, кларнети, фаготи, французькі ріжки та

віолончель, - і це окрім співаків. На Різдво вони завжди заходять у всі заможні будинки і збирають свою данину; і ми

уклінно згодилися вшанувати їхнє мистецтво. Після того як вони проспівали звичайні гімни, ми зажадали

танцювальних мелодій та пісень. Місіс Ерншоу любила музику, тож вони ушкварили щосили, аби її потішити. Кетрін

також любила музику; та вона сказала, що їй приємніше слухати зі сходів, і побігла нагору, у темряву; я пішла слідом.

Нижні двері були замкнені; у такому натовпі ніхто не помітив нашої втечі. Кеті не зупинилася на сходах, а піднялася

далі, на горище, куди запроторили Жткліфа, і почала озиватись до нього. Спочатку він уперто не бажав відгукуватись;

та вона не здавалася - і зрештою змусила його до розмови. Я пішла, даючи змогу бідним дітлахам розмовляти крізь

двері, доки - як мені здалося - музики не схотіли перепочити; тоді я знову піднялася нагору, аби застерегти Кетрін.

Але, не знайшовши її біля дверей, я натомість почула її голос зсередини. Це мале мавпенятко видряпалося на дах крізь

одне горішнє вікно та влізло в інше; і мені насилу вдалось її вкоськати, щоб вона повернулася. Та вони з'явилися

удвох; і вона наполягала, щоб я відвела Хіткліфа на кухню, бо Джозеф пішов до сусідів - аби бути подалі від

"диявольської омани", як він називав музику. Я мовила, що аж ніяк не схильна потурати їхнім витівкам; але, оскільки

в'язень постився аж від учорашнього обіду, я вирішила, що то не такий уже злочин, якщо він цього разу обдурить

містера Хіндлі. Він зійшов униз; я всадовила його біля вогню й запропонувала цілу купу усіляких ласощів. Та він був

якийсь слабкий і не хотів їсти, а мої спроби втішити його розмовою зазнали поразки. Він уперся ліктями в коліна, а

підборіддям - у долоні, й заціпенів у німотному маренні. Коли я спитала, про що він думає, він похмуро відповів: -

Думаю, як відплатити Хіндлі. Дарма що доведеться довго чекати, - мені байдуже; аби лишень зрештою йому

віддячити! Сподіваюся, він не помре раніше, аніж я це зроблю! - Постидався б, Хіткліфе! - мовила я. - Хай Господь

карає лихих людей; а нам треба вчитися прощати. - Ні, Бог не отримає з того такої втіхи, як я, - відповів він. - Якби

тільки знати, що за кара для нього найтяжча! Облиш мене самого, і я вигадую найкращу кару. Коли я про це думаю,

мені не так боляче. Але ж, містере Локвуде, я забуваю, що ці оповіді зовсім вам нецікаві. Це ж треба мені було отак

розбалакатись; он і каша вже охолола, і ви щось куняєте. Я б мала розповісти вам скоренько про Хіткліфа, що ви

хотіли знати, та й по всьому. І, обірвавши отак свою розповідь, покоївка підвелася й відклала убік своє шиття; та я був

не в змозі відсунутися від вогню, до того ж мені зовсім не хотілося спати. - Посидьте ще, місіс Дін, - вигукнув я, - ще

хоч півгодини! Ви чудово зробили, що розповіли вашу історію так докладно. Така манера мені до вподоби; ви маєте й

надалі її дотримуватись! Мене зацікавив кожен із змальованих вами характерів. - Вже одинадцята година, сер. - То

пусте; я не звик лягати раніше дванадцятої. Навіть друга година ночі - не занадто пізно для особи, що встає о десятій

ранку. - А ви б вставали трохи раніше; адже найкраща пора буває ото рано-вранці! А хто півділа не зробить до десятої

ранку, той і з ділом не впорається. - І все ж таки, місіс Дін, сідайте у своє крісло, бо завтра я збираюся подовжити ніч

до обіду. Мені здається, що я таки застудився. - О, сер, сподіваюся, що ні. Добре, тоді я з вашого дозволу пропущу

років зо три; за цей час місіс Ерншоу... - Ні, ні; я не дозволю нічого подібного! Чи вам знайомий такий настрій, коли ви

- якщо сидите на самоті, а на килимку перед вами кицька облизує кошенят - так уважно стежите за цією операцією, що

вас страшенно обурить, якщо киця знехтує одним вушком? - Дуже лінивий настрій, як на мене! - Навпаки, надто

активний. І я зараз почуваюся саме так; тому, прошу, розповідайте з усіма подробицями. Я бачу, люди в цій місцевості

становлять набагато більшу цінність одне для одного, аніж у місті; так само як павук у в'язниці набагато більше

значить для її мешканців, аніж павук у звичайному будинку. Справжня привабливість залежить лише від самого

глядача. Люди тут відвертіші, вони більше прислухаються до своєї душі, ніж до життєвої марноти довкола; вони

дивляться углиб, а не на поверхню речей та явищ. Тепер я починаю розуміти, що таке життя таїть у собі дивну

принаду; хоч раніше я б не повірив, що можна прожити бодай рік на одному місці з власної волі. Та коли перед

голодною людиною поставити лише одну страву, вона зможе зосередитись на їжі й наїстися досита; а всівшись за стіл,

що рясніє французькими делікатесами, вона скуштує всього потроху, та кожний шматок буде лише крихтою єдиного

цілого. - О, та ми ж тут такі самі, що й усюди, як ближче нас роздивитись, - зауважила місіс Дін, дещо спантеличена

моєю промовою. - Перепрошую, - заперечив я, - та ви, моя люба пані, спростовуєте ваші слова власною поведінкою.

Окрім деяких особливостей вимови, у вас немає й сліду тих рис, які я звик вважати притаманними людям вашого

класу. Я впевнений, що ви завжди мали більшу схильність до роздумів, ніж звичайні слуги. Ви були змушені розвивати

свої розумові здібності, бо обставини не дали вам змоги гаяти час на нікчемні розваги. Місіс Дін засміялася. - Я

справді вважаю, що я людина розсудлива, - мовила вона, - та зробилася такою не тому, що живу у пустці й день у день

бачу одні й ті самі обличчя, ті самі вчинки; просто я зазнала багато лиха, а це завше додає мудрості. До того ж я читала

більше, ніж ви думаєте, містере Локвуде. Ви не знайдете в цій бібліотеці жодної книжки, в яку б я не зазирнула і яка б

не пішла мені на користь, окрім оцих - грецьких та латинських - та отих французьких; та й їх я можу хоч розрізнити - а

більшого годі й чекати від простої жінки. Проте якщо я маю й далі теревені правити, то краще почну; і я не буду

пропускати три роки, а одразу ж перейду до наступного літа, року тисяча сімсот сімдесят першого, - отже, це було

двадцять три роки тому. РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ
Одного ясного червневого ранку народився мій перший малий вихованець

- і останній нащадок давнього роду Ерншоу. Ми косили сіно на віддаленому полі, коли дівчина, що приносила нам

сніданок, раптом прибїгла на годину раніше - навпростець через луки та вгору дорогою, - озиваючись до мене ще

здалеку. - Ой, який-бо гарній хлопчик! - вигукнула вона. - Гарнішого й бути не може! Та лікар сказав, що хазяйка не

видужає. Сказав, що в неї вже котрий місяць сухоти. Я чула, як він сказав містерові Хіндлі: "Тепер у неї нема нічого, що додало б їй сили; вона помре ще до зими". Тобі наказали йти додому. Ти будеш його глядіти, Неллі, і годувати

солодким молочком, і бавитись із ним з ранку до ночі! Хотїла б я бути на твоєму місці, бо ж він буде тільки твій, як

хазяйки не стане! - То їй справді так зле? - спитала я, кинувши граблі та зав'язуючи чіпця. - Та певно ж! Хоча з виду

наче весела, - відповіла дівчина, - і балакає так, ніби ще думає побачити його дорослим. Вона аж не тямиться від

радощів - таке воно гарне! Я нізащо не померла б на її місці; я б милувалася ним і вже від того видужала б, - а Кеннет

хай каже, що хоче. Пані Арчер принесла малятко в дім, до хазяїна; та він не встиг ще й зрадіти, як старий бурмило

виступив уперед та й каже: "Ерншоу, це щастя, що жінка залишить вам сина. Ще як вона приїхала, я одразу ж збагнув,

що їй недовго лишатися з нами; і тепер я мушу вас попередити: зима їй укоротить віку. Та не треба так побиватися -

тут уже нічим не зарадиш. І, між нами кажучи, ви б мали подумати, перш ніж брати за жінку отаке кволе дівча!" - А

хазяїн що? - Мабуть, вилаявся; я й не почула - все дивилася на малятко, - і дівчина почала вихваляти дитину. Я, так

само у захваті, поспішила додому, щоб і собі помилуватися на немовля; хоч і Хіндлі мені було дуже шкода. В його

серці вистачало місця лише для двох ідолів - для його дружини та для нього самого; він любив обох, а обожнював із

них одного, і я не уявляла собі, як він переживе цю втрату. Коли ми прийшли до Грозового Перевалу, Хіндлі стояв на

ганку; і, підійшовши до нього, я спитала: "Ну, як там малятко?" - Та ще трохи - й побіжить, Неллі, - кинув він із

силуваною посмішкою. - А місіс? - наважилась я спитати. - Лікар каже, що вона... - До біса лікаря! - спалахнув він. - Гз

Френсіз усе гаразд; вона за тиждень одужає. Ти йдеш нагору? Скажи їй, що я до неї прийду, якщо вона обіцяє не

розмовляти. Я пішов од неї, бо вона без упину говорить, а їй треба... Скажи - містер Кеннет вважає, що їй потрібен

спокій. Я передала його слова місіс Ерншоу; вона в дивному пожвавленні відповіла: - Та я й слівця не вимовила, Елен;

а от він двічі вибігав звідси, плачучи! Гаразд, скажи йому, що я обіцяю не розмовляти; та це не завадить мені трохи

покпити з нього! Бідолашна жінка! Весь останній тиждень свого життя вона лишалася веселою, і її чоловік із

відчайдушною, навіть затятою впертістю переконував усіх, що вона з кожним днем одужує. Коли Кеннет застеріг його,

що на цій стадії медицина безсила і він не бачить сенсу в тому, щоб завдавати йому марних збитків, лікуючи хвору, -

Хіндлі лише відповів: - Авжеж, немає сенсу! Вона здорова - і не потребує вашого нагляду. В неї й не було сухот. Це

лише пропасниця, і вона вже минає: її пульс так само спокійний, як у мене, і обличчя вже не пашить од жару. Жінці він

казав те ж саме, і вона, здавалося, йому вірила, та якось уночі, схилившись йому на плече, сказала, що завтра, мабуть,

уже встане з ліжка, і тої ж миті її струсив напад кашлю - зовсім легкий напад; Хіндлі взяв її на руки; вона обома

руками оповила його шию й змінилася в обличчі - вона була мертва. Як і передбачала та дівчина, малого Хейртона

передали до моїх рук. Містер Ерншоу, бачачи, що дитина здорова і ніколи не плаче, був цілком вдоволений - це щодо

дитини; та сам він поринав у дедалі глибший розпач. Його скорбота була не з тих, що виливають себе в тужінні; він не

плакав і не молився, - він лихословив, проклинав Бога й людей та намагався забути у шаленому розгулі. Слуги

недовго терпіли його сваволі: зрештою з ним zostалися лише я та Джозеф. Я не могла покинути свого вихованця; до

того ж, знаєте, я доводилася хазяїнові молочною сестрою і легше вибачила б його поведінку, ніж стороння людина. А

Джозеф залишився, щоб збиткуватися з орендарів та робітників; та ще й вбачав свій святий обов'язок у тому, щоб

ганити довколишнє зло. Неправедне життя хазяїна та його нове товариство стали поганим взірцем для Кетрін і

Хіткліфа. Його поводження з хлопцем і святого перетворило б на чорта; і справді, у Хіткліфа наче біс вселився. Він

радів, бачачи, як Хіндлі переводиться нінащо; як день у день іде поговор про його здичавіння та нелюдність. Я й

передати не можу, на яке пекло перетворився наш дім. Вікарій перестав до нас заходити, і всі порядні люди обминали

нас стороною - окрім Едгара Лінтона, що залицявся до Кеті. В п'ятнадцять років вона була королевою наших країв;

ніхто не міг з нею зрівнятись; та яка ж зарозуміла й уперта! По правді кажучи, я розлюбила її, як вона подорослішала;

і я нерідко виводила її з себе, не бажаючи коритись її примхам. Але вона ніколи не тримала на мене зла. Вона була

вірна тим, хто колись припав їй до серця; так само стійкою залишалась її прихильність до Хіткліфа, і молодий Лінтон,

попри всі свої чесноти, не зміг справити на неї глибшого враження. Він і був моїм покійним хазяїном; ось бачите, над

комином його портрет. Раніш їх тут було два: оцей висів з одного боку, а з іншого - портрет його дружини; але той

потім прибрави. А так ви мали б уявлення, якою вона була. Ось, погляньте... Місіс Дін піднесла свічку, і я розгледів

обличчя з м'якими рисами, що дивно нагадувало лице молодої жінки у Грозовому Перевалі, - та більш спокійне й

лагідне. Його врода була ніжною; довге світле волосся ледь кучерявилося на скронях, очі були глибокі й задумані;

постава аж надто вишукана. Не дивно, що Кетрін Ерншоу заради цього юнака могла забути свого першого друга. Мене

здивувало інше: як він - якщо його вдача відповідала зовнішності - зміг захопитися Кетрін Ерншоу, такою, як я її

уявляв? - Дуже гарний портрет, - сказав я покоївці. - Він тут схожий на себе? - Так, - відповіла вона. - Та він виглядав

краще, як трохи пожвавиться; а тут у нього звичайний вираз, - йому взагалі бракувало жвавості. Кетрін підтримувала

знайомство з Лінтонами відтоді, як прожила в них п'ять тижнів; і, не маючи жодного наміру виявляти вади своєї вдачі

у їхньому товаристві - в неї вистачало глузду, щоб постидатися відповідати грубістю на їхню незмінну гречність, - вона

зуміла сподобатися старим леді й джентльменові; Ізабелла була від неї у захваті, а Едгар віддався їй серцем і душею. Їй

лестило таке обожнювання, і вона вдавалася до лицемірства, хоч і не бажала навмисне нікого обманювати. Там, де

Хіткліфа вважали "юним негідником" та "бидлаком", вона прагнула нічим не бути на нього схожою; а вдома не

виявляла ані найменшої схильності до гарних манер, за які її лише здійняли б на кпини, і не вважала за потрібне

стримувати свою палку вдачу, коли це не обіцяло їй користі. Містер Едгар нечасто наважувався завітати до Грозового

Перевалу. Його лякала лиха слава Ерншоу, отож він уникав потрапляти тому на очі; та ми завжди зустрічали його дуже

поштиво. Хазяїн не захотів би його образити, знаючи, чого він приїздить; і, якщо не міг пристойно поводитися,

тримався подалі. Як на мене, ці відвідини були осоружні Кетрін, - я не бачила в неї й тіні кокетування; вона вочевидь

бажала, щоб двоє її друзів взагалі не спіткалися одне з одним. Коли Хіткліф виявляв зневагу до Лінтона у його

присутності, вона не могла змовчати, як це робила поза очі; а якщо Лінтон виказував свою відразу до Хіткліфа, вона не

могла залишатися байдужою до його слів та удавати, ніби це її не обходить. Я часом кепкувала з її потаємних

страждань, які вона марно намагалася приховати від мене. Може, це й негарно з мого боку; але така вже вона була

горда, що й пожаліти її не ставало сили, доки не вдасться хоч трохи присоромити. І зрештою вона прийшла до мене на

сповідь, - адже в неї не було більш нікого, хто б міг дати їй пораду. Якось містер Хіндлі пішов з дому після обіду, і

Хіткліф з такої нагоди надумав улаштувати собі свято. Йому тоді вже сповнилося шістнадцять років, і хоч він був

непоганий з лиця, та й розумом його Бог не скривдив, таки було в ньому щось незугарне - у душі так само, як у подобі;

тепер по ньому цього й не скажеш. По-перше, він до того часу вже цілком позбувся отриманого колись виховання;

тяжка праця з ранку й до вечора загасила в ньому колишню допитливість і любов до книжок; зверхність, якою він

завдячував у дитинстві любові старого Ерншоу, також зникла. Він довго поривався бути нарівні з Кетрін у її навчанні -

і зрештою здався з гірким, мовчазним жалем; та здався остаточно, і ніщо вже не могло спонукати його зробити хоч

один крок нагору, коли він зрозумів, що так чи інакше скотиться до нижчого рівня. Та душевний гандж і зовні дався

знаки: він став ходити розвальцем і дивитися спідлоба; природна відлюдькуватість переросла у надмірну, майже

хворобливу ворожість; і, викликаючи відразу в тих небагатьох осіб, що його знали, він, певно, зазнавав похмурої втіхи.

Вони з Кетрін усе ще проводили разом увесь час, коли він спочивав від роботи; та він перестав висловлювати їй свою

приятність - і з гнівною недовірою уникав її дитячих обіймів; так, ніби був певний, що вона не може плекати щирих

почуттів до нього. Так от, того дня Хіткліф прийшов додому і оголосив про свій намір поледарювати. Я допомагала міс

Кеті вбиратися: вона не передбачала, що йому спаде на думку вештатись без діла, і, розваживши, що сьогодні є

хазяйкою в домі, примудрилася якось сповістити Едгара про братову відсутність - і тепер готувалася його зустріти. -

Кеті, ти сьогодні вільна? - спитав Хіткліф. - Чи кудись ідеш? - Ні, надворі дощ, - відповіла вона. - То чого ти вдягла

шовкову сукню? - мовив він. - Сподіваюсь, ніхто не має прийти? - Та ніби ніхто, - стиха промимрила вона. - А ти ж

маєш бути в полі, Хіткліфе. Ми вже годину як пообідали; я думала, ти пішов. - Не так уже й часто Хіндлі звільняє нас

від своєї клятої присутності, - зауважив хлопець. - Я сьогодні більше не буду працювати; лишуся з тобою. - Джозеф

поскаржиться йому на тебе, - мовила вона. - Ти б краще пішов! - Джозеф повіз вапно у Пеністон-Крег; він приїде аж

поночі й нічого не визнає. Проказавши це, він рушив до каміна й сів біля вогню. Кетрін, насупивши брови, міркувала,

як бути далі, - їй хотілося все владнати перед зустріччю. - Гзабелла та Едгар Лінтони казали, що, може, завітають до

нас сьогодні, - мовила вона, трохи помовчавши. - Та оскільки йде дощ, їх навряд чи доведеться чекати. І все ж таки

вони можуть приїхати; і, якщо тебе покарають, виявиться, що ти дарма ризикуєш. - Накажи Елен, хай вона скаже, що

ти зайнята, Кеті, - наполягав він, - не відсилай мене геть через тих твоїх жалюгідних і дурних друзів! Я часом жалкую,

що вони... та ні, краще мовчати! - Що вони... що? - скрикнула Кеті, збентежено дивлячись на нього. - Ой, Неллі! -

роздратовано мовила вона й відсахнулася від мене. - Ти навіть причесати мене як слід не вмієш! Годі, дай мені спокій.

То про що ж ти часом жалкуєш, Хіткліфе? - Та ні про що; лише поглянь на оцей календар на стіні! - він вказав на

аркуш паперу в рамці, що висів біля вікна, і вів далі: - Хрестиками позначені ті вечори, що ти провела з Лінтоном, а

крапками - ті, що зі мною. Бачиш? Я відмічав кожний день. - Так, що за дурниця! - розлючено мовила Кетрін. - Ніби я

те завважила! І що це має означати? - Те, що я це завважив, - відповів Хіткліф. - То мені що - весь час сидіти з тобою? -

наступала вона, все більше дратуючись. - І що ж мені з того за радість? Та ти б міг так само бути німим чи несповна

розуму, - бо все, що ти кажеш, і все, що робиш, розважає мене так само! - Ти ніколи раніше не казала, що я неговіркий,

і що тобі неприємне моє товариство, Кеті! - вигукнув Хіткліф, страшенно схвильований. - Ніяке це не товариство, коли

люди нічого не знають і нічого не кажуть, - промимрила вона. Її товариш схопився з місця, та не встиг висловити своїх

почуттів - бо надворі зацокотіли копита і у двері, тихенько постукавши, увійшов молодий Лінтон; його лице сяяло від

радощів, викликаних несподіваним запрошенням. Кетрін, безперечно, звернула увагу на відмінність між своїми

друзями, коли один увійшов, а інший вийшов; це був різкий контраст на зразок того, що відрізняє похмуру гірську

місцевість від квітучої рівнини; і голос, і привітання Едгара, і його зовнішність так само різнилися від Хітклі-фових.

У нього була дуже приємна манера говорити; він вимовляв слова, як це робите ви - тобто не так різко, як тут говорять,

і трохи м'якше. - Я не зарано з'явився? - спитав він, поглядаючи на мене; я почала протирати посуд на полиці та

наводити лад у шафі, в дальньому кутку кімнати. - Ні, - відповіла Кетрін. - Що ти там робиш, Неллі? - Свою роботу,

міс, - відповіла я. (Містер Хіндлі наказав мені завжди лишатися біля них третьою.) Вона ступила до мене і сердито

прошепотіла: - Забирайся звідси зі своїм ганчір'ям! Коли в домі гості, слугам нема чого плутатися під ногами. - Та як

уже трапилася така нагода, що хазяїна немає вдома, - відповіла я голосно. - Він не хоче, аби я тут поралася в його

присутності. Я впевнена, що містер Едгар мене вибачить. - А я не хочу, щоб ти тут поралась у моїй присутності, -

мовила юна леді, не даючи гостеві відповіді. Вона ніяк не могла отямитися після суперечки з Хіткліфом. - Ви вже

мене вибачте, міс Кетрін, - такою була моя відповідь; і я знов узялася до роботи. Вона, гадаючи, ніби Едгар того не

бачить, вихопила у мене ганчірку та люто вщипнула мене за руку. Як я вже сказала, я не любила її і часом намагалась

їй дошкулити, - до того ж мені справді було боляче; тому я підхопилася й закричала: - Ой, міс, погана це витівка! Ви не

маєте права мене чіпати, і я не терпітиму цього! - Я тебе не чіпала, ти, брехухо! - скрикнула вона, знов простягаючи до

мене руку; аж вуха в неї почервоніли від злості. їй ніколи не вдавалося приховати своїх почуттів - обличчя в неї

починало горіти. - А це ж що? - заперечила я, показуючи чималий синець. Вона тупнула ногою і, повагавшись якусь

мить, у нападі нестримного гніву дала мені ляпаса - такого, що на очі в мене набігли сльози. - Кетрін, люба! Кетрін! -

втрутився Лінтон, глибоко вражений подвійним злочином свого ідола - брехнею та жорстокістю. - Вийди звідси, Елен!

- мовила вона; її тіпало. Малий Хейртон, що супроводжував мене усюди і зараз сидів на підлозі поруч зі мною,

побачивши мої сльози, й собі почав хлипати та жалітися на "злу тьотю Кеті" - і звернув її гнів на себе: міс Кетрін

вхопила його за плечі й трусилася, поки бідне дитя не посиніло; Едгар мимохіть схопив її за руки і міцно стис їх, щоб

звільнити дитину. Вона хутко вивільнила одну руку, і вражений юнак відчув на своїй щоці аж ніяк не дружній дотик її

долоні. Він злякано сахнувся вбік. Я підхопила Хейртона на руки та й пішла з ним до кухні, лишивши двері

відчиненими, - мені було цікаво послухати, як вони там порозуміються між собою. Скривджений гість попрямував до

кутка, де лишив свого капелюха; він зблід, губи в нього тремтіли. "Ну то й добре! - мовила я до себе. - Попередили

тебе - й біжи! Тобі ще пощастило; тепер знатимеш, яка вона на світ вродилася!" - Куди ви йдете? - спитала Кетрін,

затуливши собою двері. Він одвернувся і спробував обминати її. - Ви не мусите йти! - не відступала вона. - Мушу; і

пиду, - промовив він стиха. - Ні, - впиралася вона, тримаючись за ручку дверей, - не зараз, Едгаре Лінтон. Сідайте; ви

не залиште мене в такому стані. Я буду нещасна весь вечір, - а я не хочу бути нещасною через вас! - Хіба я можу

лишитися, коли ви мене вдарили? - спитав Лінтон. Кетрін мовчала. - Мені було соромно й страшно за вас, -

продовжував він. - Я більше не прийду сюди. Її очі зблиснули, і повіки почали сіпатися. - І ви зумисне сказали

неправду, - мовив він. - Ні! - закричала вона у нестямі. - Я нічого не робила зумисне! Гаразд, ідіть, якщо вам так

хочеться! Забирайтеся звідси! А я буду плакати... я захворію! Вона впала на коліна біля крісла - і розридалася. Едга-

рові вистачило рішучості, щоб вийти надвір; тут він зупинився. Мені схотілося трохи його підбадьорити. - Міс Кеті

дуже в нас вередлива, сер, - озвалася я до нього. - Таке вже зманіжене нещечко! Ви б їхали краще додому, а то вона й

справді занедужає - нам на зло. Бідолашний хлопець кинув боязкий погляд на вікно: він був не в змозі піти, - як ото

кішка не в змозі покинути напівзадушену мишу чи напівз'їдене пташеня. Авжеж, подумала я, для нього немає

порятунку: він приречений - і лине назустріч своїй загибелі. Так воно й сталося: він рвучко повернувся, вбіг до

будинку й зачинив за собою двері; і, трохи згодом прийшовши їх попередити, що Ерншоу повернувся п'яний як чіп і

готовий рознести дах над нашою головою (звичайне його бажання в подібному стані), я побачила, що сутичка лише

спричинила тіснішу близькість між ними, допомігши подолати юнацьку сором'язливість і освідчитися в коханні.

Почувши про прибуття містера Хіндлі, Лінтон поспішив до свого коня, а Кетрін - до своєї кімнати. Я побігла сховати

малого Хейртона і повиймати набої з хазяйської рушниці, що була улюбленою забавкою Хіндлі під час його нападів

божевілля та становила неабияку загрозу для життя кожного, хто насмілювався йому суперечити або навіть просто

привернути його увагу; і я почала виймати набої - щоб він, коли вже раптом справа дійде до пострілів, не заподіяв

нікому лиха. РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ Він увійшов, лаючись так, що гидко й слухати; і наскочив на мене зненацька, коли я

запихала його сина до кухонної шафи. Хейртон боявся дикої батькової любові так само, як і його сказаної люті: з

першої малого ледь не зацілювали до смерті, а під час нападів другої загрожували вкинути його у вогонь чи

розмазати по стіні. І горопашне дитя сиділо собі нищечком, де б я не примудрилася його сховати. - Он тут що за

паскудство!... - ревнув Хіндлі і рвонув мене до себе, ухопивши ззаду за шию, мов собаку. - Бога в душу, ви що, вбити

його змовилися! Тим-то я й не бачу ніколи свого дитяти! Та з бісовою поміччю ти в мене проковтнеш оцей ніж, Неллі!

Можеш не хихотіти! Я щойно турнув Кеннета в болото Чорного Коня
вниз головою; одним більше, одним менше - то

байдуже: когось із вас таки треба вбити! Не спочину, поки не вб'ю. -
Цей ніж погано смакує, містер Хіндлі, - відповіла

я, - ним різали копченого оселедця. Ви б краще мене застрелили, як на
те ваша ласка. - Я б краще послав тебе до

пекла! - мовив він. - І так я й зроблю. Жоден закон не засудить того,
хто хоче навести лад у своєму домі; а в мене не

дім, а гадючник. Відкривай рота! Затисши ніж у руці, він встромив
лезо між моїх зубів; та я ніколи особливо не

боялася його дурощів. Я сплюнула й мовила, що ніж огидний на смак, і
я його нізащо не візьму до рота. - Еге! -

вигукнув він, відпустивши мене. - Я бачу, цей малий негідник - ніякий
не Хейртон; вибач, Неллі. Якби це був він, я б

його оббілував живцем за те, що він не прибіг поздоровкатися з
татком, та ще й скиглить, наче дідька побачив. Іди

сюди, вилупку! Я тебе навчу, як дурити доброго татка. Слухай, може,
він хоч стрижений поліпшає? Собака лютиться,

як її остригти; а мені до смаку усе люте, - дай мені ножиці, - люте й
пристойне! До речі, це просто бісівські гордощі,

диявольські витребеньки - отак дбати про свої вуха! Ми й без них мов
віслюки. Цить, мій хлопчику, цить! Ти ж моє

золотко! Уті-пусіньки! Не плач, любий, годі! Поцілуй мене. Що, не
хочеш? Поцілуй мене, Хейрто- не! Поцілуй, хай

тобі чорт! Господи, та щоб я ростив оцю погань! Бог свідок, я скручу
шию цьому хлинцю. Бідний Хейртон верещав та

щосили пручався у батькових руках - і аж зайшовся з крику, коли Хіндлі поніс його нагору й підняв над бильцями

сходів. Я закричала, що він налякає малого до пристріту, і кинулася рятувати дитину. Коли я добігла до них, Хіндлі

перехилився через бильця, прислухаючись до шуму внизу; він майже забув, що в нього в руках. "Хто там?" - спитав

він, почувши, що хтось наближається до сходів. Я теж подалася вперед, готова дати знак Хіткліфові, - чиї кроки уже

впізнала, - щоб він не йшов далі; і ледве я відвела погляд від Хейртона, він раптом шарпнувся, вислизнув із непевних

рук Хіндлі - і впав. Ми ще не встигли здригнутися від жаху, коли побачили, що маля врятоване. Хіткліф опинився

внизу якраз у небезпечну мить; рвонувшись уперед, він упіймав малого та, поставивши його на ніжки, глянув угору,

щоб побачити винуватця події. Скнара, що віддав виграшний лотерейний квиток за п'ять шилінгів, а на завтра дізнався,

що він утратив на цій угоді п'ять тисяч фунтів, не зміг би виявити глибшої розпуки, ніж Хіткліф - побачивши містера

Ерншоу. Вираз його обличчя був красномовнішим од будь-яких слів і давав зрозуміти, як жорстоко він картає себе за

те, що став на заваді жаданої помсти. Якби довкола було темно, то, смію гадати, він би спробував виправити цю

помилку, розчерепивши Хейртонові голову об сходи. Та ми б засвідчили, що дитину було врятовано; до того ж я вже

стояла поруч з ним унизу, притискаючи до серця свій скарб. Хіндлі, знічений і наче аж протверезілий, спроквола

спустився слідом. - Це твоя вина, Елен, - промовив він, - тобі треба було сховати хлопця, щоб він не трапив мені на очі;

або забрати його від мене! Він не забився? - Забився? - гнівно скрикнула я. - Та він у вас як не вб'ється, то ідіотом

виросте! Ох, як лишень його матінка не встане з могили - поглянути, як ви збиткуєтеся з її дитяти! Та ви гірші від

поганина, як отако знущаєтеся з власної плоті та крові! Він спробував пригорнути дитя, що, відчувши себе у безпеці,

перестало хлипати. Та тільки-но батько доторкнувся до нього, малий заверещав іще голосніше, ніж досі, і забився, мов

у корчах. - Не займайте його! - повела я далі. - Він вас ненавидить... вони всі вас ненавидять, це правда! Гарна у вас

сімейка! Та й ви самі до чого докотилися, погляньте лишень на себе! - Я ще й не до того дійду, Неллі, - засміявся цей

пропаций чоловік, знову лютячись. - А зараз ідіть обоє до біса. Чуеш, Хіткліфе! І ти вимітайся звідси, щоб тобою й не

пахло. Я б не хотів тебе вбивати сьогодні; хіба що дім підпалю - та це вже як мені заманеться. Приказуючи це, він

потягся за пляшкою і хлюпнув собі бренді. - Та годі вам! - втрутилась я. - Уже ж Господь вас попередив! Хоч бідне

дитя пожалійте, як себе не шкода! - Йому будь-хто дасть ради краще за мене, - відповів він. - Згляньтеся над своєю

душею! - мовила я, намагаючись забрати в нього чарку. - Оце вже ні! Навпаки, я бажаю її занапастити в покарання її

Творцеві, - вигукнув богохульник. - І вчиню це з превеликим задоволенням! П'ю за її загибель! Він вихилив чарку і

нетерпляче зажадав, аби ми йшли геть; свій наказ він супроводжував лайкою, надто гидкою, щоб її повторювати чи

навіть згадувати. - Шкода, що він не може впитися до смерті, - зауважив Хіткліф і - мов луна пішла - вилаявся, тільки-

но зачинилися двері. - Хоч він і старається, та занадто міцний для цього. Містер Кеннет ставить на заклад свою кобилу,

що Хіндлі переживе будь-кого у Гімертоні й ляже в могилу сивочолим грішником; хіба що станеться якесь диво. Я

пішла до кухні й сіла колисати своє ягнятко. Хіткліф, як я гадала, пішов на тік. Лише згодом виявилось, що він,

пройшовши за високою скринєю, розлігся на лаві біля стіни й лежав собі мовчки. Я гойдала Хейртона на одному

коліні і тихенько наспівувала: Ой дітоньки плачуть о нічній годині, а мати їх чує в темній домовині, - коли міс Кетрін,

що пересиділа всю чвару у своїй кімнаті, зазирнула у двері й прошепотіла: - Ти сама, Неллі? - Так, міс, - відповіла я.

Вона ввійшла й наблизилася до вогнища. Я, гадаючи, що вона збирається щось сказати, звела на неї очі. Її лице було

сумне й стривожене, губи напіврозтулені, наче вона поривалася заговорити, - та натомість лише тяжко зітхнула. Я знов

почала співати; я не забула її недавньої поведінки. - Де Хіткліф? - спитала вона, перервавши мене. - Працює, -

відповіла я. Він не обізвався: мабуть, задрімав. Знов запала мовчанка, під час якої я помітила, як кілька краплинок

скотилися по щоках Кетрін на плити підлоги. "Соромиться своєї ганебної поведінки? - мовила я до себе. - Це щось

нове; та хай сама викручується - я не піду їй назустріч!" Але її навряд чи щось бентежило, окрім власних прикрощів. -

Господи! - вигукнула вона нарешті. - Яка я нещасна! - Шкода, - зауважила я. - Надто вже ви перебірливі: стільки

друзів, так мало клопотів - а вам усе недогода! - Неллі, ти можеш дотримати таємницю? - спитала вона, опускаючись

біля мене навколішки, і втупила в мене той чарівний погляд, від якого мимохіть стає легше на серці - навіть якщо ви

маєте повне право впиватися своєю образою. - А вона того варта? - спитала я трохи лагідніше. - Так! І вона мучить

мене, і я маю комусь її довірити! Я хочу знати, як бути далі. Сьогодні Едгар Лінтон спитав мене, чи вийду я за нього

заміж, і я дала йому відповідь, - поки що не скажу, яку саме; кажи ти перша, що я мала йому відповісти? - На Бога, міс

Кетрін, звідки мені таке знати? - відказала я. - Звісно, судячи з тої вистави, що ви тут влаштували в його присутності,

розумніше було б йому відмовити; якщо він після цього просить вашої руки, він чи то несосвітений дурень, чи

відчайдушний сміливець! - Якщо ти так розмовлятимеш, я більш нічого тобі не скажу, - ображено мовила вона

встаючи. - Я дала йому згоду, Неллі. Кажи скоріше - я вчинила неправильно? - Ви згодилися! То нащо ж це

обговорювати? Ви дали слово і вже не можете його порушити! - Ти тільки скажи, чи я мала згодитися, - скажи! -

роздратовано вигукнула вона, стискаючи руки та хмурячись. - Тут є чимало різних міркувань, - розважливо промовила

я. - Передусім, чи любите ви містера Едгара? - А хіба може бути інакше? Звичайно, люблю, - відповіла вона. Тоді я

влаштувала їй справжній допит: двадцятидвох- річній дівчині він не міг здаватися недоречним. - Чому ви його любите,

міс Кеті? - Байдуже! Люблю - і цього досить. - Авжеж. Та скажіть, чому? - Ну, бо він гарний і з ним приємно бути

разом. - Погано, - завважила я. - І тому, що він молодий і веселий. - Ще гірше. - І тому, що він любить мене. - Байдуже, не в тому річ. - І він буде багатим, а я буду найшляхетнішою пані в окрузі, і зможу пишатись, що маю такого чоловіка.

- А оце вже зовсім злецько! То скажіть, як ви його любите? - Як усі люблять, - ти дурненька, Неллі! - Аж ніяк. Кажіть!

- Я люблю землю в нього під ногами, і повітря над його головою, і все, до чого він доторкнеться, і кожне слово, що він

каже. Люблю кожний його погляд, і все, що він робить, і все в ньому! Ось так! - А чому? - Ні, ти просто кепкуєш з

мене! Це підло! Для мене це не жарти, - мовила юна леді, насупившись, і відвернулася до вогню. - У мене й на думці

не було жартувати, міс Кетрін, - відповіла я. - Ви любите містера Едгара, бо він вродливий, і молодий, і веселий, і

багатий - і любить вас. Оце останнє, щоправда, ваги не має: можливо, ви б його покохали і без цього; і не покохали б

тільки через це, якби він не мав чотирьох перших чеснот. - Звісно, не покохала б. Я б лише пожаліла його... певно, й

зненавиділа б, якби він був потворний і грубий. - Але ж є й інші вродливі, багаті юнаки на світі; може, й вродливіші, й

багатші за нього. Що завадило б вам їх покохати? - Якщо вони й є, я їх не зустрічала. Я не бачила жодного такого, як

Едгар. - Може, побачите згодом; а він не завжди буде таким молодим і гарним - і, можливо, не завжди буде багатим. -

Та він такий зараз; а я живу лише цієї миті. Ти б сказала щось розумніше! - Ну, тоді нема про що й думати: якщо ви

хочете жити лише цієї миті, то виходьте заміж за містера Лінтона. - Мені не потрібний твій дозвіл - я будь-що вийду за

нього заміж. Але ж ти не сказала мені, чи я права. - Певно, праві; якщо хтось буває правий, одружуючись лише на одну

мить. А тепер послухаймо, чого ви тужите. Ваш брат буде задоволений; старі леді й джентльмен, гадаю, теж не

матимуть нічого проти; ви покинете занедбаний, незатишний дім заради добродійної, порядної оселі; і ви любите

Едгара, і він любить вас. Все начебто добре. Що ж вам не дає спокою? - Оце! І оце! - відповіла Кетрін, вдаривши себе

одною рукою по лобі, іншою в груди. - Те місце, де живе душа... Душею й серцем я відчуваю, що не права! - Дуже

дивно! Щось я цього не втямлю. - Це і є моя таємниця. І якщо ти не будеш сміятися з мене, я тобі все поясню. Я не

зможу це розказати як слід; та ти зрозумієш, що я відчуваю. Вона знов сіла поруч зі мною; її лице посмутнішало і

стало ніби суворішим, і стиснені руки тремтіли. - Неллі, тобі коли-небудь снилися дивні сни? - спитала вона раптом,

трохи помовчавши. - Так, сняться й зараз, - відповіла я. - І мені теж. Мені снились іноді такі сни, що потім лишалися зі

мною назавжди й змінювали мій розум: вони змішувалися з моїми думками, як вино з водою, і змінювали їхній колір. І

цей сон був саме такий; я хочу тобі його розповісти - тільки обіцяй, що, поки слухатимеш, не всміхнешся й разу! - Ой,

не треба, міс Кетрін! - вигукнула я. - Нам і так вистачає лиха, аби ще викликати привидів та забивати собі голову

якимсь маренням. Ну-бо, звеселіться; а то ви й на себе не схожі. Погляньте на малого Хейртона! От цей не снить

нічого страшного. Як він любо всміхається уві сні! - Так; і як любо лихословить його батечко, сидячи на самоті! Ти,

мабуть, пам'ятаєш його зовсім іншим - таким, як оцей смішний сонько, малим і безневинним. Проте, Нел- лі, я все-

таки змушу тебе слухати, це недовго, а веселитись я сьогодні не в змозі. - Не буду я слухати! Не буду! - квапливо

проказала я. Я тоді вірила у сні - так само, як зараз; а у всій подобі Кетрін тієї миті вчувалося щось надзвичайно

похмуре, майже зловісне - і навіювало мені незбагнений жах перед чимось, що могло здатися пророцтвом і звіщувати

страшне лихо. Вона образилася, та розповідати не стала. Ніби перевівши розмову на інше, невдовзі почала знову: -

Якби я потрапила на небо, Неллі, я була б там дуже нещасною. - Бо ви не заслуговуєте царства небесного, - мовила я. -

Всі грішники були б нещасні в раю. - Ні, не тому. Мені якось наснилося, що я була там. - Та кажу ж вам, не хочу

слухати ваших снів, міс Кетрін! Іду спати, - перервала я її знов. Вона засміялась і втримала мене, коли я хотіла

підвестися з лави. - Тут нема нічого страшного! - вигукнула вона. - Я лише хотіла сказати, що в раю не почувалася

вдома: в мене серце розривалося від плачу - так я просилася звідти; і янголи розсердилися й скинули мене просто у

вересове поле біля Грозового Перевалу; там я й прокинулася, плачучи від щастя. Це пояснить тобі й мою таємницю,

усе інше. Шлюб із Едгаром Лінтоном - це не для мене, як не для мене й райські кущі; і якби цей лихий чоловік так не

принизив Хіткліфа, я б не вагалася ані хвили. Та тепер я принижую й себе, якщо вийду за Хіткліфа заміж; і тому він

ніколи не дізнається, як я його люблю - не за те, що він гарний, Неллі, - а тому, що він більше я, ніж я сама. З чого б не

були створені душі, його душа та моя - одне; а душа Лінтона так само різниться від наших, як місячне світло від

блискавки або лід від вогню. Вона ще не скінчила говорити, коли я відчула присутність Хіткліфа. Обернувшись у той

бік, звідки мені вчувся легкий порух, я побачила, як він встає з лави й нечутно виходить. Він слухав доти, доки Кетрін

не сказала, що для неї було б приниженням вийти за нього заміж; і тоді він не захотів лишатися, щоб не слухати далі.

Моя співбесідниця, сидячи на підлозі, з-за високої скрині не могла бачити ні його присутності, ні того, як він пішов; та

я, стривожившись, звеліла їй говорити тихіше. - Чому? - спитала вона, злякано озираючись. - Джозеф тут, - відповіла я,

вчувши гуркіт його тачки по брукованому подвір'ї, - а з ним, певно, й Хіткліф. Не знаю, чи це не він щойно стояв у

дверях? - Але ж не міг він почути мене з дверей! - сказала вона. - Дай мені побавити Хейртона, поки будеш накривати

на стіл; а тоді поклич мене, я буду з вами вечеряти. Я хочу заспокоїти своє сумління і впевнитися, що Хіткліф про все

це нічого не знає. Він же не знає, ні? Він не знає, як це - бути закоханим? - Не бачу, чого б йому про те не знати, так

само, як вам, - заперечила я, - і якщо його обраниця - ви, він буде найнещаснішим створінням у світі. Як тільки ви

станете місіс Лінтон, він втратить і друга, і кохану, і все! А ви зважили, як тяжко вам буде з ним розлучитись, а йому -

лишитися самому на світі? Тому що, міс Кетрін... - Залишитися самому! Розлучитись! - скрикнула вона з обуренням. -

Хто це нас розлучить? їх спіткає доля Мі- лона!¹⁵ Поки я жива, Елен, я не дозволю цього - нікому й ніколи! Нехай усі

Лінтони згинуть із лиця землі, перш ніж я згоджуся зрадити Хіткліфа. Ні, не цього я прагну і не це у мене на думці! Я

б не згодилася стати місіс Лінтон за таку ціну! Він лишиться для мене тим самим, чим був усе життя. Едгар мусить

забути свою неприязність і хоча б терпіти його; і так він і зробить, коли дізнається про мої справжні почуття до

Хіткліфа. Неллі, я бачу, ти вважаєш, що я ница й себелюбна; та хіба тобі ніколи не спадало на думку, що ми з

Хіткліфом будемо жебраками, якщо одружимося? А коли я вийду заміж за Лінтона, я зможу допомогти Хіткліфові й

звільнити його з-під влади мого брата! - На гроші вашого чоловіка, міс Кетрін? - спитала я. - А він виявиться не таким

погідливим, як ви собі уявляєте. І, хоч не мені вас судити, та я гадаю, що це найгірша з усіх вищеречених причин, які

спонукають вас вийти за молодого Лінтона. - Ні, - сказала вона, - це з них найкраща! Інші причини - це просто

потурання моїм примхам; ну, і бажанням Едгара також. А це буде заради людини, в якій утілені всі мої почуття - і до

Едгара, і до самої себе. Я не можу цього висловити; та, звичайно, і в тебе, і в кожній людині інколи з'являється

відчуття, що ти існуєш не тільки в самому собі. Який сенс був би в моєму існуванні, якби я вся була тільки тут?

Найбільшим горем у житті для мене були знегоди Хіткліфа; я їх бачила і відчувала з самого початку! Він - найбільша

дума мого життя. Якщо все навколо зникне, а він залишиться - я буду жити; та якщо усе залишиться, а його не буде -

всесвіт стане для мене безмежно чужим, і я більше не буду його часткою. Моє кохання до Лінтона, як листя в лісі: час

змінить його, як зима змінює дерева. А моя любов до Хіткліфа схожа на одвічне багатство земних надр: вона -

життєдайне джерело, хоч і невидиме зовні. Неллі, я - то і є Хіткліф! Він завжди, завжди в мене на думці; і то не радість

- бо ж я сама не радію з себе, - а буття мого "я". Тому не говори знов, що ми розлучимося: це неможливо, і... Вона

заговкла і притулилася обличчям до подолу своєї сукні; та я силоміць висмикнула його в неї. Мені вже урвався терпець

вислуховувати це безглуздя. - Якщо я хоч щось можу второпати з цих нісенітниць, міс, - мовила я, - то лише те, що ви

не маєте ніякого уявлення про обов'язки, які покладає на вас заміжжя; а інакше ви просто розбещене, безсердечне

дівчисько. Та надалі позбавте мене від ваших таємниць: я не обіцяю їх дотримувати. - Але ж цю дотримаєш? - спитала

вона вимогливо. - Ні, не обіцяю, - відповіла я. Вона б наполягала й далі, та прихід Джозефа поклав край нашій бесіді;

Кетрін відсіла у дальній куток і колисала Хейртона, поки я готувала вечерю. Коли все було готове, ми з Джозефом

почали сперечатися, хто понесе вечерю містеру Хіндлі; і не могли порозумітися, доки страви майже зовсім не

вистигли. Тоді ми дійшли згоди, що почекаємо, поки хазяїн сам не спитає про вечерю - якщо спитає взагалі. Ми

побоювалися до нього заходити, коли він отак довго сидів на самоті. - А чого це той аж досі швендяє в полі? Що він

там робить? Ледащо, та й годі, - бурчав старий, виглядаючи Хіткліфа. - Я покличу його, - сказала я. - Він, мабуть, на

току. Я вийшла й погукала його, та відповіді не було. Повернувшись, я прошепотіла міс Кетрін, що він, напевне, почув

більшу частину з того, що вона казала; і розповіла, як побачила, що він виходить із кухні тієї самої миті, коли вона

скаржилася на братове з ним поводження. Вона злякано схопилася з місця, кинула Хейртона на лаву й побігла шукати

друга сама; вона не завдала собі клопоту збагнути, чому це її так збентежило та чим її слова могли його скривдити. Її

не було досить довго, і Джозеф запропонував більше не чекати. Він висловив дошкульне припущення, що вони,

мабуть, свідомо вирішили не приходити, аби не слухати його довгої застільної молитви. Вони "досить розбещені для

такого неподобства", зробив висновок він. І тому того вечора він додав до свого звичайного благословення перед

трапезою ще й особливу молитву - і ладен був прочитати ще одну після подяки, якби юна леді, влетівши в кухню, не

підступила до нього з наказом іти на дорогу і знайти Хіткліфа, де б він не блукав, та привести його додому. - Я хочу

поговорити з ним, я мушу - і доти не піду до себе нагору, - сказала вона. - Ворота відчинені: він десь далеко, бо не

почув, як я кликала його з даху клуні - хоч я кричала на повен голос. Джозеф спочатку відмовлявся; та вона була надто

схвильована, щоб стерпіти непослух, і йому зрештою довелося нап'ясти капелюха та буркочучи піти на розшуки, в той

час як Кетрін прошкувала туди й сюди кухнею, вигукуючи: - Дивно, де ж він, - де він може бути? Що я такого сказала,

Неллі? Я вже забула. Він образився, що я була сьогодні не в гуморі? Люба, скажи, що я такого наговорила, що могло

його засмутити? Я так хочу, щоб він прийшов! Хочу! - Та не переймайтесь ви так! - вигукнула я, хоч і мені вже було не

по собі. - Що за дурниці! Нема чого здійсмати галас, як Хіткліфові забaglосся прогулятись у полі місячної ночі. А може,

він лежить на горищі, і йому надто тоскно, аби ще з нами балакати. Присягаюся, там він і заховався. Ось побачите, я

його витягну звідти! Я знов вирушила на пошуки. Та вони призвели лише до глибшого розчарування, так само як

розповідь Джозефа, що повернувся невдовзі. - Хлопець ваш геть розсобачивсь! - зауважив він. - Покинув ворота

навстіж розчинені, і конячка міс Кетрін вибігла із стайні та шугонула аж на луки! От хрест святий, хазяїн завтра

скажеться, - і правий буде. Він - саме терпіння з цим проклятушим волоцюгою; саме терпіння! Та не завше він буде

такий терплячий, - отоді начувайтесь! Скільки ж це можна отако Бога гнівити! - Ти знайшов Хіткліфа, йолопе? -

перервала його Ке- трін. - Ти шукав його, як я тобі наказала? - Я б ліпше коня пошукав, - відповів він. - Більше було б

користі. Та отакої ночі ні коня, ні людину не знайдеш - чорно, як у димарі! А Хіткліф не такий дурний, аби прибігти на

моє аговкання, - може, як ви покличете, то йому вуха повідкладає! Для літнього вечора й справді було дуже темно;

насувалися важкі дощові хмари, і я сказала, що краще нам посидіти й не рипатись: як піде дощ, хлопця, либонь,

потягне додому. Та Кетрін ніяк не могла заспокоїтись. Вона металася від дверей до воріт у нестямній бентезі, що не

давала їй спочити, і зрештою стала чатувати біля муру; там вона й стояла, не зважаючи ні на мої намовляння, ні на

грім, ні на великі краплини, що вже ляпали навколо неї; і, кличучи та раз у раз дослухаючись, гірко, нестримно ридала.

Я не чула, щоб Хейртон, та й будь-яке інше дитя, отак заходилися в плачі. Опівночі ми все ще не лягали спати, а над

Перевалом залютувала буря. Вітер був просто скажений, гуркотів грім, і чи то порив вихору, чи блискавка розчахнули

дерево на розі будинку; величезна гілка, впавши на дах, відламала край димаря на східному боці, і у продух на кухні

загуркотіло каміння та попіл. Нам здалося, ніби поруч з нами вдарила блискавка; і Джозеф гепнувся на коліна,

благаючи Господа згадати патріархів Ноя та Лота і, як у давнину, врятувати праведних, скаравши грішників. У мене

була деяка підозра, що суд Божий не обмине й нас самих, - а за Йону вочевидь мав прислужитися містер Ерншоу; і я

постукала у двері його лігва, щоб переконатися, чи він ще живий. Він відповів досить вчутно і з такою гречністю, що

змусила Джозефа ще настирливіше, ніж досі, нагадувати Всевишньому про відмінність між святими на зразок нього та

грішниками на кшталт його хазяїна. Але буря за двадцять хвилин вщухла, лишивши всіх нас цілими й неушко-

дженими, - окрім Кеті, що змокла, як хлющ, через свою впертість: вона відмовилася піти у дім, стояла без чепчика, без

хустки, і, звісно ж, її волосся й одяга понабирали в себе стільки води, скільки могли вмістити. Вона увійшла в дім і

витяглася долілиць на лаві, як була мокра, відвернувшись до спинки і затуливши лице долонями. - Ну-бо, міс Кеті, -

мовила я, торкаючи її за плече, - ви ж отако себе згубите! Знаєте, котра година? О пів на першу. Йдіть лягайте! Тепер

нема вже чого чекати цього дурника: він пішов у Гімертон і там ночуватиме. Мабуть, подумав, що ми не будемо його

чекати поночі, а от містер Хіндлі може й не спати; і навряд чи йому хочеться, аби його зустрічав сам хазяїн. - Чого це

йому бути у Гімертоні, - пробубонів Джозеф. - Лежить він десь глибоко в багнюці. То Господь застерігає нас, аби ми

ходили стежинами праведних; а ви, міс, поміркуйте собі - чи не ви є наступною? Подякуємо ж за все небові: все йде на

благо для тих, кого Господь обрав за слуги свої і очистив од скверни. Ви знаєте, що каже Святе письмо... - і він почав

цитувати уривки з Писання, зазначаючи, в якому з розділів чи віршів їх можна знайти. Я, після марних намовлянь

устати та перевдягтися в сухе, залишила Кеті удвох із Джозефом: його - проповідувати, її - труситись від холоду, - і

пішла спати з малим Хейрто- ном, що заснув так міцно, начебто поснуло й усе довкола. З кухні ще довго долинали

буркотливі напучування Джозефа; потім я вчула, як він повільно підіймається сходами, і невдовзі заснула. Вранці,

зійшовши униз трохи пізніше, ніж завжди, я побачила при світлі сонячних променів, що пробивалися крізь шпарини

віконниць, що міс Кетрін все ще сидить біля камина. Двері кухні були так само розчинені; з її неза- пнених вікон

падало світло. Хіндлі вже вийшов і, заспаний та набурмосений, стояв біля кухонного вогнища. - Що з тобою, Кеті, -

говорив він, коли я увійшла, - з виду ти, мов щеня в дощ. Чого така мокра й бліда, дитино? - Я змокла під дощем, -

знехотя проказала вона, - і застудилась, от і все. - Капосне дівчисько! - вигукнула я, бачачи, що хазяїн уже протверезів.

- Учора ввечері змокла під дощем і всю ніч отако й просиділа, і не підступися до неї! Містер Ерншоу ошелешено

дивився на нас. - Усю ніч? - повторив він. - Це ж з якої халепи? Чи грім її так налякав? Та відтоді вже кілька годин

минуло! Жодне з нас не хотіло звертати його увагу на відсутність Хіткліфа, поки можна було якось це приховати. Тому

я відповіла, що не знаю, що це вона забрала до голови; і вона не промовила ні слова. Ранок був свіжий і холодний; я

повідчиняла віконниці, і кімната сповнилася солодких пахощів саду; та Кетрін роздратовано вигукнула до мене: "Елен,

зачини вікно. Мені й так холодно!" В неї цокотіли зуби, і вона мляво посунулася до ледь жевріючого жару. - Вона

хвора, - мовив Хіндлі, взявши її за руку. - З того й не хотіла лягати. Чорт забирай! На дідька мені здалися ваші

хвороби? Що ти забула під отим дощем? - Останній стид вона забула, - зажебонів Джозеф, радіючи, що наше мовчання

дає йому нагоду пащекувати. - День і ніч за хлопцями швендяє! На вашому місці, хазяїне, я б усім любесенько вказав

на двері! І дня не минає, щоб ви пішли з хати, а отой Лінтон не прокрався тишком-нишком, мов кошеня шкодливе; а

міс Неллі, ото вже безсоромниця! Сидить у кухні, мов на сторожі, та на вас пильнує: ледь ви на поріг - а він в інші

двері, та тільки його й бачили! А тепер наша вельмишановна пані й самі шльонд-рають: яка совість, так й честь!

Вештається полями аж поночі з отим циганським поріддям, з Хіткліфом! Думають, наче я сліпий! Та дзуськи! Усеньке

я бачив: і молодого Лінтона, як він прийшов та пішов, і тебе (тут він накинувсь на мене), відьмо паскудна! Ледве

вчула, як хазяйський кінь на дорозі копитами стука - і шасть до хати! - Помовч, злидню! - закричала Кетрін. - Ти ще

маєш нахабство слезбездувати у моїй присутності! Едгар Лінтон зайшов учора зовсім випадково, Хіндлі; і я сама

попросила його піти, бо знала, що ти в такому стані не захочеш із ним зустрічатись. - Ти брешеш, Кетрін, я в тому

певний, - відповів її брат, - та ти не здібна до хитрощів! До Лінтона мені немає діла; скажи, ти цієї ночі була з

Хіткліфом? Кажу правду, чуєш? Не бійся йому зашкодити: хоч я його, звісно, й ненавиджу, та він нещодавно зробив

мені добро - і поки що я занадто вдячний, аби зламати йому карк; а щоб не піддатися спокусі, я сьогодні ж відправлю

його кудись подалі. І, як він забереться звідси, раджу тобі стерегтися: я вже якось дам тобі окоротня! - Я не бачила

Хіткліфа цієї ночі, - відповіла Кетрін, ледь стримуючи сльози. - А якщо ти виженеш його з дому, я піду з ним. Та,

напевне, тобі не пощастить це зробити: схоже, що він утік. Вона таки розридалась, і наступних слів не було чути.

Хіндлі, вишпетивши її зливою в'їдливих докорів, наказав їй негайно йти до своєї кімнати - або хай не рюмає знічев'я; я

змусила її скоритися. Та ніколи не забуду, що за сцену вона влаштувала, коли ми ввійшли до її кімнати; вжахнувшись,

я вирішила, що вона так і збожеволіти може, і загадала Джозефові бігти по лікаря. Вона й справді марила, мов у нападі

божевілля. Містер Кеннет, ледве її побачивши, оголосив, що вона серйозно хвора: в неї була гарячка. Він пустив її

кров і звелів мені годувати її самою сироваткою та вівсянкою,
звареною на воді, і приглядати за нею, щоб вона не

викинулася зі сходів чи у вікно; і потім пішов, бо в нього вистачало
роботи в парафії, де від одного до іншого будинку

милі зо три. Хоч, зізнаюся, я виявилася не вельми гарною
доглядальницею, а Джозеф і містер Ерншоу - не набагато

кращими; і, хоч наша хвора була така комизлива й вперта, якими
бувають лише хворі, вона таки одужала. Стара місіс

Лінтон, звичайно, нанесла нам кілька візитів; і навела лад у домі, і всіх
нас прибрала до рук; а коли Кетрін почала

видужувати, наполягла на тому, щоб її забрали до Траш- крос-
Грейнджа; і ми всі зітхнули з полегшенням. Та

бідолашну леді було жорстоко покарано за її доброту: вона та її чоловік
заразилися гарячкою і повмирили за кілька

днів одне від одного. Наша юна леді повернулася до нас ще більш
зухвалою й запальною, ще впертішою, ніж колись.

Про Хіткліфа й чутки не було з того вечора, як він зник; і одного разу,
коли Кетрін була особливо нестерпною, я

наробила собі лиха, звинувативши її в його втечі; це справді була її
провина, і вона знала те надто добре. З того часу

вона кілька місяців і не озивалась до мене - хіба що як до служниці.
Джозеф також потрапив у немилість: він-бо смів її

повчати, наче малу дитину, а вона вважала себе дорослою жінкою і
господинею в домі, і гадала, нібито нещодавня

хвороба дає їй право вимагати особливої уваги. Та ще й лікар казав, що
її не слід турбувати, - хай уже вона править

своєї; і вона вважала ледь не вбивцею кожного, хто смів збунтуватися та хоч словом їй заперечити. Вона трималась

осторонь від містера Ерншоу та його друзів; і, з огляду на приписи лікаря та справжні напади, в які переходило її

роздратування, брат дозволяв їй робити все, чого душа забажає, і зазвичай уникав подразнювати її запальну вдачу. Він

був, може, й надто поблажливим до її коверзувань, - та не з жалю, а з гордощів: він прагнув, аби Кетрін принесла честь

своїй родині, поєднавши її з родом Лінтонів; і, поки вона залишала брата у спокої, він дозволяв їй визискувати нас,

мов рабів: його це анітрохи не бентежило. А Едгар Лінтон - не він перший, не він останній у цьому світі - був

засліплений пристрастю; і він вважав себе найщасливішою людиною на землі, коли повів її до гімертонської церкви -

через три роки по смерті свого батька. А я, попри все своє небажання, мусила покинути Грозовий Перевал та

перебратися з нею сюди. Малому Хейр-тону вже пішов п'ятий рік, і я щойно почала вчити його абетки. Нам було

сумно розлучатися; та сльози Кетрін важили більше від наших. Коли я відмовилася їхати з нею, а вона зрозуміла, що її

прохання на мене не вплинуть, вона побігла скаржитися до чоловіка й брата. Перший запропонував мені казкову

платню; другий наказав пакувати речі: йому, мовляв, не треба й духу жіночого в домі, де немає хазяйки; а щодо

Хейртона, то хай ним опікується вікарій. Тому мені нічого не лишалось, як робити, що накажуть. Я сказала хазяїнові,

що він відцурався усіх людей, аби скоріше себе занапастити;
поцілувала малого Хейртона, попрощалася з ним - і з тої

пори стала для нього чужою. Аж дивно часом подумати, що він геть
забув про Елен Дін, - а вона ж була для нього всім

на світі, як і він для неї. На цьому розповідь моєї покоївки скінчилася:
вона мимохіть позирнула на годинника над

камінном - і сполошилася, побачивши, що вже пів на другу. Вона й чути
не схотіла про те, щоб лишатися далі; щиро

кажучи, я й сам був схильний відпочити. Отже, вона пішла, а я сидів
ще години зо дві в напівсонному маренні; треба

якось зібратись на силі та встати, незважаючи на болісну
слабкість. РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ Чудовий вступ до

відлюдницького життя! Чотири тижні тортур - кашлю та млості! Ох, ці
пронизливі вітри, і похмуре північне небо, і

непролазна сльота, і вайлуваті сільські лікарі! А це одноманіття людських облич! І, гірш за все, зловісні натяки

Кеннета, що мені годі й сподіватися вийти надвір до весни! Містер Хіткліф щойно вшанував мене візитом. З тиждень

тому він надіслав мені двійко куріпок - останніх у цьому сезоні. Мерзотник! Він певною мірою винний у моїй хворобі;

і мені дуже кортіло сказати йому це у вічі. Та ні! Хіба я можу образити людину, яка виявилася досить добросердою,

щоб просидіти годину біля мого ліжка, та ще й говорила при цьому не про пігулки й мікстури, припарки й п'явки?

Зараз мені трохи полегшало. Я ще занадто слабкий, щоб читати; та наче хочеться чимось розважитись. А чом би не

попросити місіс Дін продовжити її розповідь? Я можу пригадати всі її головні події - до того часу, як місіс Дін

приїхала сюди. Так, пам'ятаю: герой утік і три роки не давав про себе знати; а героїня вийшла заміж. Подзвоню: їй

буде приємно, що я в змозі жваво розмовляти. Місіс Дін прийшла. - Ще двадцять хвилин до прийому ліків, сер, -

зауважила вона. - Та цур їм! - відповів я. - Мені б хотілося... - Лікар каже, що порошоків із вас уже досить. - Яке щастя!

Та не перебивайте мене. Сідайте отут поруч - і тримайте руки подалі від цієї горезвісної фаланги пляшечок. Витягайте

з кишені ваше плетіння, - отак, - і продовжуйте історію містера Хіткліфа - відтоді, як ви покинули Перевал, і до наших

днів. Він отримав освіту на континенті і повернувся джентльменом? Чи здобув місце стипендіата в коледжі, чи

потрапив до Америки і там започинав звитяги й слави кровопролиттям на теренах своєї нової вітчизни? Чи збагатився

ще легше, промишляючи битими шляхами Англії? - Він міг спробувати себе на кожній із цих стежин, містере Локвуд;

та я нічого не зважуся твердити. Я вже якось казала вам, що не знаю, як він здобув своє багатство; не знаю також, як

він зміг подолати дике невігластво, в якому він потопав доти. Та з вашого дозволу я буду продовжувати на старий лад -

якщо ви гадаєте, що це розважить вас і не втомить. Ви сьогодні почуваетесь краще? - Так, набагато краще. - Це добра

новина. Я переїхала з міс Кетрін до Трашкрос-Грейнджа; і, на мій великий подив, вона поводитися незмірно краще,

ніж я сміла сподіватись. Вона, здавалося, була безтямно закохана в містера Лінтона; і навіть до його сестри виявляла

найніжнішу прихильність. Вони були дуже уважні до неї. Не тернина схилилася до березки, а березка оповилася

навколо тернини. Тут не було справжньої злагоди; вона стояла несхитно, а ті поступались; а хто ж буде злоститися, не

наражаючись на зустрічну ворожість? Я бачила, що містер Едгар у глибині душі боїться виявів її бурхливої вдачі. Він

приховував це від неї; та, варто йому було почути, що я їй огризнулася, чи побачити, що хтось інший із служників

скривиться у відповідь на її наказ, - він мінився на обличчі; а власні клопоти ніколи його так не турбували. Він часом

суворо дорікав мені за мою язикатість; і казав, що для нього це мов ніж гострий - бачити свою дружину не в гуморі. Не

бажаючи смутити доброго хазяїна, я призвичаїлася долати свою кривдливість; і з півроку порох лежав собі мирно, мов

пісок, - бо поблизу не було вогню, аби спричинити вибух. Кетрін часом поринала в похмуру мовчанку; і її чоловік

ставав також мовчазним, боячись, що такий стан свідчить про хворобливі зміни - наслідки тяжкої недуги: раніше він

ніколи не бачив, щоб вона страждала від меланхолії! Її усмішка була для нього мов сонце ясне. І, гадаю, можна

сказати, що їм справді судилося велике щастя. Воно скінчилося. Звісно, всі ми врешті-решт починаємо дбати про себе;

а добросерді й щирі просто можуть із більшим правом бути себелюбними. Їхнє щастя скінчилося, коли обставини

змусили кожного з них відчутти, що його інтереси - не найголовніший клопіт для іншого. Теплою вересневою вечора я

поверталася з саду з важким кошиком зібраних мною яблук. Вже посутеніло, і місяць зазирає на подвір'я з високого

муру; непевні тіні причаїлися по кутках за виступами будівлі. Я поставила свого кошика на ганку біля кухонних дверей

і спинилася перепочити, з насолодою вдихаючи свіже, напоєне пахощами повітря; дивилася на місяць, а до дверей

стояла спиною, і раптом позаду пролунав голос: - Неллі, це ти? То був низький голос, а у вимові вчувався іноземний

акцент; але щось у тому, як було вимовлене моє ім'я, здалося мені знайомим. Я з острахом озирнулася, щоб побачити,

хто це; двері були замкнені, а біля сходів - ні душі. Щось ворухнулося під навісом ганку; і, підійшовши ближче, я

розгледіла високого чоловіка в темному вбранні, зі смаглявим обличчям і чорним волоссям. Він сперся на двері і

тримав руку на засуві, ніби збирався увійти. "Хто б це міг бути? - подумала я. - Містер Ерншоу? О, ні! Голос зовсім не

такий". - Я вже годину чекаю, - провадив він, поки я мовчки дивилася на нього, - а тут наче все вимерло. Я не

насмівся зайти. Ти що, не впізнаєш мене? Придивись, я не чужий! Промінь світла впав на його обличчя; воно було

виснажене, щоки наполовину ховалися під чорними бакенбардами; з-під навислих брів дивилися глибоко посаджені

дивні очі - по очах я його й упізнала. - Та що ж це! - скрикнула я, не маючи сил повірити, що це не потойбічний

прибулець. - Що ж це - ти повернувся? Це справді ти? Справді? - Так. Хіткліф, - відповів він, переводячи погляд з мене

на вікна, в яких сяяли тільки місячні відблиски - і жодного вогника зсередини. - Вони вдома? Де вона? Неллі, ти не

рада мені; та не треба так хвилюватися. Вона тут? Кажі! Я хочу сказати їй пару слів, твоїй хазяйці. Іди й скажи, що

один чоловік з Гімертона хоче її бачити. - Як вона це сприйме? - промовила я. - Що вона вдіє? Це й мене

спантеличило, а її геть зведе з розуму! Так, Хіткліф, та зовсім інший. Ні, просто в голову не береться! Ви були в армії?

- Іди й передай їй мої слова, - нетерпляче обірвав він мене. - Я мов у пеклі, поки ти зволікаєш! Він відчинив засув, і я

увійшла; та, діставшись вітальні, де сиділи містер і місіс Лінтони, я не могла змусити себе ступити всередину.

Зрештою я вирішила, що зайду й спитаю, чи не треба запалити свічки, і відчинила двері. Вони сиділи вдвох біля вікна;

віконниці були розчинені, і поміж садових дерев та пишної зелені парку відкривався вид на Гімертонську долину, і

довга цівка туману тяглася по ній догори майже до самого кінця; (бо неподалік від каплички, як ви могли помітити,

рівчак, відведений од болота, впадає у струмок, що тече вниз долиною.) Грозовий Перевал височів над цим срібним

ссявом; та нашого старого будинку не було видно: він ховається у низині з іншого боку. І кімната, і ті, хто в ній сидів, і

краєвид, яким вони милувалися, виглядали напрочуд спокійно. Я відчула несвідому відразу до того, що мала

повідомити, і вже поривалася йти, так і не сказавши про це ні слова; та вчасно схаменулась - і, подумки обізвавши себе

дурепою, промимрила: - Вас хоче бачити якийсь чоловік з Гімертону, мем. - Чого він хоче? - поцікавилася місіс Лінтон.

- Я його не питала, - відповіла я. - Добре, запни фіранки, Неллі, - сказала вона, - і принеси нам чаю. Я скоро повернуся.

Вона вийшла з кімнати; містер Едгар недбало поцікавився, що то за чоловік. - Той, кого місіс не чекає, - відповіла я. -

Такий собі Хіткліф - ви маєте його пам'ятати, сер, - що жив у містера Ерншоу. - Що? Циган, сільський підпасок? -

вигукнув він. - Чому ви так і не сказали Кетрін? - Тихіше! Ви не мусите його так називати, хазяїне, - мовила я. - їй буде

дуже прикро це чути. В неї серце рвалося з горя, коли він утік. Я думаю, його повернення - справжнє свято для неї.

Містер Лінтон ступив до вікна в іншому боці кімнати, що виходило на подвір'я. Він розчинив його і визирнув назовні.

Мабуть, вони були там, унизу; бо він квапливо вигукнув: - Не стій на ганку, люба! Якщо до нас гість, проведи його до

кімнати. Та минуло ще чимало часу, перш ніж брязнув засув і Кетрін влетіла до кімнати, задихана, надто збентежена,

щоб виявити радість; справді, поглянувши на її лице, ви могли б вирішити, що скоїлося страшне лихо. - Ох, Едгаре,

Едгаре! - видихнула вона, обіймаючи його за шию у судомному пориві. - Ох, Едгаре, любий! Хіткліф повернувся! Він

тут! - Ну, ну, досить, - роздратовано вигукнув її чоловік. - Не треба мене душити з цієї нагоди. Він ніколи не здавався

мені таким неоціненним скарбом. І нема чого божеволіти від радощів. - Я знаю, що він тобі не подобався, - відповіла

вона, трохи погамувавши свій запал. - Але заради мене ви повинні стати друзями. Сказати йому, щоб підіймався

нагору? - Сюди? - мовив він. - До вітальні? - А куди ж іще? - спитала вона. Він сердито позирнув на неї й завважив, що

в кухні йому має бути зручніше. Місіс Лінтон змряла його дивним, наче зневажливим поглядом - чи то гніваючись, чи

насміхаючись із такого чистоплюйства. - Ні, - мовила вона, помовчавши, - я не можу сидіти у кухні. Накрий тут два

столи, Елен: один - для твого хазяїна й міс Ізабелли, бо вони особи шляхетні; а інший - для Хіткліфа й мене, ми людці

нижчого гатунку. Це тебе влаштує, любий? Чи звеліти, щоб для нас розпалили вогонь десь іще? Якщо так, тільки

накажи. А я побігла приймати гостя. Боюся, це надто чудово, щоб бути правдою! Вона знову кинулася бігти, та Едгар

спинив її. - Ви запросіть його піднятись, - мовив він до мене, - а ти, Кетрін, не можеш радіти, не втрачаючи глузду?

Всій челяді зовсім не обов'язково бачити, що ти приймаєш слугу- втікача, мов рідного брата. Я спустилася вниз і

побачила Хіткліфа на ганку - той, певно, чекав запрошення ввійти. Він пішов слідом за мною, не зронивши й слова, і я

привела його до вітальні; обличчя моїх хазяїв ще паленіли від недавньої теплої розмови. Та лице леді засяяло по-

іншому, коли її друг постав на порозі; вона підбігла до нього, взяла його за обидві руки й підвела до Лінтона; потім

схопила мляву долоню Лінтона і втиснула її до гостевої руки. Тепер, при світлі від каміна й канделябрів, зміна, що

сталася з Хіткліфом, вразила мене дужче, ніж будь-коли. Він перетворився на високого, ставного чоловіка, поруч із

яким мій хазяїн здавався незрілим юнаком. Його виструнчена постать наводила на думку, що він служив у армії. І риси, й вираз обличчя робили його старшим, впевненішим од Лінтона; то було інтелігентне обличчя, без будь-яких

ознак колишнього приниження. Напівцивілізована жорстокість ще жевріла в його очах під насупленими бровами,

повних чорного вогню; та вона була приборканою. А в його манерах навіть вчувалася гідність; він тримався не грубо,

та все ж таки надто суворо, щоб здаватися люб'язним. Хазяїн був вражений так само, як я, а може, й більше; якусь

мить нітвся, не знаючи, як звертатися до "сільського підпаска", як він обізвав його. Хіткліф відпустив його тонку руку

і стояв, холодно дивлячись на нього й чекаючи, поки він зволіє заговорити. - Сідайте, сер, - зрештою мовив хазяїн. -

Місіс Лін- тон, на згадку про давні часи, бажає, щоб я влаштував вам гостинний прийом; і, звичайно, я завжди радий,

коли для неї робиться щось приємне. - Я теж, - відповів Хіткліф, - особливо якщо беру в цьому участь. Я охоче

посиджу у вас годину-дві. Він сів напроти Кетрін, що невідривно дивилася на нього - так, наче боялася, що він знову

щезне, варто їй відвести погляд. Він лише зрідка зводив на неї очі; час від часу швидко позирав у її бік, і здавалося,

йому цього досить; та в його очах щоразу ясніше відбивалася нічим не затьмарена насолода, яку він пив з її погляду.

Вони були надто захоплені одне одним, аби відчувати ніяковість. Та містер Едгар був аж ніяк не в захваті. Він зблід з

прикροщів і ледь зміг стриматися, коли його жінка, підвівшись, пройшла по килимі і знов схопила Хіткліфа за руки - і

розсміялась, наче не тямлячи себе. - Завтра це здаватиметься мені сном! - вигукнула вона. - Я не зможу повірити, що

бачила тебе, і доторкалася до тебе, і говорила з тобою знову. І все ж таки, лихий чоловіче, ти не заслуговуєш на таку

гостинну зустріч. Зникнути - і мовчати три роки, і ніколи не згадувати про мене! - Я згадував про тебе трохи більше,

ніж ти про мене, - пробурчав він. - Я почув, що ти вийшла заміж, Кеті, і, стоячи отам унизу, на подвір'ї, міркував ось

як: тільки раз погляну тобі в лице - щоб побачити на ньому подив та вдавану радість; потім розквітаюся з Хіндлі; а

тоді, випередивши правосуддя, сам виконаю над собою вирок. Побачивши, як щиро ти мені радієш, я облишив про це

думати; та остерігайся коли-небудь зустріти мене по-іншому! Ні, ти не проженеш мене знову. Тобі справді було мене

шкода? Справді? Та й не дарма: я тяжко боровся з долею, відтоді як востаннє почув твій голос; і ти мусиш мене

простити, бо я боровся тільки за тебе! - Кетрін, якщо ми не збираємося пити холодний чай, прошу до столу, - перебив

Лінтон, намагаючись витримати свій звичайний тон та належну міру Гречності. - Містер Хіткліф ще має здійснити

далеку прогулянку - де б він не ночував; а мені хочеться пити. Вона почала розливати чай; на дзвінок прийшла міс

Ізабелла; посунувши їм стільці, я вийшла з кімнати. Все чаювання не тривало й десяти хвилин. Чашка Кетрін так і

лишилася порожньою; Едгар налив собі чаю у блюдце та відсorbнув трошки. їхній гість цього вечора не став

засиджуватися надто довго. Коли він зібрався йти, я спитала, чи він іде не до Гімертона. - Ні, до Грозового Перевалу, -

відповів він. - Містер Ерншоу запросив мене, коли я завітав до нього вранці. Містер Ерншоу його запросив! І він

завітав до містера Ерншоу! Ці слова не давали мені спокою й після того, як він пішов. Чи не вдався він до хитрощів,

аби, прибувши до нас знову, чинити зло під машкарою дружби? Я вагалася: в мене було якесь глибинне передчуття, що

краще б нам було ніколи його не бачити. Опівночі, ледве задрімавши, я прокинулася: місіс Лін- тон прослизнула до

моєї кімнати, сіла поруч зі мною на ліжку і розбудила мене, легенько смикнувши за волосся. - Я не можу спати, Елен, -

сказала вона, ніби виправдовуючись. - І хочу, щоб хто-небудь розділив мою радість! Едгар нудиться, бо я радію з того,

що нецікаве для нього: він не хоче й слова вимовити, а як розкриє рота, то лише для нудних докорів; і сказав, що я

жорстока й себелюбна, якщо набридаю йому з балачками, коли він нездужає і хоче спати. Він завжди удає, ніби

нездужає, якщо йому не догодити! Я сказала кілька схвальних слів про Хіткліфа, а він - чи то від головного болю, чи

від заздрощів - почав хлипати! Тоді я встала й пішла від нього. - Нащо ж хвалити йому Хіткліфа? - відповіла я. - Вони

ще хлопцями не терпіли один одного, і Хіткліфові було б так само прикро слухати, як хвалять вашого чоловіка; такою

вже є людська натура. Не кажіть містерові Лінто- ну про Хіткліфа, якщо не бажаєте відкритої сутички між ними! - Але

ж хіба це не свідчить про його слабкість? - наполягала вона. - Я, наприклад, не заздрісна: мені не прикро, що в

Ізабелли таке яскраве руде волосся й біла шкіра, і що вона така елегантна, і що вся сім'я так залюблена в неї. Навіть ти, Неллі, - коли ми з нею часом сперечаємося, ти завжди на боці Ізабелли; а я поступаюся, мов нерозумна мати: кажу на

неї "моя люба" і підлещуюся до неї, щоб вона змінила гнів на милість. Її братові приємно бачити, що ми з нею такі

любі подруги; а мені приємно його порадувати. Але вони дуже схожі: вони - розбещені дітлахи і вважають, ніби світ

створений задля того, щоб вдовольняти їхні примхи; і, хоч я панькаюся з обома, гадаю, що добра прочуханка була б

для них зовсім не зайвою! - Ви помиляєтеся, місіс Лінтон, - мовила я. - Це вони панькаються з вами: я собі уявляю, що

б тут почалося, якби вони не робили цього. Ви потураєте їм у дрібницях, поки їхній головний клопіт - виконувати

кожне ваше бажання. Та зрештою щось виявиться однаково важливим для обох сторін; і тоді ті, кого ви звете

слабкими, почнуть дуже вперто відстоювати свої права. - І тоді ми зітнемося не на життя, а на смерть, так, Неллі? -

підхопила вона, сміючись. - Ні! Кажу тобі, я так вірю у любов Лінтона, що мені здається, я могла б його вбити - а він

би покійно прийняв смерть від моєї руки. Я порадила їй тим паче цінувати його почуття. - Я й ціную, - відповіла вона,

- якби він ще не розкисав через усілякі дрібниці! Мов мала дитина! І, замість того щоб ремствувати, коли я сказала, що

Хіткліф тепер гідний будь-чиєї поваги і найперший джентльмен у наших краях вважатиме за честь стати його другом,

він мав би сам це сказати - і радіти за нього! Він мусить звикнути до Хіт- кліфа - і, як на те, полюбити його! Хіткліф

має всі підстави його ненавидіти - і, однак, поведився прекрасно! - А як вам подобається його прихід до Грозового

Перевалу? - спитала я. - Чи то він справді так невіпізнанно змінився! Оце по-християнському - простягати дружню

руку до своїх ворогів! - Він це пояснив, - відповіла вона. - Я була здивована не менше за тебе. Він каже, що зайшов

розпитати тебе про мене, вважаючи, що ти живеш там і досі; а Джозеф сповістив Хіндлі, і той вийшов і почав

допитуватись, що він робив усі ці роки та як жив; і врешті-решт запросив його у дім. Там сиділи за картами якісь

люди; Хіткліф приєднався до гри; мій брат програв йому деяку суму та, побачивши, що в Хіткліфа грошей вистачає,

запросив його ввечері прийти знов; і Хіткліф погодився. Хіндлі надто нерозважливий, щоб виявляти розбірливість у

знайомствах; він не завдає собі клопоту поміркувати, чи варто довіряти людині, яку він так глибоко скривдив. Але

Хіткліф запевняє, нібито він згодний порозумітись зі своїм давнім гнобителем лише тому, що з Перевалу можна пішки

дійти до Грейнджа; і ще з любові до будинку, де ми жили разом. До того ж він сподівається, що там я зможу частіше з

ним бачитися, ніж якби він оселився в Гімертоні. Він хоче запропонувати високу платню за дозвіл жити на Перевалі; і,

безперечно, жадібність змусить мого брата прийняти такі умови: він завжди був пожадливым, хоч те, що загарбає

однією рукою, відразу ж розкидає другою. - Оце-то гарне місце для молоді людини! - мовила я. - І ви не боїтеся

наслідків, місіс Лінтон? - Тільки не для мого друга, - відповіла вона, - в нього гострий розум, і це вбереже його від

небезпеки. За Хіндлі я трохи побоююсь: але його душі вже не заподієш більшої шкоди, а тілесно він не постраждає

завдяки мені. Цей вечір помирив мене з Богом і людьми! Я відчувала бунтівну ненависть до Провидіння; я була у

такому відчаї, Неллі! Якби цей нікчема знав, як я страждала, він би постидався затьмарювати моє щастя своїми

нудними наріканнями. Я була милосердною до нього, не бажаючи засмучувати його своїм горем: якби він бачив мої

муки, він би жадав так само, як я, щоб вони припинилися; проте все це нарешті минуло, і я не хочу мститись Едгарові

за його нерозумність; після цього я зможу стерпіти що завгодно! Якщо най- жалюгідніший із людей ударить мене по

щоці, я не тільки підставлю другу, але й попрошу вибачення, що його розгнівила; і ось тобі доказ - я зараз же піду й

помирюся з Едгаром. На добраніч! Чи я не справжній янгол? У цьому самозакоханому засліпленні вона випурхнула з

кімнати; і вранці було видно, що вона виконала свій намір: містер Лінтон не лише забув про свою образу (хоч його все

ще наче пригнічувало бурхливе пожвавлення, у якому перебувала Кетрін), але й не заперечував, аби вона, узявши з

собою Ізабеллу, після обіду вирушила до Грозового Перевалу; і вона обдарувала його у відповідь такою ніжною

увагою, що наш дім на декілька днів став справжнім раєм; сонце зорило щодня - і хазяїн, і слуги втішалися з такої

Божої благодаті. Хіткліф - містер Хіткліф, так я називатиму його надалі - спершу дуже обережно скористався з дозволу

відвідувати Трашкрос-Грейндж: він ніби хотів упевнитися, що хазяїн терпітиме його вторгнення. Кетрін також вважала

доцільним стримувати свою радість, приймаючи його; і поступово містер Хіткліф став жаданим гостем у домі. Він і

досі зберігав ту стриманість, що була властива йому ще в дитинстві; і вона допомагала йому тамувати всі небажані

вияви почуттів. Таким чином йому вдалося приспати підозри мого хазяїна - тим паче, що в того незабаром з'явилися

інші причини для хвилювань. Джерелом нової небезпеки стала несподівана й непереборна прихильність, яку Ізабелла

Лінтон, на своє лихо, почала виявляти до гостя. Вона була на той час чарівною вісімнадцятирічною панянкою; в її

манерах залишалося щось від малої дівчинки, хоч іноді вона виявляла гострий розум, палкі почуття й запальну вдачу -

особливо якщо її роздратувати. Брат ніжно любив її і був вражений цією незрозумілою пристрасстю. Тому, не кажучи

вже про ганебність шлюбу з чоловіком без доброго імені та про ту імовірну обставину, що власність Лінтонів, за

відсутності спадкоємців чоловічої статі, перейде до цього заброди, - Едгар бачив його наскрізь: він знав, що, хоч би як

той змінився зовні, його душа була й лишатиметься незмінною. І він боявся цієї душі; вона викликала в нього відразу:

він здригався від однієї думки про те, щоб віддати Ізабеллу під владу такої людини. Його відразу стала б іще дужчою,

якби він дізнався, що почуття його сестри не було викликане жодними виявами уваги з іншого боку - і зростало, не

зустрічаючи відповіді. І з тої миті, як Едгар довідався про цю горезвісну пристрассть, він поклав усю вину на Хіткліфа,

підозрюючи, що той свідомо грається почуттями дівчини. Усі ми вже деякий час помічали, що міс Лінтон щось гнітить

і тривожить. Вона зробилася дратівливою та млявою водночас; чіплялася до Кетрін, щохвилі ризикуючи вивести її з

себе. Ми вибачали її поведінку слабким здоров'ям: вона справді схудла й змарніла. Та одного разу, коли вона надто вже

розвередувалася - відмовилась від сніданку, поскаржилася, що слуги не виконують її наказів; що з хазяйчиної ласки

вона для всіх у домі - порожнє місце, а Едгарові до неї байдуже; що вона застудилася, бо двері залишають

відчиненими, і ми навмисне загасили вогонь у вітальні, щоб хоч чимось їй дозолити, - і ще безліч подібних докорів, -

місіс Лінтон із притиском звеліла їй негайно лягти в ліжку і, висваривши її, наказала покликати до неї лікаря. При

згадці про Кеннета Ізабелла закричала, що вона цілком здорова і лише грубість Кетрін робить її нещасною. - Як ти

смієш казати, що я груба, розбещене дівчисько? - вигукнула хазяйка, вражена несправедливим обвинуваченням. - Ти й

справді не при своєму розумі! Скажи, коли я була з тобою груба? - Вчора, - схлипувала Ізабелла, - і зараз також! -

Вчора? - мовила Кетрін. - І коли саме? - На прогулянці! Ти сказала, що я можу гуляти, де захочу, а ви з містером

Хіткліфом підете далі! - І це тобі здається нечемним? - засміялася Кетрін. - Я зовсім не мала на увазі, що ти нам

заважаєш; нам було байдуже, ідеш ти з нами чи ні. Я просто подумала, що балачки Хіткліфа тобі нецікаві. - О, ні, -

ридала Ізабелла, - ти хотіла мене позбутися, бо знала, що мені хочеться бути поруч! - Вона що, хвора? - спитала місіс

Лінтон, звертаючись до мене. - Я дослівно перекажу тобі нашу бесіду, Ізабелло; а ти скажи, що в ній тебе так

зацікавило. - Я не про бесіду, - відказала та. - Я хотіла бути з... - Ну-ну!.. - захотила Кетрін, бачачи, що вона не

наважується договорити. - Я хотіла бути з ним! І не хочу, щоб мене завжди відсиляли геть! - продовжувала вона в

запалі. - Ти - собака на снізі, Кеті; ти не хочеш, щоб любили ще когось, окрім тебе! - Ти нахабне мале мавпеня! -

вигукнула місіс Лінтон, страшенно здивована. - Але я не вірю в ці дурниці! Не може бути, щоб ти захопилася

Хіткліфом, щоб він здавався тобі приємною людиною! Сподіваюсь, я неправильно тебе зрозуміла, Ізабелло? - Ти

зовсім мене не зрозуміла, - мовила бідолашна дівчина. - Я кохаю його більше, ніж ти коли-небудь кохала Едгара; і він

також міг би мене покохати, якби ти йому дозволила! - Тоді я б нізащо у світі не погодилася бути на твоєму місці! -

схвильовано мовила Кетрін. - Неллі, допоможи мені її переконати, що це безглуздя. Скажи їй, що являє собою Хіткліф:

нище створіння, полишене будь-якої витонченості й культури; дике пустирище, поросле бур'янами. Я скоріше випущу

оцю малу канарку в сад посеред зими, ніж пораджу тобі віддати йому своє серце! Тільки незнання його справжньої

вдачі, дитинко, - і ніщо інше - дало змогу тобі марити таким безглуздям! Будь ласка, не думай, ніби під його суворою

зовнішністю приховано душевні щедроти; такий собі невідшліфований діамант, мушля, що ховає в собі перлину,

сільський самородок; ні, він жорстока, безжальна людина, з вовчою вдачею! Я ніколи не кажу йому: "Не чіпай того чи

іншого з твоїх ворогів, тому що буде підло й жорстоко завдати їм шкоди"; я кажу так: "Не чіпай їх, бо я не хочу, щоб їх

кривдили". Він розчавить тебе, мов горобине яйце, Ізабелло, якщо вважатиме, що ти стоїш йому на заваді. Я знаю, він

не міг би полюбити нікого з Лінто-нів; але він здатний одружитися з тобою заради твоїх гоо-шей та майбутнього.

Жадібність стала головною з його вад. Я змалювала його тобі таким, як він є; а я його друг - настільки, що, якби він

мав серйозний намір тебе зловити, я б, мабуть, прикусила язичка і дозволила тобі втрапити до його пастки. Міс Лінтон

дивилася на невістку з обуренням. - Як тобі не соромно! - розлючено мовила вона. - Правду кажуть про таких, як ти,

що лукавий друг гірший від двадцяти ворогів! - Отакої! То ти не віриш мені? - спитала Кетрін. - Ти гадаєш, я так кажу

з якихось власних міркувань? - Я певна, що так воно й є, - відповіла Ізабелла. - І мені гидко тебе слухати! - Гарзд! -

вигукнула Кетрін. - Роби, як хочеш, якщо ти така вперта: я бажала тобі добра, але ти надто нахабна, щоб з тобою

можна було розмовляти по-людському. - І я мушу страждати через її нищість! - рюмала Ізабелла, коли міс Лінтон

вийшла з кімнати. - Всі, всі ви наче змовилися проти мене; вона зазіхає на мою єдину розраду... вона бреше, хіба ж ні?

Містер Хіткліф не може бути таким лихим: у нього благородна й щира душа - інакше як би він міг пам'ятати її всі ці

роки? - Викиньте його з голови, міс, - мовила я. - Він - пташка низького польоту і вам не пара. Місіс Лінтон говорила,

може, й занадто різко; та все ж я не можу їй заперечити. Вона знає його краще, ніж я чи будь-хто інший; і вона ніколи б

не стала зображувати його гіршим, ніж він є насправді. Чесні люди не приховують своїх вчинків. А він? Як він жив?

Як збагатився? Чому живе у Грозовому Перевалі, у домі людини, яку ненавидить? Кажуть, містер Ерн-шоу котиться

все вниз та й униз, відтоді як він оселився з ним. Вони щоночі сидять разом, і Хіндлі вже заставив йому всі свої землі,

а сам нічого не робить, тільки пиячить та грає в карти! Лише тиждень тому я чула - це Джозеф сказав мені, коли я

зустріла його в Гімертоні: "Неллі, - сказав він, - у нас тепер день і ніч судовий пристав гостює, із нашим панством!

Одному ледь пальці не повтинали, як він хотів утримати іншого - а той себе різав ножакою, мов поросся. Хазяїн, далєбі,

аж рветься постати перед судом: ні тутешніх суддів він не боїться, ні Петра й Павла, ні Йоана, ні Матея - зух, та й годі!

Хоче, либонь, з'явитись їм в отакій скотській подобі. А ваш любий Хіткліф, гадаєш, ліп-ший? Не гірший від усіх -

раденький посміялись, як диявол з когось шуткує! Чи він, як приходить до вас у Грейндж, вам не розказує, що то в нас

за красне життя? То ось як воно в нас ведеться: встають, як сонце зайде; карти, горілка, вікна позачиняні, свічки горять

аж до півдня; а опівдні цей дурило йде до себе у спальню - та так лається, так лихословить, що порядні люди й вуха

позатикали б від сорому! А той пройда порахує свої грошенята, попоїсть, проспиться та гайда до сусіда - банделюки

гнути з його жінкою. Та ж, певно, розкажує пані Кетрін, як золото її батька тече йому до кишень, а синок її батька

біжить до пекла, аж спотикається; а той забігає вперед, аби йому ворота відчинити!" Так от, міс Лінтон, Джозеф -

старий негідник, та не брехун; і, якщо він розповідає правду про Хіткліфа, хіба ви можете бажати собі такого

чоловіка? - Ти у змові з усіма іншими, Елен, - відповіла вона. - Я не хочу слухати твої наклепи. Та яку ж треба мати

жорстокість, аби отак змушувати мене зневіритися в усьому на світі! Чи покинула б вона свою маячню, коли б її

залишили у спокої, чи втішалася б нею й далі - не можу сказати: їй бракувало часу, щоб прийти до тями. Наступного

дня в сусідньому місті було скликано суддівські збори; мій хазяїн мав бути присутнім; і містер Хіткліф, знаючи, що він

у від'їзді, прийшов раніше, ніж зазвичай. Кетрін та Ізабелла сиділи в бібліотеці, і обидві непримиренно мовчали.

Ізабелла картала себе за недоречну відвертість, у припливі якої виявила свої заповітні почуття; Кетрін, по роздумі,

вважала себе серйозно скривдженою - і, задумавши висміяти свою зовицю, вирішила зробити так, щоб тій уже було не

до сміху. Кетрін і справді засміялася, побачивши, як Хіткліф пройшов біля вікна. Я вибирала попіл з каміна і помітила

на її устах глузливу посмішку. Ізабелла, поринувши у свої думки, чи то заглибившись у читання, сиділа, поки не

розчинилися двері; а тоді було вже пізно тікати - що вона вчинила б із радістю, якби це було можливим. - Заходь, ти

прибув якраз вчасно! - грайливо промовила моя пані, присуваючи стілець до вогню. - Тут двоє осіб, яким потрібен

хтось третій, аби розтопити між ними лід; і ти саме той, кого б ми обое для цього обрали. Хітклі- фе, я вельми

пишаюся з того, що можу нарешті показати тобі людину, яка тебе любить більше, ніж я. Сподіваюся, це тобі

полестить. Ні, це не Неллі, не дивися на неї! То в моєї бідолашної зовиці серденько розбите від самого замилювання

твоєю тілесною й душевною вродою. Відтепер ти можеш стати Едгарові братом - якщо захочеш. Ні, ні, Ізабелло, не

треба тікати, - продовжувала вона, ніби жартома втримуючи знічену дівчину, що обурено схопилася з місця. - Ми тут

гиркалися, мов дві кицьки, - і все через тебе, Хіткліфе! І, зізнаюся, я мала скласти зброю перед виявами такої палкої

відданості! Та навіть більше - я тепер розумію, що, якби мені вистачило ввічливості триматися осторонь, моя

суперниця пустила б у твоє серце стрілу, що вразить тебе довіку - і мій образ порине у вічне забуття! - Кетрін! -

мовила Ізабелла, зібравши рештки своєї гідності й полишаючи марні спроби видертися з лабетів, що її тримали. - Я

була б тобі дуже вдячна, якби ти припинила зводити на мене наклеп - навіть якщо це жарт! Містере Хіткліф, будьте

ласкаві, попросіть цю вашу добру приятельку відпустити мене: вона забуває, що ми з вами не такі близькі знайомі; і

те, що її розважає, для мене є просто нестерпним. Та, оскільки гість нічого не відповів і сів на стілець, усім своїм

виглядом виявляючи цілковиту байдужість до почуттів, що їх навіяли його чари, - Ізабелла відвернулася від нього і

пошепки почала благати свою мучительку, аби та звільнила її. - Нізащо! - вигукнула місіс Лінтон у відповідь. - Я не

хочу, щоб мене ще раз назвали собакою на сні. Ти мушиш лишитися. А ти, Хіткліфе, - щось ти не дуже радієш такому

щастю! Ізабелла клянеться, що любов Едгара до мене - ніщо перед тою пристрасстю, яку вона плекає до тебе. Я добре

пам'ятаю цю пишну промову, - а ти, Елен? І вона поститься з учорашнього дня - після нашої прогулянки, - зі скрухи,

що я не дозволила їй насолодитися твоїм товариством, бо вважаю його небажаним для неї! - Я гадаю, ти даремно її

неславиш, - мовив Хіткліф, всівшись обличчям до них. - Вона аж ніяк не прагне бути в моєму товаристві - принаймні

зараз! І він втупив важкий погляд у предмет їхньої суперечки - так, ніби дивився на чудернацьку огидну тварину:

наприклад, на індійську стоногу, яку цікаво роздивлятися, хоча вона й викликає відразу. Бідолашна дівчина не могла

цього стерпіти; вона пополотніла, потім густо зашарілась і, зморгуючи сльози, докладала відчайдушних зусиль, аби

вивільнити свої тендітні пальчики з чіпкої хватки Кетрін; і, переконавшись, що ледве вона висмикне з її руки один

палець, як та ще міцніше стискає інші, вона скористалася своїми кігтиками; її гострі нігті прикрасили руку її вороги-

ні низкою червоних півмісяців. - Тигрице! - закричала місіс Лінтон, випустивши її й струшуючи рукою від болю. - Йди

звідси, заради Бога, щоб я не бачила твого лисячого обличчя! Ну, хіба не дурість - отак викрити себе з головою при

ньому? Ти що, не здогадуєшся, який він зробить висновок? Подивися, Хіт- кліфе, ось її знаряддя тортур, - бережи свої

очі! - Я б позривав у неї нігті, якби вона посміла мені ними загрожувати, - грубо мовив він, коли за Ізабеллою

зачинилися двері. - Та чого тобі забаглося дражнити дівчину, Кеті? Ти ж не казала правди? - Запевняю тебе, це щира

правда, - відповіла вона. - Вона упадає за тобою вже кілька тижнів; а сьогодні вранці марила тобою - і звинуватила

мене у всіх смертних гріхах, коли я змалювала тебе у твоїй справжній подобі, з усіма твоїми вадами, щоб зняти полуду

з її очей. Та тобі не слід на це зважати: я хотіла лише скарати її зухвалість, от і по всьому. Я надто прихильна до неї,

мій любий Хіткліфе, щоб дозволити тобі впіймати її і зжертвувати. - А я надто гребую нею, щоб її їсти, - відповів він, - хіба

що у вовкулацький спосіб. Тобі довелося б почути про деякі дивацтва з мого боку, якби я був приречений постійно

бачити поруч оте нудно-солодке воскове личко: це було б найбуденнішим із моїх діянь - щодня розмальовувати його

білу шкіру в усі барви веселки і обертати її голубі очі на чорні: вони до нудоти схожі на очі Лінтона. - Чарівно схожі! -

зауважила Кетрін. - Очі голубки, янгола! - Вона спадкоємиця свого брата, чи не так? - спитав він, трохи помовчавши. -

Мені було б прикро так думати, - заперечила вона. - Сподіваюся, з півдесятка племінників позбавлять її такої нагоди!

Та облиш це: ти надто ласий на сусідське добро; але пам'ятай, що добро цього сусіда - моє. - Якби воно було моїм, ти б

володіла ним так само, - сказав Хіткліф. - Але, хоч би якою дурненькою була Іза- белла Лінтон, навряд чи вона

божевільна; тому твоя правда - не варто більш про це говорити. І вони більш не говорили про це - а Кетрін, певно, й не

думала, - та її співбесідник протягом вечора, безперечно, раз у раз згадував їхню розмову. Я бачила, як він

посміхається - чи то радше шкіриться - до самого себе і поринає у свої лиховісні роздуми, тільки-но місіс Лінтон

вийде з кімнати. Я вирішила за ним простежити. Душею й серцем я завжди була на боці хазяїна, а не Кетрін; і гадаю,

що марно - бо він завжди був добрим, чесним і шляхетним у своїх вчинках; а вона... не можу сказати, щоб вона

була цілковитою його протилежністю, але дозволяла собі поводитись надто вільно - і я не йняла віри в її переконання,

а її почуттям довіряла ще менше. Я потай чекала якоїсь події, що звільнить і Грозвий перевал, і Грейндж од

присутності містера Хіткліфа; і ми будемо жити, як жили досі, до цього вражого пришествя. Його відвідини були для

мене гірші за нічні жахи; і, як я підозрювала, для мого хазяїна також. Нас незбагнено гнітило те, що Хіткліф живе у

Грозовому Перевалі. Я відчувала, що Господь відвернувся від своєї заблуканої вівці, покинувши її простувати

стежиною загибелі, а лютий звір чигає на неї, ждучи нагоди, щоб накинутись і роздерти її. РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ

Коли я роздумувала про це на самоті, мене обіймав жах, я схоплювалася з місця, надягала чепця, щоб піти подивитись,

як там справи на фермі. Сумління підказувало мені, що мій обов'язок - застерегти Хіндлі, розповісти йому, які про

нього ходять чутки; та потім вагалася, гадаючи, що він надто заскнів у своїй розпусті і наvertати його на добро - то

марна справа; і мені не ставало сили ввійти в цей похмурий дім, де мене навряд чи схотіли б вислухати. Одного разу,

прямуючи до Гімертона, я наблизилась до старої брами. Це було о тій порі, до якої я дійшла у своїй оповіді; був ясний,

холодний день; суха земля, скута морозом, дзвеніла під ногами. Я наблизилася до кам'яного стовпа на перехресті доріг,

де від битого шляху відходить ліворуч польова стежина. Ця велика брила із шкарубкого піщанику, на якій витесані

літери - з північного боку Б. П., зі східного - Г., і Т. Г. - з південно-західного, - манівець на дорозі до Грейнджа,

Перевалу та селища. Жовті сонячні відблиски, що ковзали по сірій верхівці стовпа, нагадали мені про літо; і, не знаю

чому, серце стислося від давніх дитячих спогадів. Це було наше з Хіндлі улюблене місце - двадцять років тому; я довго

дивилася на побитий негодою камінь і, схилившись, розгледіла біля нього нашу схованку - ямку, і досі повну жорстви

та черепашок, які ми дбайливо складали сюди вкупі до інших, менш тривких скарбів. І раптом мені примарилося, ніби

мій давній малий приятель сидить поруч зі мною на висохлій траві; я побачила його темну голову, схилену вперед, і

маленьку руку, що вигрібає землю шматком слюди. "Бідний Хіндлі!" - вигукнула я мимохіть - і вклякла на місці, зачудована миттєвою оманною: мені здалося, що хлопчик звернув до мене лице і дивиться мені у вічі! Тієї ж миті він

зник; а мене охопило нестримне, болісне бажання зазирнути до Перевалу. Забобонне передчуття змусило мене

скоритися цьому потягові: "А що як він помер, - думала я, - або незабаром помре! Що, як це знамення смерті!" Що

ближче я підходила до будинку, то більше ввижалося мені усіляких жахів; здаля побачивши дім, я вся затремтіла.

Видіння випередило мене: он воно стоїть біля воріт, виглядаючи на дорогу. Така думка промайнула в мене, коли я

побачила кудлате карооке хлопчєня, чиє рум'яне обличчя притулилося до паль огорожі. Та наступної миті я збагнула,

що це Хейртон, мій Хейртон - не так уже він змінився за десять місяців, що ми не бачили одне одного! - Боже тебе

благослови, крихітко! - вигукнула я, одразу ж забувши про свій дурний переляк. - Хейртоне, це я, Неллі! Неллі, твоя

няня. Він ухилився від моєї руки і схопив із землі важку каменюку. - Я прийшла провідати твого батька, Хейртоне, -

додала я, здогадавшись із його поведінки, що він не впізнає в мені свою Неллі - якщо вона взагалі ще живе в його

пам'яті. Він замахнувся, щоб жбурнути в мене камінь; я почала його вмовляти, та марно: камінь влучив у мій чеpecь; а

потім із малечих вуст полився потік лихослів'я, яке - розумів він його зміст чи ні - лунало з буденною звичністю та

спо- творювало ніжне личко малюка виразом недитячої злостивості. Можете бути певні, що це більше вразило мене,

ніж розсердило. Ледь не плачучи, я витягла з кишені апельсин і простягла його малому, щоб якось піддобритися до

нього. Він, повагавшись, вихопив апельсин з моєї руки; так, ніби думав, що я хочу лише подразнити, а потім

розчарувати його. Я показала інший апельсин, тримаючи його так, аби хлопчик не зміг дотягтися до нього. - Хто це

навчив тебе таких гарних слів, мій любий? - спитала я. - Вікарій? - До біса вікарія і тебе! Дай! - відповів він. - Скажи, хто тебе навчив, тоді матимеш, - мовила я. - Хто тебе навчає? - Чортів тато, - була відповідь. - І чого ти вчишся у тата? -

вела я далі. Він підстрибнув, щоб схопити апельсин; я підняла його вище. - Чого він тебе навчає? - спитала я. - Нічого,

- сказав він, - тільки щоб я не товкся під ногами. Тато мене не любить, бо я на нього лаюся. - Еге! То чорт тебе вчить

лаятись на тата? - спитала я. - Не-є, - сказав він спроквола. - А хто ж тоді? - Хіткліф. Я спитала, чи любить він містера

Хіткліфа. - Еге, - знову мовив він спроквола. Допитуючись, за що він його любить, я мусила вдовольнитися такою

відповіддю: - Не зна-а... він тата карає... він сварить тата, коли тато сварить мене. Він каже, я можу робити, що хочу. -

А вікарій не вчить тебе читати й писати? - продовжувала я. - Ні, мені сказали, що вікарію... увіб'ють зуби... у пельку, як

він переступить поріг: так Хіткліф пообіцяв! Я поклала апельсин у його пухку ручку і попросила його сказати

батькові, що жінка на ім'я Неллі Дін чекає його біля садової хвіртки, аби трошки з ним побалакати. Він побіг до

будинку і зник за дверима; та замість Хіндлі на ганку з'явився Хіткліф, і я хутко повернулася й щодуху помчала вниз

по дорозі, не зупиняючись до самого дороговказу, - і мені було так лячно, наче я здибала домовика. Це нібито не має

стосунку до любовної пригоди міс Ізабелли; та після цього випадку я вирішила бути насторожі і зробити все можливе,

щоб відвести небезпеку від Грейнджа; навіть якщо я спричиню домашню бурю, не догодивши міс Лінтон.

Наступного разу, коли прийшов Хіткліф, наша юна леді годувала голубів на подвір'ї. За ці три дні вона й словом не

озвалася до невістки; але начебто стала менше коверзувати, і це було для нас великим полегшенням. Хіткліф, наскільки я знала, не мав звички виявляти надміру люб'язності до міс Лінтон. Проте зараз, ледве її побачивши, він

спершу кинув злодійкуватий погляд на фасад будинку (я стояла біля кухонного вікна, але відступила убік, щоб мене не

було видно); потім пройшов бруківцем і, ступивши до дівчини, щось промовив. Вона наче знітилась і поривалася піти;

та він втримав її, поклавши руку їй на плече. Вона відвернула обличчя: він вочевидь задав їй якесь питання, на яке

вона не бажала відповісти. Ще один позирк на вікна - і, впевнений, що його ніхто не бачить, цей мерзотник не

вагаючись обійняв її. - Юда! Зрадник! - закричала я. - Та ще й лицемір на додачу, хіба ні?! Пройдисвіт! - Хто там,

Неллі? - почула я за спиною голос Кетрін: я її не помітила, захопившись спогляданням тієї двійці надворі. - Ваш

безцінний друг! - мовила я в запалі. - Ач, виповзень! О, та гляньте: вздрів нас - і бігом сюди! Цікаво тільки, як він

пояснить своє залицання до міс, якщо вона йому така осоружна! Місіс Лінтон бачила, як Ізабелла вирвалася і побігла

до саду; а хвилиною пізніше Хіткліф відчинив двері. Я не могла приховати свого обурення; але Кетрін гнівно звеліла

мені мовчати, загрожуючи виставити мене з кухні, якщо я й далі вихатиму своїм нахабним язиком. - Тебе послухати,

так кожний вирішить, що ти в домі хазяйка! - кричала вона. - Знай своє місце! Хіткліфе, а ти про що собі думаєш? Я ж

казала, дай Ізабеллі спокій! Прошу, облиш це, якщо тобі не набридло наше товариство і ти не хочеш, аби Лінтон

зачинив перед тобою двері! - Боже йому допоможи, якщо він посміє! - відповів негідник. Саме тоді я його зненавиділа. -

Краще йому лишатися святим та Божим; мені що не день, так і хочеться відправити його до раю! - Тихіше! - мовила

Кетрін, зачинивши двері до кімнати. - Не зли мене. Чому ти не поважаєш мого прохання? Адже вона спіткалася з

тобою не випадково? - А тобі не все одно? - grimнув він. - Я маю право її цілувати, якщо їй це подобається; а от ти не

маєш ніякого права втручатись. Я не твій чоловік: тобі не треба мене ревнувати! - Я не тебе ревную, - відповіла

хазяйка, - я ревную до тебе. Заспокойся! Не треба так злісно на мене зиркати. Якщо тобі подобається Ізабелла, ти

можеш одружитися з нею. Та чи ти кохаєш її? Скажи правду, Хіткліфе! Не хочеш відповідати? То я певна, ти її не

любиш! - А містер Лінтон згодиться, щоб його сестра вийшла заміж за такого чоловіка? - спитала я. - Містер Лінтон

мусить згодитись, - рішуче відповіла моя пані. - Він може не обтяжувати себе такою відповідальністю, - сказав

Хіткліф. - Яюсь та впораюсь без його згоди. А що до тебе, Кетрін, я хочу сказати тобі декілька слів - так, між іншим.

До твого відома, я знаю, як гидко ти знущалася з мене - гидко, чуєш? І якщо ти лестиш собі, гадаючи, ніби я на те не

завважив, - ти просто дурненька; якщо ж ти думаєш, що мене можна влестити солодкими словами, ти - ідіотка. А якщо

ти сподіваєшся, що я відмовився від помсти, я зможу переконати тебе у протилежному - і дуже скоро! А поки що

дякую тобі за те, що ти відкрила мені таємницю Ізабелли: слово честі, я зумію цим скористатись. А ти тримайся

подалі! - А це що за новий тон? - вигукнула місіс Лінтон, вражена. - Я з тебе знущалась - а ти хочеш помститись! І що

ж ти зробиш, невдячна тварюко? В чому ти вбачаєш знущання? - Тобі я не збираюсь мститись, - відповів Хіткліф

трохи спокійніше. - Я задумав дещо інше. Тиран пригнічує своїх рабів, і вони не повстають проти нього; вони душать

тих, хто нижчий. Можеш замучити мене до смерті задля розваги, та
дозволь і мені трохи розважитись у такий самий

спосіб і не дорікай мені - якщо можеш. Ти зрівняла з землею мій
палац, тож не треба тепер будувати халупу і

самовдово-лено пишатися власним милосердям, дозволяючи мені в
ній оселитись. Якби я хоч на мить повірив, що ти

справді хочеш оженити мене з Ізабеллою, я б перерівав собі горло! - О,
то справа лише в тому, що я не ревнива, так? -

закричала Кетрін. - Не бійся, я не наполягатиму на твоєму одруженні:
це все одно, що віддати Сатані загиблу душу!

Ти, як і він, покликаний приносити лихо. Ти довів це. Ед- гар позбувся
дратівливості, якій давав волю після твоєї

появи; я теж стала заспокоюватись; а тобі немає спокою, поки серед
нас мир, і ти, схоже, вирішив затіяти чвару.

Можеш посваритися з Едгаром, Хіткліфе, і звабити його сестру: це
чудовий спосіб мені помститись. Розмова

обірвалася. Місіс Лінтон сиділа біля вогню, похмура, лице в неї
палало. Хіткліф стояв біля каміна, схрестивши руки на

грудях, плекаючи свої лихі задуми; так я їх і залишила - й пішла до
хазяїна, що непокоївся, де це Кетрін затрималася

так довго. - Елен, - спитав він, коли я увійшла, - ви не бачили леді? -
Бачила; вона на кухні, сер, - відповіла я. - Її дуже

засмутила поведінка містера Хіткліфа: та й справді, я гадаю, настав час
припинити ці добросусідські відвідини.

Надмірна поступливість також шкодить; ось до чого дійшло. - І я
розповіла йому про сцену на подвір'ї, та - наскільки

зважилася - про наступну сутичку. Сподівалася, що це не може серйозно загрожувати місіс Лінтон; хіба що вона сама

накличе на себе біду, поставши на захист гостя. Едгар Лінтон насилу зміг вислухати мене до кінця. З перших його слів

виявилось, що він не обманюється щодо своєї дружини. - Це нестерпно! - вигукнув він. - Це ж просто ганьба, що вона

вважає його своїм другом і нав'язує мені його товариство! Покличте мені двох людей із передпокою, Елен. Досить

Кетрін балакати з цим мерзотником - я потурав їй доволі! Він спустився вниз і, наказавши слугам чекати в коридорі,

пішов зі мною до кухні. Ті якраз продовжували свою гнівну суперечку: принаймні місіс Лінтон кинулась у бій із новим

завзяттям. Хіткліф одійшов до вікна і стояв похнюплений - певно, її лють змусила його трохи посумирніша-ти. Він

першим побачив хазяїна і жестом наказав їй мовчати; вона скорилась одразу ж, здогадавшись, що то недаремна

пересторога. - Що ж це таке? - спитав Лінтон, звертаючись до неї. - І тобі не соромно тут лишатися після всього, що ти

почула від цього негідника? Боюся, ти не вбачаєш у його поведінці нічого особливого лише тому, що це його звичайні

манери; ти звикла до його ницості і, певно, гадаєш, що я маю теж якось призвичаїтися до неї. - Ти підслуховував під

дверима, Едгаре? - спитала хазяйка у тоні, що був продумано дошкульним через свою підкреслену байдужість.

Хіткліф, не зводячи очей із супротивника, поки той говорив, глузливо вишкірився, почувши цю відповідь, - напевне,

для того, щоб відвернути на себе увагу містера Лінтона. Це йому вдалось; але Едгар не збирався тішити його своєю

нестриманістю. - Я досі був надто поблажливим до вас, сер, - спокійно промовив він. - Не тому, що не здогадувався

про вашу нищість; просто я гадав, що це не вина ваша, а біда. І коли Кетрін зволила підтримувати з вами стосунки, я

нерозумно згодився. Ваша присутність - отрута, згубна навіть для найстійкішої людини; і через це - та ще для того,

щоб запобігти тяжчим наслідкам - я не бажаю надалі бачити вас у своєму домі й вимагаю, щоб ви цієї ж миті його

покинули. Якщо ви затримаєтеся хоча б на три хвилини, вас силоміць змусять піти. Хіткліф зміряв його зневажливим

поглядом. - Кеті, твоє ягнятко надумало буцатися, мов бик! - мовив він. - Ще, диви, розтрощить собі лоба об мої

кулаки! Господи! Містере Лінтон, хоч мені це чортій-як прикро, та ви не варті мого стусана! Мій хазяїн позирнув на

двері до коридора й дав мені знак привести людей: він не мав ніякого бажання власноруч карати свого ворога. Я

послухалася наказу; та місіс Лінтон, щось запідозривши, пішла за мною слідом; і, коли я спробувала позвати людей,

вона відштовхнула мене, зачинила двері й замкнула їх на ключ. - Дуже благородно! - мовила вона у відповідь на гнів-

но-здивований погляд чоловіка. - Якщо тобі бракує сміливості, попроси вибачення - чи дай себе побити. Може, тоді

навчишся не удавати з себе героя! Та ні, я скоріше проковтну цього ключа, ніж віддам його тобі! Мені страшенно

шкода, що я так панькалася з вами обома! За постійну поблажливість до душевної слабкості одного та бездушності

іншого я отримую у винагороду лише два докази сліпої невдячності - дурної до абсурду! Едгаре, я захищала тебе і все,

що тобі належить; але за те, що ти смів зганьбити мене своєю підозрою, ти заслуговуєш, щоб Хіткліф відлупцював

тебе мало не до смерті! Але для того, щоб довести мого хазяїна до такого стану, насильство виявилось зайвим. Він

спробував відібрати в Кетрін ключа, та вона для певності швиргнула його у камін - аж на самий черінь; і тоді містер

Едгар затремтів, як у лихоманці, а його лице стало мервотно-блідим. Він ніяк не міг опанувати себе; біль та

приниження здолали його повністю. Він відкинувся в кріслі і затулив лице долонями. - Боже милостивий! У давнину

тебе посвятили б у лицарі за таку доблесть! - вигукнула місіс Лінтон. - Ми просто вражені! Та Хіткліф і пальцем тебе

не зачепить - це те ж саме, що королю піти війною на мишаче кубло! Схаменися! Ніхто не зробить тобі боляче! Та ні,

ти навіть не ягнятко, - ти зайчєня! - Бажаю тобі щастя з цим боягузом, Кеті! - мовив її друг. - У тебе чудовий смак. І

оцьому шмаркатуму сисунцеві ти віддала перевагу? Я б не став бруднити об нього руки, лише дав би йому копняка - і

зазнав неабиякої втіхи. Він що, плаче? Чи збирається знепритомніти з ляку? І цей негідник, підступивши ближче,

турнув ногою крісло, у якому напівлежав Лінтон. Краще б він тримався подалі; мій хазяїн скочив і завдав йому такого

удару в груди, який, певно, звалив би з ніг слабшого супротивника.
Хіт- кліфові на якусь мить забило дух; і, поки він

віддихався, містер Лінтон пройшов через задні двері на подвір'я, а
звідти - до парадного входу. - Отже, з твоїми

візитами скінчено, - мовила Кет- рін. - А тепер іди: він повернеться з
парою пістолів і пів- десятком помічників. Якщо

підслухав нас, він, звичайно, ніколи тобі не пробачить. Ти кепсько
пожартував зі мною, Хіткліфе! Та йди - поспішай!

Мені краще побачити забитим Едгара, ніж тебе. - Ти гадаєш, я можу
піти звідси, коли в мені все горить од його удару?!

- гримнув Хіткліф. - Пеклом присягаюся, ні! Я розтовчу його череп,
мов гнилий горіх, перш ніж вийду за поріг цього

дому! Якщо я не віддячу йому зараз, то коли-небудь його вб'ю; тому,
якщо тобі дороге його життя, дай я доберуся до

нього! - Він сюди не прийде, - втрутилась я, вирішивши, що не гріх і
підбрехати. - Там візник і двоє садівників; ви ж,

либонь, не збираєтеся чекати, поки вони витурять вас за двері! Кожний
несе дрючка; а хазяїн, мабуть, пішов до

вітальні - наглядати з вікна, як вони візьмуться до діла. Садівники й
візник справді були там; та з ними йшов Лінтон.

Вони вже ступили на подвір'я. Хіткліф, мабуть, помізкувавши, визнав
за краще уникнути сутички з трьома

челядинцями; він схопив кочергу, виламав замка на дверях і вибіг
якраз тієї миті, коли переслідувачі ввірвалися до

будинку. Місіс Лінтон, дуже схвильована, попросила мене
супроводжувати її нагору. Вона не знала про моє

посібництво, і я щиро сподівалася, що вона не дізнається про це й згодом. - Я ледь не збожеволіла, Неллі! - вигукнула

вона, впавши на канапу. - В голові мов ковадла гупають. Скажи Ізабеллі, хай стережеться! Увесь цей Гвалт - через неї, і

не дай Боже їй або ще комусь мене розлютити! Так і сказитися можна! Ох, Неллі, скажи Едгарові, як побачиш його

увечері, що я можу серйозно захворіти. Я б справді цього хотіла! Він мене глибоко вразив і скривдив! Я хочу полякати

його. А то він іще прийде та почне мені дорікати або скаржитись; ну, тоді я теж у боргу не лишусь! І знов усе бозна-

чим скінчиться. Ти йому скажеш, Неллі, любонько? Ти ж знаєш, я ні в чому не винна. І чого це він став шпигувати під

дверима? Хіткліф казав вельми неприємні речі, коли ти пішла; але я хотіла відволікти його від Ізабелли, а все інше - то

байдуже. А тепер усе звелось намарне, бо комусь здуру закортіло послухати гірку правду про себе, - мов біс його

намовив! Якби Едгар не почув нашої розмови, йому б і шкодувати не довелося! Справді, коли він накинувся на мене зі

своїми безглуздими докорами - і це після того, як я ледь не захрипла, так шпетила Хіткліфа заради нього, - мені стало

байдуже, що вони зроблять одне з одним; це тому, що я відчула - чим би не скінчилася ця сцена, нас усе одно

розлучать... не знаю, чи не довіку! Та заждіть! Якщо я не зможу втримати Хіткліфа, - якщо Едгар хоче лишатися

ревнивим і підлим, я розіб'ю їм серця, розбивши своє! Це найкращий спосіб скінчити все за одним разом, коли мене

змусять до крайнощів! Та це я прибережу на крайній випадок - якщо побачу, що попереду безвихідь; і навряд чи це

буде несподіванкою для Лінтона. Досі він остерігався виводити мене з себе; ти мушиш йому пояснити, як небезпечно

зраджувати цю звичку; і нагадати про мою вразливість - я справді шаленію, якщо мене дратують. І ще я чекаю, що ти

нарешті припиниш дивитися на мене з такою тупою байдужістю - і трохи більше хвилюватимешся за мене!

Незворушність, із якою я вислухала її накази, безперечно, була просто зухвалою; вона ж говорила щиро. Але я

вважала, що людина, яка розраховує обернути свої напади люті собі на користь, має досить сильну волю, щоб

опанувати себе й під час самого нападу; і я не хотіла залякувати її чоловіка, як вона просила, і завдавати йому ще

більшого болю заради того, щоб вдовольнити її себелюбство. Тому, зустрівши хазяїна по дорозі до вітальні, я не

сказала йому нічого; але дозволила собі повернутися й послухати, чи не почнуть вони сваритися знов. Лінтон

заговорив першим. - Зачекай, Кетрін, - мовив він без гніву, але з тужною безнадією в голосі. - Я ненадовго. Я не хочу

ні ворогувати з тобою, ні миритися; хочу лише знати, чи збираєшся ти після того, що трапилось, зберегти свою дружбу

з... - О, ради Бога! - перервала його моя пані, тупнувши ногою, - ради Бога, облиш мене хоч сьогодні у спокої! Твоїй

холодній крові незнаний жар; у тебе в жилах тече крижана водиця; а в моїх - вогонь, і, коли я бачу таке холоднокров'я,

мене починає трусити! - Дай мені відповідь, і я піду, - наполягав містер Лін- тон. - Ти мусиш мені відповісти; а твої

пристрасті мене не бентежать. Віднині ти відступаєшся від Хіткліфа - чи від мене; бо ти не можеш бути другом і мені,

і йому водночас; і я вимагаю відповіді: кого ти обираєш? - А я вимагаю, щоб ти пішов звідси! - люто вигукнула Кетрін.

- Ти що, не бачиш - я ледь тримаюся на ногах! Едгаре, ти... ти кидаєш мене?! Вона смикала шворку дзвінка, поки він із

деренчанням не обірвався; тоді я неквапливо увійшла. І святий не став би терпіти такого неподобства, - справжні

диявольські корчі! Вона лежала й билася головою об підголів'я канапи; і так скреготіла зубами, наче хотіла стерти їх на

порох. Містер Лінтон заціпенів поруч, дивлячись на неї з острахом та жалем. Він звелів мені принести води. Вона

задихалась і не могла говорити. Я принесла повну склянку - і, оскільки вона не змогла пити, побризкала їй в лице. За

кілька секунд вона розпласталася нерухомо; очі в неї закотились, а зблідлі щоки посиніли - наче в мертвої. Лінтон

вжахнувся з неї. - Це нічого, - прошепотіла я, не бажаючи, щоб він поступався - хоч і сама не могла подолати жаху. - У

неї кров на вустах! - мовив він, здригнувшись. - Не звертайте уваги! - сухо відказала я - і розповіла йому, як вона перед

його появою вирішила розіграти напад. Я мала необережність сповістити про це надто голосно, і вона почула мене;

вона скочила, волосся розліталось в неї по плечах, очі горіли, м'язи на шії й руках неприродно напружились. Я вже

вирішила, що мені кістки переламають на місці; та вона лише дико озирнулася навколо себе і вибігла геть. Хазяїн

звелів мені йти слідом, і я пішла - до дверей її спальні; вона замкнулася на ключ і не впустила мене. Оскільки вранці

вона не вийшла снідати, я пішла спитати, чи не треба їй чогось принести. "Ні!" - владно відповіла вона. Те ж саме

питання я задавала їй і в обід, і під час вечірнього чаю, і наступного ранку знов - та відповідь була однаковою. Містер

Лінтон, у свою чергу, не питався, чим зайнята його дружина, і проводив весь час у бібліотеці. Проте одну годину він

присвятив розмові з Ізабеллою, марно намагаючись викликати у неї праведне обурення з приводу Хіткліфових

залицянь; та не почув від неї нічого, крім невиразних виправдань, і змушений був припинити допит, завершивши його

урочистим попередженням: якщо вона є настільки нерозумною, що зважиться піти назустріч лукавому негідникові, то

кривий зв'язок, що єднає її з братом, буде розірвано довіку. РОЗДІЛ ДВАНADЦЯТИЙ Поки міс Лінтон блукала парком

і садом, мов тінь, - завжди мовчазна і майже весь час у сльозах; і поки її брат замикався на самоті з книгами, в які

навіть не заглядав, змучений, як мені здавалося, потаємним сподіванням, що Кетрін розкається у своїй поведінці і

прийде до нього, бажаючи прощення й примирення, - а та вперто постилася, певно, маючи на думці, що Едгар під час

їди давиться кожним шматком через її відсутність, і лише гордощі заважають йому припасти до її ніг, спокутуючи

провину, - я поралася собі в хатніх справах, упевнена, що у стінах
Грейнджа лиш одна людина лишилася при

здоровому глузді - і це не хто інший, як я власною персоною. Я не
гаяла час на те, аби втішати міс чи вмовляти мою

пані, і не звертала надто багато уваги на зітхання хазяїна, що жадав
почути хоча б ім'я своєї леді, якщо не міг почути її

голосу. Я вирішила, що вони якось та порозуміються; і хоча це була
довга історія, я з радістю бачила, що хмари

потроху розсіюються; принаймні так мені здалося спочатку. Місіс
Лінтон на третій день відімкнула двері своєї кімнати

й зажадала поновити запаси води у спорожнілій карафці та в глеку, а
також попросила принести їй миску вівсянки, бо

вона, здається, вмирає. Я вирішила, що це говориться для Едгара; мені
щось не дуже вірилось у таке страхіття, і я,

лишивши це на власній совісті, віднесла їй чаю з грінками. Вона з
пожадливістю накинулася на їжу й пиття; і,

відкинувшись на подушку, знов почала стогнати, судомно стискаючи
руки. "О, я хочу померти, - скрикнула вона, - бо

всім до мене байдуже. Краще б мені було не їсти". Через деякий час я
почула її бурмотіння: "Ні, я не помру... він тільки

зрадів би цьому... він узагалі не любить мене... він не буде за мною
тужити!" - Ви чогось бажаєте, мем? - спитала я, зовні все ще
лишаючись спокійною, проте звернувши увагу на її змарніле обличчя і
дивні поривчасті рухи. - Що

робить це незворушне створіння? - спитала вона, відкинувши з блілого
чола своє густе сплутане волосся. - Впав у

летаргію? Чи вмер? - Ні те, ні інше, - відказала я, - якщо ви маєте на увазі містера Лінтона. З ним, я гадаю, усе гаразд, хоч він і віддає своїм вченим заняттям більше часу, ніж зазвичай: весь час сидить зі своїми книжками, бо не має

іншого товариства. Я б не стала так говорити з нею, якби розуміла, в якому вона стані; та я не могла позбутися думки,

що її недуга є почасти удаваною. - Сидить із книгами! - закричала вона у розпачі. - А я вмираю! Я на краю могили!

Господи! Та він хоч знає, як я змінилася? - продовжувала вона, втупивши погляд у дзеркало, що висіло напроти неї на

стіні. - Хіба це Кетрін Лінтон? Він гадає, це просто вередування чи гра з мого боку. Невже ти не можеш йому сказати,

що це страшна правда? Неллі, поки ще не пізно, мені треба дізнатися, що він відчуває насправді - і тоді я зроблю свій

вибір між цими двома... і тоді або відразу ж помру з голоду - хоч це не буде покаранням для нього, якщо він такий

безсердечний, - або одужаю і покину цей край. Ти кажеш правду про нього? Дивися, не збреши мені! Йому справді

байдуже, що зі мною? - Чому ж, мем, - відповіла я, - просто хазяїн і гадки не має, що ви нездужаєте: і, звісно, він не

підозрює, що ви збираєтеся вмерти з голоду. - Ти гадаєш? А ти не можеш йому про це сказати? - мовила вона. -

Переконай його! Скажи, ніби це ти так думаєш: скажи, що ти впевнена, що я це зроблю! - Ви, певно, забуваєтеся, місіс

Лінтон, - докинула я, - ви ж їли сьогодні ввечері; а завтра побачите, що це вам пішло на краще. - Якби тільки я була

впевнена, що це вб'є Едгара, - перервала вона, - я вбила б себе одразу ж! Ці три ночі просто жахливі, я ні на мить не

склепила очей, - і, Боже, як я мучилася! Мене мучать примари, Неллі! Та мені починає здаватися, що ти мене не

любиш. Як дивно! Я думала, що хоч люди й ненавидять та зневажають одне одного, вони не можуть не любити мене. І

за кілька годин ці люди обернулися на моїх ворогів, - оці, ті, хто зі мною поруч. Як страшно зустріти смерть, коли

довкола холодні обличчя! Ізабелла з переляку й огиди боїться навіть зайти до кімнати, це ж так страшно - дивитись, як

помирає Кетрін. А Едгар урочисто постане поруч, щоб бачити, як усе скінчиться; а потім закличе всіх подякувати

Господові за те, що відновився мир і спокій у його домі, і повернеться до своїх книг! В ім'я всіх, хто має хоч якісь живі

почуття, скажи мені: як він може сидіти за книгами, коли я вмираю? Для неї було нестерпним моє зауваження про

філософську відчуженість містера Лінтона. Вона совалась у ліжку, її болісне зачудування зростало, переходячи в напад

божевілля; вона роздерла зубами подушку; потім звелася на ліжку, палаючи в жару, та наказала відчинити вікно. Була

се- редина зими, дув сильний північно-східний вітер, і я відмовилася. Мінливий вираз її обличчя та миттєві зміни

настрою почали лякати мене - і нагадали про її колишню хворобу та застереження лікаря, що їй не можна суперечити.

Хвилину тому вона шаленіла від люті; а зараз, підпершись рукою і не завваживши на мій непослух, вона, мов мала

дитина, робила шкоду - висмикувала пір'їни із щойно продертих дірок та розкладала їх на ліжнику: її думки

перескочили на інше. - Оце індиче перо, - бурмотіла вона про себе, - а це від дикої качки, а це голубине. Еге, то вони

напихають подушку голубиним пір'ям - не дивно, що я не можу вмерти! Дозвольте мені розкидати його по підлозі,

коли я ляжу. Оце перо куріпки, а це - я його впізнаю з тисячі, - це чайчине. Гарна пташка; пам'ятаю, вона кружляла в

нас над головою у вересовому полі. Хотіла швидше дістатися свого гніздечка, бо хмари нависли над вершиною

пагорба, і відчувала, що збирається дощ. Цю пір'їнку я підняла з землі, пташку ніхто не підстрелив. Ми бачили взимку

її гніздо, повне малих кістяків: Хіткліф поставив сильце над гніздом, і старші не наважилися підлетіти. Я попросила

його, хай пообіцяє, що ніколи не стрілятиме в чайку; і він не стріляв. О, іще одне! Невже він застрелив моїх чайок,

Неллі? Є хоч одна червона пір'їна? Дай глянути. - Покиньте ви цю дурницю! - перервала я, потягла до себе подушку і

поклала її дірками до простирадла, бо Кет- рін витягала з неї повні жмені пір'я. - Ляжте й заплющіть очі; ви марите. От

лишенько! Натрусили пір'я, наче сніг іде. Я походжала по кімнаті, збираючи пір'я. - Неллі, - сонно промимрила вона, -

я зараз бачу тебе старенькою: така скоцюрблена, сива. Це ліжко - печера чаклунки біля Пеністон-Крегу, і ти збираєш

"чортові пальці", щоб украсти молоко в наших корів; а коли я підійду ближче, удаєш, ніби це прядиво. Отакою ти

будеш через п'ятдесят років. Я знаю, зараз ти не така. Ні, я не марила, ти помиляєшся; а то б я вірила, що ти справді

стара відьма і що я справді на Пеністон-Крегу; а я ж бачу, що зараз ніч, і дві свічки горять на столі, і від них чорна

скриня сяє, мов агат. - Чорна скриня? Де ж вона? - спитала я. - Вам щось наснилося! - Під стіною, як завжди, -

відповіла Кетрін. - Вона справді якась чудна - я бачу в ній чиєсь обличчя! - Тут нема ніякої скрині й не було ніколи, -

мовила я і знову сіла на ліжку, відхиливши запону, щоб придивитися до неї. - А ти хіба не бачиш обличчя? - спитала

вона, спрямувавши на дзеркало суворий погляд. І що б я не казала, мені не пощастило її переконати, що то лише вона

сама; тому я встала і запнула дзеркало хусткою. - Воно все одно там! - наполягала вона злякано. - Воно ворухнулося!

Хто це? Сподіваюся, вони не вилізуть, коли ти підеш! О, Неллі, тут привиди! Я боюся лишатись сама! Я взяла її за

руку і просила заспокоїтись; бо вона здригалася, не в змозі відвести від дзеркала зачудовані очі. - Тут нікого немає! -

переконувала я. - Це були ви, ви самі, місіс Лінтон; ви ж знаєте! - Я сама! - видихнула вона. - І годинник б'є північ!

Отже, це правда! Який жах! Вона вп'ялась у простирадло, намагаючись затулити ним очі. Я хотіла нишком

прослизнути до дверей, аби покликати хазяїна; та мене змусив повернутися відчайдушний крик - хустка злетіла з

дзеркала. - Та що за лихо! - вигукнула я. - Ну, чого ви сполошились? Отямтеся! Це ж скло - дзеркало, місіс Лінтон; і ви

бачите в ньому себе і мене з вами поруч! Здригаючись, уся нашорошена, вона міцно тримала мене, та вираз жаху

поступово зникав з її обличчя; бліді щоки спаленіли від сорому. - О Боже! Я думала, що я вдома, - зітхнула вона. -

Думала, ніби лежу у своїй кімнаті у Грозовому Перевалі. Я слаба і не тямлю себе; і застогнала мимоволі. Не кажи

нічого - просто посидь зі мною поруч. Я боюся заснути, сни мучать мене. - Сон піде вам на користь, мем, - відповіла я.

- І, сподіваюся, ці страждання застерезуть вас від спроби замучити себе голодом. - О, якби я лежала у своєму ліжку в

старому домі! - продовжувала вона, з розпукою стискаючи руки. - А цей вітер, як він шумить у ялинах! Дай мені його

відчути! Він приходить звідти, з вересових полів, - дай вдихнути його хоч раз! Щоб її заспокоїти, я на кілька секунд

відчинила шибку; влетів холодний порив вітру; я причинила вікно і повернулася на місце. Вона тепер лежала тихо, і

лице було залите слізьми. Тілесне виснаження зломило її дух непокори: наша палка Кетрін стала безпорадною, мов

дитя. - Скільки я тут просиділа? - спитала вона з раптовим пожвавленням. - З понеділка, - відповіла я, - а зараз ніч із

четверга на п'ятницю - чи то радше п'ятниця, бо вже світає. - Що? Того ж самого тижня? - вигукнула вона. - Так мало

пройшло часу? - Не так уже й мало, як жити з самої води та власної злості, - зауважила я. - А минуло ніби небагато

годин, - недовірливо пробурмотіла вона. - Мусило бути більше. Я пам'ятаю, як сиділа у вітальні після їхньої сварки; і

як Едгар почав так жорстоко мене ображати, і я з відчаю побігла сюди.
А коли я замкнула двері, мене огорнув морок і я

впала на підлогу. Я не могла цього пояснити Едгарові - та сама
відчувала, що в мене починається напад і я збожеволюю,

якщо він не припинить мене дратувати! Я вже не володіла собою, а він,
мабуть, не здогадувався, як мені зле: а я ледь

себе тямилася, щоб утекти від нього і від його голосу. Коли я
опритомніла настільки, щоб бачити й чути, вже світало;

Неллі, я розкажу тобі все, про що я думала, що спливало у свідомості
знову й знову - поки я не злякалася за свій розум.

Коли я лежала тут - головою біля ніжки стола, дивлячись на сіру пляму
вікна у темряві, - мені здавалося, нібито я

вдома, у своєму ліжку з дубовою панеллю, і в мене щемить серце від
глибокої образи - якої, я не могла згадати

спросоння. Я мучилася, гадаючи, що б це могло бути, і - як дивно! - всі
останні сім років ніби розтанули; так, наче їх

не було зовсім! Я знову була дитиною; батька щойно поховали, і горе
моє було ще глибшим від того, що Хіндлі наказав

розлучити мене з Хіткліфом. Мене поклали спати саму - вперше в
житті; я проплакала усю ніч, а потім поринула у

важкий сон. Прокинувшись, я простягла руку, щоб відсунути панель, і
пальці мої вдарились об дошку столу! Я

провела рукою по килиму, і в пам'яті спалахнуло все; і тоді мене
заполонила нова хвиля відчаю. Не можу сказати,

звідки взявся цей розпач; мабуть, це було тимчасове потьмарення
розуму - навряд чи є якась інша причина; та уяви

собі, ніби мене, дванадцятирічне дівчатко, розлучили із Грозовим
Перевалом і з тим, хто був о тій порі усім моїм

світом, - з Хіткліфом; і якимсь дивом я перетворилася на місіс Лінтон,
хазяйку Трашкрос-Грейнджа і дружину

незнайомого, - вигнаницю, відтятю від усього, що було звичне мені й
дороге, - уяви собі безодню, що мене зтягувала!

Не хитай головою, Неллі, - це ж ти допомогла їм згубити мене! Ти
мусила поговорити з Едгаром - мусила! - і вмовити

його, щоб він дав мені спокій! О, я мов у вогні! Хочу вийти звідси на
волю! Хочу знов бути тим дівчиськом,

напівдиким, сміливим, вільним; і сміятись у відповідь на образи, а не
шаленіти від гніву! Чому я так змінилася? Чому

моя кров палає пекельним вогнем, ледве мені скажуть слово? Я певна,
що знов стала б собою, - якби мені хоч раз

вийти у вересове поле! Розчини вікно навстіж! І нехай так і лишиться!
Скоріше! Чого ти стоїш? - Бо не хочу, щоб ви

застудилися до смерті, - відповіла я. - Бо не хочеш, щоб я ожила! -
похмуро мовила вона. - Ну, та не така вже я німічна:

відчиню сама! Перш ніж я встигла її спинити, вона підхопилася з ліжка
і, ледь тримаючись на ногах, пройшла через

усю кімнату, відчинила вікно і висунулася назовні, незважаючи на
крижаний вітер, що шмагав її плечі, мов батіг. Я

вмовляла її - і зрештою спробувала відтягти силоміць. Та гарячкове
збудження додавало їй сили (в неї справді була

гарячка, в цьому переконали мене її подальші дії й слова). Місяця не
було, і внизу все ховалося в туманному мороці:

жодного вогника ні поблизу, ні вдалині, - усюди давно вже погасили світло; а вогнів Грозового Перевалу звідси й

ніколи не було видно, - та вона запевняла, що бачить їх. - Подивись! - гаряче скрикнула вона. - У моїй кімнаті горить

свічка, і дерева хитаються перед вікном; а ще один вогник - то світло на горищі у Джозефа. Джозеф пізно лягає спати,

правда ж? Він жде, поки я прийду додому і можна буде замкнути хвіртку. Довго ж йому доведеться чекати! Це тяжка

путь - і надто тяжко в мене на серці, щоб вирушати в неї! А шлях мій лежить біля Гімертонської церкви; поки ми були

разом, ми не боялися привидів, ще й хизувались одне перед одним: станемо на цвинтарі й кличемо мерців постати з

могили. А зараз ти на це зважишся, Хіткліфе? Якщо так, я не відпущу тебе! Я тоді не лежатиму там сама: нехай мене

закопають на дванадцять футів у землю і звалють церкву на мою могилу - я не заспокоюся, поки ти не будеш зі мною.

Я не заспокоюся ніколи! Вона помовчала - і мовила з чудною посмішкою: - Він вагається - хоче, щоб я прийшла до

нього сама! То знайди дорогу - іншу, не через цвинтар! Ти зволікаєш; втішся - ти завжди йшов за мною! Побачивши,

що марно суперечити її безумству, я хотіла, не встаючи, дотягтися до якогось простирадла та закутати її в нього (бо не

наважувалася залишити її саму біля розчиненого вікна), коли, на мій подив, рипнули двері - і до кімнати увійшов

містер Лінтон. Він тільки зараз повертався з бібліотеки - і, проходячи передпокоєм, почув наші голоси; і його

зацікавило - чи налякало, - що ми розмовляємо глухої ночі. - О, сер! - вигукнула я, бачачи, що він готовий закричати

від жаху перед цим видовиськом. - Моя бідна пані хвора; і щось я не можу з нею впоратись. Будь ласка, підійдіть до

неї та вмовте її лягти в ліжко. Не гнівайтесь, - до неї ж і на коні не під'їдеш! - Кетрін хвора? - скрикнув він, кидаючись

до нас. - Зачиніть вікно, Елен! Кетрін! Чому ти... Він затнувся: змучений вигляд місіс Лінтон так його нажахав, що

йому на якусь мить відібрало мову - і він міг тільки зацікавлено дивитися на нас. - Вона тут вередувала, - вела я далі, - і

майже нічого не їла, та ні на що не скаржилась; а що досі не хотіла нікого бачити, то ми й не могли розповісти вам, у

якому вона стані - бо самі не знали. Та це нічого! Я відчувала, що мої виправдання звучать не до ладу; хазяїн

насупився. - Нічого, Елен Дін? - мовив він суворо. - Я чекаю більш зрозумілих пояснень. Чому ви мене обманювали?

Він обійняв дружину й тужливо дивився на неї. Спершу вона не впізнавала його; він лишався невидимим для її

затьмареного зору. Однак її марення було нестійким; відірвавши погляд від п'єти за вікном, вона помалу зосередила

увагу на моєму хазяїнові і зрозуміла, хто тримає її в обіймах. - О! Ти прийшов, так, Едгаре Лінтон? - мовила вона у

гнівному піднесенні. - Ти - одна з тих речей, що вічно трапляються під руку, коли менш за все потрібні; а як треба -

ніколи їх не знайдеш! Ну, зараз тут буде море невдоволення, - аякже! - та це мене не втримає: я все одно піду до своєї

темної хати, і там нарешті знайду спокій; я прийду туди ще до весни.
Не до Лінтонів - затям! - не під церковне

склепіння; я буду просто неба, а в узголів'ї - камінь. А ти - як хочеш:
можеш іти до них, а схочеш - прийдеш до мене! -

Кетрін, що ти з собою скоїла? - почав мій хазяїн. - Я більш нічого не
значу для тебе? Ти любиш цього мерзенного Хіт...

- Цить! - скрикнула місіс Лінтон. - Замовкни, чуєш? Тільки назви його
ім'я - і все скінчиться відразу ж: я вистрибну у

вікно! Можеш володіти тим, що тримаєш зараз; але душа моя буде там,
на вершині пагорба, перш ніж ти знову

торкнешся мене своїми руками! Я не хочу тебе, Едгаре; я хотіла тебе,
але це в минулому. Вертайся до своїх книжок. Я

рада, що вони тебе втішать - бо від мене ти більше нічого не матимеш!
- Вона не при собі, сер, - втрутилася я. - Вона

весь вечір верзе нісенітниці; та дайте їй спокій і гарний нагляд - і вона
прийде до тям. А доти не треба її сердити. -

Мені не потрібні ваші поради, - відповів містер Лінтон. - Ви знали
вдачу вашої хазяйки - і підмовляли мене її

засмучувати. І ці три дні ви спокійно дивилися мені у вічі! Яка
жорстокість! Місяці хвороби не спричинили б такої

зміни! Я стала захищатися, вважаючи, що не слід винуватити мене в
чужій розбещеності. - Я знала, що місіс Лінтон

владна й уперта, - кричала я, - та не знала, що ви хочете догоджати її
навісній вдачі! Я не знала, що то їй на догоду так

треба, щоб містер Хіткліф усім очі позамилював! Я вас сповістила, як
вірний слуга, - ото мені як вірному слугі й

віддячили! Та відтепер буду розумнішою. Іншим разом самі дізнавайтеся, що вам треба! - Іншим разом, якщо ви

прийдете до мене з доносом, ви будете звільнені, Елен Дін, - мовив хазяїн. - А як гарно було б нічого про це не знати,

так, містере Лінтон? - сказала я. - Хіткліф із вашого дозволу приходить залицятися до міс і щоразу, як вас немає вдома,

клепати на вас хазяйці? У безумстві Кетрін було ще досить проблесків розуму, щоб по-своєму осягнути нашу розмову.

- О! Неллі мене зрадила, - шалено закричала вона. - Неллі - мій потаємний ворог! Ти відьма! То ти й справді збираєш

"чортові пальці" - щоб нас зурочити! Пустити мене, я доберуся до неї! Вона в мене хутко відречеться від нечистого! її очі

палали божевільним вогнем; вона борсалась у руках Лінтона. Я не мала ніякого бажання чекати, що буде далі; і,

вирішивши на свій розсуд викликати лікаря, я вийшла з кімнати. Ідучи садом до хвіртки, я побачила, що на мурі, біля

гака, до якого припинають коней, мигтить щось біле; та тріпотіло воно вочевидь не від вітру. Хоч як я спішила, та все

ж спинилася поглянути, що це - щоб опісля не навігадувати собі всіляких дурниць. Та як я була вражена й розгублена,

виявивши - радше навпомацки, - що це Фанні, спанієль міс Ізабелли: він висів у зашморгу, скрученому з носовика, і

вже ледь дихав. Я швидко звільнила його і віднесла до саду. Востаннє я бачила песика, коли він біг за своєю хазяйкою

до її кімнати; і я не могла збагнути, як він опинився тут і що за нелюд схотів так його закатувати. Коли я розв'язувала

вузол на гаку, мені почулося щось схоже на стукіт копит удалині; але мені й без того було про що думати, і я не

зважила на цю обставину - хоч і дивно було почути такий звук у цьому місці о другій годині ночі. Містер Кеннет, на

щастя, саме виходив із будинку - він збирався до одного зі своїх хворих у селищі, - коли я підбігла до нього.

Вислухавши мою розповідь про недугу Кетрін Лінтон, він зволів негайно піти зі мною. То простий, грубий чоловік; і

він не став лукавити, відверто зізнавшись, що хвора навряд чи переживе повторний напад; хіба що як цього разу

більше прислухатиметься до його настанов, ніж було досі. - Неллі Дін, - мовив лікар, - я чомусь впевнений, що тут є

якась особлива причина. Що там у вас коїться, у Грейнджі? До нас доходили дивні чутки. Міцна, здорова дівчина, як

Кетрін, не зляже отак із нічого; з такими людьми цього не буває. А як уже з ними гарячка чи щось таке, то треба

добряче поморочитися, щоб їх витягти. Як це почалося? - Хазяїн вам усе розповість, - відповіла я, - та ви ж знаєте цих

навіжених Ерншоу! А місіс Лінтон їх усіх перевершить. Скажу одне: все почалося під час суперечки. Вона вийшла з

себе, і в неї стався напад. Принаймні вона так запевняє; бо в розпалі сутички побігла до себе й замкнулася. Потім вона

відмовлялась їсти, а зараз марить, ніби у напівсні; впізнає тих, хто з нею поруч, та їй весь час щось чудне ввижається. -

Містер Лінтон буде дуже сумувати за нею? - спитав Кеннет у відповідь. - Сумувати? В нього серце розірветься, як із

нею щось станеться, - відповіла я. - Не лякайте його більше, ніж треба.
- Ну, я його попереджав, - мовив мій супутник.

- Він знехтував моєю пересторогою, тож мусить змиритися з
наслідками. Він начебто останнім часом приятелює з

містером Хіткліфом? - Хіткліф часто бував у Грейнджі, - відповіла я, -
бо вони з хазяйкою - давні знайомі; а не тому,

що хазяїнові приємне його товариство. Та віднині йому не доведеться
обтяжувати себе відвідинами - він дав зрозуміти,

що плекає певні наміри щодо міс Лінтон, і навряд чи його в нас
прийматимуть далі. - А міс Лінтон що - дала йому

відкоша? - поцікавився лікар. - Вона мені не сповідується, - мовила я,
не бажаючи продовжувати цю розмову. - Так,

вона собі на думці, - зауважив він, похитавши головою. - Все робить
по-своєму! Воно б нічого, якби не дівчача дурість.

Я знаю від людей, яким можна вірити, що минулої ночі (а ніч була
казкова!) вона години зо дві гуляла з Хіткліфом у

розсаднику поза вашим будинком; і він намовляв її втекти з ним, - не
заходячи у дім, сісти на коня та гайнути звідси! А

вона нібито змогла відкараскатися від нього, тільки пообіцявши, що до
наступного побачення підготується краще.

Коли це буде, мій оповідач не почув; та ви скажіть містеру Лінтону,
щоб він приглядав за нею! Ця новина вселила в

мене нові жахи; я покинула Кеннета і майже всю дорогу додому бігла
стрімголов. Песик усе ще скавулів у саду. Я на

мить спинилася, щоб відчинити йому хвіртку, та він, замість того щоб
бігти до брами, крутився туди й сюди по траві,

щось винюхуючи; він ледь не вискочив на дорогу, та я підхопила його й понесла з собою до будинку. Піднявшись до

кімнати Ізабелли, я побачила, що мої лихі передчуття справдилися: в спальні нікого не було. Якби я зазирнула сюди на

дві години раніше, звістка про хворобу міс Лінтон змогла б втримати дівчину від такого переступу. Та що можна було

вдіяти зараз? Їх вдалося б перепинити, лише кинувшись наздогін цієї ж миті; проте сама я не могла їх переслідувати, а

сполохати усіх у домі теж не наважилася; тим паче я не могла посвятити у цю справу хазяїна: він був у такому відчаї,

що в нього не стало б сили знести нове горе! Мені лишалося тільки тримати язика за зубами і дозволити подіям іти

своїм чином; а оскільки уже прийшов Кеннет, я, не дуже вправно приховуючи своє збентеження, пішла його

зустрічати. Кетрін лежала у тривожному сні: чоловікові вдалось її втихомирити; зараз він, схилившись над жінкою,

стурбовано придивлявся до кожного її поруху, до кожної зміни в неспокійному виразі її обличчя. Лікар, склавши собі

уявлення про її хворобу, підбадьорив його надією на сприятливий вихід - за умови, що ми надамо їй цілковитий

спокій. Мені ж він сказав, що їй не так загрожує смерть, як остаточна втрата розуму. Цієї ночі ні я, ні містер Лінтон не

склепили очей; та ми й не лягали спати. Всі слуги також встали раніше, ніж зазвичай, ходили по дому навшпиньках і

перешіптувались одне з одним. Повставали всі, окрім міс Ізабелли; і дехто вже завважив, що вона спить надто міцно. Її

брат також спитав, чи вона встала; і, здавалося, з нетерпінням чекав на неї, образений, що вона виявляє таку

байдужість до своєї невістки. Я боялася, що він звелить мені її покликати; та я була позбавлена сумної нагоди першою

оголосити про втечу. Одна зі служниць - пришелепувате дівчисько, яке рано-вранці послали до Гімертона в якійсь

справі, - захекана, влетіла нагору і скочила до кімнати, репетуючи: - Ой, Господи Боже мій, та що ж це робиться?!

Хазяїне, хазяїне, наша панянка... - А ну цить мені! - гримнула я на неї, розлючена її голосінням. - Говори тихіше,

Мері... В чому справа? - спитав містер Лінтон. - Що трапилось із вашою панянкою? - Вона втекла! Втекла! Це отой

Хіткліф збив її з пантелику! - надривалася дівчина. - Неправда! - вигукнув містер Лінтон, схоплюючись із місця. -

Цього не може бути; як ви могли таке подумати? Елен Дін, ідіть і відшукайте її. Це неймовірно; не може такого бути! І

він, витягнувши дівчину за двері, звелів їй пояснити, з якої підстави вона так твердить. - Ну, я стріла на дорозі отого

хлопця, що молоко приносить, - злякано бурмотіла дівчина, - а він сказав: "Ото вже, мабуть, гвалт піднявся у

Грейнджі". Я думала, то він про хазяйчину хворобу, і кажу - "так". А він мені: "Та хтось же ж поїхав їх доганяти?" Я

стою, дивлюся на нього. Він побачив, що я нічого не знаю, і ну розказувати, що якийсь джентльмен і леді заїздили до

кузні підкувати коня - у двох милях від Гімертона, десь опівночі! А Ковалева донька встала нишком подивитися, хто

там, та відразу ж обох упізнала. І вона помітила, що той чоловік - Хіткліф то був, вона добре роздивилася, та його ні з

ким не сплутаєш! - дав її батькові соверен у платню. А в леді на лице була насунута накидка; та вона попросила води,

і, поки пила, накидка зсунулась, і та дівчина її гарно розгледіла. Потім, як вони поїхали, Хіткліф тримав обох коней за

повід, і вони звернули не до селища, а в другий бік, і поскакали так скоро, як тільки можна по такій дорозі. Ковалева

донька нічого не сказала батькові, та вранці всьому Гімер-тону розплескала про таке діло. Я побігла й зазирнула,

заради пристойності, до кімнати Ізабелли; і, повернувшись, підтвердила звістку служниці. Містер Лінтон знову сидів

біля ліжка; коли я увійшла, він звів на мене очі - і, прочитавши все по моєму розгубленому обличчі, знов опустив

погляд, не віддавши мені жодного наказу, не зронивши й слова. - Треба щось вдіяти, щоб їх захопити і повернути її

додому? - спитала я. - Що ми маємо робити? - Вона пішла з власної волі, - відповів хазяїн. - Вона мала право піти,

якщо їй так треба. Більш не турбуйте мене через неї. Віднині вона моя сестра лише за йменням: не тому, що я від неї

відрікся, а тому, що вона відреклася від мене. От і все, що він сказав із цього приводу; відтоді він не питав про неї і не

згадував її імені, лише наказав мені відправити всі її речі, які були в домі, до її нової оселі - коли я дізнаюся, де вона.

Два місяці про втікачів не було чути; за ці два місяці місіс Лінтон переборола жорстокий напад того, що називали

"запаленням мозку". Жодна мати не доглядала б своє єдине дитя з такою відданістю, з якою Едгар Лінтон піклувався

про свою дружину. День і ніч він сидів біля її ліжка і терпляче зносив усі спалахи невдоволення, які можуть збудити

подразнені нерви й потьмарений розум; і хоча Кеннет зауважив, що за порятунок від смерті вона може віддячити йому

лише тим, що стане джерелом постійної тривоги в майбутньому (а якщо говорити відверто - що її чоловік офірує своє

здоров'я й сили, щоб зберегти руїну того, що колись було людиною), - його радості не було меж, коли життя Кетрін

опинилося в безпеці; і він годинами сидів біля неї, спостерігаючи, як до неї повертається тілесне здоров'я, і

засліплюючи себе надією, що її розум також проясниться й вона знову буде такою, як колись. Вона вперше вийшла зі

своєї кімнати лише напровесні, на початку березня. Містер Лінтон вранці поклав їй на подушку букетик золотих

крокусів; вона побачила їх, коли прокинулась, і в її очах, що вже давно не зблискували радістю, засяяв усміх. Вона

щиро втішалася, збираючи квіти. - Це перші квіти у Перевалі, -
вигукнула вона. - Вони нагадують м'який вітер, і перше

сонячне тепло, і останній сніг. Едгаре, там, мабуть, дме південний
вітер, а сніг майже всюди розтанув? - Тут, унизу,

снігу вже немає, люба, - відповів чоловік, - я бачу лише дві білі плями
на вересових полях. Небо блакитне, співають

жайворонки, а струмки й джерела повні води. Кетрін, минулої весни я
о цій порі не міг дочекатися, коли приведу тебе

у свій дім; а зараз я б хотів, щоб ти могла піднятися на милою чи дві у
гори: повітря там таке чисте - я знаю, воно

зцілило б тебе. - Я ніколи не піднімуся туди - хіба що одного разу, -
мовила хвора, - і тоді ти підеш од мене, а я

залишуся там навіки. Наступної весни ти знову будеш жадати, щоб я
була поруч - і, поглянувши у минуле, збагнеш,

який ти був щасливий сьогодні. Лінтон ніжно голубив її і намагався
втішити пестливими словами; та вона опустила на

квіти відсутній погляд, а сльози зривалися з її вії і нестримно лились
по щоках. Ми знали, що їй справді вже краще, і

тому вирішили, що такий смуток спричинений довгим ув'язненням у
чотирьох стінах, а зміна оточення допоможе його

подолати. Хазяїн звелів мені запалити вогонь у вітальні, до якої вже
багато тижнів ніхто не заходив, і поставити

крісло-гойдал- ку на сонячному боці біля вікна; і він на руках приніс
дружину туди, і вона довго сиділа, насолоджуючись затишним теплом,
і, як ми й очікували, трохи повеселішала; все, що її оточувало, хоч і
було звичним,

проте не навіювало гнітючих роздумів - на відміну від тої кімнати, де вона лежала хвора. Надвечір вона здавалася

дуже втомленою; але ніякими силами не можна було її вмовити повернутися нагору, тож я постелила їй на канапі у

вітальні, поки не підготують іншої кімнати. Для того, щоб не довелося щоразу долати сходи, ми влаштували для неї

спальню в тій самій кімнаті, де ви лежите зараз, - на одному поверсі з вітальнею; і скоро вона настільки зміцніла, що

могла ходити з однієї кімнати в іншу, спираючись на руку Едгара. Вона має видужати, думала я, адже всі ми так

чекаємо цього! А в нас була подвійна причина цього бажати, бо від її життя залежало й життя іншої істоти: ми плекали

надію, що незабаром народження спадкоємця звеселить серце містера Лінтона і вбереже його землі від небезпеки

стати чужою власністю. Слід зауважити, що Ізабелла тижнів через шість після свого зникнення надіслала братові

коротенького листа, в якому повідомляла про свій шлюб із Хіткліфом. Лист здавався сухим і холодним; але внизу була

зроблена приписка олівцем, у якій вона благала брата зберегти про неї добру пам'ять і простити її, якщо вона його

скривдила. Вона запевняла, що не могла вчинити інакше, а що зроблено - того не вернеш: від неї залежало це

виправити. Лінтон, я думаю, не відповів на цього листа; та ще за два тижні я отримала довге послання, котре здалося

мені дивним, якщо згадати, що його написала молода жінка у свій медовий місяць. Я вам його зачитаю: воно

зберігається в мене й досі. Ми цінуємо будь-яку згадку про померлих, якщо вони були дорогі нам за свого життя.

"Люба Елен! - так воно починається. - Минулої ночі я приїхала до Грозового Перевалу і вперше почула, що Кет-рін

була дуже хвора і це не минулося ще й досі. Мабуть, мені не слід писати до неї; а мій брат чи надто на мене сердиться,

чи надто засмучений, аби відповісти на мого листа. Але я все одно маю комусь написати - і тому пишу тобі. Передай

Едгарові, що я віддала б усе на світі, тільки щоб побачити його знов... що моє серце повернулося до Грейнджа вже

наступної доби після мого від'їзду, і воно там і зараз, сповнене теплих почуттів до нього й Кетрін! Але я не можу піти

за своїм серцем (ці слова підкреслені); тому їм не слід мене чекати, і вони можуть робити будь-які припущення -

тільки не ті, що мені бракує сили волі або любові до них. Все написане далі - лише для тебе. Я хочу задати тобі два

питання: перше - як тобі вдалося, коли ти жила тут, зберегти звичайні риси людської вдачі? Я досі не бачила, щоб

хтось із людей, які оточують мене в цьому домі, розділяв хоч одне з моїх почуттів. Друге питання, що мене дуже

цікавить, таке: чи людина містер Хіткліф? Якщо так - чи він божевільний? А якщо ні - то чи він не сам диявол? Не

буду пояснювати, з якої причини я про це питаю; але закликаю тебе, скажи, якщо можеш - за кого я вийшла заміж? Це

якщо ти прийдеш мене провідати; а ти мусиш прийти, Елен, і якомога скоріше. Не пиши, а приходь - і принеси мені

хоч якусь звістку від Едгара. Тепер послухай, як мене зустріли в моєму новому домі - якщо уявити собі, що я можу так

називати Грозовий Перевал. Не буду казати про такі речі, як відсутність зовнішнього комфорту: я ніколи не звертаю

уваги на такі дрібниці - хіба що тієї миті, коли мені їх вочевидь бракує. Я б сміялася й танцювала від радощів, якби це

виявилось єдиним моїм нещастям, а все інше - неймовірним сном! Сонце сідало за Грейндж, коли ми звернули до

вересових полів; із цього я визначила, що було вже близько шостої вечора; мій супутник затримався на півгодини -

оглянути хазяйським оком парк і сад, а може, й весь маєток; тому було вже темно, коли ми спішилися на брукованому

подвір'ї вашої ферми і ваш давній знайомий, Джозеф, вийшов зустріти нас при світлі каганця. Він зробив це з

поштивістю, яка робить йому справжню честь. Перш за все він підніс каганця, щоб роздивитися моє обличчя, глипнув

на мене зизом, закопилів нижню губу і відвернувся. Потім одвів обох коней до стайні і повернувся, щоб зачинити

"зовнішні ворота" - ніби ми живемо у старовинному замку. Хіткліф залишився поговорити з ним, а я ввійшла до кухні

- захланної, обшарпаної нори; мабуть, ви б і не впізнали її - так вона змінилася відтоді, як ви там хазяйнували. Біля

вогню стояв розбишакуватий хлопчисько, міц- ненький з виду, вдягнений у якесь дрантя; та в ньому було щось від

Кетрін - особливо в погляді. "Це законний племінник Едгара, - подумала я, - отже, певною мірою і мій також; треба

потиснути йому руку, і... так... поцілувати його. Краще встановити добрі відносини з самого початку". Я ступила до

нього і, намагаючись впіймати його пухкий кулачок, мовила: - Як ся маєш, любчику? Він відповів словами, яких я не

зрозуміла. - Ми ж з тобою подружимося, правда, Хейртоне? - вдалась я до другої спроби. Лайка та погроза нацькувати

на мене Душогуба були винагородою за мою настирливість. - Гей, Душогубе, друже, - прошепотів малий, зробивши

знак бульдожому покручню, що лежав на ряднині в кутку. - Ну, ти! Може, тепер заберешся? - нахабно спитав він.

Життя було мені ще дороге, і я визнала за краще відступити. Відійшла за поріг і чекала, поки прийдуть інші. Містера

Хіткліфа не було видно; а Джозеф, коли я пішла за ним до стайні й попросила провести мене в дім, витріщився на

мене, щось промимрив і, зморщивши носа, відповів: - Тьху ти, напасть! Чи ви таке чули, люди добрі? Говорить, наче

кличчя жує; а я маю щось второпати з того! - Я сказала, що хочу, щоб ви провели мене у дім! - закричала я,

подумавши, що він недочуває, та все ж дуже обурена його грубістю. - Мені й без того мороки досить, - відповів

Джозеф і продовжив свою роботу; час від часу він підіймав ліхтаря і розглядав мою сукню та обличчя (перша, може, й

була занадто ошатна, зате друга - я впевнена - таке кисле, як він лише міг побажати) з величною зверхністю. Я

обійшла кругом подвір'я і, відчинивши хвіртку, дісталась інших дверей, у які наважилася постукати, чекаючи більшої

гречності з боку інших челядинців. По хвилі двері відчинив високий, худий чоловік, без шийної хустки і взагалі у край

неохайного вигляду. Його лице ховалося за кучмою кошлатого волосся, що звисало на плечі; і його очі також були мов

тінь очей Кетрін - тільки без її вроди. - Чого вам? - спитав він похмуро. - Хто ви? - Колись мене звали Ізабелла Лінтон,

- відповіла я. - Ви мене бачили раніше, сер. Ми з містером Хіткліфом нещодавно побрались, і він привіз мене сюди -

сподіваюся, з вашого дозволу. - То він повернувся? - спитав відлюдник, пожираючи мене поглядом голодного вовка. -

Так, ми щойно приїхали, - сказала я. - Але він залишив мене біля дверей кухні; а коли я хотіла ввійти, ваш хлопчик

розіграв із себе охоронця й налякав мене, ледь не зацькувавши собакою. - Добре, що бісів мерзотник дотримує свого

слова! - гарикнув мій майбутній господар, шугаючи очима у темряву позаду мене - мабуть, чекав побачити Хіткліфа;

потім він вихлюпнув на мене зливу прокльонів та зізнань, що б він зробив із цим "дияволом", якби той обдурих його.

Я вже розкаялась у цій другій спробі потрапити до будинку й наважилася піти, не дослухавши його промови; та перш

ніж я встигла здійснити свій намір, він наказав мені ввійти і зачинив за мною двері. У каміні палав вогонь, і це було

єдиним джерелом світла у великій кімнаті, підлога якої стала тьмяно-сірою; а олов'яні тарелі, що колись чарували мої

дитячі очі своїм сліпучим полиском, також потьмяніли, вкриті брудним намулом. Я спитала, чи не можна мені

покликати служницю, щоб вона провела мене до кімнати? Містер Ерншоу не зволив мені відповісти. Він сновигав по

кімнаті, застромивши руки до кишень, і вочевидь цілком забув про мою присутність; його задума була такою

глибокою, а вся його подоба - такою страхолюдною, що я остерігалася потурбувати його знов. Тебе не здивує, Елен,

якщо я скажу, що мені було не дуже весело сидіти в товаристві, гіршим од самоти, біля негостинного вогнища і

пам'ятати, що за чотири милі звідси - мій рідний дім, а в ньому всі, хто дорогий мені у житті; та нас міг так само

розділяти Атлантичний океан, а не чотири милі: я не могла подолати й цю відстань! Я питала себе: до кого мені

звернутися, де шукати розради? Але (тільки, будь ласка, не передавай цього Едгарові або Кетрін) знаєш, що мене

гнітило найдужче? Зневіра в тому, що вдасться відшукати бодай когось, хто зміг би - або захотів - стати моїм

спільником проти Хіт-кліфа! Я майже радо сподівалася віднайти прихисток у Грозовому Перевалі, бо там мені не

загрожуватиме бути з ним наодинці; але він знав людей, серед яких нам доведеться жити, і не боявся їхнього

втручання. Я сиділа в тоскній задумі; настала восьма, потім дев'ята, а Ерншоу все ще ходив від стіни до стіни,

схиливши голову, у цілковитій мовчанці, й лиш іноді з його вуст зривався стогін або гнівний вигук. Я прислухалася, чи

не пролунає десь у домі жіночий голос; мене мучили докори сумління і гнітючі передчуття, що врешті-решт вилились

у нестримному риданні. Я не помічала, що так відверто виявляю своє горе, поки Ерншоу, сповільнивши свої розмірені

кроки, не став напроти мене і, ніби раптом прокинувшись, увп'яв у мене здивований погляд. Скориставшись його

несподіваною увагою, я вигукнула: - Я втомлена, я хочу спати! Де ваша покоївка? Проведіть мене до неї, якщо вона не

хоче підійти до мене! - В нас немає покоївки, - відповів він. - Подбайте про себе самі! - Де ж мені лягти? - схлипувала

я, неспроможна триматися гідно - так я була розбита й виснажена. - Джозеф покаже вам, де кімната Хіткліфа, - сказав

він. - Відчиніть оці двері, він там. Я вже збиралася вийти, але він раптом спинив мене і додав дуже дивним тоном: -

Будьте такі ласкаві, замкніть ваші двері та закрийте їх на засув. Не забудьте! - Добре! - сказала я. - Але навіщо, містере

Ерншоу? Мене не дуже втішила нагода добровільно замкнутися зХіткліфом. - Дивіться сюди! - сказав Ерншоу, витягаючи з кишені химерно змайстрований пістолет із двогострим викидним ножем, приєднаним до ствола. - Це

велика спокуса для людини, яку довели до відчаю, чи не так? Я от не можу втриматись - і щонаочі піднімаюся з оцим

нагору, до його дверей. Якщо я одного разу побачу їх відчиненими - йому кінець! Так чи інакше, я його вб'ю - хоча

щоразу за мить до того бачу сотні причин, із яких не слід було б цього робити; та якийсь диявол підбурює мене

відкинути ці міркування й порішити його. І скільки б я не боровся з цим дияволом, настане мить - і всі янголи небесні

не врятують Хіткліфа! Я з цікавістю розглядала пістолет. У мене промайнула одна думка: якою сильною я зможу стати,

якщо володітиму такою зброєю! Я взяла у нього пістолет і помацала лезо. Ерншоу спостерігав за мною, вражений із

того почуття, що на коротку мить відбилося на моєму обличчі: то був не переляк, а заздрість. Він пожадливо вихопив у

мене пістолет, закрив ніж і знову сховав зброю до кишені. - Я не проти, якщо ви йому розповісте, - сказав він. -

Скажіть йому, хай буде насторожі. Я бачу, ви знаєте про наші стосунки: те, що йому загрожує, вас не вразило. - Що вам

заподіяв Хіткліф? - спитала я. - Як він вас скривдив, аби заслужити таку ненависть? Хіба не розумніше було б

попросити його поїхати звідси? - Ні! - ревнув Ерншоу. - А якщо сам схоче мене покинути - хай вважає, що він мрець; а

ви, якщо вмовите його це зробити, - убивця! Чи я мушу все втратити без змоги помститись? А Хейртонові що -

старцювати? Прокляття! Ні, я таки своє візьму; і його золото, і його життя також! А пекло хай прийме його душу - і

стане в десять разів чорнішим, ніж досі, отримавши такого мешканця! Ти розповідала мені, Елен, про звичаї твого

колишнього хазяїна. Він вочевидь божеволіє: принаймні так він виглядав минулої ночі. Я здригалася від жаху при

думці, що він поруч; навіть бундючність старого слуги видалася мені приємнішою від його люті. Ерншоу продовжив

свою мовчазну прогулянку по кімнаті, а я, відчинивши засув, тишком увійшла до кухні. Джозеф, схилившись, заглядав

у великого казана, що погойдувався над вогнем; поруч на лаві стояла дерев'яна миска з вівсянкою. Вода в казані

закипала, і він повернувся, готовий занурити пальці до миски; я збагнула, що це готується наша вечеря, і, оскільки я

вже встигла зголодніти, мені хотілося, щоб страва була хоча б їстівною. Тому я рішуче вигукнула: "Кашу зварю я!" - і, відсунувши миску подалі від нього, почала знімати з себе капелюха й амазонку. - Містер Ерншоу, - вела я далі, -

запропонував мені самій дбати про себе; так і робитиму. Я не збираюся удавати з себе вельможну пані, бо тоді просто

помру з голоду. - Ох, Боже святий безсмертний! - пробурмотів він, усів- шись на лаві й підтягуючи свої смугасті

панчохи від колін до гомілок. - Як піде все тут на новий лад, а я тільки сяк-так притерпівся до двох хазяїв - і на тобі,

маєш ще й хазяйку, мов грім з ясного неба! Час уже мені, либонь, чухрати звідси. Хоч і не гадав я дожити до такої

днини, аби мене турнули зі старого місця - та бачу, це вже не за горами! Я не звертала уваги на його голосіння - й

хутко взялася до роботи, з гіркотою згадуючи ті часи, коли вона була для мене веселою розвагою; та скоро примусила

себе відігнати ці спогади. Вони навіювали мені тугу за минулим, і що владніше його образ загрожував постати перед

моїми очима, то швидше я крутила черпаком у казані та жменю по жмені підсипала у воду вівсянку. Джозеф стежив за

моєю роботою з дедалі більшим обуренням. - Отак! - вигукував він. - Хейртоне, ти сьогодні не з'їси вечері: то буде не

каша, а самі грудки, та такі великі, як мій кулак. Знов сипле! Я б на вашім місці вергнув туди усе разом із мискою.

Тепера тільки зняти з вогню - і готове. Хрясь та й хрясь! Дякувати Богові, хоч казана на череп'я не розгрозили!

Зізнаюся, моя каша вийшла таки густувата. Її розсипали в чотири тарілки і принесли з хліва глек з теплим молоком;

Хейртон жадібно захопив його і заходився сьорбати, глига-ючи та бризкаючи на стіл. Я обурилась і почала вимагати,

щоб він пив зі свого кухля, бо мені не смакуватиме напій, який хтось так спалюжив. Старий нечема вибухнув

праведним гнівом на таку гидливість; він кілька разів оголосив мені, що "дитя таке саме чисте", як я сама, і "таке ж

здорове", і він, Джозеф, дивується, "чого це я так догори пнуса". Тим часом малий розбишака продовжував цмулити

молоко і переможно зиркав на мене, пускаючи у глек слину. - Я буду вечеряти в іншій кімнаті, - сказала я. - Чи є в

цьому домі таке місце, яке заведено називати салоном? - Салон! - повторив слуга, шкірячись у посмішці. - Салон! Не-

є, салонів у нас немає. Як вам не до душі наше товариство, йдіть до хазяїна; а як із ним нудьгуєте, вертайтеся до нас. -

Тоді я піду нагору, - відповіла я. - Покажіть, де мені влаштуватись. Я поставила свою тарілку на тацю і пішла принести

собі молока. Старий підвівся, злісно буркочучи, і почалапав попереду. Ми піднялися на горище; він відчиняв двері то

тут, то там, зазираючи у приміщення, повз які ми проходили. - Осьо кімната, - сказав він нарешті, штовхаючи убік

дошку, що хилиталася на петлях замість дверей. - Аби попоїсти, згодиться. Оно в кутку лантух із житом; мо', бруднуватий, та як ви боїтеся обшмарувати своє шовкове плаття, постеліть зверху хустку чи що. "Кімната" виявилася

чимось на зразок комори, де тхнуло солодом і зерном; різноманітні мішки із збіжжям стояли усюди, а посередині

залишався невеликий клаптик вільного місця. - Та що ви, справді! - скрикнула я, розлючено дивлячись на нього. - Я не

можу тут спати! Я хочу побачити свою спальню. - Спальню! - повторив він глузливо. - Ви всі тутешні спальні

побачили; моя осьдечки. Він вказав на другу клуню, яка різнилася від першої лише голими стінами та великим

низьким ліжком під ядучо-синьою ковдрою. - Ваша мені не потрібна, - відповіла я. - Сподіваюся, містер Хіткліф не

мешкає з вами під самим дахом? - О! То ви хочте до кімнати містера Хіткліфа! - вигукнув він, ніби зробивши

несподіване відкриття. - Наче одразу не могли сказати! Я б тоді не ходив околясами, а отак напрямки й одказав, що вам

туди не можна - він замикає її на ключ, і всім туди зась, окрім нього. - Гарний у вас дім, Джозефе, - не змогла я

втриматись, - і люди в ньому приємні, що й казати! Напевне, все божевілля, що є на світі, зібралось у моїй голові того

дня, коли я вирішила з'єднати з ними свою долю! Проте зараз це вже не має значення. Тут, мабуть, є й інші кімнати;

заради Бога, поквартуйтеся і влаштуйте мене хоч де-небудь! Він не відповів на це палке благання; лише поплентався вниз

дерев'яними сходами і зупинився перед кімнатою, яка, судячи з його шанобливого зволікання перед дверима і вельми

гарних меблів, була в домі найкращою. Тут лежав килим - досить гарний, але вкритий товстим шаром пилу, так що

візерунок не можна було й розібрати; порізьблена ширма перед каміном була подерта на пасма; дубове ліжко також

було добряче, в сучасному стилі, оздоблене малиновими завісами з дорогої матерії, що вочевидь зазнали недбального

поводження: тканина звисала фестонами, зірвана з кілець; металева дротина, на якій вони трималися, була зі-гнута

дугою з одного боку, і завіси валялися по підлозі. Стільці були також понівечені - і дуже жорстоко; шпалери спотворені

глибокими подряпинами. Мені знадобилася неабияка сміливість, щоб наважитись увійти до кімнати, коли мій

недолугий проводир урочисто оголосив: "Оце хазяйська спальня". Моя вечеря до того часу вичахла, апетит у мене

зник, а терпіння було вичерпане. Я почала наполягати, щоб мені негайно знайшли місце і дали можливість відпочити. -

Якого вам іще дідька? - почав старий святоблицець. - Господи, прости й помилуй! До якого ви пекла хочете? От же ж

пристане, як шевська смола! Ви ж усе бачили, окрім Хейртонового закутня. Нема тут більш ніякої нори, аби вам

залізти! Я була така зла, що жбурнула свою тацю з посудом на підлогу; а тоді сіла на верхню сходинку, затулила лице

долонями й розридалася. - Еге! - вигукнув Джозеф. - Оце добре, міс Ізабелло! Оце добре! Зара' ітиме хазяїн та

перечепитесь об оце череп'я; отоді ми щось почуємо; визнаємо, як нам далі бути. От безсоромниця! Скарати б вас як

слід, аби аж до Різдва пам'ятали. Ач, свинство: розкидає під ноги дари Божі, бо їй, бач, попритчилося! Та бодай би я

скис, як вам ще дозволять отако приндितись! Думаєте, Хіткліф вас розуму не навчить? От якби він вас зара' спіймав на

гарячому! Була б вам наука! І, без упину буркочучи, він почвалав до свого кубла унизу і забрав з собою каганця; я

залишилася в темряві. Роздуми, до яких я вдалася після цього нерозумного вчинку, переконали мене, що треба змирити

свою гординю, потамувати гнів і спробувати хоч якось виправити його наслідки. Несподівана підтримка з'явилася в

особі Душогуба, в якому я тепер впізнала сина нашого старого Плазуна: своє щеняц- тво він провів у Грейнджі, а

потім батько подарував його містеру Хіндлі. Думаю, він упізнав мене також: тицьнув свій писок мені в лице, вітаючись; а потім кинувся доїдати вівсянку, в той час як я повзала по сходах, збираючи друзки розбитого глечика, і

носовичком витирала з билець молочні плями. Ледве ми завершили свою сумлінну працю, як я почула в коридорі

кроки Ерншоу. Мій помічник підібгав хвоста і скулився під стіною; я вислизнула в найближчі двері. Собачі сподівання

уникнути зустрічі з хазяїном виявилися марними: я здогадалася про це з вовтузні на сходах і жалібного скавчання.

Мені пощастило більше! Він пройшов далі, відчинив двері своєї кімнати і замкнувся в ній. Одразу ж після цього

нагору пішов Джозеф із Хейртоном, аби вкласти хлопчика спати.
Виявилось, що я знайшла притулок у кімнаті

Хейртона, і старий, побачивши мене, прорік: - Отуто вже місця для
обох вистачить, і для вас, і для вашої пихи: аж тут

порожньо. Мо', лише Господь буде третім у таким злім товаристві! Я
радо прийняла запрошення - і, кинувшись у

крісло біля каміна, тієї ж миті почала куняти й заснула. Мій сон був
міцним і солодким, але обірвався надто скоро.

Містер Хіткліф розбудив мене; він увійшов і спитав у своїй люб'язній
манері, що я тут роблю. Я сказала йому, що досі

не лягаю спати, бо ключ від нашої спальні у нього в кишені. Слово
"наша" завдало йому смертельної образи. Він

присягався, що ця кімната не моя і ніколи моєю не буде; і він... але не
буду ні повторювати його виразів, ні описувати

його звичної поведінки: він напрочуд вигадливо і невтомно відшукує
все нові засоби, щоб збудити в мені огиду до

нього! Іноді я так із нього дивуюся, що подив навіть убиває в мені
страх. І все ж таки, запевняю тебе, тигр чи гадюка

не викликали б у мене такого страху, який я відчуваю перед ним. Він
сказав мені про хворобу Кетрін, звинувативши в

ній мого брата, і пообіцяв, що я страждатиму замість Едгара, поки він
не добереться і до нього також. Я так його

ненавиджу... я така нещасна... я була дурна! Тільки боронь тебе Боже
обмовитись про це комусь у Грейнджі! Я

чекатиму тебе щодня - не розчаровуй моїх сподівань! Ізабелла". РОЗДІЛ
ЧОТИРНАДЦЯТИЙ Уважно прочитавши це

посланя, я відразу ж пішла до хазяїна і доповіла йому, що його сестра приїхала до Грозового Перевалу і написала

мені листа, в якому висловлює співчуття місіс Лінтон і палке бажання побачитися з братом; і що вона прагне якомога

скоріше отримати через мене звістку, що він простив її. - Простив? - повторив Лінтон. - Мені нема чого їй прощати,

Елен. Ви можете піти до Грозового Перевалу сьогодні після обіду, якщо хочете, і сказати їй, що я не гніваюся, але

сумую, що її втратив; тим паче що я ніколи не повірю, ніби вона щаслива з цим негідником. Однак про зустріч не може

бути й мови: ми розлучилися назавжди. Якщо вона справді хоче зробити мені послугу, то нехай умовить свого

мерзотника покинути цю місцину. - А ви не напишете їй хоч декілька слів, сер? - благально промовила я. - Ні, -

відповів він. - Це ні до чого. Мої стосунки з родиною Хіткліфа мають бути так само обмежені, як і його родини - з

моєю. Їх не має існувати взагалі. Суворість містера Едгара дуже засмутила мене; і по дорозі від Грейнджа до Перевалу

я сушила собі голову над тим, як мені додати до його слів хоч трошки більше душевної теплоти, коли я їх

передаватиму; як пом'якшити його відмову написати Ізабеллі бодай кілька рядків. А вона, напевне, виглядала мене з

самого ранку: ідучи садом до будинку, я побачила її біля вікна і кивнула їй; та вона відсахнулася назад, наче

злякавшись, що її помітили. Я увійшла без стуку. Ніщо у світі не могло б справити на мене такого гнітючого враження,

як цей колись веселий будинок! Мушу зізнатися, на місці нашої
молодої леді я б хоч провела віником біля вогнища та

стерла пилюку зі столу. Але всепереможний дух занехаяності, що
никав скрізь, підкорив і її також. її гарне обличчя

поблякло й збайдужіло; волосся не було завите: деякі пасма теліпалися
на шиї, інші були недбало закручені на

потилиці. Своєї сукні вона, мабуть, не торкалася з учорашнього вечора.
Хіндлі не було. Містер Хіткліф сидів за столом

і перегортав якісь папери у своєму записнику; але він підвівся, коли я
ввійшла, і запропонував мені стільця. Він

єдиний із усього довкола виглядав пристойно; і я подумала, що він
ніколи не мав кращого вигляду. Так усе змінилося

під владою обставин - і людині, яка бачила його вперше, він міг би
здатися природженим джентльменом, а його

дружина - просто нікчемною задрипанкою. Вона підбігла до мене
привітатись і нетерпляче простягла руку, щоб

схопити очікуваного листа. Я хитнула головою. Вона не зрозуміла
натяку і, пішовши зі мною до шафи, куди я хотіла

покласти свого чепця, пошепки стала наполягати, щоб я одразу ж
віддала їй те, що в мене з собою. Хіткліф, вгадавши

потаємний зміст її хитрувань, промовив: - Якщо у вас є щось для
Ізабелли (а я не сумніваюся, що є, Неллі), віддайте це

їй. Вам не треба робити з цього таємницю! В нас із нею немає
секретів. - О, та в мене нема нічого такого, - відповіла я,

гадаючи, що краще відразу сказати правду. - Мій хазяїн попросив мене
сказати його сестрі, щоб вона тепер не чекала

від нього ні листів, ні візитів. Він передає вам привіт, мем, і зичить вам щастя, і прощає горе, якого ви йому завдали;

але він вважає, що віднині всі зв'язки між його домом і вашим мають бути розірвані, оскільки від них не слід чекати

добра. У місіс Хіткліф ледь затремтіли губи, і вона повернулася на своє місце, до вікна. Її чоловік став біля вогнища

поруч зі мною і почав розпитувати про Кетрін. Я розповіла йому про її хворобу лише те, що вважала доречним; але

він, влаштувавши мені справжній допит, витяг із мене усі подробиці, пов'язані з причиною хвороби. Я звинуватила її -

цілком заслужено - в тому, що вона сама наробила собі лиха; і насамкінець висловила надію, що він, за прикладом

містера Лінтона, буде уникати будь-яких стосунків із його родиною - дружніх чи ворожих, однаково. - Місіс Лінтон

помалу одужує, - мовила я, - вона ніколи не буде такою, як раніше, але її життя врятоване; і якщо ви справді небайдужі

до неї, ваші шляхи не мусять перетинатись; а краще б ви взагалі поїхали звідси. А щоб ви не вагалися, скажу вам по

правді: Кетрін Лінтон тепер так само не схожа на вашу давню подругу Кетрін Ерншоу, як оця молода леді - на мене. Її

зовнішність дуже змінилась, а вдача - ще більше; і її чоловік, якого пов'язала з нею доля, зможе віднині жити своє

почуття до неї лише спогадами про те, чим вона була колись, простою людяністю та відчуттям обов'язку! - Цілком

можливо, - зауважив Хіткліф, змушуючи себе здаватися спокійним. - Цілком можливо, що твоєму хазяїнові не

потрібно нічого, окрім людяності й відчуття обов'язку. Та невже ти справді гадаєш, що я можу покинути Кетрін на

його відчуття обов'язку й людяність? І як ти можеш порівнювати мої почуття до Кетрін із його почуттями? Перш ніж ти

підеш звідси, я хочу взяти з тебе слово, що ти влаштуєш мені побачення з нею: згодна ти на це чи ні, я все одно з нею

зустрінуся! Що скажеш? - Скажу, містере Хіткліф, - відповіла я, - що ви не мусите зустрічатися з нею; і від мене ви

помочі не діждетесь. Ще одна сутичка між вами і моїм хазяїном уб'є її на місці. - Якщо ти допоможеш, цього можна

буде уникнути, - заперечив він. - А якщо постане така загроза - якщо Лін- тон наважиться хоч чимось порушити її

спокій, - що ж, буде лише справедливим, якщо я вдамся до крайнощів! Я хочу, щоб ти була відверта зі мною: скажи,

Кетрін буде дуже страждати, якщо втратить його? Мене зупиняє лише страх, що вона страждатиме. І в цьому

відмінність між його та моєю любов'ю: якби я був на його місці, а він - на моєму, то я, хоч би й ненавидів його

найлютішою ненавистю, ніколи б не підняв на нього руку. Бачу, ти не ймеш мені віри; та я б ніколи не розлучив його з

нею, поки він їй дорогий. Тієї миті, коли вона збайдужіє до нього, я б вирвав у нього серце і пив його кров! Але доти -

якщо ти не віриш, ти не знаєш мене, - доти я б дозволив розтяти себе на шматки, але не зачепив і волосини на його

голові! - І все ж таки, - перервала я, - у вас вистачає совісті, щоб знищити будь-яку надію на її одужання, вриваючись

до її пам'яті зараз, коли вона вас майже забула, і знову втягаючи її у вир сум'яття й розпуки. - Ти гадаєш, вона майже

забула мене? - мовив він. - О, Неллі! Ти ж знаєш, що ні! Ти знаєш не гірше від мене, що за кожну думку про Лінтона

вона розплачується тисячами думок про мене. У найтяжчу пору мого життя мені здалося, що Кетрін мене забула; ця

думка не давала мені спокою, коли я повернувся сюди минулого літа; але тільки її власне зізнання змусило б мене в це

повірити. І тоді що мені Лінтон, і Хіндлі, і страхітливі марення, які мучили мене колись! Два слова визначили б моє

майбутнє - пекло і смерть; бо життя без неї обернеться на пекло. І все ж я був дурним, якщо хоч на мить міг повірити,

ніби вона цінує прихильність Лінтона більше від моєї. Якби він любив її всім своїм жалюгідним єством, він за

вісімдесят років не дав би їй стільки любові, скільки я - за один день. А в Кетрін серце таке ж глибоке, як моє. Як моря

не вмістити у відбиток кінського копита, так її почуття не може бути зосереджене лише на ньому! Ха! Він навряд чи

набагато дорожчий для неї, ніж її собака чи кінь. Йому ніколи не бути коханим, як мені! Як вона може кохати в ньому

те, чого він не має? - Едгар і Кетрін люблять одне одного так, як тільки можуть любити двоє, - закричала Ізабелла,

раптом наче оживши. - Ніхто не має права так про них говорити, і я не хочу, щоб мого брата неславили поза очі! - Твій

брат і тебе надзвичайно любить, чи не так? - насмішкувато промовив Хіткліф. - Він так любенько згодився кинути тебе

напризволяще. - Він не знає, що мені доводиться терпіти, - відповіла вона. - Я не сповістила його про це. - Отже, про

щось таки сповістила: ти писала йому, так? - Тільки про те, що вийшла заміж: ви бачили цього листа. - І відтоді

нічого? - Нічого. - Молода леді виглядає набагато гірше відтоді, як у її житті сталася така зміна, - зауважила я. - Чиясь

прихильність до неї надто скоро минула - і я навіть здогадуюся, чия саме, - та певно, краще мовчати. - Як я здогадуюся

- її власна, - мовив Хіткліф. - Поглянь, якою вона стала зачуханою розтелепою! їй навдивовижу скоро обридло

чепуритися заради мене. Ти навряд чи повіриш, але вже вранці після нашого весілля вона зарюмала, що хоче додому.

Проте вона якнайкраще пасуватиме до цього будинку, якщо не буде занадто гарною; і я потурбуюся, щоб вона не

зганьбила мене, дременувши звідси. - Добре, сер, - відказала я, - але сподіваюся, ви розумієте, що місіс Хіткліф звикла

до уваги і певного догляду; і що вона зростала єдиною донькою в сім'ї, якій кожен радий прислужитись. Ви мусите

дозволити їй тримати служницю, щоб та тримала в чистоті все довкола, а самі маєте бути добрим до жінки. Яким би

не було ваше ставлення до Едгара, ви не можете сумніватися, що його сестра здатна до сильних почуттів; інакше вона

б не кинула свій затишний дім, безтурботне життя, друзів - задля того, щоб на віки вічні заскніти разом із вами у цім

румовищі! - Вона покинула все це задля своєї омани, - відповів він, - вбачаючи в мені романтичного героя, і чекала, що

я буду безмежно поблажливий до неї у своєму лицарському служінні.
Її навряд чи можна вважати розумною істотою -

так уперто вона створює у своїй уяві мій фантастичний образ і робить усе, аби зберегти свої виплекані ілюзії. Та

віднедавна вона, здається, почала пізнавати мене краще: я вже не бачу дурнувятих посмішок та кривлянь, що так

бісили мене спочатку, і безглуздої нездатності збагнути, що я цілком відверто висловлюю їй свої думки щодо її

безтямної пристрасті і неї самої. Їй знадобилося докласти неймовірних розумових зусиль, аби здогадатися, що я її не

люблю. Іноді мені здавалося, що їй так і не вдасться цього втовкмачити; та вона й справді скривджена розумом:

сьогодні вранці оголосила, як дивовижну новину, що я таки спромігся пробудити в ній ненависть до себе! Справжній

Геркулесів подвиг, запевняю тебе! Якщо я справді досягнув цього, мені є чим пишатись! Та чи можу я довіряти твоєму

зізнанню, Ізабелло? Ти певна, що ненавидиш мене? І якщо я лишу тебе саму на півдня, ти, зітхаючи та лащачись, не

підповзеш до мене знов? Звісно, їй кортить, щоб я при тобі удавав саму ніжність: її марнославство уражене, коли хтось

бачить правду. Але мене не хвилює, чи хтось у світі знає про те, що пристрасть тут була лише з одного боку; і я ніколи

не брехав їй щодо цього. Вона не може звинуватити мене в жодному вияві удаваної ніжності. Перше, що вона

побачила, коли ми покинули Грейндж, - це як я повісив її собачатко; а коли вона стала благати за нього, то з перших

моїх слів почула про моє бажання повісити будь-кого, хто належить до її дому, крім однієї істоти, - можливо, тут їй

здалося, що мова про неї. Але жорстокість не тільки не збуджує в ній відрази, а, смію думати, викликає потаємне

замилування, - якщо не загрожує її власній дорогоцінній особі! Ну, то хіба це не повний абсурд, не чистісінький

ідіотизм, що такій жалюгідній, лакузливій, убогій розумом самиці примарилося, ніби я можу її покохати? Скажи

своєму хазяїнові, Неллі, що я ніколи в житті не зустрічав такої нікчемної істоти, як його сестра. Вона може зганьбити

навіть ім'я Лінтонів; іноді мені просто бракувало винахідливості, щоб вигадати для неї нові випробування, після яких

вона все ж таки плазуватиме переді мною! Але скажи йому також, що його братнє й суддівське серце може лишатися

спокійним: я суворо дотримуюся межі закону. Досі я уникав давати їй хоча б найменше право вимагати розлучення; і

навіть більше - їй не доведеться звертатися по чинюсь допомогу, щоб розлучитися зі мною. Якщо вона бажає піти - будь

ласка: необхідність терпіти її поруч не виправдовується навіть тим задоволенням, яке отримуєш від її тортур! -

Містере Хіткліф, - мовила я, - це балачки божевільного; і ваша дружина, мабуть, впевнена, що ви хворі; лише з цієї

причини вона досі вам поступалась. Але тепер, коли ви кажете, що вона може піти, вона, без сумніву, скористається з

цього дозволу. Ви ж не настільки зачаровані, мем, аби залишитися з ним із власної волі? - Стережися його, Елен! -

відповіла Ізабелла, і її очі гнівно блищали; їхній вираз не дозволяв сумніватися, що намагання її чоловіка збудити в ній

ненависть зазнали успіху. - Не вір жодному його слову! Він брехливий диявол, чудовисько, а не людина! Він і раніше

казав, що я можу піти від нього; і якось я вдалася до такої спроби, але не наважусь її повторити! Тільки, чуєш, Елен,

пообіцяй мені, що не перекажеш ні слова з його підлих зізнань моєму братові або Кетрін. Що б він тут не

розпатякував, він прагне одного - довести Едгара до відчаю; він каже, що одружився зі мною лише для того, щоб

здобути владу над ним. Але він її не здобуде - скоріше я помру! Я лише сподіваюся - я молю про це Бога, - що він

забуде свою диявольську обачливість і вб'є мене! Єдина втіха, що мені лишилася, - це померти або побачити мертвим

його! - Ну, я думаю, цього досить, - сказав Хіткліф. - Якщо тебе викличуть до суду, ти згадаєш ці слова, Неллі! І

придивися до її обличчя: вона майже досягла того стану, який мене вдовольнить. Ні, Ізабелло, ти зараз не відповідаєш

за себе; і, як твій законний опікувач, я маю про тебе дбати - хоч би яким осоружним був мені цей тягар. Іди нагору;

мені треба дещо сказати Елен Дін віч-на-віч. Ні, не сюди: я сказав, нагору! Он де двері нагору, маленька! Він схопив її

і виштурхав із кімнати; і, повернувшись, пробурмотів: - У мене нема жалю! Ані крихти жалю! Що більше звивається

хробак, то дужче хочеться його розчавити! Це просто якийсь душевний свербіж; і я роз'ятрюю виразку, щоб посилити

біль. - А ви хоч розумієте, що значить слово "жаль?" - вигукнула я, поспіхом хапаючи з полиці свого чепця. - Ви хоч

раз у житті його відчули? - Поклади це! - перервав він, бачачи, що я збираюся йти. - Ти ще нікуди не йдеш. Слухай,

Неллі: або я вмовлю тебе добром, або присилую - але ти допоможеш мені побачитися з Кетрін, до того ж негайно.

Присягаюсь, я не задумав лихого: я не бажаю здійсмати гвалт чи кривдити містера Лінтона; я лише хочу дізнатись від

неї самої, як вона себе почуває й чому захворіла, і спитати, чи можу хоч щось зробити для неї. Минулої ночі я пробув у

вашому саду шість годин - і сьогодні вночі прийду знов; і приходитиму щоночі й щодня, поки не трапиться нагоди

увійти в дім. Якщо мене зустріне Лінтон, я не вагаючись звалю його з ніг і вмить заспокою так, що він не оговтається,

поки я лишатимусь у будинку. Якщо ж він нацькує на мене слуг, я зможу пригрозити їм оцими пістолетами; та хіба не

краще буде запобігти моєму зіткненню з ними або з хазяїном? Це ж для тебе так легко! Я дам тобі знати, коли прийду, і

ти непомітно впустиш мене, тільки-но Кетрін лишиться сама, і будеш стояти на сторожі, поки я не піду звідти; хай це

не обтяжує твого сумління: ти відвернеш біду. Я опиралася, не бажаючи зраджувати свого хазяїна; крім того, я сказала

Хіткліфові, що з його боку буде нелюдям порушувати спокій місіс Лінтон заради власного задоволення. - Вона

хвилюється з будь-якої дрібниці, - мовила я. - Вона вся - мов оголені нерви, і я впевнена, їй не витримати раптового

удару! Не наполягайте, сер! Інакше я буду вимушена сповістити хазяїна про ваші наміри; і він постарается надійно

захистити свій дім та його мешканців від такого небажаного вторгнення. - У такому разі я постараяся надійно

захистити себе від твого втручання, спритнице! - закричав Хіткліф. - Ти не підеш звідси до завтра; це дурниці, що

Кетрін не витримає зустрічі зі мною! А щодо раптовості, то я й не хотів її несподівано вразити: ти маєш підготувати її,

- спитати, чи можна мені прийти. Ти казала, що вона ніколи не згадує мого імені і що його ніколи не згадують при ній.

Та з ким вона може згадувати про мене, якщо я в вашому домі проклятий? Вона вважає вас усіх шпигунами свого

чоловіка. О, я не сумніваюся: вона серед вас, як у пеклі! Я здогадуюся про це з її мовчанки - як і завжди вгадував усі її

почуття! Ти кажеш, вона часто хвилюється й позирає тривожно; це що, свідчить про душевний спокій? Ти запевняєш,

що її розум ушкоджений. А яким він, чорт забирай, може бути в її клятій самотині? І той мізерний, жалюгідний

нікчема піклується про неї з "відчуття обов'язку" й "людяності"! З жалю й милосердя! Це все одно, що посадити дуб у

квітковому горщику і чекати, що він ростиме, - так само і він уявляє, ніби може поставити її на ноги своєю

самовдоволеною турботою! Давай домовимось одразу: ти залишишся тут - а я прокладу собі шлях до Кетрін, незважаючи на Лінтона та його попихачів, - чи будеш мені другом, як була досі, і зробиш усе, що я кажу? Думай! Мені

нема чого зволікати бодай хвилину, якщо ти не покинеш свою дурну впертість! Отак, містере Локвуд, я заперечувала

та дорікала йому, і безліч разів відмовлялася навідріз; та врешті-решт він примусив мене згодитись. Я пообіцяла, що

передам його листа моїй пані; і, якщо вона згодиться, сповіщу йому, коли Лін- тона не буде вдома, щоб він міг прийти і

потрапити у дім, якщо вдасться; а сама піду звідти й постараюся тримати подалі інших слуг. Добре це було чи зле?

Боюся, що зле - хоч у мене й не було вибору. Я гадала, що моє посібництво відверне новий вибух; і ще думала, що це

побачення спричинить зміну на краще у перебігу хвороби Кетрін; до того ж я пам'ятала сувору заборону містера

Едгара приходити до нього з доповіддю; і тому я намагалася побороти свій душевний неспокій, раз у раз повторюючи

собі, що до такого зловживання довірою - якщо мій вчинок навіть і заслуговує на таку назву - я вдаюся востаннє.

Попри все це, дорога додому видалася мені ще тяжчою, аніж дорога до Грозового Перевалу; і я довго вагалася, перш

ніж передати листа до рук місіс Лінтон. Та вже прийшов Кеннет; я піду вниз і скажу йому, наскільки краще ви

почуваєтесь. А моя історія, як то в нас кажуть, марудна - і доведеться згаяти на неї ще день, як не більше. Марудна й

похмура, міркував я, коли добра жінка вийшла зустріти лікаря; і не зовсім така, яку я б вибрав для власної розваги. Та

байдуже! Я здобуду цілющі ліки з гіркого зілля місіс Дін; і перш за все вони врятують мене від чарів, що криються у

прекрасних очах Кетрін Хіткліф. Я б ускочив у неабияку халепу, віддавши серце цій молодій особі, якщо вона

виявиться копією своєї любої матінки! РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ Ще тиждень минув; і моє одужання, й весна уже

зовсім близько! Я почув історію мого сусіда повністю; покоївка поверталася до своєї розповіді кілька разів, у години,

вільні від важливіших клопотів. Я буду продовжувати її власними словами - тільки трохи більш стисло. Як на те, вона

вельми гарний оповідач, і я не думаю, що зміг би поліпшити її стиль. - Увечері, - розповідала вона, - тобто увечері того

дня, коли я відвідала Грозвий Перевал, я знала напевне - все одно як бачила на власні очі, - що містер Хіткліф десь

поблизу; і я уникала виходити надвір, бо його лист досі ще лежав у мене в кишені, а мені не хотілося знов чути

погрози чи глуми. Я надумала не віддавати листа, доки хазяїн кудись не піде, бо не могла вгадати, як це вплине на Кет-

рін. Так і сталося, що лист потрапив до неї лише через три дні. Четвертого дня була неділя, і, коли всі в домі вирушили

до церкви, я віднесла листа до кімнати моєї пані. Залишався ще один служник, що разом зі мною наглядав за

будинком, і ми з ним зазвичай замикали двері на той час, поки йде служба; та цього разу погода була така гарна, що я

розчинила двері навстіж; а щоб дотримати своєї обіцянки, я, знаючи, хто може прийти, сказала служникові, що хазяйці

дуже захотілось апельсинів, тож хай він біжить до крамниці і візьме хоч декілька штук, - а заплатити можна й завтра.

Він пішов, а я піднялася нагору. Місіс Лінтон сиділа, як завжди, у легкій білій сукні, з шаллю на плечах, біля

відчиненого вікна. Її густе, довге волосся підстригли ще на початку хвороби, і тепер воно було прибране у просту

зачіску з кучерями на скронях та шиї. Її зовнішність змінилась, як я й казала Хіткліфові; та коли вона була спокійна, у

ній вбачалася дивна, неземна врода. Палкий блиск її очей поступився місцем мрійливій, сумній ніжності; здавалося,

вона не помічає нічого довкола; її погляд був спрямований кудись далеко, дуже далеко - як сказали б ви. за межі цього

світу. А блідість обличчя (після її тілесного одужання воно вже не здавалося виснаженим), і особливий вираз, що був

наслідком душевного розладу, - ці ознаки, хоча й вказували на свою сумну причину, все ж таки надавали їй певної

зворушливої принади; і для мене, та й для кожного, хто її бачив, вони переважали будь-які втішні докази її одужання,

виголошуючи свій остаточний вирок. На підвіконні перед нею лежала книга; і легкий вітерець час від часу перегортав

сторінки. Я думаю, це Лінтон поклав її тут: Кетрін ніколи не розважалася читанням чи ще якимось зайняттям, і він

витрачав чимало часу, марно намагаючись викликати в неї бодай найменшу увагу до чогось, що цікавило її раніше.

Вона співчувала його старанням і, якщо цієї миті була спокійна, терпляче їх зносила, даючи зрозуміти безнадійність

його зусиль лише тим, що час від часу тамувала втомлене зітхання і зрештою винагороджувала його поцілунком і

смутною посмішкою. Іншим разом вона просто відверталася від нього і затуляла руками обличчя або навіть із злістю

відштовхувала чоловіка; і тоді він залишав її у спокої, знаючи, що нічим їй не зарадить. У гімертонській церкві ще

калатали дзвони; і здалеку долинали м'яке, мелодійне дзюрчання струмка в долині - замість шепоту листя, який улітку,

коли дерева навколо вбираються в зелені шати, притлумлює цю музику. Її особливо добре чути в Грозовому Перевалі

тихої днини після того, як зійде сніг або під час дощів. І Кетрін, слухаючи дзюркіт струмка, думала про Грозовий

Перевал - якщо взагалі здатна була про що-небудь думати чи щось чути; її погляд був так само відчуженим і далеким, і

здавалося, вона не бачить і не чує нічого довкола. - У мене для вас лист, місіс Лінтон, - сказала я, обережно вкладаючи

листа у її руку, безсило зронену на коліно. - Ви прочитайте його зараз, бо він потребує відповіді. Зламати печатку? -

Так, - відповіла вона, не глянувши на мене. Я розпечатала листа; він був дуже короткий. - А тепер, - продовжувала я, -

прочитайте. Вона відняла руку, і лист упав. Я знов поклатала його їй на коліно і стояла, чекаючи, поки вона захоче

поглянути вниз; але вона сиділа, мов у заціпенінні, і врешті-решт я наважилася заговорити: - Може, я вам прочитаю,

мем? Це від Хіткліфа. Вона здригнулась, і в її очах майнула болісна тінь спогаду і намагання щось осягнути. Вона

взяла листа й нібито уважно вивчала його; а побачивши підпис, зітхнула. Та все ж я зрозуміла, що вона не усвідомлює

його зміст, бо у відповідь на моє бажання почути відповідь вона лише вказала на підпис - і бентежно й допитливо

позирнула на мене. - Що ж, він хоче вас бачити, - мовила я, здогадавшись, що їй потрібне тлумачення. - Він зараз у

саду; і з нетерпінням чекає, щоб я принесла йому відповідь. Промовляючи ці слова, я побачила, як великий собака, що

грівся внизу на моріжку, настовбурчив вуха, наче збирався загавкати, потім знов опустил їх і заметляв хвостом,

сповіщаючи наближення когось, хто не був для нього чужим. Місіс Лінтон подалася вперед і прислухалася, затамувавши подих. За хвилину в передпокої почулися кроки. Відчинені двері виявилися для Хіткліфа надто великою

спокусою, якій він не зміг опиратись; напевне, боявся, що я можу порушити свою обіцянку, і тому вирішив

покладатися лише на себе. Кетрін невідривно дивилася на двері кімнати. Він спочатку помилився дверима; вона

кинула мені, щоб я вийшла його зустріти, але він увійшов, перш ніж я встигла ступити до дверей, і вмить опинився

поруч із Кетрін, і стиснув її в обіймах. Він нічого не говорив і не відпускав її, і за ці кілька хвилин подарував їй більше

поцілунків, ніж за все своє минуле життя; раніше вона цілувала його перша. І я бачила, що він у болючому розпачі не

сміє поглянути їй в лице! Ледве подивившись на неї, він, подібно до мене, побачив на її обличчі тінь вироку, що не

лишав будь-якої надії на одужання; вона приречена, вона має померти! - О, Кеті! Життя моє! Як я можу це витримати?

- і в цих його перших словах пролунав неприхований відчай. Він вдивлявся в її лице з такою болісною увагою, що,

здавалося, лише від такого пильного погляду на очі мають набігти сльози; але його очі палали сухим вогнем

нелюдського страждання: вони не вмiли плакати. - І що тепер? - мовила Кетрін, відсуваючись од нього, і з-під

насуплених брів кинула на нього стрічний погляд: її настрої мiнився щохвилини. - Едгар і ти - ви розбили моє серце,

Хіткліфе! І ви обоє приходите до мене оплакувати своє діяння, - так, ніби це вас треба жаліти! Я не жалію тебе, ні! Ти

вбив мене - і, певно, втішаєшся з цього. Який ти дужий! Скільки ж ти ще проживеш, коли мене вже не буде на світі?

Хіткліф став на одне коліно, щоб обійняти її, й тепер хотів звестись, але вона схопила його за волосся й не відпускала.

- Я б хотіла тримати тебе отак, - із гiркотою продовжувала вона, - поки ми не помremo обоє! Мені байдуже, що ти

страждатимеш. Мені немає діла до твоїх страждань. Чом би тобі не страждати, як мені? Ти забудеш мене? Ти будеш

щасливий, коли я лежатиму в землі? Ти скажеш через двадцять років: "Ось могила Кетрін Ерншоу. Я любив її колись

давно і був нещасним, коли її втратив, та це минуло. Відтоді я любив багатьох інших; мої діти мені дорожчі, ніж була

вона; і, вмираючи, я не стану радіти, що йду до неї: я тужитиму, що розлучаюся з ними!" Ти скажеш так, Хіткліфе? -

Не муч мене; чи я збожеволю, як ти сама! - звільнюючись, процідив він крізь зціплені зуби. Обоє вони являли собою

дивне й жаске видовище для стороннього ока. І недарма Кетрін уявляла собі, що рай стане для неї тюрмою, - хіба що,

позбувшись своєї земної подоби, вона позбавилася б і своєї вдачі. Зараз її лице, бліде, з безкровними вустами й

палючими очима, світилося дикою жагою помсти; у стиснених пальцях вона тримала пасмо видертого волосся. А її

друг, встаючи, одною рукою сперся на підлогу, а другою стиснув її зап'ястя; і цей дотик був не надто ніжним - коли

Хіткліф відступив від неї, я побачила чотири синіх відтиски на прозорій шкірі. - Чи ти одержима дияволом, - люто

промовив він, - що так говориш зі мною, вмираючи? Ти подумала, що всі ці слова будуть витаврувані в моїй пам'яті та

ятритимуть її все глибше, коли ти покинеш мене? Ти ж сама знаєш, що брешеш, кажучи, наче я тебе вбив: і ти знаєш,

Кетрін, що я скоріше забуду себе самого, аніж тебе! Хіба цього не досить твоєму диявольському самолюбству, що на

тебе чекає спокій, а на мене - пекельні тортури? - Я не матиму спокою, - простогнала Кетрін; її тілесна слабкість знову

далася взнаки - від надмірного хвилювання в неї шалено закалатало серце, і це було й видно, й чути. Вона не казала

більш нічого, поки напад серцебиття не минув; потім заговорила трохи ласкавіше: - Я не бажаю, щоб ти мучився

більше, ніж я, Хіткліфе. Я лише хочу, щоб нас ніколи не розлучали; і якщо мої слова будуть пекти тебе згодом,

подумай, що я караюся під землею так само, і прости мене заради мене самої! Підійди і стань на коліна знов! Ти

ніколи в житті не чинив мені зла, ні, - і якщо ти зачайш на мене зло,
мені буде тяжче це пам'ятати, ніж тобі - мої

жорстокі слова! Ти не хочеш підійти? Підійди! Хіткліф підійшов ззаду
до її крісла і схилився над нею, але так, щоб

вона не бачила його обличчя; він був блідий, мов смерть. Вона
намагалася зазирнути йому в лице; він не дозволив

цього: рвучко сахнувшись, відступив до каміна й застиг у мовчанці,
повернувшись до нас спиною. Місіс Лін- тон

підозріливо стежила за ним: кожний порух збуджував у ній нове
почуття. Вона зупинила на ньому довгий погляд;

потім, звертаючись до мене, промовила тоном докірливого
розчарування: - Бачиш, Неллі, він і на мить не зглянеться,

щоб врятувати мене від могили. Отак він мене любить! Та байдуже: це
не мій Хіткліф. А я буду любити мого; і заберу

його з собою: він у моїй душі. І до того ж, - задумано додала вона, -
найтяжче мучить мене оця тісна в'язниця: я

втомилася бути в ній замкненою. В мене більш нема сили прагнути до
того прекрасного світу і лишатися тут; не

бачити його, бо сльози застилають очі, і все ж тужити за ним із стін
згорьованого серця; ні, я хочу бути з ним і в ньому

насправді. Неллі, ти вважаєш себе щасливішою від мене, бо ти здорова
й міцна; ти мене жалієш - але дуже скоро це

зміниться; і я буду жаліти вас. Я буду незбагненно далеко від вас і
високо над вами. Як дивно, що його не буде поруч зі

мною! - вона говорила ніби до самої себе. - Я думала, він цього хоче.
Хіткліф, любий! Не сердься. Іди до мене,

Хіткліфе. У запалі вона несвідомо підвелася, спершись на поруччя крісла. І він озирнувся на цей палкий поклик у

безмежному відчаї; його очі розширилися й палали, вологі від сліз; він задихався у судомному риданні. Якусь мить

вони стояли різно, а як потім стрілись, я й не встигла побачити: просто Кетрін рвонулася до нього, і він підхопив її, і

вони сплелися в обіймах, із яких моїй пані, здавалося, не звільнитись до смерті; і справді, наступної миті я побачила її

вже зомлілою. Він кинувся з нею до найближчого крісла; і коли я підступила ближче, щоб переконатися, чи справді

вона непритомна, він визвірився на мене, мов скажений пес, і з ревною жагою пригорнув її до себе. Я почувалася так,

ніби поруч зі мною якась невідома істота, ніби він не зрозуміє моєї мови, якщо я говоритиму до нього; і тому я стала

осторонь і знічено замовкла. Кетрін ледь ворухнулася, і це трохи мене заспокоїло: вона вивільнила руку, щоб оповити

його за шию, і притулилася щокую до його обличчя; а він, нестямно пестячи її, пристрасно мовив: - Тепер я бачу, яка

ти була жорстока - жорстока й облудна. Чому ти мене зневажила? Чому ти зрадила своє власне серце, Кеті? В мене

немає для тебе й слова розради. Ти на це заслуговуєш. Ти сама вбила себе. Так, можеш цілувати мене й плакати; і

виривати в мене поцілунки й сльози: це твоя загибель... твоє прокляття. Ти любила мене - то яке ж ти мала право мене

покинути? Яке право - скажи!... - на твоє німічне коханнячко до Лінтона? Ганьба й приниження, і смерть, і все, що

можуть вигадати Бог і диявол, не могло нас розлучити - а ти, ти сама, зробила це з власної волі! Я не розбивав твого

серця - це ти розбила його; а розбивши, розбила й моє. Тим гірше для мене, що я дужий. Хіба мені хочеться жити? Що

це буде за життя, коли ти... О, Господи! Чи ти хотіла б жити, коли твоя душа в могилі? - Залиш мене саму! Залиш! -

схлипувала Кетрін. - Якщо я вчинила зле, за це я вмираю. І цього досить! Ти також покинув мене; але я не буду тобі

дорікати! Я тебе простила. Прости мене й ти! - Важко простити, і дивитися в ці очі, і тримати ці безживні руки, -

відповів він. - Поцілуй мене ще раз. І не показуй мені своїх очей! Я прощаю те, що ти зробила зі мною. Я люблю мого

вбивцю... але твого... як я можу його любити? Вони замовкли; їхні обличчя були поряд, і її сльози змішувалися з його

сльозами. Принаймні мені так здавалося, що плачуть обое; у такому горі міг плакати й Хіткліф. Тим часом мені було

дуже не по собі; день минав, хлопець, якого я відсилала з дорученням, уже повернувся; сонце вже сідало, і в його

непевному світлі я розгледіла, що натовп біля Гімертонської церкви в долині починає рідшати. - Відправа скінчилася, -

мовила я. - Хазяїн буде тут за півгодини. Хіткліф зі стогоном вилаявся й міцніше притис Кетрін до себе; вона не

рухалася. Невдовзі я побачила юрбу служників, що йшли вгору дорогою до того крила будинку, де міститься кухня.

Містер Лінтон ішов за ними, трохи позаду; він сам відчинив ворота і повільно простував до ганку, певно, втішаючись

прогулянкою: вечір був теплий, наче влітку. - Він уже тут! - скрикнула я. - Заради Бога, йдіть скоріше! На парадних

сходах нікого; покваптеся! Постоїте за деревами, поки він не зайде до себе. - Мені треба йти, Кеті, - мовив Хіткліф,

намагаючись звільнитись з її обіймів. - Та якщо буду живий, я побачуся з тобою знову, до того як ти заснеш. Я не

відійду від твого вікна і на п'ять ярдів.- Ти не мусиш іти! - відповіла вона, тримаючи його так міцно, наскільки їй

ставало сили. - Ти не підеш, кажу тобі! - Лише на одну годину, - вмовляв він. - Ні на одну мить, - відповіла вона. - Я

мушу йти, зараз прийде Лінтон, - стривожено наполягав непроханий гість. Він спробував підвестися, спробував

розтиснути її пальці - вона, задихаючись, уп'ялася в нього; у її обличчі читалася затята, божевільна рішучість. - Ні! -

кричала вона. - О, не йди, не йди! Ми бачимося востаннє! Едгар нам нічого не зробить. Хіткліфе, я помру! Я помру! -

Клятий дурень! Він тут, - мовив Хіткліф, знову сідаючи в крісло. - Тихше, моя люба! Тихше, Кетрін! Я залишусь.

Якщо він мене застрелить, я помру, благословивши його. І тоді вони знову припали одне до одного. Я почула, як мій

хазяїн підіймається сходами, - холодний піт уквив моє чоло: я не тямилася з жаху. - Не слухайте ви її, вона марить! -

гаряче промовила я. - Вона сама не знає, що каже. Ви її хочете занапастити, бо вона не при своєму глузді і не дасть

собі ради! Піднімайтеся! Це з ваших діянь найпекельніше: всіх ви згубили - і хазяїв, і служницю. Я стискала руки й

кричала; і, вчувши галас, містер Лін-тон прискорив кроки. Хоч як я була схвильована, та все ж зраділа, побачивши, що

руки Кетрін безсило впали, а голова схилилася на груди. "Вона непритомна чи мертва, - подумала я, - то й краще.

Набагато краще померти, аніж ледь животіти й бути тягарем для всіх довкола". Едгар кинувся до свого ворога,

зблідлий від подиву й люті. Що він збирався вчинити, я не знаю; проте той умить зупинив його поривання, вказавши

йому на неживе тіло дружини. - Погляньте! - промовив він. - Якщо у вас є щось людське, допоможіть спершу їй, а

потім будете говорити зі мною! Він пішов до вітальні й сів. Містер Лінтон прикликав мене на допомогу; із великими

труднощами, вживши чимало засобів, ми привели її до тями; але вона була не при собі: зітхала, стогнала і не

впізнавала нікого. Едгар, уболіваючи за неї, забув про її ненависного друга. Та я не забула. За першої ж нагоди я

вийшла до нього і вмовила піти; я запевняла його, що Кетрін уже краще і що вранці я розповім йому, як вона провела

ніч. - Я не проти вийти за двері, - відповів він, - але лишатимусь у саду, отам під ялівцями. І гляди, Неллі, завтра

дотримай свого слова. Дивися! Інакше я нанесу другий візит - і байдуже, чи буде Лінтон удома. Він кинув швидкий

погляд у напіввідчинені двері спальні і, впевнившись, що сказане мною - правда, позбавив дім своєї горезвісної

присутності. РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ
Десь опівночі народилася Кетрін, яку ви бачили у Грозовому Перевалі, -

семимісячний пущівірінок; а через дві години її мати померла, жодного разу не опритомнівши настільки, щоб

покликати Хіткліфа чи впізнати Едгара. Не буду описувати горе останнього - це неможливо згадати без болю; згубні

наслідки згодом відкрили справжню глибину його відчаю. На мою думку, вартим скорботи було й те, що мій хазяїн

залишився без спадкоємця. І через це я побивалася, дивлячись на кволеньку сирітку; і подумки докоряла старому

Лінтону за те, що він (що було, однак, цілком природною слабкістю) заповідав маєток своїй власній, а не синовій

доньці. Небажаною прийшла у світ ця бідна дитина! Вона могла заходитися в плачі - все одно у ці перші години її

життя ніхто не звертав на неї уваги. Ми спокутували цю провину в майбутньому; однак її земний шлях був на початку

так само безрадіним, яким буде, певно, й наприкінці. Наступний ранок - яскравий і веселий надворі - потьмянів,

зазирнувши крізь фіранки до принишклої кімнати, і оповив ліжку й тіло на ньому м'яким, ніжним сяйвом. Едгар

Лінтон сидів, зронивши голову на подушку і заплющивши очі. Його молоде й гарне обличчя здавалося майже таким

само мертвим, як інше, що лежало поруч, і майже так само застиглим: але в нього це було зааніміле мовчання

знесилоного горя, а в неї - тиша мирного спокою. І я на мить розділила той безмежний спокій, в якому лежала вона:

ніколи я не відчувала такого молитовного зачудування, як тієї хвили, коли дивилася на це незворушне втілення

божественного супокою. Я мимоволі вчула відлуння слів, сказаних нею за кілька годин до того: "Незбагненно далеко

від вас і високо над вами". Ще на землі, чи вже в царстві небесному - та її дух спочиває у Бозі! Не знаю - може, це

лише моє дивацтво, але я рідко коли відчуваю щось інше, окрім щастя, сидячи біля померлого, - звісно, якщо поруч

немає нікого, хто в німотній скорботі чи шаленому розпачі поділяє зі мною цей сумний обов'язок. Я осягаю спокій,

якого не порушать ні земні, ні пекельні торттури, і віру в безсмертне, безжурне буття - у Вічність, якої сягає душа, - де

життя безмежне у своєму плині, а любов - у своєму милосерді, а радість - у своїй чистоті. Я подумала, як усе-таки

багато себелюбства навіть у такій любові, як у містера Лінтона, - якщо він так тужить про благословенне звільнення

Кетрін від земних уз! Щиро кажучи, можна було сумніватися, що вона після свого бентежного життя спочиватиме з

миром. У цьому можна було сумніватися під час холодних роздумів; але не там, біля тіла небіжчиці. Воно

стверджувало свій власний спокій, що здався запорукою вічного миру відлетілої від нього душі. А ви вірите, що такі

люди можуть бути щасливими в іншому світі? Якби лишень це знати! Я ухилився від відповіді на питання місіс Дін,

яке здалося мені дещо єретичним. Вона повела далі: - Простеживши життя Кетрін Лінтон, боюся, ми не маємо права

думати, що вона там щаслива; але залишимо про це судити її Творцеві. Мій хазяїн наче заснув; а я, коли зійшло сонце,

наважилася вийти з кімнати надвір, на чисте, свіже повітря. Слуги думали, що я вийшла трохи розвіятися після тяжкої

ночі; насправді ж мені треба було побачити містера Хітклі-фа. Якщо він стояв під ялівцями всю ніч, він мабуть, не

почув галасу, що здійснюється у Грейнджі; хіба що помітив кінного гінця, якого послали до Гімертону. Та підійшовши

ближче, він міг побачити метушню в будинку, блимання вогнів та біганину з однієї кімнати в іншу і зрозуміти, що

сталось лихо. Я хотіла знайти його, та водночас боялася повідомити страшну новину - хоч і розуміла, що все одно

доведеться це зробити; але як саме - не знала. Він стояв там - на декілька ярдів далі, у парку; стояв із непокритою

головою, прихилившись до старого ясена, і його волосся було все у краплинах роси, що зривалися з ледь зазеленілих

віт і лунко падали навколо нього. Певно, він простояв так дуже довго, бо я помітила пару дроздів, що вилися за три

фути від нього: вони майстрували своє гніздечко і зважали на його присутність не більше, ніж якби то був корч. - Вона

мертва! - сказав він. - Я не для того тебе чекаю, щоб це почути. Сховай свого носовика - нема чого при мені рюмати!

Будьте ви всі прокляті! Ваші сльози їй не потрібні. Я плакала більше за ним, аніж за нею; іноді ми жаліємо тих, хто не

знає жалю ні до себе, ні до інших. Ледве поглянувши йому в лице, я збагнула, що він знає про нещастя; і в мене

майнула недоладна думка, що його серце змирилось і він молиться, бо його губи ледь ворушились, а погляд був

утуплений у землю. - Так, вона померла! - відповіла я, потамувавши сльози і витираючи обличчя. - Сподіваюся, вона в

небі; де ми - кожен з нас - із нею зустрінемось, якщо вчуємо пересторогу та відійдемо від злого, аби чинити добре! - То

вона її вчула, цю пересторогу? - спитав Хіткліф і спробував усміхнутись. - І померла як свята? Скажи мені правду - як

це сталось? Як померла... Він не зміг вимовити ім'я - і, стиснувши уста, знемагав у мовчазному двобої з внутрішнім

болем, водночас від-кидаючи моє співчуття непримиренним, ворожим поглядом. - Як вона померла? - мовив він знову

- і, попри всю свою несхитність, змушений був спертися на стовбур дерева позаду нього, бо увесь тремтів, знесилений

у цій нерівній боротьбі. "Бідолаха! - подумала я. - Серце й нерви в тебе ті ж, що й у будь-кого з людей! Чого ти удаєш, наче в тебе їх немає? Твоїй гордині не засліпити Господа! Ти змушуєш його катувати тебе, поки він не вирве в тебе

жалібного квиління!" - Тихо, мов ягнятко! - відповіла я вголос. - Вона зітхнула і простяглася, мов дитя вві сні; а ще

через п'ять хвилин серце в неї разочок затріпотіло - і більш не билось. - І... вона не згадувала про мене? - нерішуче

спитав він - наче боявся почути у відповідь такі подробиці, яких несила буде вислухати. - Вона так і не опритомніла, і

не впізнавала нікого, відтоді як ви пішли, - мовила я. - Лежала з тихою посмішкою на обличчі; і останнє, що їй

бачилося, - це світлі дитячі дні. Вона мирно спочила, і дай Боже їй постати з миром у іншому світі! - Дай Боже їй

постати в муках! - несамовито скрикнув він, тупнувши ногою, і застогнав у раптовому нападі нестримного гніву. -

Вона брехала до свого останнього подиху! Де вона? Не там - не у небі... і не згинула... де ж ти? О! Ти казала, що тобі

байдуже до моїх страждань! А в мене одна молитва - і я твердитиму її, поки не відсохне язик: Кетрін Ерншоу, не

спочинь, доки я живий! Ти сказала, що я тебе вбив - то переслідуй мене! Я вірю, вбиті переслідують своїх убивць; я

знаю, привиди блукають землею; будь зі мною завжди - у будь-якій подобі... Зведи мене з розуму, тільки не лишай

мене у цій пустці, де я не можу знайти тебе! О, Господи! Я не можу про це думати! Не можу жити без мого життя, без

моєї душі! Він бився головою об стовбур дерева; і, звівши очі до неба, ревів, не як людина - як дикий звір, якого

замордували до смерті. Я помітила на корі бризки крові; його руки й чоло також були закривавлені; напевне, сцена,

постала перед моїми очима, була повторенням інших, що відбувалися тут усю ніч. Вона не збуджувала в мені

співчуття - вона мене жахала; і все ж щось не дозволило мені його зупинити. Але, оволодівши собою настільки, щоб

помічати мою присутність, він наказав мені йти геть, і я скорилася. Не мені було його втішати! Поховання місіс Лінтон

мало відбутися найближчої п'ятниці після її смерті; а до того її труна лишалася відкритою і, прибрана квітами й

духмяним зіллям, стояла у вітальні. Лінтон проводив там дні і ночі, мов невсипущий вартовий; а Хіткліф - це

зосталося таємницею для всіх, окрім мене, - вартував у парку як не щодня, то щоночі, також не знаючи спочинку. Я з

ним не бачилася, та все ж була певна, що він увійде, якщо зможе; і у вівторок, невдовзі як посутеніло і мій хазяїн,

знесилений безсонням, мусив піти спочити хоч на кілька годин, я ввійшла до зали і розчинила одне з вікон; зворушена

стійкістю Хіткліфа, я бажала дати йому змогу востаннє вклонитися земній оболонці його божества. Він не обминув

скористатися цією нагодою, обережно й спритно - так обережно, що нічим не викрив своєї присутності. Я б ніколи не

дізналася, що він був тут, якби мені не кинулось у вічі, що флер біля лица небіжчиці трохи зім'ятий, а на підлозі

лежить завиток світлого волосся, перев'язаний срібною ниткою; роздивившись його, я зрозуміла, що він вийнятий із

медальйона на шиї Кетрін. Хіткліф відкрив медальйон і викинув локон, поклавши на його місце пасмо свого чорного

волосся. Я сповила обидва разом і поклала у медальйон. Містера Ерншоу, звісно, було запрошено на похорон сестри;

він не з'явивсь і не передав вибачення, тому, окрім чоловіка, її проводжали в останню путь лише орендарі та слуги.

Ізабеллу не запросили. Кетрін, на подив селян, знайшла свій останній притулок не в церкві, під мурованим склепінням

родинного схрону Лінтонів; і не поруч із її власними родичами. Її поховали на зеленому схилі у кутку цвинтаря, де

огорожа така низька, що кущі вересу й ожини з сусіднього поля схиляються через неї; і торф'яні горбки майже

затуляють собою надгробок. Її чоловік похований поруч; у кожного в узголів'ї лежить простий могильний камінь, а

сіра плита біля ніг позначає могили. Та п'ятниця подарувала нам останній ясний день перед місяцем негоди. Надвечір

південний вітер змінився північно-східним, що приніс із собою дощ, а потім і град зі снігом. Наступного ранку вже

ніщо не нагадувало про минулі три тижні літа: первоцвіти й крокуси сховались у заметах; жайворонки змовкли,

молоде листя на деревах померхло й почорніло. І що то був за тоскний, холодний, похмурий ранок! Він тягся поволі;

мій хазяїн сидів у себе, а я вместила у сумовитій вітальні, обернувши її на дитячу кімнату: на колінах у мене плакало

немовля, крихітне, мов та лялечка; я колисала його, час від часу дивлячись, як лапятий сніг замітає скло у вікні, аж

раптом двері відчинилися, і якась жінка вбігла до кімнати, задихаючись од сміху! Спершу мій гнів був дужчим від

подиву. Я вирішила, що це одна зі служниць, і закричала на неї: - Ану цить! Це ж нащо отак гиготіти? А як містер Лін-

тон почує? - Вибач! - відповів мені знайомий голос. - Але я знаю, Едгар уже спить; а я просто себе не тямлю. Із цими

словами вона підійшла до вогню, захекано дихаючи і притиснувши руку до грудей. - Я бігла всю дорогу від Грозового

Перевалу, - заговорила вона, трохи помовчавши, - а як не бігла, то летіла. І злічити не можу, скільки разів я падала. Ох, як мені все болить! Не лякайся! Я зараз усе поясню. Тільки, будь ласкава, піди й накажи закласти карету, щоб відвезти

мене до Гімертона; і скажи, хай пошукають у моєму гардеробі якийсь одяг. Це була місіс Хіткліф. Здавалося б, їй мало

бути не до сміху: розпатлане волосся, все у напіврозталому снігу, звисає на плечі; ні хустки, ні капелюшка; дівоча

сукня, що більш пасувала до її віку, аніж до сімейного стану, - скромна, з короткими рукавами, - була з тонкого шовку

і, мокра наскрізь, щільно обліпила тіло; на ногах - домашні пантофлі; на додачу до всього, під одним вухом у неї був

глибокий поріз, що не кровоточив тільки через холод; лице біле, усе в синцях та подряпинах; зморена, вона ледь

трималася на ногах. Тому, роздивляючись її, я лякалася все більше. - Люба моя панянка, - мовила я, - нікуди я не піду й

нічого не буду слухати, поки ви не скинете з себе все, що є на вас, і не перевдягнетесь в сухе; і, звісно ж, ви не поїдете

до Гімертона сьогодні, - тому замовляти карету ні до чого. - Я будь-що поїду, - відповіла вона, - а ні, то піду пішки; але

я не від того, щоб пристойно вдягтись. І ще... ой, поглянь, як тече по шії! Це від тепла. Вона наполягала, щоб я

виконала її накази - і лише тоді вона дозволить про неї подбати. Тільки після того, як візникові загадали готувати

карету, а служниці - вкладати речі, Ізабелла дозволила мені перев'язати рану та допомогти перевдягтись. - А тепер,

Елен, - мовила вона, коли я скінчила поратись, посадила її у кріслі біля каміна і подала їй чашку чаю, - сідай напроти

мене і прибери кудись цю нещасну дитину: я не хочу на неї дивитись! Тільки не думай через ті мої дурні смішки, ніби

мені не шкода Кетрін! Я й плакала також; гірко плакала - в мене є на те причини, більше, ніж у будь-кого. Ми з нею так

і не помирилися, ти знаєш; я не можу собі цього простити. Та все одно я не збираюся співчувати йому - цьому підлому

негідникові! Дай-но кочергу! Це на мені останнє, що лишилося від нього! - вона зірвала з безіменного пальця золоту

обручку і з силою жбурнула її на підлогу. - Я її розламаю, отак! - продовжувала вона з дитячою злістю, - а потім

спалю! - і вона схопила понівечену каблучку і кинула у тліючий жар в каміні. - Отак! Хай купляє нову, якщо

спроможеться мене повернути! Він може прийти по мене сюди, щоб насолити Едгарові. Тому я не смію тут лишатися,

- раптом він надумає таке втнути! І до того ж Едгар іще сердитий на мене, - правда ж? А я не буду просити його про

допомогу; не хочу завдавати йому нового клопоту. Сюди я прийшла, бо більше не мала куди подітись; але знала, що не

спіткаюся з ним. А то б я просто посиділа в кухні, вмилася, зігрілася, попросила тебе принести все, що мені потрібно,

і поїхала звідси... кудись подалі від цього клятого... від цього чудовиська! О, як він лютував! Якби він наздогнав мене...

Шкода, що Ерншоу слабший за нього: я б не втекла, поки не побачила б, що Хіндлі віддухопелив його до смерті... якби

це було йому під силу!... - Годі-бо, місіс, не говоріть так скоро, - перервала я. - Ви попнете пов'язку, і знову кров піде.

Випийте чаю, від-диште трошки, і годі вам сміятися: сміх зовсім не до речі в цій оселі - та ще у вашому стані! -

Беззаперечна істина, - відповіла вона. - Ні, ви погляньте на цю дитину!
Чого вона весь час вищить? Приберіть її куди-

небудь, щоб я не чула; лише на годину, більше я тут не затримаюсь. Я
подзвонила і викликала служницю, щоб та

забрала дитя; потім спитала Ізабеллу, що змусило її втекти з Грозового
Перевалу в такому недоречному вигляді й куди

вона збирається їхати, якщо не хоче лишитися з нами. - Я й мусила б, і
хотіла б лишитися, - відповіла вона, - щоб

втішати Едгара й піклуватися про дитину; і тому, що Грейндж - мій
рідний дім. Та кажу тобі, Хіткліф цього не

дозволить! Гадаєш, він зможе спокійно дивитись, як я знову стаю сама
собою? Знатиме, що ми тут живемо в мирі й

спокої, і не вирішить отруїти наше життя? Ні! Я мала щастя
переконатися в одному: він так мене ненавидить, що йому

осоружно навіть бачити мене й чути мій голос; я помітила, що, коли я
входжу до кімнати, його лице мимоволі

кривиться від ненависті; почасти тому, що він знає про мої підстави
плекати те ж саме почуття до нього, почасти од

його початкової відрази до мене. Ця відраза досить сильна, щоб я
могла стверджувати з цілковитою певністю - мій

чоловік не буде ганятися за мною по всій Англії! І тому я маю поїхати
звідси. Я вже зцілилася від свого колишнього

бажання, щоб він убив мене, - хай краще себе вб'є! Він знищив мою
любов, і тому тепер я стала вільною. Я ще

пам'ятаю, як любила його; і сумно собі уявляю, що могла б любити
його й досі, якби... Ні, ні! Навіть якби він справді

мене покохав, диявольська вдача якось себе та виявить. У Кетрін були на диво збочені смаки, якщо вона була такою

прихильною до нього, так близько його знаючи! Чудовисько! Він мусить бути стертий із лиця землі - і з моєї пам'яті! -

Тихіше, тихіше! Він все ж таки людина, - мовила я. - Будьте милосердніші: є люди й гірші за нього! - Він не людина, -

відповіла вона, - і не заслуговує на моє милосердя. Я віддала йому серце, а він узяв його, зранив до смерті й

віджбурнув геть. Люди відчують серцем, Елен; і відтоді як він убив моє серце, я не можу відчувати жаль до нього; і

не буду, хоч би він про це благав із цієї ночі й до свого останнього дня, і плакав кривавими слізьми за Кетрін! Ні,

справді не буду, справді!... - І вона ледь стрималася, щоб не заплакати; але відразу ж, змигнувши сльози з вій, повела

далі: - Ти питала, що ж зрештою спонукало мене до втечі? Я була вимушена втекти - бо примудрилася розлютити його

настільки, що лють у ньому пододала його звичну підступність. Висотувати нерви розпеченими кліщами - для цього

потрібно більше холонокровності, аніж щоб раз уперіщити по голові! Він зробився таким несамовитим, що забув про

свою диявольську обачливість, якою так хвалився, й почав буяннити. А мені подобалося його дражнити. І ця насолода

приспала в мені будь-який страх за себе, і я вирвалася на волю; якщо колись потраплю до його рук, хай помститься

мені - я згодна! Вчора, як ти знаєш, містер Ерншоу мав іти на похорон. Заради цього він навіть тримався тверезим -

тобто помірно тверезим; не пішов спати осовілий о шостій ранку і не встав п'яний опівдні. А тому він прокинувся в

найбридкі- шому настрої, не більш схильний іти до церкви, аніж на танці; і не пішов нікуди, а сів біля каміна і взявся

жлуктити джин та бренді - склянку за склянкою. Хіткліф - мене тіпає, коли я згадую це ім'я! - десь блукав із минулої

ночі до цього ранку; хто його годував - янголи чи його рідня в пеклі, не знаю; але з нами він не їв уже тиждень. Він

лише приходив додому на світанку й одразу замикався в себе; ніби хтось мріє втішатися його товариством! Там він

молився на самоті, мов якийсь штунда; тільки божеством, до якого він озивався, був мертвий прах та попіл; а Бога він

химерно згадував разом із підлим іменням свого власного батька! Скінчивши цю благовісну молитву - а бурмотів її,

доки не захрипне, - він знову йшов геть; і куди б ти думала - до Грейнджа! Дивуюся, чому Едгар не покликав

констеблів, щоб його взяли під варту! Щодо мене, то, як я не оплакувала Кетрін, та все ж не могла не радіти, мов

святові, цій короткій хвилі спочинку від постійних принизливих знущань. Я була вже досить загартованою, щоб не

рюмати у відповідь на нескінченні дорікання Джозефа і не никати по кімнатах крадькома, мов наполоханий злодюжка.

Не думай, що я плакала б, слухаючи Джозефові пашекування; але він і Хейртон - надто неприємна компанія. Краще

вже сидіти з Хіндлі та слухати його божевільні балачки, ніж із "маленьким хазяйчиком" та його вірним попихачем, цим бридким

стариганом! Коли Хіткліф удома, я часто буваю змушена втішатись їхнім товариством на кухні чи сидіти

голодною в цих вогких, нежилих кімнатах; а коли його немає - як було цього тижня, - я ставлю свій стіл і крісло у

"домі", в кутку біля вогнища, і мені байдуже, чим розважатиме себе містер Ерншоу; а він не заважає мені. Він тепер

зробився трохи спокійнішим - тільки якщо його не займати; ще більш пригнічений і похмурий, та лютиться менше.

Джозеф запевняє, що він "став іншою людиною"; що "Господь ублажив його серце", і він "спасений святим вогнем".

Я, щоправда, не помічаю в ньому ознак такої благодаті; та це не моє діло. Учора ввечері я сиділа у своєму закапелку

майже до півночі й читала старі книги. Мені так не хотілося йти нагору; надворі хуртовина, й думки весь час

вертаються до цвинтаря, до свіжої могили! Ледве я наважувалась одвести очі від сторінки, перед ними виринали це

моторошне видиво. Хіндлі сидів напроти мене, підпершись рукою, і марив, мабуть, про те ж саме. Він допियाчився до

повного запаморочення - і вже дві чи три години мов заляк на місці, не рухаючись і не промовляючи ні слова. У

будинку панувала тиша, було чути лише стогін вітру, і бряжчання скла у вікнах, і клацання щипців, якими я

поправляла гніт у каганці. Хейртон і Джозеф, мабуть, міцно спали. Було дуже, дуже сумно; і я зітхала над своїм

читанням, бо мені здавалося, що вся радість зникла зі світу і не повернеться вже ніколи. Тоскну мовчанку нарешті

порушив брязкіт засуву на кухні: Хіткліф полишив свою варту раніше, ніж зазвичай, - певно, через негоду. Парадний

вхід було замкнено, і ми чули, як він іде навколо будинку до інших дверей. Я підвелася, мимохіть прошепотівши слова,

які виражали мої почуття тієї миті; Хіндлі, що до того невідривно дививсь у бік дверей, перевів погляд на мене. - Я

потримаю його надворі хвилин п'ять, - сказав він. - Ви не заперечуєте?
- Про мене, тримайте його там хоч усю ніч, -

відповіла я. - Зачиніть двері на замок і на засув. Ерншоу впорався з цим раніше, ніж його пожилиць підійшов до

дверей; повернувшись, він присунув свій стілець до мого столу, всівся напроти мене і, спершись на стіл, утупив у мене

цікавий погляд: він прагнув побачити в моїх очах співчуття до тієї палючої ненависті, що нуртувала в ньому. Та

оскільки він і виглядав, і поводивсь як убивця, то не знайшов очікуваного; але й те, що побачив, втішило його доволі. -

І вам, і мені, - мовив він, - людина, що стоїть там надворі, дещо винна. Якщо жодне з нас не виявиться боягузом, ми

змусимо його заплатити борг. Чи ви такі ж слабкодухі, як ваш брат?
Згодні терпіти до останку і жодного разу не

зажадати віддяки? - Мені вже набридло терпіти, - відповіла я. - І я була б рада помститись, якщо це не зашкодить мені

самій; але зрада і насильство - це списи, загострені з обох кінців: того, хто за них береться, вони ранять тяжче, ніж

його ворога. - Зрада і насильство - це справедлива кара за зраду й насильство! - закричав Хіндлі. - Місіс Хіткліф, я не

прошу вас нічого робити; тільки сидіть тихо й мовчіть. Скажіть, на це ви здатні? Я певен, що ви зазнаєте не меншої

втіхи, ніж я, дивлячись на останні корчі цього диявола; він укоротить вам віку, якщо ви його не випередите, й

занапастить мене. Хай він буде проклятий, бісів мерзотник! Гамселить у двері, наче він тут хазяїн! Обіцяйте лише

мовчати, і перш ніж проб'є цей годинник - на ньому за три хвилини перша, - ви будете вільною жінкою. Він витяг

зброю, яку я описувала тобі в листі, й хотів загасити свічку; але я відсунула її подалі й перехопила його за руку. - Я не

буду мовчати! - мовила я. - Не чіпайте його. Хай двері будуть зачинені - і цього досить! - Ні! Я прийняв рішення - і,

Бог свідок, не відступлюся від нього! - вигукнув цей нещасний чоловік. - Я зроблю вам добро всупереч вашій волі - і

врятую від ганьби Хейртона! А ви не турбуйтеся, вам не доведеться мене покривати; Кетрін померла; на світі нема

нікого, хто сумував би за мною чи стидався мене, навіть якщо я цієї ж миті вріжу собі горлянку... Настав час скінчити

усе це разом!.. Я могла б так само піти на ведмедя чи сперечатись із сновидою; єдине, що мені лишалося, - це підбігти

до вікна і застерегти його жертву про вирок, що чекає на неї. - Ви б краще пошукали собі іншого притулку! - закричала

я, тріумфуючи. - Містер Ерншоу збирається вас застрелити, якщо ви виявлятимете таку наполегливість! - Ти б краще

відчинила мені двері, ти... - відповів він, звертаючись до мене в таких вишуканих виразах, які мені не хочеться

повторювати. - Я не буду втручатися, - відказала я знов. - Заходьте, і нехай вас застрелять, як на те ваша воля! Я

виконала свій обов'язок. Із цими словами я зачинила вікно й повернулася на своє місце біля каміна; я була

неспроможна лицемірити настільки, щоб удавати, ніби стривожена його подальшою долею. Ерншоу напустився на

мене з прокльонами, стверджуючи, що я все ще люблю цього негідника, і зганив мене всіма бруталними словами за

мою слабкодушність. А я потайки міркувала - без ніяких докорів сумління, - яке благо заподіє йому Хіткліф, позбавивши

його від страждань; і як ошчасливить мене Хіндлі, якщо відправить Хіткліфа до його рідної господи! Я сиділа,

поринувши в ці думки, коли за моєю спиною бризнули на підлогу уламки скла, і чорне обличчя вищезгаданого

добродія хижо зиркнуло до кімнати. Ґрати на вікні були надто густими, щоб він міг протиснути плечі, і я посміхнулася,

втішаючись зі своєї уявної безпеки. Волосся й одяг Хіткліфа були білі від снігу, а його гострі зуби людожера, вищирені

від холоду й люті, блищали в темряві. - Ізабелло, впусти мене, а то жалкуватимеш! - "зрік" він, як сказав би Джозеф. -

Я не можу скоїти вбивство, - відповіла я. - Містер Хіндлі стоїть на сторожі з ножем і зарядженим пістолетом. - Впусти

мене через кухонні двері, - мовив він. - Хіндлі буде там раніше за мене, - відповіла я. - А ваше славетне кохання, бачу,

боїться негоди? Ми спокійно спали щоночі, поки світив літній місяць;
а зимовий вітер одразу ж загнав вас додому!

Хіткліфе, я б на вашому місці лягла на її могилу й сконала, як вірний
собака. Адже світ тепер не вартий того, щоб у

ньому жити, правда? Ви так твердо переконали мене, що Кетрін - вся
радість вашого життя; я тепер просто не уявляю

собі, як ви переживете цю втрату. - Еге, то він тут! - закричав хазяїн,
кидаючись до виламаного вікна. - Якщо я зможу

просунути руку, я застрелю його! Боюся, Елен, ти вважатимеш мене
справді ницюю; але ти всього не знаєш, то й не

суди. Я б ніколи не стала сприяти чи допомагати в замаху на життя
людини - навіть на його життя; але я була просто

змушена бажати його смерті. І тому мене страшенно розчарували й
вжахнули наслідки моєї в'їдливої промови, коли

Хіткліф кинувся просто на Ерншоу і вирвав зброю з його руки.
Пролунав постріл, і лезо ножа, відскочивши, увігналося в зап'ястя
Ерншоу. Хіткліф висмикнув ніж, ріжучи по живому, і так
закривавленим і засунув його до

кишені. Потім він узяв камінь, виламав одну з перетинок між двома
шибками і вліз усередину. Його супротивник

лежав непритомний від болю та втрати крові, що струменіла з артерії
чи великої вени. Мерзотник штурхав його й

топтав ногами, і бив головою об підлогу, водночас однією рукою
втримуючи мене, щоб я не побігла кликати Джозефа.

Він виявив просто-таки надлюдське самозречення, не дозволивши собі
забити Хіндлі до смерті. Зрештою він

вгамувався і, насилу дихаючи, вмовив наче безживне тіло на лаві.
Потім одірвав рукава в сорочки містера Ерншоу і

грубо перев'язав йому рану, без упину спльовуючи та лаючись із таким самим завзяттям, із яким чинив розправу. Ледве

він мене відпустив, я, не гаючи часу, кинулася розшукувати старого; і
він, збагнувши з моєї плутаної оповіді, що

трапилося, поспішив униз, судомно хапаючи ротом повітря, бо сьак-так
долав по дві сходинки замість одної. - Що ж

воно теперечки буде?! Що ж воно буде?! - А буде ось що, - гарикнув
Хіткліф. - Твій хазяїн з'їхав з глузду, і як він за

місяць оклигає, я запхну його до божевільні. Якого дідька ти замикаєш
од мене двері, ти, беззуба собако? Що ти там

белькочеш та плямкаєш? Іди сюди, я не буду з ним панькатись. Витри
цю бридоту, та гляди, не зрони іскри зі свічки -

він увесь просякнутий бренді! - То ви хтіли учинити вбивство? -
залементував Джозеф, звівши догори очі й руки. - Ох,

очі б мої того не бачили! Святий Боже... Хіткліф штурхонував його на
коліна в саму кров і кинув йому рушника; але той,

замість того щоб витирати, склав долоні й зотяг молитву, що
насмішила мене своєю пишномовністю. Я була в тому

стані, коли чудуєшся з будь-якої дрібниці; насправді ж я виявила таку
відчайдушність, мов деякі злочинці біля

ешафота. - О, та я й забув про тебе, - мовив мучитель. - Це ж твоя
робота. На коліна! Ти змовилася з ним проти мене,

так, гадино? Ворушися! Хоч якась із тебе буде користь. Він струснув
мене так, що в мене клацнули зуби, і турнув на

колiна поряд iз Джозефом, який сумлiнно скiнчив свою молитву, потiм звiвся на ноги i почав присягатися, що негайно

ж вирушає до Грейнджа: мiстер Лiнтон - суддя, i хоч би в нього п'ятдесят жiнок умерло, вiн має розглянути справу. Вiн

так уперто наполягав на своєму, що Хiтклiф вирiшив почути розповiдь про те, що сталося, з моiх вуст. Наступаючи на

мене, вiн раз у раз вибухав гнiвом, бо я не спромоглася видобути з себе зрозумiлої вiдповiдi. Хiтклiфовi коштувало

неабияких зусиль переконати старого, що то не вiн почав бiйку; тим паче, що я ледь вiдповiдала на його питання.

Однак мiстер Ерншоу незабаром довiв, що поки вiн iще жилець на цьому свiтi; Джозеф спiшно вготив йому чималу

дозу брендi, i пiд дiєю цього життєдайного напою його хазяїн помалу вiдновив здатнiсть рухатися й очуняв. Хiтклiф,

пересвiдчившись, що Ерншоу не пам'ятає про поведження, якого зазнав, поки лежав непритомний, сказав йому, що вiн

упився до бiлої гарячки; i зазначив, що згодний вибачити його брутальну поведiнку, але радить йому лягти спати. На

моє полегшення, пiсля цiєї слухної поради вiн нас залишив, а Хiндлi розпластався бiля вогнища. Я пiшла до своєї

кiмнати, радiючи, що для мене все наче обiйшлося. Сьогодні вранцi, коли я спустилася вниз - було десь пiв на

дванадцятую, - мiстер Ерншоу сидiв бiля вогню, зовсiм кволий; його злий генiй, майже такий само блiдий i знеможений,

стояв, зiпершись на камiн. Нiхто не виявляв бажання обiдати, i, марно дочекавши їх, поки на столi все не охолело, я

взялася до їжі сама. Ніщо не заважало мені їсти з охотою, і я, спогорда
позираючи на мовчазну двійцю, радо відчувала,

що сумління моє цілком безгрішне. Впоравшись із їжею, я наважилася
на нечувану зухвалість - примостилася

поближче до вогню: обійшла кругом крісла Ерн-шоу і присіла
навпочіпки в кутку біля нього. Хіткліф не стежив за

мною; і я дивилася на нього знизу, розглядаючи його обличчя так
сміливо, наче воно обернулося на камінь. Його чоло,

що колись здавалося мені таким мужнім, а зараз - просто
диявольським, було затьмарене похмурою тінню; його очі

василіска зблякли від безсоння і, може, від сліз - бо вії були зволожені;
на губи замість жорстокої посмішки лягла

печать мовчазної скорботи. Якби це був хтось інший, я б шанобливо
схилилася перед таким горем. Але з нього я могла

тільки зловтішатись; і, хоч є ницим добивати подоланого ворога, я не
могла втриматися, щоб не пустити в нього

стрілу: мить його слабкості була єдиною, що давала мені змогу
впитися з помсти. - Фі, панночко! - перервала я. -

Можна подумати, ви ніколи в житті не розкривали Біблії. Якщо Бог
карає ваших ворогів, ви мусите вдовольнитися з

того; це і гординя, й ницість - додавати свою кару до тієї, яку посилає
Він! - Хай навіть так, Елен, - відповіла вона, -

але які з тих страждань, що мучать Хіткліфа, можуть вдовольнити
мене, якщо я не докладу до цього руки? Краще б він

страждав менше, але я знала, що це я завдала йому таких мук, - і щоб
він знав про це також. О, він мені надто багато

заборгував. Тільки за однієї умови я зможу його простити: якщо візьму око за око і зуб за зуб; крик болю - за кожний

крик болю; щоб він відчув те саме, що я. Адже він перший почав мене кривдити - тож хай перший благає прощення; а

тоді... що ж, Елен, тоді я, може, й зглянуся на нього. А втім, мені ніколи не вдасться йому помститись, - отже, не

доведеться й прощати. Хіндлі попросив води, і я налила йому склянку і спитала, як він себе почуває. - Не так кепсько,

як хотілося б, - відповів він. - Лише простягну руку - і все мені так болить, наче я стявся з легіоном бісів! - Нічого

дивного, - зауважила я. - Кетрін часом хвалилася, що оберігає вас від тілесних ушкоджень: вона мала на увазі, що

дехто вас не чіпатиме, щоб при цьому не образити її. Добре, що люди насправді не встають із могили, - інакше учора

вночі їй довелося б стати свідком вельми огидної сцени! На вас, мабуть, живого місця немає. - Не знаю, - відповів він,

- про що ви кажете? Він що, насмілився мене вдарити, коли я впав? - Він вас бив, і штурхав ногами, і молотив головою

об підлогу, - прошепотіла я. - З піною біля рота - наче хотів роздерти вас зубами, мов звір; бо він лише на чверть

людина, не більше. Містер Ерншоу, як і я, глипнув знизу на нашого спільного ворога; а той, віддавшись скорботі, ніби

не помічав нічого довкола; і що довше він так стояв, то ясніше відбивалися на обличчі його моторошні думки. - О,

якби Господь дав мені сили придушити його у моїх смертельних корчах, я б радо пішов до пекла, - простогнав хворий,

пориваючись підвестися; але знов безсило відкинувся в кріслі, з гіркотою переконавшись, що зараз неспроможний

боротися. - Ні, досить і того, що він убив одного з ваших родичів, - голосно мовила я. - У Грейнджі всі знають, що

ваша сестра була б жива й досі, якби не містер Хіткліф. Зрештою, його ненависть безпечніша від його любові. Коли я

згадую, які ми були щасливі - яка щаслива була Кетрін, поки він не приїхав, - я проклиная той день! Напевне, Хіткліф

звернув більше уваги на правдивість цих слів, аніж на лють особи, що їх вимовила. Але його увага прокинулася - я

побачила це, бо з його очей закапали у попіл сльози, і з грудей вирвалося здушене зітхання. Я поглянула йому в лице і

зневажливо розсміялася. Затьмарені вікна пекла на мить блимнули на мене вогнем; але диявола, що дивився з них

завжди, не було видно з-за туману й дощу, і тому безстрашно засміялася знову. - Встань і вийди, щоб я тебе не бачив, -

мовив він. Я скоріше вгадала ці слова - він говорив ледь чутно. - Даруйте, - мовила я. - Але я також любила Кетрін; а її

брат потребує турботи, і я вже заради Кетрін мушу дбати про нього. Тепер, коли її немає, я бачу її в Хіндлі: очі в нього

були б достоту такі ж самі, якби ви не спробували їх вибити і не зробили чорними; і ще в нього... - Встань, нещасна

ідіотко, поки я тебе не забив до смерті! - закричав він і зробив порух, що змусив мене також нашорошитись. - Між

іншим, - продовжувала я, приготувавшись бігти, - якби бідолашна Кетрін вам довірилася і прийняла сміховинне,

мізерне, принизливе ім'я місіс Хіткліф, вона дуже скоро являла б собою таке саме видовище! Вона б не стала мовчки

терпіти вашу поведінку, а сказала б вам у вічі про свою огиду й ненависть! Спинка лави і особа містера Ерншоу

відділяли мене від Хіткліфа; тому, замість того щоб кинутися до мене, він схопив столовий ніж і швиргонув його мені

в голову. Лезо вп'ялося біля вуха і урвало мою промову; але, витягши ніж, я метнулася до дверей і кинула інші слова,

які, сподіваюся, вразили його трохи глибше, ніж його зброя - мене. Позирнувши на нього востаннє, я побачила, як він

шарпнувся в мій бік, але Ерншоу перечепив його, і вони, стявшись, покотилися по підлозі. Пролітаючи кухнею, я

крикнула Джо- зефові, щоб він біг до хазяїна; збила з ніг Хейртона, що чіпляв на спинку стільця вінок з маків; і,

вільна, мов душа, що вирвалася з чистилища, вистрибуючи з радощів, помчала вниз по крутій дорозі; а потім, коли

мені набридло нею петляти, рвонула полем навпростець; я дряпалася на пагорби, лопотіла по болоту та мчала, мов на

маяк, на вогні Грейнджа. І я радше згодилася б на вічність у пеклі, аніж на ще одну ніч - у стінах Грозового Перевалу!

Ізабелла замовкла і допила свій чай; потім підвелася, попросила мене надягти на неї капелюшка й велику хустку, яку я

принесла; і, не слухаючи моїх намовлянь посидіти в нас іще часинку, стала на стілець, поцілувала портрети Едгара й

Кет- рін, поцілувала мене - і спустилася до карети в супроводі Фанні, яка нестямно скавчала з радощів, що віднайшла

свою хазяйку. Вона поїхала і більш ніколи не з'являлась у наших краях; але потім, коли все помалу владналося, між

нею та моїм хазяїном було усталено регулярне листування. Здається, вона оселилася десь на півдні, неподалік від

Лондона; і там, через кілька місяців після своєї втечі, народила сина. Його охрестили Лінтоном, і вона одразу ж

повідомила, що це квота й нестерпно вередлива істота. Містер Хіткліф, одного дня зустрівши мене в селищі, спитав,

де вона живе. Я не відповіла. Він тоді зауважив, що це й не має значення, тільки хай вона стережеться приїздити до

брата: їй усе одно тут не жити, якщо чоловік захоче взяти її до себе. Хоч я й не сказала йому нічого, він все ж таки

дізнався - мабуть, через когось із служників, - і про місце її проживання, і про дитину. Але він не став її переслідувати; думаю, за таку милість вона мала дякувати його відразу до неї. Він часто питав мене про дитину; і, почувши ім'я

хлопчика, злісно всміхнувся й кинув: - Вони хочуть, щоб я і його зненавидів. - Не думаю, що вони взагалі хочуть, аби

ви про нього знали, - відповіла я. - Але хлопець буде моїм, - сказав він, - коли я того захочу. Можуть бути певні! На

щастя, мати Лінтона вмерла дочасно; років через тринадцять після смерті Кетрін, коли хлопцеві було дванадцять чи

трохи більше. Наступного дня після несподіваного візиту Ізабелли мені не пощастило поговорити з хазяїном: він

уникав розмови і не здатний був щось обговорювати. Коли нарешті зміг мене вислухати, я побачила, що він радий

розлученню сестри з чоловіком, якого ненавидів; хоча ненависть, здавалося, ніяк не була притаманною його

поступливій вдачі. Але його відраза до Хіткліфа була такою гострою й глибокою, що він цурався навіть тих місць, де

міг його побачити чи почути про нього. Горе і ця обставина перетворили мого хазяїна на справжнього відлюдника: він

полишив свою посаду і перестав ходити до церкви, щоб зайвий раз не бувати в селищі; його повсякденне життя

замкнулося в межах маєтку. Лише іноді він вирушав на прогулянку до вересових полів або відвідував могилу дружини

- здебільшого надвечір або вдосвіта, коли надворі ще безлюдно. Але він був надто доброю людиною, щоб залишатися

нешасним довіку. Він не благав душу Кетрін переслідувати його. Час примирив його з горем і приніс йому тихий сум,

солодший за звичайну радість. Він згадував померлу із світлою, ніжною любов'ю та з надією на зустріч у кращім світі,

бо не сумнівався, що вона пішла туди. Але й на землі він знайшов розраду. Декілька днів, як я вже казала, він ніби

залишався байдужим до малої замісниці померлої; але ця холодність розтанула, мов квітневий сніг, і крихітка, що

ледве вимовляла перші малечі слова та тупцяла перші крочки, стала деспотичною володаркою його серця. Її охрестили

Кетрін; але він ніколи не називав її повним ім'ям, так само як ніколи не називав дружину Кеті: може, тому, що так

звертався до неї Хіткліф. А мала в нас завжди була Кеті; це й різнило доньку від матері, і водночас пов'язувало з нею. І

прихильність Лінтона до дитини корінилась у любові до її матері, а не у власному почутті батьківства. Я часто

порівнювала його з Хіндлі Ерншоу, намагаючись зрозуміти, чому їхня поведінка за таких подібних обставин виявилася

такою різною. Обидва вони були вірними чоловіками і любили своїх дітей; і я не могла збагнути, чому кожен з них не

ступив на той самий шлях - чи то добра, чи зла. Адже Хіндлі, міркувала я, був наче вперті- ший од Едгара; та мабуть,

через свою лиху вдачу зрештою виявився слабшим за нього. Коли його корабель налетів на риф, капітан залишив свій

пост; а команда збунтувалась і, замість того щоб рятувати свій горезвісний притулок, згубила його. А Лінтон виявив

справжню мужність вірної і благородної душі: він довірився Господові; і Господь зглянувся на нього. Один сподівався,

інший впав у відчай; вони самі обрали свій тягар і були справедливо засуджені його нести. Та навряд чи вам потрібні

мої міркування, містере Локвуде: ви можете судити про всі ці речі так само, як я - або думаєте, що можете; а це одне й

те саме. Кінець Хіндлі Ерншоу виявився таким, якого й слід було чекати: він помер невдовзі після своєї сестри, менш

ніж через півроку. Ми у Грейнджі не чули, щоб його смерті передувала якась хвороба; я дещо дізналася, тільки коли

прийшла допомогти з приготуваннями до похорону. Про те, що сталося, сповістив мого хазяїна містер Кеннет. - Ну що,

Неллі, - сказав він, заїхавши якимось рано- вранці на наше подвір'я - о такій порі, що в мене не могло не з'явитися лихе

передчуття. - От і нам з вами настав час оплакувати небіжчика. Хто б, ви думали, пішов од нас? - Хто? - спитала я з

острахом. - Вгадайте! - відповів він, спішившись і чіпляючи повіддя на гак біля дверей. - І хапайтеся за кутик вашого

фартуха: так чи інак доведеться. - Не містер Хіткліф, звісно? - скрикнула я. - Що? Ви хіба б за ним проливали сльози? -

сказав лікар. - Ні, Хіткліф - здоровий лобур: я його щойно бачив. Він аж погладшав, відтоді як розлучивсь із своєю

пані. - То хто ж тоді, містере Кеннет? - нетерпляче спитала я. - Хіндлі Ерншоу! Ваш давній друг Хіндлі, - відповів він, -

а мій непутящий приятель; хоча останнім часом він надто здичавів, як на мене. Отак! Я ж казав, без мокроти не

обійдеться. Заспокойтеся! Він умер так само, як жив: п'я- нющий як чіп. Бідний хлопець! Мені теж його шкода.

Нелегко втрачати давніх друзів; хоч він міг чортзна-що втнути, та й я натерпівся від його вибриків. Йому ще й

двадцять сім не сповнилося; не старший за вас. Та хто б повірив, що ви з ним однолітки? Зізнаюся, ця новина завдала

мені тяжчого удару, ніж смерть місіс Лінтон. Давні спогади заворушились у серці; і, сівши на ганок, я побивалася, мов

за кривим родичем, і попросила містера Кеннета, щоб він звелів іншій служниці провести його до хазяїна. Я не могла

позбутися сумніву - чи помер він власною смертю? І що б я не робила, ця думка не покидала мене; вона так мене

змучила, що я зрештою наважилася попросити в хазяїна дозволу піти до Грозового Перевалу - віддати останню шану

померлому й подбати про похорон. Містер Лінтон спочатку не хотів мене відпускати, та я сказала, що небіжчик лежить

там один, усіма покинутий, і я маю прислужитися своєму молочному братові й колишньому хазяїну так само, як

нинішньому; та ще нагадала, що малий Хейртон - племінник його покійної дружини, і, за відсутністю ближчих

родичів, містер Лінтон має ним опікуватися: йому слід було б - і навіть конче потрібно - поцікавитися станом маєтку та

подальшими намірами свого швагера. Хазяїн на той час був не в змозі займатися такими справами і порадив мені

звернутися до адвоката. Його адвокат вів також і справи Ерншоу; я пішла до селища й попросила його піти зі мною.

Він похитав головою і мовив, що Хітк-ліфа краще не чіпати; а Хейртон, по правді кажучи, залишився жебраком. -

Його батько був кругом у боргу, - мовив він, - уся власність віддана в заставу, і єдине, що лишається спадкоємцеві, - це

можливість пробудити співчуття у серці кредитора, щоб той поставився до нього людяніше. Прийшовши до Перевалу,

я пояснила, що хочу пересвідчитися, чи все робиться як належить; і Джозеф, якому вочевидь доводилося скрутно,

відверто зрадив моїй появі. Містер Хіткліф сказав, що, як на нього, мені тут нема чого робити; та якщо вже мені так

треба, я можу лишитись і простежити за підготуванням до похорону. - Як уже на те пішло, - завважив він, - слід було б

закопати цього бовдура на перехресті, без усіляких там церемоній. Варто було мені вчора по обіді лишити його самого

хвилин на десять, як він позамикав од мене двері й усю ніч пиячив, поки не гигнув! Вранці ми виламали двері, бо

почули, що він хропе, мов коняка; отут він і лежав, на лаві; і не прокинувся б, хоч шкуру з нього злупи. Я послав по

Кеннета, і він прийшов; та лише тоді, коли ця скотина вже обернулася на падло: він уже і вмер, і заляк, то ж сама

розумієш - більш не було чого з ним панькатись! Старий підтвердив його слова, та до себе пробурмотів: - Мабуть,

Хіткліф не злиняв би, якби і сам пішов до лікаря! Я б хазяїнові ліпше дав ради: аж ніяк він не був мертвий, коли я

пішов, аж ніякісінько!... Я наполягала, щоб похорон був пристойним. Містер Хіт-кліф сказав, що це теж мій власний

клопіт; він лише бажає мені не забувати, що гроші на всю цю виставу йдуть з його кишені. Він поводивсь так само

жорстоко й недбало, як завжди, не виявляв ні радощів, ні смутку, - лише мовчазну втіху, мов після завершення важкої

роботи. Певної миті я справді побачила на його обличчі тріумфуючий вираз: це було якраз тоді, коли з будинку

виносили труну. В нього вистачило лицемірства, щоб удавати скорботу; і, перед тим як піти з Хейртоном за труною,

він підняв нещасну дитину над столом і промимрив із дивною насолодою: "Тепер, любий хлопчику, ти мій! І

побачимо, чи виросте одне дерево таким кривим, як інше, коли його зігне той самий вітер!" Малий простодушно

втішався з його слів: він бавився бакенбардами Хіткліфа і гладив його по щоці; та я, розгадавши зміст сказаного,

напрямки мовила: - Хлопчик піде зі мною до Грейнджа, сер. Ні на що у світі ви не маєте менше прав, аніж на нього! -

Це Лінтон так каже? - спитав він. - Звичайно; він наказав мені забрати дитину, - відповіла я. - Гаразд, - сказав цей

мерзотник. - Не будемо сперечатися зараз; та мені все одно хочеться подбати про якесь юне створіння; то ж скажи

своєму хазяїнові, що тільки-но він спробує відняти в мене цього хлопця, я візьму замість нього свого власного сина. Я

і Хейртона просто так не віддам; але того вже будь-що дістану, не сумнівайтесь! Так і передай своєму хазяїнові. Цього

натяку було досить, щоб зв'язати нам руки. Повернувшись додому, я розповіла хазяїнові про суть нашої розмови; і

Едгар Лінтон, якого доля племінника і спершу не надто цікавила, не захотів втручатися до цієї справи. Щоправда, не

думаю, що з його втручання був би хоч якийсь зиск. Гість став тепер хазяїном Грозового Перевалу: він міцно заволодів

маєтком і довів адвокатові - який, у свою чергу, довів це містеру Лінтону, - що Ерншоу заставив усі свої землі до

останнього ярда, бо став запеклим картярем і потребував грошей, аби вдовольнити свою пристрасть; а він, Хіткліф, був

його кредитором. Таким чином Хейртон, що мав би стати першим джентльменом у наших краях, потрапив у цілковиту

залежність од ворога свого батька; він живе у рідній домівці, як слуга - хіба що не отримує платні, - нездатний

захистити свої права, бо не має жодного друга і не підозрює, як жорстоко його скривджено. РОЗДІЛ

ВІСІМНАДЦЯТИЙ Дванадцять років, що минули з тієї сумної пори, були найщасливішими роками мого життя; в мене

лише й було клопоту, як наша маленька леді трохи занедужає - та це часом буває з усіма дітьми, багатими чи бідними.

А щодо всього іншого, то після перших шести місяців вона росла, мов ялинка, і навчилася ходити, і розмовляти також,

по- своєму, - ще до того, як удруге зацвів верес над могилою місіс Лінтон. То був крихітний промінчик сонця, що

освітлював самотній дім; вона росла справжньою красунею, з темними очима Ерншоу, але з білою шкірою, як в усіх

Лін- тонів, тонкими рисами обличчя і льняним кучерявим волоссям. Вдача в неї була жвава і задержувата, але без

жорсткості; а серце вона мала палке й надміру чутливе. Цією здатністю до сильних почуттів вона нагадувала матір; та

все ж не була подібною до неї, бо вміла бути м'якою й покірливою, мов голубка, голос мала ніжний, а погляд -

мрійливий. Її гнів ніколи не був лютим, а любов - нестямною; її любов була глибока й ніжна. Проте треба визнати, що

вона мала й деякі вади: першою з них була зухвалість, іншою - вередливість, що завжди властива розбещеним дітям -

добрим чи злим. Якщо вона сердилася на когось із слуг, одразу ж починалось: "Я скажу татові!" І якщо батько дорікав

їй хоч одним поглядом, то вже було страх яке горе; мабуть, він не сказав їй жодного різкого слова за все життя. Він сам

займався її навчанням, і для обох це було розвагою; на щастя, допитливість і гострий розум зробили її гарною

ученицею: вона була кмітлива й жадібна до знань, і батько пишався з її успіхів. До тринадцяти років вона ніколи не

виходила сама за паркову браму. Містер Лінтон брав її з собою на прогулянку - на милю-дві, не далі, - але це

траплялося рідко, а нікому з інших він не довіряв її супроводжувати. Гімертон був для неї незнаною чужиною; церква -

єдиною будівлею, окрім її власного дому, до стін якої їй доводилося ступити. Грозвий Перевал і містер Хіткліф не

існували для неї; вона була справжньою самотницею, і, здавалося, це її задовольняло. Щоправда, іноді, дивлячись у

вікно своєї кімнати, вона питала мене: - Елен, коли мені можна буде зійти на вершину отого пагорба? Я хочу знати, що

за ним - море? - Ні, міс Кеті, - відповідала я, - там знову пагорби, такі ж, як цей. - А якими здаються ці золоті скелі,

коли стоїш під ними? - якось спитала вона. Крутий схил Пеністон-Крегу принаджував її найбільше; особливо коли

сонце світило на нього і на сусідні вершини, а все навколо ховалося в тіні. Я пояснила, що це голі кам'яні брили, і

землі між ними ледве вистачає, щоб зростити кволе деревце. - А чому вони так яскраво сяють, коли тут уже стемніє? -

допитувалася вона. - Бо там набагато вище, ніж тут у нас, - відповідала я, - і вам на них не піднятися, вони надто

високі й круті. Взимку мороз приходить туди раніше, ніж до нас, і в середині літа я знаходила сніг у тій чорній

провалині на північно-східному боці! - О, ти бувала там! - захоплено вигукнула вона. - Отже, і я зможу туди піти, коли

виросту. А тато там бував, Елен? - Тато сказав би вам, міс, - квапливо відповіла я, - що те місце негоже для прогулянки.

Поля, де ви гуляєте з ним, аж як миліші! А парк Трашкрос-Грейнджа - найліпша місцинка на світі. - Парк я знаю, а

гори - ні, - пробурмотіла вона про себе. - І мені дуже хотілося б поглянути на все довкола з найвищої вершини; мій

поні Мінні колись домчить мене туди. Одна із служниць якось обмовилася про "Печеру фей", і Кеті загорілося там

побувати: вона не давала спокою містеру Лінтону, і той пообіцяв, що дозволить їй цю мандрівку, коли вона постаршає.

Але міс Кетрін лічила свій вік місяцями, і питання: "Ну як, я вже досить велика, щоб піти на Пеністон-Крег?" - не

сходило з її вуст. Звивистий шлях, що вів у гори, пролягав поблизу Грозового Перевалу. Едгар не міг наважитися на

таку подорож; і тому незмінно давав доньці одну й ту саму відповідь: "Ні, люба; ще рано". Я казала, що місіс Хіткліф

прожила трохи більше дванадцяти років після того, як покинула чоловіка. У їхній сім'ї ніхто не відзначався міцним

здоров'ям; і їй, і Едгарові бракувало життєвої снаги, притаманної тутешнім жителям. На що вона хворіла востаннє, я

не знаю; мабуть, обох звела в могилу та сама недуга - подібна до гарячки, вона підкрадається повільно, та є

невиліковною і чимдалі швидше висотує з людини життя. Ізабелла написала братові, що вже чотири місяці як хвора і

усвідомлює, який на неї чекає кінець; і попросила Едгара приїхати до неї, якщо це можливо; бо їй треба владнати

чимало справ, і вона хоче попрощатися з ним і віддати йому Лінтона. Вона сподівалася, що хлопчика в нього не

заберуть, як не забрали в неї; батько Лінтона, намагалася вона переконати себе, не схоче взяти на себе такий тягар, як

утримання та виховання дитини. Мій хазяїн, не вагаючись ані хвили, згодився на сестрине прохання; він неохоче

виїздив з дому на звичайні запрошення, та на це відгукнувся відразу ж. Він наказав мені не зводити очей з Кетрін і

кілька разів повторив, що їй не слід виходити за межі парку, хоч би й у моєму супроводі; те, що дівчинка може вийти

сама, йому навіть не спадало на думку. Його не було три тижні. Перші декілька днів Кеті сиділа в кутку бібліотеки,

така засмучена, що не могла ні читати, ні чимось бавитись; у такому спокійному стані вона не завдавала мені клопотів.

Та невдовзі настала пора нетерплячих, вередливих нудьгувань; а я була надто заклопотана, та, зрештою, не така вже й

молоденька, щоб витанцьовувати навколо неї; і тому віднайшла засіб, що давав малій змогу розважатися самій: я

відправляла її прогулятися парком - часом пішки, а часом і верхи на поні; і терпляче вислуховувала її розповіді про

справжні й вигадані пригоди, що сталися з нею під час подорожі. Літо буяло у всій своїй красі, і вона так уподобала ці

самотні прогулянки, що іноді примудрялася блукати з самого сніданку до чаю; і тоді на її казкові оповіді не вистачало

й цілого вечора. Я не боялася, що вона випурхне на волю: ворота були надійно замкнені, до того ж мені здавалося, що

вона навряд чи наважиться вийти сама, навіть якби вони стояли відчинені. На лихо, така довірливість мені, як то

кажуть, вилізла боком. Якось Кетрін прибігла до мене о восьмій ранку і сказала, що вона сьогодні - арабський купець,

що вирушає зі своїм караваном до пустелі; і я мушу дати їй усякого їства для неї та її худобини: коня і трьох

верблюдів, тобто для великого хорта і двох пойнтерів. Я зібрала чималий запас ласощів і поскладала все до кошика

при сідлі; а мала вскочила у сідло - веселе бісенятко у крислатому капелюшку з вуаллю, що мав захищати її від

липневого сонця, - і риссю рушила вперед, сміючись у відповідь на мої турботливі намовляння не скакати чвалом та

раніше повернутися. Бешкетниця не з'явилася до чаю; один із мандрівників - хорт, що був уже старим і любляв

більш спокійний відпочинок, - скоро повернувся; але ні Кеті, ні поні, ні інших собак ніде не було видно. Я відсилала

шукачів і тим путівцем, і отим, і іншим - і врешті-решт сама взялася до пошуків. Один із робітників лагодив огорожу

навколо розсадника, біля самої межі наших володінь. Я спитала, чи не бачив він малої панянки. - Бачив уранці, -

відповів він, - вона попросила, щоб я їй зрізав ліщинового прутика, а потім гайнула на своєму горбоконику через тин -

отуто, де нижче, - і тільки її й бачили! Можете собі уявити, як я почувалася після такої новини! Вмить зметикувала, що

мандрівниця, певно, вирушила до Пеністон-Крегу. "Що ж це з нею буде"? - вигукнула я, кидаючись до діри, біля якої

порався робітник, і вискочила просто на битий шлях. Я мчала, мов із вітром наввипередки, милою за милою, поки

вигин дороги не виніс мене до самого Грозового Перевалу; але Кетрін не було ніде - ні поруч, ні вдалині. Крег лежить

за півтори милі від Перевалу, а Перевал - за чотири від Грейнджа; тому я боялася, що не зможу туди дістатися до

темряви. "А як вона посковзнулася десь там на камені, - думала я, - і вбилася чи зламала руку або ногу?" Ці страхи так

посіли мене, що спершу я відчула невимовне полегшення, побачивши біля будинку Чарлі - нашого злого пойнтера; він

лежав під вікном, морда в нього розпухла, вухо було скривавлене. Я відчинила хвіртку і, збігши на ганок, чимдуж

затарабанила у двері. Жінка, що їх відчинила, була мені знайома: вона раніше жила у Гімertonі, а після смерті містера

Ерн-шоу найнялася сюди. - Ой, - мовила вона, - ви шукаєте вашу малу панночку! Не бійтеся, вона тут, жива й здорова;

та добре, що це ви, а не хазяїн. - То його немає? - видихнула я, ледь жива від переляку та швидкого бігу. - Ні, ні, -

відповіла вона. - Обоє пішли, і він, і Джозеф; мабуть, ще з годину не вернуться. Заходьте, спочинете трошки. Я

увійшла - і побачила моє заблукане ягнятко біля вогнища: воно гойдалось у маленькому крісlecky, що належало її

матері, коли та була дитиною. Свого капелюшка вона повісила на стіну й почувалася цілком як удома: сміялась і щось

гомоніла до Хейртонa - високого, міцного вісімнадцятирічного парубка, який витріщався на неї з цікавістю та

подивом, силкуючись втямити бодай дещицю з її безугавної стрімкої балаканини. - Дуже добре, міс! - вигукнула я,

приховуючи радість і вдаючи, ніби серджуся. - Тепер я вас більш нікуди не відпущу, поки не приїде ваш тато. Ви в

мене й за поріг не ступите, капосне ви, неслухняне дівчисько! - Ой, Елен! - весело закричала вона, зістрибнувши з

крісла, і підбігла до мене. - Я тобі розповім таку чудову історію! То ти мене все-таки знайшла... Ти бувала тут коли-

небудь раніше? - Одягайте вашого капелюшка, - мовила я, - і хутко мені додому! Ви мене дуже засмутили, міс Кеті;

дуже ви негарно поводитесь! А пхинькати нема чого: це мені не відшкодує того страху, що я натерпілася, поки

оббігала всю округу! Ви лишень подумайте, як містер Лінтон мене застерігав не випускати вас із парку; а ви нишком

тікаєте! Видно, що ви хитра лисичка; і ніхто вам більше не йнятиме віри. - А що я зробила! - схлипнула вона,

приголомшена несподіваною образою. - Тато нічого мені не казав, і він не буде мене сварити, Елен, він ніколи не

сердиться, як ти! - Ну-бо, ходімо! - квапила я. - Дайте я зав'яжу вам стрічки. І годі вам комизитись! Ой, сором який!

Тринадцять літ дівчині, а так вередує! Я проказала це, бо вона скинула з голови капелюшка і відскочила від мене до

каміна. - Ну, ну, - втрутилася служниця, - це гарна дівчинка, ви вже не сваріться на неї, міс Дін. То ми її втримали:

вона хотіла відразу ж їхати додому, аби ви там не сполошилися. Хейртон схотів її провести, а я подумала, що так воно

й краще буде: місця тут дикі, самі пагорби довкола. Хейртон упродовж усієї розмови стояв, застромивши руки до

кишень, надто знічений, аби говорити; хоча з його погляду здавалося, що моя присутність не є вельми приємною для

нього. - Скільки можна вас чекати? - вела я далі, не звертаючи уваги на втручання служниці. - За десять хвилин

звечоріє. Де ваш поні, міс Кеті? І де Фенікс? Я вас тут покину, якщо ви не поквипитесь; то ж будьте ласкаві! - Поні на

подвір'ї, - відповіла вона, - а Фенікса замкнули. Він зазнав поразки - і Чарлі також. Я хотіла тобі про все розповісти;

але ти не в гуморі, і тому на це не заслуговуєш. Я підняла капелюшка і збиралася знов надягти його на неї; але вона,

побачивши, що все оточення на її боці, почала бігати від мене по всій кімнаті; я кинулась її ловити, а вона

висковзувала, мов мишеня, - то за крісло сховається, то за стіл, і попід ними, і через них вистрибує, - а мені, певна річ, не личило за нею ганятися; Хейртон і жінка сміялись, і вона також, і розходилася ще більше - доки я, по- справжньому

розсердившись, не гримнула на неї: - Ну, гаразд, міс Кеті! Та якби ви знали, чий це дім, ви б раді були вибратися

звідси! - Це дім вашого батька, так? - мовила вона, звернувшись до Хейртона. - Ні, - відповів він, дивлячись собі під

ноги, і заша- рівся від сорому. Він не міг витримати допитливого погляду її очей, хоча це були достоту його очі. - А чий

тоді - вашого хазяїна? - спитала вона. Він почервонів іще дужче - вже від іншого відчуття; промимрив якусь лайку й

відвернувся. - А хто тут хазяїн? - не відставало вперте дівча, тепер уже причепившись до мене. - Він увесь час казав:

"наш дім", "наші люди", і я думала, він хазяйський син. Він ні разу не сказав на мене - "міс"; а мусив би, якщо він

слуга, чи не так? Хейртон аж почорнів, слухаючи це дитяче базікання. Я мовчки прикишкала її і зрештою спорядила у

дорогу. - Тепер дай мені мого коня, - мовила вона, звертаючись до свого незнайомого родича, мов до одного з

хлопчаків при стайні у Грейнджі. - І можеш поїхати зі мною. Я хочу побачити, де встає з болота водяник, і послухати

про "мавок", як ти їх називаєш; ворушися! Чого ти став? Дай мені коня, я сказала! - Хай тебе чорти візьмуть, перш ніж

я стану твоїм слугою! - рикнув Хейртон. - Мене...^о? - здивовано перепитала Кеті. - Чорти б тебе узяли, мала відьмо! -

відповів він. - Отож, міс Кеті! Бачите, яке тут шляхетне товариство, - докинула я. - Люб'язний кавалер, що й казати!

Заради Бога, не сперечайтесь з ним. Ходім, пошукаємо самі вашу Мінні - і мерщій додому! - Але ж, Елен, - вигукнула

дівчинка, втупивши в нього зачудований погляд, - як він сміє так розмовляти зі мною? Хіба він не мусив слухатися

моїх наказів? Ти, гидкий хлопчисько, я розкажу татові, що ти собі дозволяєш! А ну, бігом! Не схоже було, що Хейртон

злякався цієї погрози; очі Кеті вмить сповнилися слізьми. - Ви, приведіть мого поні! - крикнула вона жінці. - І негайно

випустіть мого собаку! - Тихіше, міс, - відповіла та, - вам не завадило б навчитися чемно розмовляти. Хоч містер

Хейртон і не хазяйський син, він вам доводиться кузеном; а я теж не в наймах у вас. - Він - мій кузен? - вигукнула Кеті,

зневажливо розсміявшись. - Атож, - відказала служниця. - Ох, Елен, не дозволяй їм таке казати, - обурилася дівчинка. -

Тато поїхав за моїм кузеном до Лондона; мій кузен - син джентльмена. А цей... - вона затнулася і почала хлипати,

вражена самою думкою про таке родичання. - Ну, годі-бо, тихіше! - прошепотіла я. - У людини може бути багато

різних родичів, і з того нема стыду; ніхто ж не змушує з ними триматися гурту, якщо вони нелюб'язні та злі. - Він не...

він не родич мені, Елен! - плакала вона, ще дужче засмутившись по роздумі, і кинулася до мене в обійми, ніби

шукаючи захисту від страшної думки. Я була дуже сердита й на неї, і на служницю за їхню балакучість; бо не мала

жодного сумніву, що Хіткліфові перекажуть слова малої про поїздку містера Лінтона, і передчувала, що Кетрін, тільки-

но батько повернеться, зажадає від нього пояснень стосовно її неотесаного родича. Хейр- тон, отямившись од своєї

образи, начебто співчував її горю; підвівши поні до ганку, він витяг із кобури смішне клишоноге цуценя тер'єра і

простягнув дівчинці, аби її втішити: годі, мовляв, не бери до голови! Ридання стихлились, і вона обдарувала його

поглядом, сповненим відрази й остраху; потім заплакала ще дужче. Я не могла не всміхнутися з її ворожості до бідного

па- рубчини; то був ставний, дужий юнак, гарний з лиця, міцний і здоровий; та його одежа пасувала до його

цілоденних занять - роботи на фермі та біганини по болотах за кролями й курітками. Проте мені здавалося, що

обличчя Хейр- тона відбиває кращі душевні риси, ніж у його батька: паростки добра, притлумлені розрослим

бур'яном, все ж таки свідчили про родючий ґрунт, який за інших, більш сприятливих обставин міг принести щедрий

врожай. Містер Хіткліф, я думаю, не збиткувався з нього фізично; загониста вдача хлопця оберігала його від таких

утисків: у ньому не було й сліду тієї боязкої поступливості, яка в людині на зразок Хіткліфа пробуджує бажання

цькувати й гнобити. Хіткліф удався до іншого підступу; він робив усе для того, щоб син Хіндлі виріс справжнім

бидлаком: хлопця не вчили читання й письма, не ганили його за погані звички, якщо тільки вони не дозволяли

хазяїнові; не навертали на добре і не застерігали від злого. Мені доводилося чути, що Джозеф вельми прислуживсь у

його розбещенні: твердолобий та недолугий старий нерозумно лестив і догоджав хлопцеві, коли той був іще малим,

бачачи в ньому нащадка старовинного роду. І, так як колись він звинувачував малих Кетрін Ерншоу й Хіткліфа, що

вони виводять з терпіння його хазяїна і своїм "неподобством" змушують того шукати розради в чарці, він тепер звалив

провину за вади Хейртона на того, хто загарбав його власність. Джозеф не зупиняв хлопця, хоч як би той лаявся, як би

паскуд- но себе поводив; старого вочевидь тішило, що Хейртон ступив на поганий шлях і, простуючи ним, зрештою

занапастить свою душу; він вважав, що винний у цьому буде Хіт- кліф: хай загибель Хейртона буде на його совісті! І

думка про це тішила Джозефа. Він прищепив хлопцеві гордість за своє ім'я та походження; і, якби тільки міг

наважитися, посіяв би ворожнечу між ним і теперішнім власником Перевалу. Але він відчував нездоланий, ледь не

потойбічний жах перед хазяїном; і обмежував вияви своїх почуттів до нього тим, що зрідка промимрить якийсь натяк

або коли- не-коли вишпетить його поза очі. А втім, я не так уже й добре обізнана про їхнє тогочасне життя: я розкакую

з чужих слів, а сама небагато бачила. Селяни казали, що містер Хіткліф "заощадливий" і тримає орендарів "у чорному

тілі"; але будинок під жіночим наглядом знову став охайним і затишним, і в його стінах більш не відбувалося таких

содом- них сцен, як за часів Хіндлі. Хазяїн був надто відлюдькуватим, щоб шукати товариства, доброго чи поганого;

такий він і зараз. Та я, однак, не закінчила свою розповідь. Міс Кеті відмовилася від спокутувальної жертви у вигляді

цуценяти і зажадала, щоб їй повернули її власних собак, Чарлі й Фенікса. Вони пришкутильгали, похнюплені; і ми

вирушили додому, обидві у найпоганішому гуморі. Я не могла допитатися у своєї малої пані, як вона провела день;

почула тільки, що метою її паломництва, як я й здогадувалася, був Пеніс- тон-Крег; і що вона без ніяких пригод

дісталася Грозового Перевалу, коли Хейртонові трапилося вийти з воріт у супроводі собачої зграї, яка атакувала почет

мандрівниці. Собаки добряче погризлися, перш ніж хазяї змогли їх втихомирити; так зав'язалося знайомство. Кетрін

розповіла Хейртону, хто вона така і куди збирається, і попросила його показати дорогу, а потім умовила її провести.

Він відкрив їй таємниці "Печери фей" і ще з десяток інших чудових місць. Але, зазнавши опали, я не мала щастя

почути розповідь про всі ті чудеса, які вона бачила. Мені вдалося лише зрозуміти, що проводир був їй вельми до душі,

поки вона не образила його, повівшись із ним як зі слугою, а служниця Хіткліфа не образила її, назвавши Хейртона її

кузеном. Та ще їй допекло його лихослів'я: для всіх у Грейнджі вона була "любонькою", "рибонькою", "панусечкою",

"янголят-ком" - і раптом якийсь хлоп'як так її скривдив! Для неї це було незбагненним; і я мала добре-таки

поморочитися, перш ніж домоглася в неї обіцянки не розповідати батькові про свою образу. Я пояснила їй, що він і

духу не переносить усього, пов'язаного з Грозовим Перевалом, і що він дуже засмутиться, коли дізнається про її

гостювання. Та найбільш переконливими виявилися мої слова про те, що хазяїн страшенно розсердиться на мій

непослух і вижене мене з дому; Кеті не могла цього допустити; тому вона дала мені слово і дотримала його, аби

вберегти мене від панського гніву. Хай там що, а вона була справжнє золотко!**РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИЙ** Лист із

чорною облямівкою сповістив нас про день повернення хазяїна. Ізабелла померла; і він написав мені, щоб я замовила

жалобне вбрання для його доньки та облашту- вала кімнату для його племінника. Кетрін нетямилася від радощів, що

скоро побачить тата; і в захваті ділилася зі мною здогадами про нечисленні чесноти свого "справжнього" кузена.

Нарешті настав вечір їхнього очікуваного приїзду. Зранку вона клопоталась у своїх дитячих справах; а зараз, вдягнена

у нову чорну сукенку - бідне дитя! тітчина смерть не збудила у ній справжнього смутку, - вона не відставала від мене,

поки не вмовила спуститися разом з нею на дорогу - стрічати прибулих. - Лінтон лише на півроку молодший за мене, -

щебетала вона, поки ми неквапно походжали по горбкуватому моховинню у тіні дерев. - Як це буде чудово, гратися

разом! А тьотя Ізабелла надіслала таткові пасемце його волосся, воно в нього таке гарне: світліше від мого, зовсім як

льон, і таке ж тонюсіньке. Я поклала його в маленьку скляну коробочку і часто думала, яке це щастя - побачитися з

тим, кому воно належить. Ой! Я щаслива... І татко, любий, любий таточко! Чуєш, Елен, давай наввипередки! Ну,

біжімо! Вона бігла, і поверталась, і бігла знов; і так багато разів, поки я своєю статечною ходою дійшла до брами; і

тоді вона всілася на приступці біля стежки і спробувала терпляче чекати, але це виявилось неможливим: вона не могла

й хвилини тихо посидіти. - Як вони довго! - вигукувала вона. - Ой, я бачу куряву на дорозі - це вони! Ні? Коли ж вони

будуть тут? А можна нам пройти ще трохи - півмилі вперед, Елен, лише на півмилечки! Ну, скажи "так!" Он до тих

беріз на узбіччі! Я трималася стійко. І от нарешті її муки скінчилися:
вдалині замаячила карета. Міс Кеті завищала і

простягла руки, ледве забачивши у вікні батькове обличчя. Він вийшов
із карети майже так само схвильований, як і

вона; і збігло чимало часу, поки вони змогли думати ще про когось,
окрім самих себе. Поки вони милувались одне

одним, я зазирнула до карети, щоб подбати про Лінтона. Він дрімав у
кутку, загорнутий у теплий, підбитий хутром

плащ - наче взимку. Бліде, кволе, зманіжене хлоп'я, що його можна
було б прийняти за меншого брата хазяїна - така

була між ними схожість; але в його вигляді все свідчило про хирляву
примхливість, що ніколи не була властива

Едгаро- ві Лінтону. Едгар побачив, що я дивлюся на хлопчика, і,
замахавши руками, наказав мені тихенько прихилити

двері та залишити хлопця у спокої, бо він геть зморився дорогою. Кеті
дуже хотілося хоч кинути погляд усередину, але

батько звелів їй іти, і вони повільно рушили собі парковою стежкою; а
я поспішила віддати розпорядження прислузі. -

Послухай, люба, - сказав містер Лінтон своїй доньці, коли вони
зупинилися на парадному ганку. - Твій кузен не такий

міцний і жвавий, як ти, і він зовсім недавно втратив матір, - не забувай
цього; тому не слід чекати, що він одразу ж

почне бавитися з тобою та бігати. І не втомлюй його розмовами: дай
йому спокій хоч цього вечора, добре? - Так, так,

любий таточку, - відповіла Кетрін. - Але мені так хочеться його
побачити, а він навіть не визирнув. Карета зупинилася;

сонько прокинувся, і дядько виніс його на руках і поставив на землю. -
Лінтоне, це твоя кухня Кеті, - мовив він,

з'єднуючи їхні малі руки. - Вона вже любить тебе, і ти, будь ласка, не
плач сьогодні, щоб її не засмучувати. Веселіше

дивися! Подорож скінчено, можеш відпочивати і бавитись, як душа
забажає. - Тоді я піду спати, - відповів хлопчик,

ухилившись від обіймів Кетрін; і підніс руку, щоб витерти несподівані
сльози. - Ну, ну, будьте розумником, -

прошепотіла я їй повела його в дім. - А то ще й вона заплаче - дивіться,
як їй вас шкода! Не знаю, чи то з жалю, чи ні,

та лице його кухні стало таким же сумним, як у нього, і вона
підбігла до батька. Всі троє ввійшли в дім і піднялися

до бібліотеки, де стіл уже був накритий для чаювання. Я зняла з
Лінтона плаща й капелюха і вмостила його на стільці

біля вогню; та ледве всівшись, він знову заплакав. Хазяїн спитав його,
в чому річ. - Я не можу сидіти на стільці, -

шморгав хлопчик. - Тоді ляж на канапі, а Елен принесе тобі чай, -
терпляче відповів його дядько. Видно було, що

дорогою він намучився з цим вередливим, хирлявим нещастячком.
Лінтон спроквола поплентався до канапи і ліг. Кеті

зі своєю чашкою сіла на пуфіку біля нього. Спершу вона сиділа
мовчки, та її вистачило ненадовго: вона вирішила

зробити зі свого малого кузена ту улюблену іграшку, якої так їй
хотілося; і вона почала гладити його волосся, і

цілувати його, і поїти чаєм зі свого блюдця, як немовля. Це йому
сподобалося, бо ж він і справді був, наче мала дитина;

сльози в нього просохли, і лице просяяло блідою усмішкою. - О, йому тут буде чудово, - мовив хазяїн, подивившись на

них кілька хвилин. - Чудово... якщо тільки нам пощастить його залишити, Елен. У товаристві однолітки він вмить

пожвавиться; він захоче одужати і одужає. "Отож, якщо пощастить його залишити!" - міркувала я, і мені було прикро

усвідомлювати, яка це хистка надія. І до того ж, гадала я, як отакий пестунчик житиме у Грозовому Перевалі? З

такими товаришами і вчителями, як Хейр-тон і його батько! Все вирішилося дуже скоро - навіть швидше, ніж я

очікувала. Після чаювання я відвела дітей нагору і, діждавшись, поки Лінтон засне, - доти він не хотів мене відпускати,

- спустилася вниз і стояла біля столика в передпокої, запалюючи нічника для містера Едгара, коли з кухні прибїгла

служниця і сповістила мене, що слуга Хіткліфа, Джозеф, бажає поговорити з хазяїном. - Спершу я спитаю, чого він

хоче, - мовила я, стривожившись. - Не годиться турбувати людей о такій годині, та ще коли вони з дороги! Не думаю,

що хазяїн зможе його прийняти. Джозеф виткнувся з кухні і, поки я говорила, прошкандибав до передпокою. Він був у

недільній одежі, до того ж прибрав найсвятобливішу і найкислішу міну; і, тримаючи в одній руці капелюха, а в другій -

ціпка, ретельно витирав об килимок черевики. - Доброго вечора, Джозефе, - холодно мовила я. - Що вас привело сюди

пізньої ночі? - Це мені тре' до містера Лінтона побалакати, - відповів він, недбало відмахнувшись од мене. - Містер

Лінтон збирається спочивати; і якщо ви не в якійсь надзвичайній справі до нього, я певна, що він не буде вас слухати.

Краще сідайте отут і скажіть мені, в чому річ. - Де його кімната? - наполягав старий, нишпорячи очима по зачинених

дверях. Я зрозуміла, що він відмовляється від мого посередництва, і дуже неохоче пішла до бібліотеки, і, сповістивши

про невчасний візит, порадила відіслати його до завтра. Але містер Лінтон не встиг згодитися на мою пропозицію,

оскільки Джозеф, що йшов за мною назирці, попнувся до кімнати і, розсівшись біля дальнього кінця столу та

охопивши обіруч набалдашник свого ціпка, заговорив войовничим тоном - ніби відвертаючи протест: - Хіткліф

прислав мене по свого хлопця і велів не вертатись без нього. Едгар Лінтон якусь хвилю мовчав; лице його

затьмарилося: він і так пожалів би дитину, але, пам'ятаючи сподівання й страхи Ізабелли та її постійну тривогу за

сина, якого вона залишила на його нагляд, він був дуже засмучений вимогою віддати хлопчика і гарячково шукав

можливості уникнути цього. Але жодного виходу не було: якби він дав зрозуміти, що хоче лишити небожа в себе,

Хіткліф тим паче став би наполягати на своєму; отже, він мимоволі мусив скоритися. Проте будити хлопчика зараз він

не захотів. - Скажіть містеру Хіткліфу, - холодно відповів він, - що його син прийде до Грозового Перевалу завтра. Він

уже спить і надто втомлений, щоб зараз іти в таку далеч. Ви можете також сказати йому, що мати Лінтона довірила

його моїм турботам; і наразі його здоров'я в дуже непевному стані. -
Не! - вигукнув Джозеф, стукнувши ціпком об

підлогу і набираючи поважного вигляду. - Не! Його матір - то для
Хіткліфа невелике цабе, та й ви так само; він хоче

взяти свого хлопця, і я його забираю - і по всьому! - Сьогодні ви його
не заберете! - рішуче відповів Лін- тон. - Йдіть

звідси і передайте своєму хазяїнові мою відповідь. Елен, проведіть
його вниз. Ідіть!.. І, схопивши розлюченого старого

за руку, він випхав його з кімнати і замкнув двері. - Оце добре! -
скреготів Джозеф, шкутильгаючи геть. - Завтра він

сам до вас прийде, тоді виганяйте його, як посмієте!**РОЗДІЛ
ДВАДЦЯТИЙ** Побоюючись, що це віщування

справдиться, містер Лін- тон наказав мені зранку відвезти хлопця до
Грозового Перевалу на поні міс Кетрін. - І,

оскільки ми не матимемо ніякого стосунку до його подальшої долі, -
мовив він, - не кажіть моїй доньці, куди він

поїхав. Вона все одно не зможе з ним зустрічатись, і краще їй не знати,
що її кузен живе поблизу; інакше вона

розхвилюється і захоче піти до Перевалу. Просто скажіть, що його
батько несподівано послав по нього, і хлопець був

змушений нас покинути. Лінтонові було дуже прикро вставати о п'ятій
ранку; ще неприємніше було дізнатися, що

треба знову вирушати в дорогу. Намагаючись втішити його, я сказала,
що він проведе деякий час зі своїм батьком,

містером Хіткліфом, який так скучив за сином, що не захотів
відкладати зустрічі й чекати, поки він відпочине з

дороги. - Мій батько? - вигукнув спантеличений хлопець. - Мама ніколи не казала, що в мене є батько. Де він живе? Я

б краще лишився в дядечка. - Він живе неподалік від Грейнджа, - відповіла я, - за отими пагорбами: тут недалечко, ви

зможете ходити сюди пішки, як трохи зміцнієте. І маєте радіти, що поїдете додому і побачите свого тата. Постарайтеся

його полюбити, як ви любили вашу матінку, тоді й він вас полюбить. - Але чому я раніше не чув про нього? - спитав

Лін- тон. - Чому вони з мамою не жили разом, як усі інші? - Справи затримали його на півночі, - відповіла я, - а ваша

мати за станом здоров'я мусила жити на півдні. - А чому мама не розповідала мені про нього? - допитувався хлопчик. -

Вона часто говорила мені про дядечка, і я звик його любити. А як мені любити тата? Я його не знаю. - О, та всі діти

люблять своїх батьків, - сказала я. - Ваша мати, напевне, боялася, що ви захочете жити з бать- ком, якщо вона

розповідатиме вам про нього. Уставайте скоренько: сьогодні така краса надворі, то ж приємніше по холодочку

проїхатись, аніж зайву годину спати. - А вона з нами поїде, - спитав він, - та дівчинка, яку я бачив учора? - Зараз - ні, -

відповіла я. - А дядечко? - наполягав він. - Ні. Я вас проведжатиму, - мовила я. Лінтон знов відкинувся на подушки і

насупився, щось обмірковуючи. - Я не поїду без дядечка, - запхинькав він зрештою. - ХТО вас знає, куди ви мене

завезете! Я спробувала переконати його, що негарно так відмагатися від зустрічі з батьком; але він і не збирався

вставати, і мені довелося покликати хазяїна, щоб той умовив хлопчика вилізти з ліжка. Нарешті бідне дитя піддалося

на наші лицемірні обіцянки, що розлука буде недовгою, що містер Едгар і Кеті будуть його провідувати, і на інші, такі

ж оманливі намовляння, які я вигадувала й повторювала йому всю дорогу. Чисте повітря, медвяне від пахоців вересу,

яскраве сонце і прудкий біг Мінні трошки його звеселили; він почав розпитувати про свій новий дім і його мешканців

усе більш зацікавлено й жваво. - А Грозовий Перевал - таке ж приємне місце, як Трашкрос-Грейндж? - спитав він,

востаннє озираючись на долину, звідки курився легкий туманець і кучерявою хмарою розповзався по небесній блакиті.

- Там не так зелено, - відповіла я, - і дім не такий великий; але звідти дуже гарний краєвид, і повітря більш вам

підходить - свіже й сухе. Будинок може здатися вам спершу старим і темним; та це шанована оселя: друга в цих краях.

І ви зможете робити чудові прогулянки. Хейртон Ер^ шоу - він також кузен міс Кеті, отже, й вам рідня - покаже вам

найгарніші місця; а коли надворі тепло, ви собі візьміте книжку - і читайте десь у затіночку; а може, ваш кузен колись

поведе вас у гори: він туди часто ходить. - А який мій батько? - спитав він. - Такий молодий і гарний, як дядечко? - Він

також молодий, - сказала я. - Але волосся й очі в нього темні, і він суворіший з виду; вищий на зріст і дужчий.

Можливо, спочатку він здаватиметься вам не таким люб'язним і добрим, бо в нього інші манери поводитися; та ви

будьте до нього привітніші, і звичайно, він буде любити вас, як не може любити жоден дядько - бо ви його рідний син.

- Темні очі й волосся! - задумано мовив Лінтон. - Не можу його уявити. Отже, я на нього не схожий, ні? - Не дуже, -

відповіла я. - "Анітрішечки!" - подумала, з жалем дивлячись на біле личко і тонку поставу мого супутника, на його

великі імлісті очі - очі його матері, з тою лише відмінністю, що вони не спалахували гнівним вогнем у відповідь на

образу. - Як дивно, що він ніколи не приїздив до нас із мамою! - промимрив хлопчик. - Він бачив мене хоч коли-

небудь? Якщо бачив, то, певно, я був тоді зовсім малий. Я його не пам'ятаю. - Ну то й що, містере Лінтон, - відказала я,

- триста миль - це велика відстань; а десять років для дорослої людини - зовсім не такий довгий строк, як для вас. Я

думаю, містер Хіткліф щоліта збирався до вас з'їздити, та не міг знайти часу; а тепер уже пізно. Не розпитуйте його

про це: йому буде неприємно, та й вам воно зовсім ні до чого. Хлопчик знову замислився і мовчав, поки ми не

під'їхали до садової брами. Я спостерігала за ним, аби побачити його перше враження. Він з похмурою увагою

дивився на ліпний фасад будинку, на вузькі віконця, на ріденькі кущі агрусу та висохлі ялини, потім похитав головою,

потай засуджуючи зовнішній вигляд своєї нової домівки. Але в нього вистачило глузду, щоб не виявляти свого

розчарування відразу: далі могло чекати щось приємніше. Поки він злазив із конячки, я вже встигла піти й відчинити

двері. Було пів на сьому; сніданок тільки-но завершився, служниця прибирала зі столу. Джозеф стояв біля крісла свого

хазяїна і щось розводився про коня, який почав кульгати; Хейртон збирався на косовицю. - Добридень, Неллі! - мовив

містер Хіткліф, побачивши мене. - Я вже боявся, що доведеться мені самому йти по свою власність. Ти її привезла,

так? Поглянемо, чи вдасться з неї зробити щось путнє. Він підвівся й пішов до дверей. Хейртон і Джозеф, пропадаючи

з цікавості, попростували за ним. Бідолашний Лін-тон перестрашено зиркав у обличчя трійці. - От тобі й маєш! -

сказав протягом Джозеф, прискіпливо роздивившись хлопчика. - Та вас, хазяїне, оступачи-ли: це ж дівчисько!

Хіткліф, блимнувши на сина так, що той аж отетерів, глузливо засміявся. - Боже, яка краса! - вигукнув він. - Що за

чарівне, миле створіння! Його, мабуть, годували слимаками та сироваткою, так, Неллі? Ох, матері його ковінька! Воно

ще гірше, ніж я очікував, - а я збіса тверезо дивлюся на речі! Я вмовляла затуркане й наполохане дитя ввійти до

будинку. Хлопчик не зовсім зрозумів, що значили слова батька і кого вони стосувалися; навіть не був певний, що цей

лихий глумливий чоловік - його батько. Трусячись, він притулився до мене, а коли містер Хіткліф знову сів і мовив:

"Ходи сюди!" - він сховав лице у мене на грудях і заплакав. - Цить! - сказав Хіткліф і, простягнувши руку, шарпнув його

до себе, затис між колін і підняв йому голову за підборіддя. - Годі тобі дурня клеїти! Ми тебе не скривдимо, Лінтоне, -

тебе ж так звати? Ти син своєї матері, весь у неї! Де ж у тобі хоч краплина моєї крові, пискливе курча? Він зняв із

хлопця капелюха і відкинув назад його густі льняні кучерики, помацав його тонкі руки й тендітні пальці; під час цього

огляду Лінтон перестав плакати і, звівши свої великі блакитні очі, у свою чергу розглядав Хіткліфа. - Ти мене знаєш? -

спитав Хіткліф, упевнившись, що всі члени цього тільця були однаково мізерні й кволі. - Ні, - відповів Лінтон,

вступившись у нього з безтямним острахом. - Та сподіваюся, чув про мене? - Ні, - повторив він. - Ні? То стид і сором

твоїй матері, що вона не навчила тебе поважати батька! Тоді я тобі скажу: ти - мій син, а твоя мати - паскудна потолоч,

якщо вона не розповіла тобі, який у тебе батько. Чого це ти супишся та червонієш? Про мене, воно й непогано - хоч

видно, що кров у тебе не біла. Будь справжнім хлопцем, і ми з тобою порозуміємося. Неллі, якщо ти втомилася,

присядь спочити; якщо ні, йди додому. Я здогадуюся, ти маєш доповідати у Грейнджі про все побачене й почуте в нас;

але я не зможу дати хлопцеві ради, поки ти в'єшся над ним. - Гаразд, - мовила я. - Сподіваюся, ви будете добрі до

нього, містере Хіткліф, інакше він довго у вас не заживеться. Він - єдина рідна для вас істота у всьому світі; якщо й є у

вас інші родичі, ви їх ніколи не стрінете. Не забувайте про це. - Я буду до нього дуже добрим, не бійся, - сміючись,

відказав він. - Тільки хай уже ніхто інший не буде добрим до нього; я хочу нероздільно користуватися його

прихильністю. І на знак моєї майбутньої доброти, Джозефе, принеси хлопцеві чогось поснідати. Хейртоне, бісове теля,

а ну бігом до роботи! Так, Неллі, - додав він, коли ті двоє пішли, - мій син - майбутній хазяїн вашого маєтку, і мені б не

хотілося, щоб він помер раніше, ніж я зможу стати його спадкоємцем. І до того ж, він мій; і для мене буде справжнім

тріумфом побачити мого нащадка законним власником їхніх земель. Мій син найматиме у строкарі їхніх синів, аби

вони за поденну платню орали землю своїх предків! Це єдине міркування, що спонукає мене терпіти біля себе це

шмаркля: я його зневажаю за те, що хлопець такий, як є, і ненавиджу за спогади, які він пробуджує! Але цього

міркування цілком досить; він буде у мене в безпеці, і я дбатиму про нього не гірше, ніж твій хазяїн - про свою доньку.

Для нього нагорі є кімната, я її облаштував як належить; а ще найняв учителя, він ходитиме за двадцять миль тричі на

тиждень, аби вчити хлопця всього, чого той захоче. Хейртону я наказав його слухатись; отже, я постараюся, щоб він

виріс справжнім джентльменом і розумів, наскільки він вищий за тих, із ким йому доведеться мати справу! От тільки

шкода, що він не вартий такої турботи; якщо я сподівався хоч якоїсь ласки від долі, то лише одної: змоги пишатися

своїм сином; і цей слинько з лицем, наче сироватка, мене жорстоко розчарував! Поки він говорив, повернувся Джозеф

із мискою вівсяної каші на молоці й поставив її перед Лінтоном. Той покрутив носом на селянську страву і зрештою

оголосив, що він не може цього їсти. Я бачила, що старий слуга, подібно до хазяїна, глузує з дитини; проте він мусив

приховувати свої почуття, бо Хіткліф дав зрозуміти підлеглим, що чекає від них поваги до свого сина. - Не можете

цього їсти? - повторив він, витріщившись на Лінтона, і зашепотів, боячись, що його почують: - Але ж містер Хейртон

більш нічого не їв, як був малий; а що добре для нього, то, мабуть, і для вас згодиться! - Я не буду цього їсти! -

бундючно мовив Лінтон. - Заберіть це від мене. Джозеф, палаючи обуренням, схопив миску і приніс її нам. - А що цій

їжі пороблено? - спитав він, тицьнувши миску під носа Хіткліфові. - Що значить "пороблено"? - спитав він. - Та наш

мазунчик, бач, не може цього їсти. Воно й не диво: його матір була така сама! Ми всі були для неї надто брудні, аби на

хліб для неї пшеницю сіяти. - Не згадує при мені про його матір, - розлючено мовив Хіткліф. - Дай йому щось таке,

що він може їсти. Чим його годували завжди, Неллі? Я запропонувала чай або тепле молоко; і служниці звеліли все

приготувати. Отже, думала я, себелюбство батька має піти на користь синові. Хіткліф бачить, що дитина слабенька,

тож до неї треба ставитися поблажливо; а я зможу заспокоїти хазяїна, розповівши йому про добрі наміри Хіт-кліфа. І,

не маючи приводу лишатися далі, я непомітно пішла; Лінтон тим часом перелякано сахався від однієї з вівчарок, що,

мабуть, вирішила з ним заприятелювати. Але він був надто примітливий: ледве зачинивши за собою двері, я почула

плач і відчайдушні зойки: - Не йдіть від мене! Я не хочу тут лишатися!
Не хочу! Потім ворухнувся й застиг засув:

хлопцю не дали втекти. Я скочила на Мінні й пустила її підтюпцем; на
цьому моє тимчасове опікунство

скінчилося. РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ПЕРШИЙ Того дня мала Кеті завдала
нам неабиякої мороки. Вона встала весела,

хотіла чимшвидше побачити свого кузена, і звістка про його раптовий
від'їзд викликала таку зливу сліз і нарікань, що

Едгарові довелося самому її втішати, переконуючи, що хлопчик скоро
повернеться; проте він зауважив: "якщо мені

вдасться його забрати", а на це не лишалося ніякої надії. Обіцянка не
дуже її втішила; та час виявився сильнішим. І, хоч мала іноді питалася
в батька, коли повернеться Лінтон, - перш ніж вона побачила кузена
знов, його риси вже

стерлися з її пам'яті і вона його не впізнала. Коли мені траплялося
зустріти в Гімертоні служницю з Грозового

Перевалу, я питала її, як там ведеться паничеві; Лінтон жив майже
таким самітником, як Кетрін, і його ніхто ніколи не

бачив. Я дізналася від неї, що він такий само кволий і вже встиг
обриднути всім у домі. Вона сказала, що містер

Хіткліф його незлюбив іще більше, хоч і намагається це приховати; але
йому гидко навіть чути хлопців голос, і він не

може просидіти з ним в одній кімнаті й кількох хвилин. Вони рідко
розмовляють одне з одним: Лінтон вчить уроки і

проводить вечори в малій кімнаті, яку вони звать вітальною, або
лежить з ранку до вечора в ліжку, бо він що не день

слабує: то в нього кашель, то нежить, то одне заболить, то інше - лихота й годі! - Скільки живу, ще не бачила, щоб

дитя було таке полохливе, - додала жінка, - та щоб отак за себе трусилося. Тільки я ввечері прочиню вікно, аби трохи

провітрити, - воно до мене підскакує: це ж смерть, як його вітерцем протягне! Надворі яка спекота, а в нас день і ніч

вогонь у каміні; а як Джозеф засмалить люльку, то це вже його отруїти хочуть! І завше йому треба солодошів, і молока,

молока, - просто кінця й краю немає! - а до нас йому байдуже, що ми їстимемо взимку. Сидить і сидить, закутається в

той свій хутряний плащ, і нидіє у кріслі біля вогню, і глокче весь день отой чай із грінками, чи ще там щось, що йому

до смаку; а ти йому подавай та піднось. А як Хейртон із жалощів прийде його провідати - Хейртон, він не злий, тільки,

мо', грубуватий трошки, - вони вже погиркаються, будьте певні: один вилається, другий заплаче. Я це думаю, якби то

був не його син, хазяїн вельми б хотів, щоб Хейртон дав йому хльосту! І я певна, він би його хутенько виставив за

двері, якби взнав раптом, як те дитя про себе дбає! Та хазяїнові не доведеться бороти таку спокусу: до вітальні він

лише зрідка заходить, а як Лінтон при ньому почне комизитися, відсилає його нагору. З цієї розповіді я зрозуміла, що

молодий Хіткліф зробився себелюбним і неприємним, бо йому бракує уваги й співчуття, - якщо тільки він не був

таким завжди. Звісно, я почала менше цікавитися його долею; хоч мені ще й досі було прикро, що ми його втратили, і

гірко думати, наскільки йому було б у нас краще. Містер Едгар схвалював мої намагання дізнатися щось про хлопчика:

я думаю, він щиро вболівав за свого небожа і ладен був піти на ризик, аби із ним побачитись; одного разу він попросив

мене спитати служницю Хіткліфа, чи ходить Лінтон до селища. Жінка відповіла, що він двічі їздив туди верхи, в

супроводі батька; і обидва рази він потім днів зо три удавав із себе хворого, наче прогулянка відняла в нього останні

сили. Ця служниця пішла від них, якщо не помиляюся, через два роки після появи Лінтона; а після неї прийшла інша, з

якою я тоді не була знайома. Вона живе в них і досі. Життя у Грейнджі йшло мирно та спокійно, поки міс Кеті не

виповнилося шістнадцять років. Ми ніколи не святкували день її народження, бо він збігався з річницею смерті моєї

пані. Батько Кетрін незмінно проводив цей день у бібліотеці; а ввечері йшов на гімертонський цвинтар, де заставався

до пізньої ночі. Тому Кетрін нічого не лишалось, як самій шукати собі розваги. Того року на двадцяте березня випав

чудовий весняний день, і, коли батько пішов, моя юна леді спустилася вниз, одягнена як для прогулянки, і попросила

мене піти з нею на край поля: містер Лінтон дозволяє, тільки сказав, щоб ми повернулися не пізніше як за годину. -

Тому збирайся скоріше, Елен! - вигукнула вона. - Я знаю, куди ми підемо! Хочу подивитися на куріпок - чи вони вже

звили гніздечка. - Та це ж, мабуть, дуже далеко, - мовила я. - Куріпки не в'ють гнізда край поля. - Зовсім недалеко! -

відповіла вона. - Ми з татом туди ходили; це тут поруч. Я надягла чепця і пішла, більш не роздумуючи. Кеті забігала

вперед, і знов поверталася до мене, і прудко мчала далі, мов молоденький гончак; і спершу я втішалася прогулянкою,

слухала спів жайворів, що лунав то високо в небі, то зовсім поруч, і насолоджувалась м'яким, лагідним теплом

вечірнього сонця, і дивилася на своє мале сонечко, на золоті її кучерики, що розліталися в неї за спиною, на її рум'яне

личко, ніжне й сяюче, мов ледь розквітла брунька шипшини, і на її очі, що світилися безхмарним щастям. Так, вона

була в ті дні щасливим створінням, просто янголятком. Шкода, що цих невинних радощів їй було замало. - Ну, -

мовила я, - де ж ваші куріпки, міс Кеті? Ми вже мали б до них дійти: он аж де огорожа парку! - Трохи подалі, зовсім

трішечки, Елен, - щоразу відповідала вона. - Ось лише піднінемося на той пагорб, перейдемо ярочок, а поки ти зйдеш

нагору, я вже сполохаю птахів. Але пагорбів і ярочків усе більшало, і я вже притомилась їх долати; я казала їй, що час

зупинитись і вертати назад, - чи то пак, гукала до неї, бо вона далеко відбігла від мене; вона не чула, а може, й не

дослухалась - і бігла все вперед та вперед, а я хоч-не-хоч мусила плентатися слідом. Зрештою вона зникла десь у яру; а

коли я знов її побачила, вона була вже милі на дві ближче до Грозового Перевалу, ніж до власного дому. І я бачила, як

двоє чоловіків перепинили її, і серцем відчула, що один з них - то сам містер Хіткліф. Кеті захопили на гарячому -

вона вишукувала куріп'ячі гнізда на землі, що була власністю Хіткліфа; і тепер він давав нагінки браконьєрові. - Але ж

я жодного гніздечка не порушила і навіть не знайшла, - виправдовувалася вона, коли я підійшла до них, і, щоб довести

свою невинність, розкрила долоні. - Я не хотіла нічого брати; просто тато казав мені, що їх тут безліч, от я й вирішила

подивитися на яєчка. Хіткліф поглянув на мене з посмішкою, яка дала розуміти, що він знає свою співбесідницю і

тому аж ніяк не схильний зичити їй добра, - і спитав, хто її тато. - Містер Лінтон із Трашкрос-Грейнджа, - відповіла

вона. - Я так і думала, що ви не знаєте, хто я, інакше ви б так не розмовляли зі мною. - Ви гадаєте, що ваш тато - така

шанована особа? - насмішкувато промовив він. - А ви хто такий? - спитала Кетрін, зацікавлено дивлячись на нього. -

Цього хлопця я вже колись бачила. Це ваш син? Вона кивнула на Хейртон, що за два роки не надто поліпшав - хіба

що вигнавсь у ріст і став кремезнішим, та мав такий само селюцький вигляд. - Міс Кеті, - втрутилась я, - ми з вами не

годину блукаємо, а всі три. Час уже й додому! - Ні, цей хлопець мені не син, - відповів Хіткліф, відсторонивши мене

вбік. - Але син у мене є, і ви його також бачили; і, хоч ваша няня так поспішає, я думаю, вам обом не завадило б трохи

спочити. Може, ви обійдете цей пагорб і завітаєте до мого будинку? Ви й додому скоріше дістанетесь, якщо спочинете;

а в нашому домі гостям завжди раді. Я прошепотіла Кетрін, що їй ні в якому разі не слід приймати запрошення - про

це не може бути й мови. - Чому? - голосно спитала вона. - Я справді втомилась, а трава в росі, на ній не посидиш.

Давай зайдемо, Елен. До того ж він каже, нібито я бачила його сина. Він, мабуть, помиляється; але я вгадала, де вони

живуть: на тій фермі, куди я колись заходила по дорозі з Пеністон-Крега. Так? - Так. А ти помовч, Неллі: дівчині буде

цікаво поглянути, як ми живемо. Хейртоне, йди з панянкою вперед; а ми з тобою позаду, Неллі. - Ні, в такі місця вона

не ходить! - закричала я, силуючись вивільнити свою руку, яку він стискав, мов лещатами; та Кеті, стрімголов оббігши

пагорб, уже опинилася біля воріт. Призначений їй супутник не зволів її супроводжувати: він звернув на бічну стежину

і щез. - Містере Хіткліф, так не годиться, - мовила я. - Ви самі знаєте, що це недобре. Вона побачить Лінтона і, тільки

ми повернемося, розкаже про це батькові; а я буду винувата. - А я й хочу, щоб вона побачила Лінтона, - відповів він. -

Останнім часом він виглядає краще; а він не часто буває вартий того, щоб на нього дивилися. І ми любенько вмовимо

її мовчати про ці відвідини. Що ж тут поганого? - Погано те, що її батько зненавидить мене, якщо дізнається, що я

дозволила їй увійти до вашої оселі; і я певна, що ви маєте якісь лихі заміри, якщо підбурюєте її це зробити, - відказала

я. - Заміри в мене дуже шляхетні, і я можу тобі їх відкрити, - мовив він. - Я хочу, щоб ці голуб'ята покохали одне

одного і побралися. Це буде справжнім благом для вашого хазяїна: в його любій крихітці немає майбутнього. А якщо

вона прислухається до моїх побажань, то відразу стане багатою спадкоємицею - разом із Лінтоном. - Якщо Лінтон

помре, - заперечила я, - а його здоров'я дає підстави цього боятися, - Кетрін стане єдиною спадкоємицею. - Ні, не

стане, - відповів він. - У заповіті про це нічого не сказано; і власність Лінтона перейде до мене. Але, щоб уникнути

тяжби, я вирішив поєднати їх - і будь-що цього доб'юся. - А я вирішила, що, поки я жива, вона більш ніколи не ступить

на поріг цього дому, - сказала я, коли ми підійшли до воріт, де чекала Кеті. Хіткліф звелів мені заспокоїтись і,

пройшовши попереду нас бруківцем, поспішив відчинити двері. Моя юна леді час від часу поглядала на нього, ніби

вагаючись, якої їй слід бути думки про нього; але він посміхнувся, зустрівши її погляд; а я мала дурість сподіватися,

що пам'ять про матір дівчини не дозволить йому чинити їй зло! Лінтон стояв біля вогнища. Він, мабуть, щойно

повернувся з прогулянки, бо ще не зняв капелюха і кричав Джозефові, щоб той приніс йому сухі черевики. Він був

високим, як на свій вік, адже йому ще й шістнадцяти не сповнилося; в нього були тонкі риси обличчя, а очі, здавалося,

стали яскравішими; хоч це був лише миттєвий блиск, викликаний прогулянкою на свіжому повітрі. - Ну, хто це? -

спитав містер Хіткліф, звернувшись до Кеті. - Не впізнаєте? - Ваш син? - нерішуче промовила вона, переводячи погляд

з одного на іншого. - Так, - відповів він. - Та хіба ви вперше його бачите? Подумайте! Еге, коротка у вас пам'ять!

Лінтоне, а ти не впізнаєш свою кузину, якою всіх нас просто замучив - так тобі кортіло її побачити? - Лінтон?! -

скрикнула Кеті, спалахнувши дитячою радістю. - Це малий Лінтон? Вищий за мене! Ви справді Лінтон? Юнак ступив

до неї і відрекомендувався; вона палко розцілувала його, і вони дивились одне на одного, зачудовані зміною, що

торкнулася кожного з них. Кетрін досягла свого повного зросту; її фігура була водночас пишна й струнка, пружна, мов

сталь, і вся вона так і променилася життєвою силою. Зовнішність і рухи Лінтона були мляві й кволі, до того ж він був

надзвичайно худий; але в його манерах вчувалася грація, що пом'якшувала ці вади і робила його навіть привабливим.

Засвідчивши йому свою любов і приязність, його кузина підійшла до містера Хіткліфа, що застиг біля дверей, розподіляючи свою увагу між подіями всередині кімнати та за її межами: тобто вдавав, що його цікавить лише

останнє, а насправді стежив тільки за першим. - Отже, ви мій дядечко! - закричала вона і потяглася цілувати його. - Ви

мені відразу сподобалися, хоч спершу й сердилися на мене. Чому ви з Лінтоном не приходите у Грейндж? Жити по

сусідству всі ці роки і не завітати до нас - це якось дивно; чому ви так поводитися? - Я бував у Грейнджі навіть

частіше, ніж треба - ще до вашого народження, - відповів він. - А потім... хай йому чорт! Якщо вам хочеться когось

цілувати, для цього є Лінтон; а дарувати поцілунки мені - то марний клопіт. - Ти недобра, Елен! - вигукнула Кеті,

обравши мене наступним об'єктом своїх бурхливих пестощів. - Зла Елен! Не пускала мене сюди! Але тепер я щоранку

ходитиму на цю прогулянку, - можна, дядечку? А колись і тата візьму з собою. Ви ж будете раді нас бачити? -

Звичайно! - відповів дядько, ледве приховавши огиду, яку збудила в нього думка про таких гостей. - От що, -

продовжував він, ступивши до юної леді. - Я подумав і вирішив, що краще буде вам сказати відверто: містер Лінтон

упереджено ставиться до мене; колись ми з ним ворогували не похристиянськи жорстоко; і, коли ви скажете йому, що

сюди заходили, він накладе вето на всі подальші візити. Тому вам не слід у цьому зізнаватись, коли ви не хочете

втратити можливість бачитися зі своїм кузеном; самі приходьте, якщо хочете, тільки не розповідайте про це батькові. -

А чому ви ворогували? - спитала Кеті, одразу засмутившись. - Він вважав, що я надто бідний, аби одружитися на його

сестрі, - відповів Хіткліф, - і не міг змиритися з тим, що вона все-таки вийшла за мене: це зачепило його гордість, а

такого він ніколи не подарує. - Це дуже негарно! - мовила юна леді. - Колись я так йому й скажу. Але ж ми з Лінтоном

не втручалися до вашої ворожнечі! Добре, я не буду сюди приходити; нехай тоді він приходить до Грейнджа. - Для

мене це надто далеко, - промимрив її кузен. - Пройти чотири милі - це мене просто вб'є! Ні, краще ви сюди приходьте,

міс Кетрін, - так, іноді; тільки не щоранку, а раз або двічі на тиждень. Батько зміряв сина поглядом, сповненим ядучої

зневаги. - Боюся, Неллі, мені з цим не впоратись, - прошепотів він до мене. - Міс Кетрін, як зве її цей тухтій, побачить, чого він вартий, і пошле його під три чорти. Ет, якби це був Хейртон! Знаєш, я разів двадцять на день згадую про

нього з теплотою в серці, попри все його приниження; я любив би цього хлопця, якби він був кимось іншим. Але її

любов йому не загрожує; тож хай трохи подразнить цього пуголка, якщо той сам не прийде до тям. Ми так собі

гадаємо, що Лінтонові дай Боже дотягти до вісімнадцяти років; ох, та хай йому абищо, нудисвітові! Сушить собі ноги,

а на неї й не позирне! Лінтоне! - Що, батьку? - відгукнувся хлопець. - Ти не хочеш розважити свою кузину? Хоча б

кролів їй покажи або ластівчині гнізда. Потім перевзуєшся; а зараз піди з нею в садок чи до стайні, хай подивиться на

твого коня. - А може, ви б посиділи біля вогню? - звернувся Лінтон до Кеті, і його тон відверто свідчив про

небажання ворухитись. - Не знаю, - відповіла Кеті, кидаючи знудьгований погляд на двері: їй вочевидь не хотілося

скніти в чотирьох стінах. Він лишився сидіти на місці, тільки присунувся ближче до вогню. Хіткліф підвівся і

пройшов до кухні, а звідти - на подвір'я, гукаючи Хейртона. Той обізвався, і за хвилину вони повернулися разом.

Хлопчина щойно вмився - щоки в нього розрум'янилися, волосся було мокре. - О, дядечку, я хотіла вас спитати, -

почала міс Кеті, згадавши твердження служниці, - адже він мені не кузен? - Чому ж, - відповів Хіткліф, - він небіж

вашої матінки. Він вам не подобається? Кетрін знітилася. - Хіба він не гарний хлопець? - продовжував Хіткліф.

Маленький нечема підвівся навшпиньки і щось прошепотів дядечкові на вухо. Той розсміявся; Хейртон спохмурнів. Я

зрозуміла, що він був дуже помисливим і всюди вбачав зневагу до себе, вочевидь підозрюючи, як його принижено. Але

його хазяїн, чи то опікун, зумів розвіяти його підозри, вигукнувши: - Тобі, Хейртоне, поталанило більше, ніж нам!

Вона каже, що ти... як там? Ну, одне слово, щось-таки дуже схвальне. Отак! Прогуляйся з нею по фермі. І зятям собі -

поводитися треба, як личить джентльменові: не лятися, не витріщатися на леді, коли вона на тебе не дивиться, і не

відвертатись, якщо вона заговорить до тебе; а як сам надумаєш говорити, не мимри собі під носа і не тримай руки в

кишенях. Ну, йди і розважай її, як умієш. Він спостерігав за парочкою, коли вона проходила повз вікна. Ерншоу

відвернувся від своєї супутниці і, здавалося, вивчав знайомий пейзаж із цікавістю мандрівника або живописця. Кетрін

ковзнула по ньому поглядом, у якому не відчувалося захоплення; потім почала роззиратися довкола в пошуках іншого

предмета, вартого її уваги, і весело крокувала вперед, тихенько наспівуючи, щоб заповнити вимушену мовчанку. - Я

йому зав'язав язика, - зауважив Хіткліф. - Він тепер і писнути не посміє. Неллі, ти пам'ятаєш мене в його віці - ні,

кількома роками молодшим? Що, я теж був таким дурником - таким дурилом, як сказав би Джозеф? - Навіть гіршим, -

відказала я, - бо ви були ще й вовкуваті. - Він мене вельми втішає, -
продовжував Хіткліф, розмірковуючи вголос. - Бо

виправдав мої сподівання. Якби хлопець був дурнем від народження, я
б і вполовину так не радів. Але Хейртон не

дурний; і я співчуваю кожному з його почуттів, бо колись відчував те
саме. Я достеменно знаю, як він страждає зараз; і

це тільки початок його страждань. Йому ніколи не видертись із цієї
багнюки хлопського невігластва. Я його тримаю

міцніше, ніж отой мерзотник, його батько, тримав мене: Хейртон
хизується своїм бидляцтвом. Я навчив його

зневажати все, що відрізняє людину від бидла, як неміч і дурість. Тобі
не здається, що Хіндлі пишався б своїм сином,

якби міг його побачити? Майже так само, як я пишаюся своїм?
Щоправда, тут є різниця: один - золото, яким мостять

бруківку, а інший - олово, відполіроване до блиску, щоб замінити ним
срібло. В моєму немає нічого цінного, і все ж

завдяки мені з цього розтелеси буде хоч якийсь пуття; а син Хіндлі мав першоства- тейні якості, але тепер вони втрачені,

бо в них немає потреби. Мені нема про що шкодувати; а от йому було б про що, і я це знаю краще від будь-кого! А

найприємніше в цьому те, що Хейртон просто прикипів до мене душею! Ти, мабуть, згодишся, що тут я перемиг

Хіндлі. Якби це падло постало з могили, щоб помститися мені за кривду, завдану його синашу, я б отримав неабияку

втіху, дивлячись, як син дає чосу батькові - за те, що той посмів чіпати його єдиного на світі друга! Хіткліф глумливо

захихотів. Я не відповіла - та він і не чекав відповіді. Між тим Хіткліф-молодший, що сидів надто далеко від нас, аби

чути нашу бесіду, почав виявляти деяке занепокоєння - можливо, шкодуючи, що зі страху втомитися позбавив себе

товариства Кетрін. Батько помітив, що його стривожений погляд раз у раз шугає у вікно, а рука нерішуче тягнеться до

капелюха. - Вставай, лежню! - вигукнув він із удаваною сердечністю. - І бігом за ними! Вони ще тільки на розі, біля

вуликів. Лінтон зібрав усі свої сили і відклеївся від каміна. Віконниці були розчинені, і коли він вийшов, я почувла, як

Кеті питає свого нетовариського супутника, що означає напис над дверима. Хейртон витріщився на літери і почував

потилицю, мов справжній селяк. - Та якась бісова шкрябанина, - мовив він. - Я не можу її прочитати. - Не можете

прочитати? - вигукнула Кетрін. - Прочитати я можу сама: це по-англійськи. Але я хочу знати, чому це тут написано.

Лінтон пирснув; то був єдиний вияв жвавості з його боку. - Він неписьменний, - мовив він до кухні. - Ви можете

повірити, що на світі існує така несосвітена дурість? - А в нього все гаразд із головою? - серйозно спитала міс Кеті. -

Чи він просто... несповна розуму? Я двічі його щось питала, й він щоразу так чудно дивився на мене, що я подумала -

він просто не розуміє мене. Щоправда, я теж не дуже добре його розумію! Лінтон знову розсміявся і глузливо поглянув

на Хейрто- на, який цієї миті не здавався таким уже нетямущим. - Це тільки лінощі й нічого більше. Правда, Ерншоу? -

сказав він. - Моя кухня подумала, що ти ідіот. Ось тобі наслідки твоєї зневаги до "грамотійства", як ти це називаєш.

Ви помітили, Кетрін, яка в нього жахлива йоркширська вимова? - А на дідька вона здалася, та писемність? - гарикнув

Хейртон, повертаючись до природного тону в розмові зі звичним співбесідником. Він збирався відстоювати свою

думку, та його перервали бурхливі веселощі двох кепкунів: моя задерикувата панянка була радісінька, що є такий

гарний привід посміятися з його вимови. - А нащо тобі "здалося" згадувати дідька? - хихотів Лінтон. - Тато наказав

тобі не говорити поганих слів, а ти без них не можеш і рота відкрити. Спробуй поводитись як джентльмен, ану,

спробуй! - Якби ти був хлопцем, а не дівчиськом, я б тобі враз пельку заткнув! Тьху, підлота! - закричав розлючений

парубок, ідучи геть, і його лице горіло від гніву та образи; він розумів, що його скривдили, але не знав, як на це гідно

відповісти. Містер Хіткліф, що не згірше за мене чув їхню розмову, посміхнувся, побачивши, що Хейртон тікає з поля

битви; але одразу ж по тому зиркнув із безмежною огидою на тих двох, що любо гомоніли на порозі: хлопець

невпізнанно пожвавився, обговорюючи Хейртонові вади та ганджі і розповідаючи анекдоти про його невігластво, а

дівчина тішилася з його дошкульних в'їдливих дотепів, не усвідомлюючи, що вони свідчать передовсім про

неблагородну вдачу юнака. Мені ж Лінтон починав подобатись усе менше, я вже не співчувала йому й навіть певною

мірою вибачала зневагу, з якою ставився до нього батько. Ми лишалися там до обіду; мені не вдалося вмовити міс Кеті

піти раніше; на щастя, мій хазяїн не виходив зі своєї кімнати і не дізнався, що нас не було так довго. По дорозі додому

я намагалася пояснити Кетрін, що являють собою ці люди, з якими щойно ми розпрощались; але вона затято

стверджувала, що я упереджено ставлюся до них. - О, так, - вигукнула вона, - ти захищаєш мого тата, Елен; ти

упереджена, я знаю; інакше ти б не обманювала мене стільки років, кажучи, що Лінтон живе десь далеко. Я справді на

тебе зла; але така рада, що навіть не можу як слід розсердитись! Та не смій казати погано про мого дядечка; він - мій

дядечко, і ти маєш про це пам'ятати; а я насварю тата за те, що він із дядечком ворогує. І вона вела далі в тому ж дусі,

поки я не впевнилася, що сперечатися з нею марно. Того вечора вона не сказала батькові про свій візит, бо вони не

бачилися; та вранці все відкрилося - мені на лихо. І все ж я не дуже засмутилася, бо вирішила, що напучування й

застереження з батьківських вуст прозвучать більш переконливо для дівчини. Але він не наважився відверто зізнатися

доньці, чому він хоче, щоб вона обірвала будь-які стосунки з Грозовим Перевалом; а Кетрін була згодна поступитися

своєю волею лише в тому разі, коли для цього існують беззаперечні підстави. - Таточку! - вигукнула вона, привітавшись до нього вранці, - вгадай, кого я бачила вчора на прогулянці? Ой, тату, що з тобою? Тобі недобре? Я

бачилася з... Ти лишень послухай мене і побачиш, як я тебе присоромлю; тебе й Елен, яка з тобою у змові, хоч удавала,

наче жаліє мене, коли я марно сподівалася, що Лінтон повернеться! Вона чесно розповіла про свою пригоду; а мій

хазяїн, кілька разів докірливо подивившись на мене, не сказав нічого, поки вона не завершила свою розповідь. Потім

він пригорнув її до себе й запитав, чи знає вона, чому він приховував од неї, що Лінтон живе по сусідству. Невже вона

думає, що він хотів позбавити її безневинної втіхи? - Це тому, що ти не любиш містера Хіткліфа, - відповіла вона. -

Отже, ти гадаєш, що мої власні почуття важать для мене більше, аніж твої, Кеті? - сказав він. - Ні, річ не в тому, що я

не люблю містера Хіткліфа, а в тому, що містер Хіткліф не любить мене; він страшна людина і з насолодою губить

тих, кого ненавидить, якщо вони дають йому бодай найменшу можливість це зробити. Я знав, що ти не зможеш

підтримувати знайомство з кузеном і лишатись осторонь від його батька; і знав, що його батько зненавидить тебе через

мене. Тому лише заради твого блага - і ні для чого більше - я робив усе, щоб запобігти твоїй зустрічі з Лінтоном. Я

хотів пояснити це тобі, коли ти подорослішаєш, і зараз шкодую, що зволікав так довго. - Але містер Хіткліф був дуже

люб'язним, тату, - зауважила Кетрін, не вдовольнившись таким поясненням, - і він не заперечує, щоб ми бачилися. Він

сказав, що я можу приходити в його дім, якщо захочу; тільки просив не говорити про це тобі, бо ти з ним посварився і

не прощаєш йому одруження з тітонькою Ізабеллою. Ти ж справді не хочеш простити. Винен лише ти один; зрештою,

він хоче, щоб ми дружили - Лінтон і я, - а ти не хочеш. Хазяїн, побачивши, що вона не сприймає всерйоз його слова

про лиху вдачу його зятя, коротко розповів доньці про поведження Хіткліфа з Ізабеллою і про те, як Грозовий Перевал

став його власністю. Містер Лінтон не міг довго про це говорити; він дуже рідко заводив розмову про минуле, бо в

його серці все ще жили та сама відраза до суперника і та сама ненависть, що заволоділи ним після смерті місіс Лінтон.

"Вона була б жива й досі, якби не він!" - думав містер Едгар, і Хіткліф у його очах був убивцею. Міс Кеті ще ніколи в

житті не спіткалася з лихими діяннями, окрім власних незначних переступів - непослуху, несправедливості або

невитриманості, - що були наслідком її запальної вдачі й викликали каяття в той самий день. Тому для неї була

незбагненою ницістю душі, яка довгі роки зрощувала й плекала мстиві задуми, щоб потім здійснити їх без ніяких

вагань чи докорів сумління. Дівчину так глибоко вразило це відкриття досі незнаних їй рис людської натури, що

суперечило всім її колишнім уявленням, що містер Едгар не наважився продовжувати розмову. Він лише додав: - Тепер

ти знаєш, люба, чому я бажаю, щоб ти уникала його дому і його родини; повертайся до своїх звичних занять і розваг і

більше не думай про цих людей. Кетрін поцілувала його і, як зазвичай, години зо дві спокійно сиділа за уроками; потім

вона пішла з батьком на прогулянку, і день збіг, як завжди. Але ввечері, коли вона пішла нагору, я зазирнула до неї,

щоб допомогти їй роздягтись, і побачила, що вона гірко плаче, стоячи на колінах біля ліжка. - Ой, дурненьке дитятко! -

вигукнула я. - Та якби ви знали, що то є справжнє лихо, ви б постидались і сльозинку зронити через таку дурницю! Ви

й тині справжнього горя не бачили, міс Кетрін. Уявіть собі на хвилю, що містер Лін- тон і я померли, і ви лишились

одна на світі; як би ви тоді почувалися? Порівняйте ваші прикροці з таким нещастям - і дякуйте долі за тих друзів, які

у вас є, замість того щоб шукати нових. - Я не через себе плачу, Елен, - відповіла вона, - а через нього. Він сподівався

побачити мене завтра, і його так розчарує, якщо він чекатиме, а я не прийду! - Дурниці! - мовила я. - Вам здається, що

він стільки ж думає про вас, скільки ви про нього? Хіба в нього немає товариша - Хейртона? Із сотні людей жоден не

скучив би за родичем, якого бачив лише двічі в житті. Лінтон збагне, що й до чого, і не надто за вами тужитиме! - А

можна я напишу йому й поясню, чому не можу прийти? - спитала вона, підвівшись. - І надішлю йому ті книги, що

обіцяла? В нього немає таких книжок, як у мене, і він схотів почитати моїх, коли я розповіла йому, які вони цікаві.

Можна, Елен? - Ні! Не можна! - рішуче відповіла я. - Тоді й він вам напише у відповідь, і цьому кінця-краю не буде.

Ні, міс Кетрін, це знайомство треба обірвати за одним разом; так хоче ваш тато, і я простежу, щоб так і сталося. - Але

як може коротенька записка... - благально почала вона. - Все, досить! - перервала я. - Не буде ніяких записок. Лягайте

спати. Вона зиркнула на мене дуже сердито - так сердито, що я спершу, навіть не поцілувавши її на ніч, вкрила

ковдрою й зачинила двері, дуже невдоволена; та потім, розкаявшись, тихенько повернулася... леле! Моя панянка стояла

біля столу з аркушем чистого паперу й олівцем у руці, - і, вгледівши мене, похапцем кинулася все ховати! - Ніхто не

носитиме ваших листів, Кетрін, - сказала я, - навіть якщо ви будете їх писати; а зараз я гашу світло. Я задмухнула

свічку, і за таке самочинство мене ляснули по руці й обізвали "капосною занудою". Тоді я знову пішла від неї, і вона

люто зачинила за мною двері - на неї, як то кажуть, наїхало. Листа було написано й відправлено за призначенням; а

прислужився в цьому сільський хлопчина, що розносив молоко. Та я ще довго й сном-духом про це не відала. Минав

тиждень за тижнем, і Кеті помалу заспокоїлася; хоча мені й здавалося трохи дивним, що вона взяла собі за звичку

ховатися десь по закутках і, ледь я підійду, хутко нагинатися над книжкою, ніби хоче її сховати; але я помічала краєчок

аркуша, що випинався між сторінками. І ще вона почала рано-вранці спускатися вниз і нікала кухню, ніби чогось

вичікуючи; завела собі малу шухлядку в секретері у бібліотеці та порпалася в ній годинами, а ідучи звідти, ніколи не

забувала вийняти ключа. Одного разу, коли Кетрін наводила лад у своїй шухляді, я помітила, що в ній замість різних

дрібничок та цяцьок, що донедавна були її вмістом, лежать якісь згорнуті папірці; це розпалило мою цікавість, а разом

із нею й підозри; і я вирішила поглянути на ці таємничі скарби; тому ввечері, коли міс Кеті і мій хазяїн позамикалися в

себе нагорі, я пошукала - і знайшла - серед своїх ключів такий, що підійшов до замка. Відімкнувши шухляду, я

вивернула весь її вміст у свій фартух і віднесла до своєї кімнати, щоб подивитися все на самоті. Хоч іншого й не слід

було очікувати, я все ж неабияк подивувалася, побачивши таку багатющу кореспонденцію: листи - напевне, щоденні -

від Лінтона Хіткліфа; відповіді на ті, що надійшли від Кеті. Давніші листи були небагатослівні й сухуваті; та помалу

вони переросли у розмаїті любовні послання - цілком наївні, що було природним як на вік дописувача; та вряди-годи в

них траплялися рядки, запозичені, на мій погляд, у більш досвідченого автора. Деякі з них здавалися дивовижною

мішаниною з палкої пристрасті й масного лицемірства; починалися вони з виявів щирого почуття, а завершувалися

хімерним пишномовним словоблудством, яким міг би звертатись якийсь жевжик до дами свого серця. Не знаю, чи

подобалися вони Кеті; та мені вони здалися нікчемною базграниною. Перегорнувши кільканадцять аркушів, я

вирішила, що з мене досить, і, увібгавши їх у вузлик, зроблений із носовика, сховала подалі; а спорожнілу шухляду

замкнула. Дотримуючись своєї новоявленої звички, моя юна леді встала рано і навідалася до кухні; я спостерігала, як

вона підходить до дверей, аби зустріти якогось малого хлопчину; і поки наша корівниця наливала у його глек молоко,

міс Кеті щось тицьнула йому в кишеню і щось звідти витягла. Я пройшла садом до хвіртки і захопила гінця зненацька;

він відважно боронився, захищаючи довірений йому скарб, і ми розлили молоко, та врешті-решт я все ж видерла в

нього листа і, давши хлопцеві зрозуміти, який він матиме клопіт, якщо цієї ж миті не вшиється звідси, стала біля муру

і прочитала палке послання міс Кеті. Воно було простішим і більш змістовним, ніж у її кузена; дуже гарне - і дуже

наївне. Я похитала головою і в роздумі пішла до будинку. Надворі була сльота, Кеті не змогла втішитися прогулянкою

в парку, тому після закінчення ранкових занять пішла шукати розради у своїй скарбниці. Її батько сидів за столом і

читав; а я віднайшла собі роботу - почала пришивати обірвані стрічки до фіранки і краєм ока наглядала за дівчиною.

Пташка, що повернулася до розореного гнізда, яке залишила повним гомінкою малечі, не могла б виразити своїм

тужним квилінням глибшого відчаю, ніж вона - одним вигуком "Ох!" і переміною в щойно такому щасливому обличчі.

Містер Лінтон звів на неї очі. - Що таке, люба? Ти забилася? - спитав він. Його погляд і тон переконали її, що то не він

сплюндрував її святиню. - Ні, тату, - видихнула вона. - Елен! Елен! Ходімо нагору - мені зле! Я підкорилась і вийшла

разом з нею. - О, Елен! Це ти їх узяла, - почала вона одразу, ставши навколішки, ледве ми замкнулися з нею вдвох. -

Ой, віддай їх мені, Елен, і я більш ніколи, ніколи не буду! Не кажи татові. Ти ж іще не казала йому, Елен? Скажи, що

ні! Я вчинила дуже погано, та більше цього не буде! З величною суворістю я наказала їй встати. - Так, - мовила я, - міс

Кетрін, ви, здається, дуже далеко зайшли: цього справді слід соромитися! Купа мотлоху, який ви, певно, вивчаєте на

дозвіллі; слово честі, його варто було б надрукувати! А що, як ви гадаєте, подумає ваш батько, коли я ознайомлю його

з цим красним письменством? Я їх іще не показувала, але не думайте, що я буду зберігати ваші сміховинні секрети.

Ой, який сором! Це ж, звісно, ви розпочали сю історію: я певна, Лінтон і не додумався б до такого. - Ні! Це не я! -

схлипувала Кетрін так відчайдушно, наче в неї розривалося серце. - Я не думала, що покохаю його, поки... -

Покохаєте! - вигукнула я, вимовивши це слово з такою насмішкою, на яку лише була здатна. - Оце кохання! Чи ви таке

чули, людоньки добрі? Тоді чого б мені не покохати мірошника, що раз на рік приїздить до нас по зерно? Лепське

кохання, нівроку! Ви ж за все життя бачили Лінто- на години чотири! Ну, досить; я понесу цей непотріб до бібліотеки.

Побачимо, що скаже про таке кохання ваш тато. Вона підстрибнула, щоб вихопити в мене безцінні листи, та я тримала

їх над головою; тоді полилися палкі благання, щоб я їх спалила, зробила з ними що завгодно, тільки не показувала

татові. І, оскільки насправді мені більше хотілося розсміятись, ніж сварити її, - бо я вбачала в цьому лише дівочі

дурощі, - я зрештою дала їй попуст і спитала: - Якщо я погоджусь їх спалити, ви дасте мені слово більше ніколи не

посилати й не одержувати ні листів, ні книг (бо я бачу, ви й книжки йому посилали), ні локонів, ні перстеників, ні

іграшок? - Ми не посилаємо іграшок! - вигукнула Кетрін; гордість пересилила знічення. - Отже, відтепер - взагалі

нічого, моя леді, - провадила я. - Якщо ви не даєте слова, я іду. - Даю, Елен! - скрикнула вона, хапаючи мене за рукав. -

Кидай їх у вогонь, кидай зараз же! Та коли я взялася розгрібати кочергою жар, виявилось, що така жертва їй не до

снаги: вона щиро благала, щоб я зберегла хоч один-два листи. - Хоча б два, Елен! На згадку про Лінтона! Я розв'язала

свій вузлик і почала кидати листи у вогонь один за одним, і полум'я, враз зайнявшись, потяглося вгору. - Один я все-

таки збережу; ти жорстока! - видихнула вона і, голіруч сунувшись у вогонь, обпікаючи пальці, вихопила кілька

обгорілих аркушів. - Дуже добре; а решти вистачить, аби показати вашому татові! - мовила я, ховаючи вцілілі листи у

вузлик, і знову повернулася до дверей. Вона жбурнула свої обпалені аркуші у вогонь і махнула рукою, наказуючи мені

продовжувати мою чорну справу. Її було завершено; я посовала кочергою в попелі і присипала його совком вугілля; і

Кетрін мовчки, сповнена гіркої образи, пішла до себе. Я спустилася вниз - сказати хазяїнові, що панянці вже краще, та,

про мене, їй слід трохи полежати. До обіду вона не виходила, а з'явилася лише до чаю - бліда, з почервонілими очима і

дивно збайдужіла до всього довкола. Вранці я сама відповіла на листа коротенькою цидулкою: "Містера Хіткліфа

просять більше не надсилати листів міс Лінтон, оскільки вона їх не прийматиме". І відтоді той хлопчик приходив до

нас із порожніми кишеньками. РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ДРУГИЙ Збігло літо, а за ним і рання осінь; Михайлів день минув,

але жнива того року були пізніми, і деякі наші поля ще стояли незжаті. Містер Лінтон та його донька часто ходили

подивитись, як ідуть жнива; а на обжинки вони лишилися в полі до вечора, і, оскільки день був холодний і вогкий,

хазяїн застудився; хвороба перекинулася на легені і, майже не відпускаючи, тримала його вдома всю зиму. Бідолашна

Кеті, розпрощавшись із своїм маленьким романом, посмутніла й замкнулася в собі; тому батько наполягав, щоб вона

менше читала і частіше виходила на свіже повітря. Але він більше не міг ходити на прогулянки з нею разом; і я

вважала за свій обов'язок її супроводжувати. Невтішна заміна! Я могла
вкряяти від своїх цілоденних клопотів лише

години зо дві, до того ж моє товариство було для неї далеко не таким
жаданим, як батькове. Яюсь після обіду, в жовтні

чи на початку листопада - день був свіжий і вологий, на стежках
шурхотіло мокре опале листя, а холодну небесну

блакить затягали темно-сірі хмари, що стрімкою навалою рушили з
заходу і загрожували рясним дощем, - я попросила

Кеті відкласти прогулянку, бо не сумнівалася, що буде злива. Вона не
згодилась; і я знехотя надягла пальто і взяла

парасольку, щоб пройти з нею по алеї до паркової брами: цю сумну
прогулянку вона обирала завжди, коли їй бувало

тяжко на серці. Смуток напосівся на неї відтоді, як містеру Едгару
стало гірше; він не зізнався в цьому, та ставав усе

мовчазнішим, обличчя в нього було незвично похмурим, і ми з нею
розуміли, що є тому причиною. Міс Кеті тоскно

простувала вперед; тепер їй уже не хотілося ні бігати, ні стрибати,
дарма що холодний вітер наче підбурював

пуститися з ним наввипередки. І час від часу я бачила, що вона
підводить руку і струшує щось зі щоки. Я озиралася

довкола, шукаючи, чим би її хоч трохи розважити. Край дороги
здіймався високий крутий схил, за який хитко

чіплялися випнутим корінням кущики ліщини та кволі падубки. Ґрунт
на ньому був надто крихким, і, хилячись під

невпинними вітрами, деревця зросли покривленими до землі. Влітку
міс Кеті залюбки вилазила по такому стовбуру й

сиділа в гіллі, гойдаючись за двадцять футів над землею; а я,
замилувана її спритністю та дитячою нерозважливістю,

все ж вважала за необхідне насваритися на неї щоразу, як побачу її так
зависоко, але не надто суворо, щоб справді

змусити її спуститись. Вона могла з обіду до чаю пролежати у своїй
вітряній колисці і не робила нічого - тільки

наспівувала собі старовинні пісні, якими я колисала її в дитинстві, та
дивилася на своїх сусідів-птахів, що годували

пташенят і навчали їх літати; або ніжилася в замріяній напівдрімоті,
заплющивши очі, така щаслива, що й не описати

словами. - Погляньте, міс! - вигукнула я, вказуючи на виїмку під
корінням одного похиленого деревця. - Зима ще не

дійшла сюди. Оно квітка - дзвіночок; це вже останній, а скільки їх було
тут у червні - мов бузковий туман на пагорбах!

Може, ви зірвете її, щоб показати татові? Кеті довго дивилася на
самотню квітку, що тріпотіла у своїй земляній хижці,

і відповіла лише згодом: - Ні, я її не хочу чіпати. Вона така сумна,
правда, Елен? - Так, - мовила я, - бо така ж

кволенька, як ви: у вас ні кровинки в лиці немає. Нумо, візьмімося за
руки, та біжімо! Ви так охляли, що я, мабуть, од

вас не відстану. - Та ні, ні, - відказала вона; і бігла, але час від часу
зупинялася, задивившись на клаптик моху чи пасмо

зів'ялої трави, чи на мухомор, що яскравою цяткою майорів поміж
бурого листя; і раз у раз, відвертаючись од мене,

проводила рукою по обличчю. - Кетрін, що з вами, любонько? -
спитала я, ступивши до неї, і обняла її за плечі. - Не

треба плакати, що ваш тато захворів; дякуйте Богові, що не сталося чогось гіршого! Вона більше не могла стримувати

сліз і зайшлась плачем. - О, це, мабуть, і є найгірше! - вимовила вона. - Що мені робити, коли ви з татом мене покинете

і я зостануся сама на світі? Я не можу забути твої слова, Елен; вони весь час звучать мені у вухах. Як зміниться життя,

яким страшним стане світ, коли ви помрете - тато і ти. - Хтозна, може, ви помрете раніше, - відказала я. - Не слід

накликати лихо. Будемо сподіватися, що пройдуть ще роки й роки, перш ніж хтось із нас помре. Хазяїн іще молодий, і

я при здоров'ї, мені й сорока п'яти немає! Моя мати дожила до вісімдесяти років і до останку трималася дай Боже;

припустимо, що містер Лінтон дотягне хоча б до шістдесяти - то все одно в нього більше років попереду, ніж ви

живете на світі, міс. Чи не дурниця - отак побиватися з лиха, якого ще двадцять років чекати? - Але тітонька Ізабелла

була молодша за тата, - зауважила вона і боязко поглянула на мене, жадаючи, щоб я знову вселила в неї надію. - У

тітоньки Ізабелли не було поруч ні вас, ні мене, щоб турбуватися про неї, - відповіла я. - Вона не була такою щасливою

в житті, як мій хазяїн: їй не було заради чого жити. Все, що вам треба, - це піклуватися про вашого батька та втішати

його, виказуючи, що вам самій весело; і нічим його не тривожити - пам'ятайте про це, Кеті! Скажу відверто - ви

можете вбити його своєю нерозумною поведінкою, якщо не викинете з голови дурненького вигаданого кохання до

сина людини, яка рада була б зжити вашого батька зі світу; і якщо покажете йому, що засмучені розлукою, яку він

вважає вашим благом. - Мене ніщо не засмучує, окрім татової хвороби, - відповіла моя супутниця. - Порівняно з цим

усе інше - дрібниці. І я ніколи... ніколи... о, ніколи, поки я відповідаю за себе, не зроблю й не скажу нічого, що могло б

його засмутити. Я люблю тата більше, ніж себе, Елен, і я це знаю ось чому: бо кожен ніч молюся, щоб я його

пережила; хай краще я буду нещасною, ніж він! Отже, я люблю його більше, ніж себе. - Гарні слова, - відповіла я, - та

їх треба підтвердити на ділі; і коли він видужає, не забувайте обіцянки, що ви дали в тяжку годину. Так розмовляючи,

ми підійшли до брами, що виходила на дорогу; і моя юна леді, знов сяючи, мов ясне сонечко, вилізла на мур і,

всівшись там, взялася збирати ягоди, що червоніли на шипшинових кущах уздовж дороги; на нижніх вітах ягід уже не

було, а верхніх могли дістатися лише птахи чи хтось на зразок Кеті. Коли вона тяглася за ними, капелюшок злетів у неї

з голови, і, оскільки брама була замкнена, вона вирішила за ним спуститись. Я лише гукнула їй, щоб вона трималась,

аби не впасти, і тієї ж миті вона зникла за муром; а от із поверненням вийшла морока: гладенько зацементоване

каміння ковзало під ногою, а спиратися на кволі кущі шипшини й глоду по той бік муру було страшнувато. Я через

свою дурість не збагнула цього, поки не почула, як вона, сміючись, вигукує: - Елен, треба тобі принести ключа, а то

мені доведеться бігти кругом - до повітки сторожа. Тут я не зможу залізти! - Стійте на місці, - відповіла я. - У мене при

собі низка ключів, може, якийсь підійде. А як ні - тоді я піду. Поки я пробувала всі великі ключі один за одним, Кеті

витанцьовувала біля хвіртки. Я вдалася до останньої спроби - та марно; і, повторивши Кеті, щоб вона чекала мене на

місці, я збиралася чимшвидше йти додому; але мене зупинив звук, що стрімко наближався здаля і за мить залунав

поруч: це був кінський тупіт. Кеті припинила свій танок. - Хто там? - прошепотіла я. - Елен, відчиняй швидше, -

стривожено зашепотіла вона у відповідь. - Агов, міс Лінтон! - почувся низький голос вершника. - Радий вас бачити. Не

поспішайте тікати, я чекаю від вас деяких пояснень. - Я не бажаю з вами розмовляти, містере Хіткліф, - відповіла

Кетрін. - Тато каже, що ви погана людина, що ви ненавидите і його, й мене; і Елен каже те саме. - Можливо, але зараз

мова про інше, - сказав Хіткліф. (Це був він). - У всякому разі, я не можу ненавидіти рідного сина; а саме до нього я б

хотів привернути вашу увагу. Так, вам є чого соромитись. Два чи три місяці тому ви взяли за звичку писати Лінтонові

листи - вирішили погратися в кохання, так? Вас обох слід було б відлущувати! Особливо вас, бо ви старші - і,

виявляється, менш вразливі. В мене є ваші листи, і, якщо ви надумаете грати в забавки зі мною, я надішлю їх вашому

батькові. Я розумію, вам набридла ця забавка, чи не так? Але ви штовхаєте Лінтона до безодні відчаю; він був щирим

у своєму почутті, - у своєму коханні до вас! Життям присягаюся, через вас він умирає; ви розбили йому серце своєю

безсердечністю: це не порожні слова, а дійсність. Хоч як Хейртон кепкував із нього півтора місяця - а я поводився

навіть суворіше, сподіваючись наставити його на добрий розум, - йому що не день, то гірше; боюся, він і до літа не

дотягне, якщо тільки ви його не зцілите! - Як ви можете так підло дурити бідну дитину? - крикнула я з-за огорожі. -

їдьте ви звідси, заради Бога! Як у вас совісті вистачає брехати людям у вічі? Міс Кеті, я каменем зіб'ю замок; а ви не

вірте в ці побрехеньки. Самі подумайте, як можна вмирати від кохання до дівчини, яку ледве знаєш? - От не думав, що

нас підслуховують, - зауважив негідник. - Вельмишановна місіс Дін, мені подобається ви, та не подобається ваша

подвійна гра, - додав він уголос. - Як ви можете так підло брехати, стверджуючи, буцімто я ненавиджу "бідну дитину"?

І вигадувати свої побрехеньки, щоб відлякати її від мого дому? Кетрін Лінтон (вже саме ім'я зігриває мені серце), люба

моя дівчинко, мене цей тиждень не буде вдома; приходьте й подивіться, чи я кажу правду; будь ласка, моя крихітко!

Тільки уявіть собі - а якби ваш батько був на моєму місці, а Лінтон - на вашому? Ким би ви вважали вашого

безтурботного коханого, якби ваш батько просив його зглянутися на вас, а він не захотів би ступити й кроку назустріч?

Не зробіть невинуватої помилки через свою дурну впертість! Присягаюся своєю душею, він на краю могили, і ніхто,

крім вас, не врятує його! Замок піддався, і я вискочила до них. -
Присягаюся, Лінтон помирає, - повторив Хіткліф,

суворо поглянувши на мене. - Горе і розчарування наближають його до
смерті. Неллі, якщо ти не хочеш її відпустити,

можеш прийти сама. Я повернуся не раніше, ніж за тиждень, о цій же
годині; і гадаю, що навіть твій хазяїн не

заборонить їй відвідати свого кузена! - Ходімо звідси, - сказала я,
беручи Кеті під руку, і майже силоміць втягла її за

собою до парку; вона вагалася, стривожено дивлячись у обличчя
співбесідника, надто суворе, щоб можна було

здогадатися про його справжні почуття. Він під'їхав упритул до
дівчини і, схилившись до неї, мовив: - Міс Кетрін,

зізнаюся, я не дуже поблажливий до Лінтона, а Хейртон і Джозеф -
тим паче. Щиро кажучи, йому доводиться скрутно.

Він потребує доброти так само, як і любові; і ваше ласкаве слово було
б для нього найкращими ліками. Не слухайте

жорстоких повчань місіс Дін; будьте милосердною і постарайтеся
зустрітись із Лінтоном. Він марить про вас день і ніч

і думає, що ви його зненавиділи, якщо не пишете й не приходите до
нього. Я зачинала хвіртку і підкотила до неї

великий камінь, бо розхитаний замок не хотів слухатись; і, розкривши
парасольку, підтягла під неї свою супутницю, бо

у верховітті вже шаруділи перші краплі дощу, нагадуючи, що баритися
не слід. Ми кинулися додому, не домовившись

із Хітклі- фом про зустріч; та я відчувала, що Кетрін стало тепер удвічі
важче на серці. Її лице затьмарилося такою

тугою, що вона й на себе не була схожа; дівчина вочевидь повірила кожному почутому слову. Хазяїн пішов спочивати,

не дочекавшись нашого повернення. Кеті прослизнула до його кімнати, щоб довідатись, як він себе почуває; він уже

спав. Вона повернулася і попросила мене посидіти з нею в бібліотеці. Ми удвох попили чаю; а потім вона згорнулася

калачиком на килимі та звеліла мені не розмовляти, бо втомилася. Я взяла книгу й удавала, ніби читаю. Коли їй

здалося, що я з головою поринула в читання, вона знову почала тихенько хлипати: останнім часом це на неї частенько

находило. Якусь хвилину я це терпіла, а потім взялася безжально здійсмати на глум усе, сказане містером Хіткліфом про

сина, - та так, наче була певна, що вона зі мною згодиться. Ба ні! Моя дошкульна промова не притлумила враження, що

його справили слова Хіткліфа; воно було саме таким, якого він прагнув досягти. - Хай навіть так, Елен, - відповіла

вона, - але я не заспокоюся, поки не знатиму правди. І я маю сказати Лін- тонові, що не пишу йому не зі своєї провини,

і переконати його, що мої почуття не змінилися. Чи варто було гніватись і сперечатися з її нерозумною довірливістю?

Того вечора ми розпрощалися дуже холодно; та вранці дорогою до Грозового Перевалу їхала на своєму поні моя

вперта панянка, а я йшла з нею поруч. Я не могла спокійно дивитися на її страждання, бачити її бліде, згасле обличчя і

важкий погляд; і я здалася, потай плекаючи хитку надію на нелюб'язність Лінтона, що могла б довести, якими

оманливими були слова його батька. РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІЙ
Дощова ніч поволі перейшла в туманний ранок - і

морозний, і вогкий, - і шлях нам перетинали бурхливі ручаї, що ринули з гір. Ноги в мене були геть мокрі; я сердилась

і була в такому поганому гуморі, що якнайкраще підходив до подібної прикрої справи. Ми зайшли до будинку через

кухонні двері, щоб пересвідчитися, чи справді містера Хіт- кліфа немає вдома; я не дуже довіряла його словам.

Джозеф сидів на самоті і розкошував біля веселого полум'я у каміні: на столі - кварта елю та поламана великими

куснями вівсяна перепічка; у зубах - коротка чорна люлька. Кетрін підбігла до вогню зігрітися. Я спитала, чи вдома

хазяїн. Моє питання так довго лишалося без відповіді, що я подумала, чи старий, бува, не оглух, і заговорила

голосніше. - Не-є! - пробубонів чи то радше прогундосив він. - Не-є!
То ж ідіть-но ви, звідки прийшли. - Джозефе! -

почувся водночас із моїм вередливий голос із кімнати. - Скільки можна тебе кликати? У каміні лише кілька жаринок.

Джозефе! Іди сюди негайно! Голосне пихкання і незворушний погляд, утуплений у черінь, свідчили, що Джозеф

лишився глухим до цього заклику. Покоївки і Хейртон не було видно; перша кудись пішла у справах, а той, мабуть, десь працював. Ми впізнали голос Лінтона й увійшли. - О, та щоб ти здох на своєму горищі! Сконав з голоду! -

вигукнув хлопець, вочевидь гадаючи, що це йде його ледачий прислужник. Він затнувся, зрозумівши свою помилку;

Кеті кинулася до нього. - Це ви, міс Лінтон! - сказав він, піднімаючи голову з поруччя великого крісла, в якому лежав. -

Ні, не цілуйте мене, а то я почну задихатись. О Боже! Тато сказав, що ви прийдете, - продовжував він, відсапуючись

після обіймів Кетрін; а вона стояла і знічено дивилася на нього. - Ви не могли б зачинити двері? Ви лишили їх

відчиненими. А ці... ці паскуди не хочуть принести вугілля. Тут так холодно! Я поворошила жар у каміні й сама

принесла цеберко вугілля. Хворий одразу ж почав скаржитися, що на нього летить попіл; але його мучив кашель, він

виглядав геть слабим і змореним, тому я не стала дорікати йому за таку примхливість. - Ну ж бо, Лінтоне, - тихенько

мовила Кетрін, коли його спохмурніле лице прояснилося. - Ти мені радий? Що я можу зробити для тебе? - Чому ви не

приходили раніше? - спитав він. - Вам слід було прийти до мене, а не писати. Мене це страшенно втомлювало - писати

такі довгі листи. Краще вже розмовляти. Але тепер мені й розмовляти не хочеться; і взагалі нічого не хочеться! Не

розумію, куди поділася Зіла! Може, ви (він поглянув на мене) збігаєте на кухню і подивитесь? Я не діждалася подяки

за щойно зроблену послугу, тому, не маючи бажання бігати туди й сюди з його примхи, відповіла: - Там нема нікого,

крім Джозефа. - Я хочу пити, - обурено закричав він і відвернувся. - Як тато поїхав, Зіла почала щодня швендяти до

Гімертона; просто жах якийсь! А я маю сидіти тут унизу - вони вдають, що не чують, якщо я кличу їх згори. - А ваш

батько уважний до вас, містере Хіткліф? - спитала я, помітивши, як він уникає дружніх обіймів Кетрін. - Уважний? Він

хоч їх примушує бути трохи уважнішими! - вигукнув він. - Паскуди! Знаєте, міс Лінтон, цей бидлак Хейртон

насміхається з мене! Я його ненавиджу! Справді, я їх усіх ненавиджу: вони просто гидотні! Кеті метушилася, шукаючи

води; вона побачила на полиці глек, наповнила кухлик і принесла кузенові. Він попросив додати ложку вина з пляшки,

що на столі; і, трохи відсьорбнувши, начебто заспокоївся і сказав, що вона дуже добра. -А ти радий мене бачити? -

знову спитала вона, зрадівши його слабкій посмішці. - Так. Це щось нове - чути голос, подібний до вашого! - відповів

він. - Але мене просто виводило з себе, що ви не приходите. А тато кричав, що я сам у цьому винен; називав мене

жалюгідним, миршавим, нікчемним створінням; і казав, що ви мене зневажаєте і що якби він був на моєму місці, то у

Гренджі давно вже хазяйнував би він, а не ваш батько. Але ж ви не зневажаєте мене, ні, міс... - Я хочу, щоб ти називав

мене Кетрін або Кеті, - перервала юна леді. - Зневажати тебе? Ні! Після тата й Елен я люблю тебе більше від усіх на

світі. Але я не люблю містера Хіткліфа; і не зможу приходити, коли він повернеться. Його ще довго не буде? - Не дуже

довго, - відповів Лінтон, - але він часто ходить на болота - зараз мисливська пора; і ти могла б посидіти зі мною

годину-дві, поки його немає. Скажи, що ти згодна. Я постараюся бути люб'язним: ти ж не будеш дратувати мене

навмисне і завжди мені допомагатимеш, так? - Так, - відповіла Кетрін, погладжуючи його довге м'яке волосся, - якби

тільки тато дозволив, я б половину всього часу проводила з тобою. Любий Лінтоне! Я б хотіла, щоб ти був моїм

рідним братом. - І тоді ти б мене любила, як свого батька? - мовив він, пожвавившись. - А втім, тато каже, що ти

любила б мене більше, ніж батька, і більше від будь-кого в світі, якби була моєю жінкою; тому краще б ти вийшла за

мене заміж. - Ні, я нікого не полюблю більше, ніж тата, - різко відповіла вона. - До того ж буває, що люди ненавидять

своїх жінок; але не сестер чи братів. І якби ти був моїм братом, ти б жив із нами, і тато любив би тебе так само, як

мене. Лінтон став заперечувати, що деякі люди ненавидять своїх жінок; але Кеті переконувала, що так буває; і з

великого розуму згадала про ставлення його власного батька до її покійної тітоньки. Я обірвала її, але вона не могла

заспокоїтись, поки не вибовкала все, що їй було відомо. Містер Хіткліф, дуже розлючений, заявив, що це брехня. - Це

тато мені сказав; а він ніколи не говорить неправди, - вперто доводила вона. - А мій тато зневажає твого! - крикнув

Лінтон. - Він його зве паскудним нікчемою. - Твій тато - погана людина, - відказала Кетрін, - і дуже негарно з твого

боку повторювати те, що він каже. Звичайно ж, він лиха людина, якщо тітонька Ізабелла його покинула. - Вона його не

покинула, - сказав хлопець. - І тобі не слід сперечатися зі мною! - Покинула! - вигукнула юна леді. - Тоді слухай, що я

тобі скажу! - мовив Лінтон. - Твоя мати ненавиділа твого батька! Ну, як тобі? - О!.. - скрикнула Кеті, так

розлютившись, що не могла продовжувати. - І любила мого, - додав він. - Ти мале брехло! Тепер я тебе ненавиджу! -

вона задихалася, її лице почервоніло від гніву. - Любила! Любила! - співав Лінтон, утопаючи у глибині свого крісла, і

закинув голову, щоб насолодитися спогляданням враженої супротивниці, яка стояла позаду. - Годі вам, містере

Хіткліф! - втрутилася я. - Це ви теж із батькового голосу співаєте. - Ні! І помовчіть, ви! - відповів він. - Любила вона

його, Кетрін! Любила! Кеті, не тямлячи себе, люто штурхнула крісло, і Лінтон, заточившись убік, упав на поруччя;

його здушив напад кашлю, що вмить переміг його зловтіху. Напад тривав так довго, що налякав навіть мене; а Кеті

плакала, гірко каючись у своїй провині, хоч і не казала нічого. Я обняла хлопця і підтримувала його, поки кашель не

манувся. Тоді він оді- пхнув мене і мовчки відкинув голову. Кетрін також перестала плакати і, сівши напроти нього,

відчужено дивилась у вогонь. - Як ви себе почуваете, містере Хіткліф? - спитала я, почекавши хвилин десять. - Я б

хотів, щоб вона так себе почувала, - відповів він. - Підступне, жорстоке дівчисько! Хейртон ніколи мене не чіпає: він

мене жодного разу не вдарив! Мені сьогодні було краще, - а зараз... - і він захлинувся слізьми. - Я тебе не вдарила! -

тихо сказала Кеті і прикусила губу, щоб потамувати новий вибух почуттів. Він зітхав і стогнав буцімто від нестерпних

страждань ще чверть години; певно, хотів провчити свою кривдницю, бо щоразу, як він чув її стихлене схлипування,

його ремствування набували просто-таки трагічного звучання. - Мені дуже жаль, що я завдала тобі шкоди, Лінтоне, -

зрештою мовила вона, не витримавши цієї муки. - Та зі мною нічого не станеться, якщо мене злегка штовхнути; і я не

думала, що тобі це зашкодить. Але ж тобі не дуже зле, правда, Лінтоне? Я не зможу піти додому, знаючи, що заподіяла

тобі зло. Скажи мені! Поговори зі мною. - Я не можу з тобою говорити, - видушив він. - Через тебе я не спатиму всю

ніч; мене замучить кашель. Якби з тобою хоч раз таке трапилося, ти б зрозуміла, що це! Але ти будеш спокійно спати,

поки я тут страждаю, всіма покинутий! Хотів би я побачити, як ти сама проводиш такі жахливі ночі! - і він розридався

вголос - так йому було жаль самого себе. - Якщо вам страшні ночі невидовижу, - мовила я, - навряд чи міс Кетрін

цьому виною: ви почувалися б так само, якби вона й не прийшла. Проте більше вона вас не турбуватиме; мабуть, вам

буде краще, як ми підемо. - Мені піти? - сумно спитала Кеті, схилившись до нього. - Ти хочеш, щоб я пішла, Лінтоне? -

Ти вже не зміниш того, що наробила, - похмуро відповів він, - хіба що зміниш на гірше, якщо доведеш мене до

гарячки. - Отже, мені краще піти? - повторила вона. - Краще дай мені спокій, - сказав він, - ти без упину говориш, це

просто нестерпно. Вона вагалась і ще кілька хвилин не слухала моїх намовлянь іти звідси; але він не дивився на неї і

не казав ні слова, і тому вона врешті-решт рушила до дверей - а я за нею. Нас зупинив голосний стогін. Лінтон сповз зі

свого крісла і корчився на підлозі, мов розбещене дитя, що не заспокоїться, поки не допече до живого всім довкола. З

його поведінки я відразу ж збагнула, що це за один і наскільки нерозумно було б йому потурати; але дівчина

вжахнулася з побаченого. Вона кинулася назад, стала на коліна, і плакала, і втішала його, і заспокоювала, поки він не

замок, бо йому забило подих, - а не з жалю, що засмутив її. - Я покладу його на канапі, - сказала я, - і хай корчиться

на ній, скільки душі завгодно; а нам це око не тішить. Сподіваюся, міс Кеті, тепер ви розумієте, що не ви - його

спасіння, і не в любові до вас причина його страждань. Ото рахуба!.. Ходімо звідси: тільки-но він побачить, що нема

кому з ним панькатись, він радий буде спокійненько полежати. Вона поклала йому під голову подушку і принесла

води; він відштовхнув її руку і засовався на подушці, наче то був камінь чи поліно. Кеті спробувала покласти її

зручніше. - Ні, так я не можу лежати, - сказав він. - Надто низько. Кетрін підклала ще одну подушку. - А так надто

високо, - пробурмотів страждалець. - То як ти хочеш? - спитала вона у відчаї. Він підповз до неї, коли вона стояла біля

канапи навколішки, і сперся на її плече. - Ні, так не піде, - мовила я. - Ви вже вдовольніться подушкою, містере

Хіткліф. Панянка і так згаяла на вас забагато часу: ми більш не можемо сидіти з вами й п'яти хвилин. - Ні, можемо! -

заперечила Кеті. - Він тепер буде добрим і терплячим. Він уже розуміє, що сьогодні вночі я буду нещасніша за нього,

якщо переконаюся, що йому стало гірше через мене; тоді я ніколи більше не посмію прийти знов. Скажи мені правду,

Лінтоне, - адже я справді більше не повинна приходити, якщо я завдала тобі шкоди. - Ти можеш приходити, щоб

лікувати мене, - відповів він. - І ти мусиш приходити, бо справді заподіяла мені зло - сама знаєш, яке страшне! Мені ж

не було так погано, коли ви прийшли, - хіба ні? - Та ви самі нарobili собі лиха своїм плачем і вередуванням. - Я

взагалі нічого тобі не зробила, - мовила його кузина. - Так чи інакше, тепер ми будемо друзями. Ти ж цього хочеш? Ти

б хотів, аби я іноді тебе провідувала, правда ж? - Я вже сказав, що так, - нетерпляче відповів він. - Сідай на канапі і дай

я зіпруся тобі на коліна. Так я завжди сидів із мамою. Сиди тихо й не розмовляй; можеш лише заспівати пісню, якщо

вмієш; або розкажуй напам'ять яку- небудь цікаву баладу - одну з тих, яких ти обіцяла мене навчити, - або якусь

історію. Але краще баладу, починай. Кетрін прочитала найдовшу, яку знала напам'ять. Це заняття дуже сподобалось

обом. Лінтон зажадав прослухати іншу баладу, а потім іще одну, не зважаючи на мої настирливі заперечення. Так вони

тішилися, поки не пробило дванадцяту і ми вчули на подвір'ї кроки Хейртона, що прийшов пообідати. - А завтра,

Кетрін, завтра ти прийдеш? - спитав Хітк- ліф-молодший, схопивши її за рукав, коли вона знехотя підвелася. - Ні, -

відповіла я за неї, - ні завтра, ні післязавтра. Але вона, певно, дала іншу відповідь - бо його лицепрояснилося, коли

вона, схилившись, прошепотіла йому щось на вухо. - Ви завтра не прийдете, міс, зятяйте собі! - почала я, коли ми

вийшли з будинку. - І не сподівайтесь! Вона всміхнулась. - О, та я вже про це подбаю, - продовжувала я. - Скажу, щоб

той замок полагодили; а більше вам ніяк не втекти. - Я можу і через мур перелізти, - розсміялася вона. - Грейндж - не

в'язниця, Елен, а ти не наглядач. І до того ж, мені майже сімнадцять років. Я вже доросла. І я впевнена, що Лінтон

швидко одужає, якщо я візьмуся його доглядати. Я за нього старша, ти ж знаєш, і розумніша; в мені не так багато

дитячого, правда? І він дуже скоро почне робити те, що я захочу, - з ним можна впоратися ласкою. Коли він гарно

поводиться, на нього ж просто глянути любо! Якби він був мій, я зробила б із нього таку милу дитину! Ми ніколи не

будемо сваритися - справді, не будемо? - коли звикнемо одне до одного. Він тобі подобається, Елен? - Подобається? -

вигукнула я. - Отаке плаксиве та препогане? Це щастя, що, як вважає містер Хіткліф, він не доживе до двадцяти років.

Я навіть сумніваюся, чи побачить він цю весну. Та як і зараз його грець вхопить, для сім'ї то невелика втрата; і нам

пощастило, що батько забрав його до себе: що більше з ним панькатися, то більше він знахабніє! Я тільки рада, що

йому ніколи не стати вашим чоловіком, міс Кетрін. Дівчина спохмурніла, вислухавши ці слова. Її обурило, що я так

байдуже кажу про його смерть. - Він молодший за мене, - відповіла вона по тривалому роздумі, - і мусить прожити

довше! Він буде... він мусить жити, поки живу я. Він зараз такий само міцний, як і тоді, коли вперше приїхав на північ;

я цього певна. Він просто застудився, як тато. Ти казала, що тато видужає, - чом би і йому не видужати? - Ну, добре, -

мовила я, - зрештою, це не наш клопіт. Послухайте, міс, і зятяйте, я свого слова тримаюсь, - якщо ви надумаєте знову

піти до Грозового Перевалу, зі мною чи без мене, я все розповім містеру Лінтону, і, поки він не дозволить, ваші

стосунки з кузенком не будуть поновлені. - Вони вже поновлені, - сердито сказала Кеті. - То будуть припинені, -

відрізала я. - Побачимо, - була її відповідь; і вона побігла вперед, залишивши мене плентатися позаду. Ми прийшли

додому ще до обіду; хазяїн вирішив, що ми гуляли в парку, і тому не вимагав пояснень, чого нас не було так довго.

Ледве ступивши на поріг, я кинулася знімати мокрі черевики й панчохи; але в Перевалі я надто довго просиділа у

мокрому взутті, і це далось взнаки: наступного ранку я вже лежала крижем, і минуло ще три тижні, перш ніж я змогла

виконувати свої обов'язки; доти зі мною ще не траплялося такої халепи - і відтоді, дякувати Богові, також. Моя панянка

була просто янголом - так вона піклувалася про мене, так розвіювала мою самотність; оте лежання було для мене

справжньою карою - воно й не диво, якщо знати мою непосидючість; але мало кому щастить зазнати такої турботи.

Міс Кетрін, вийшовши з кімнати містера Лінтона, тієї ж миті з'являлася біля мого ліжка. Вона ділила свій день між

нами двома; ні хвилини не гаючи на власні розваги, покинула і навчання, і свої забавки, а то навіть поїсти не встигала

як слід, - і була найвідданішою доглядальницею. У неї справді було золоте серце, якщо вона, так щиро віддана

батькові, стільки віддавала й мені! Я сказала, що її день було поділено між нами двома; але хазяїн лягав спати рано, а

мені після шостої години, власне, нічого не було потрібно; тому вечори цілком належали їй. Бідна дитина! Я ніколи не

замислювалася, що ж вона робить, сама-самісінька, після чаю; і хоч іноді, коли вона заглядала до мене сказати "на

добраніч", я помічала свіжий рум'янець на її щоках і її почервонілі пальчики, я не здогадувалась, що виною цьому

холодний вітер полів, а не жар від каміна у бібліотеці. РОЗДІЛ
ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ Через три тижні я змогла

покинути свою кімнату і сяк- так пересуватися по дому. І першого ж вечора, коли ми знову сиділи вдвох, я попросила

Кетрін почитати мені вголос, - бо я щось останнім часом недобачала. Ми сиділи в бібліотеці, хазяїн уже пішов

спочивати; Кеті погодилася на моє прохання, та наче знехотя; я вирішила, що вибрана мною книга їй нецікава, і

запропонувала почитати щось на власний вибір. Вона взяла одну із своїх улюблених книжок і читала десь із годину;

потім посипалися питання: - Елен, ти не втомилася? Може, ти б краще лягла? Ти знову заслабнеш, якщо лягатимеш

так пізно, Елен. - Ні, ні, люба, не втомилася, - щоразу відповідала я. Побачивши мою несхитність, вона віднайшла

інший спосіб показати мені, що це заняття їй не до душі. Замість питань почалися позіхання. І нарешті... - Елен, я

втомилася. - То годі читати, давайте так побалакаємо, - відповіла я. Та з розмовою вийшло ще гірше: вона нудилась, і

зітхала, і поглядала на свого годинника - і так до восьмої вечора, поки не пішла до своєї кімнати, зморена сном:

принаймні так здавалося з її похмурого, важкого погляду і з того, як вона терла очі. Наступного вечора в неї виявилось

ще менше терпіння; а втретє опинившись увечері в моєму товаристві, вона поскаржилася на головний біль і полишила

мене. Її поведінка здалася мені дивною; і, посидівши деякий час на самоті, я вирішила піти й спитати, як вона

почувається, і вмовити її лягти вниз на канапі, а не сидіти самій у темряві. Кетрін не було ні нагорі, ні внизу. Слуги

запевняли, що її не бачили. Я прислухалася біля дверей містера Едгара - тиша. Тоді я повернулася до її кімнати,

загасила свого каганця і сіла біля вікна. Яскраво світив місяць; все навколо сяло, вкрите сніговою пеленою. І я

подумала, що Кеті могла вийти в сад трохи освіжитись. Раптом я помітила, що хтось крадькома пробирається попід

огорожею парку; та це була не моя панянка: коли на постать упало місячне світло, я впізнала одного з наших грумів.

Він досить довго стояв на місці, дивлячись на дорогу; потім кинувся геть, наче щось угледівши; а коли невдовзі

з'явився знов, вів за собою поні моєї юної леді. І вона також була там: спішилась і йшла поруч. Хлопець тихенько повів

конячку по траві до стайні; Кеті увійшла в дім через скляні двері вітальні й нечутно прослизнула нагору, де я чекала на

неї. Вона обережно зачинила за собою двері, скинула обліплені снігом черевики, розв'язала стрічки на капелюшку і

збиралася, не підозрюючи про моє шпигування, зняти з себе накидку; аж раптом я підвелась і викрила себе. Вона

заціпеніла на місці, щось знічено промимрила і стояла нерухомо. - Люба моя міс Кетрін, - почала я, надто добре

пам'ятаючи про її недавню ласку, щоб одразу накидатися з докорами, - де це ви їздили верхи так пізно? І нащо ви мене

обманюєте, вигадуючи якісь баєчки? Де ви були? Кажіть. - У парку, далеко, - затинаючись пробурмотіла вона. - Нічого

я не вигадую. - І більш ніде? - спитала я з притиском. - Ніде, - ледве вимовила вона. - Ой, Кетрін! - невесело

промовила я. - Ви знаєте, що чините зле, інакше не стали б казати мені неправди. Це дуже для мене прикро. Краще б

мені хворіти три місяці, ніж бачити, як ви зумисне намагаєтеся мене обдурити. Вона кинулася до мене і, розридавшись, обняла мене за шию. - Ох, Елен, я так боюся, що ти розсердишся, - мовила вона. - Обіцяй не сердитись,

і я розповім тобі всю правду; мені й самій осоружно брехати! Ми сіли поряд біля вікна; я запевнила Кеті, що не буду її

сварити, якою б не виявилась її таємниця; я, звісно, все вгадала відразу ж. І вона почала: - Я була у Грозовому

Перевалі, Елен, я бувала там щодня відтоді, як ти захворіла; тільки три дні пропустила на початку і два - після того, як

ти одужала. Я давала Майк-лові книжки з малюнками, щоб він кожного вечора сідлав Мінні, а потім заводив її до

стайні; тільки, будь ласка, не треба його сварити. Я приїздила до Перевалу о пів на сьому і лишалася там до дев'ятої

години, а потім мчала додому. Я їздила не для розваги: мені часто бувало там зовсім невесело! Але іноді я була

щасливою: може, раз на тиждень. Спершу я думала, що буде нелегко тебе переконати, щоб ти дозволила мені

дотримати свого слова; так, я тоді пообіцяла Лінтонові, що завтра прийду знов. Але наступного дня ти не виходила з

кімнати, тому все владналося само собою. Коли Майкл лагодив замок у хвіртці, я взяла в нього ключа й розповіла, як

мій кузен просить, аби я його провідала, бо він хворий і не може прийти у Грейндж; і як тато не хоче, щоб я туди

ходила. І тоді ми з Майклом домовилися щодо поні. Він любить читати і незабаром збирається одружитись; тому він

запропонував, щоб я йому давала читати книги з бібліотеки, а він буде робити, що я скажу. Але я давала йому свої

власні книжки, вони йому більше подобались. Коли я прийшла вдруге, Лінтон нібито трохи пожвавився, і Зіла (це їхня

покоївка) прибрала для нас у кімнаті, і розпалила вогонь, і сказала, що ми можемо робити, що хочемо, бо Джозеф

пішов на молитовні збори, а Хейртон Ерншоу десь ходить із собаками (пізніше я дізналася, що він стріляв фазанів у

нашому лісі). Вона принесла мені підігрітого вина та пиріжок і була дуже люб'язною; і ми сиділи біля вогню - Лінтон у

кріслі, а я у маленькій гойдалці, і сміялися, і розмовляли так весело, і нам весь час було про що говорити: ми

вигадували, куди будемо ходити і що робитимемо влітку. Я не буду переказувати, а то ти скажеш, що це дурниці.

Щоправда, була мить, коли ми ледь не посварилися. Він сказав, що найкраще проводити липневий день ось як: лежати

з ранку до вечора у вересовому полі, і щоб навкруги сонно дзижчали бджоли, і жайворонки співали високо над

головою, у голубому безхмарному небі, і яскраво світило сонце. Для нього це і є райське блаженство. А мені до

вподобати інше: гойдатись у шурхотливому зеленому гіллі, коли дме західний вітер, і світлі хмаринки біжать у небі, і не

тільки жайворонки, але й дрозди, і малинівки, і зозулі виспівують зусібч, а поля простягаються в далечінь, помережані

темними прохолодними ярами; а поруч брижиться під вітром висока трава, мов хвилі; і ліси, і співучі джерела, і цілий

світ, пробуджений, радісний, вільний! Лінтон хотів, щоб усе лежало в дрімотному спокої; а я - щоб усе мінилося

барвами і кружляло в танку. Я сказала, що в його раю все якесь напівживе; а він сказав, що в моєму все ніби п'яне. Я

сказала, що заснула б у його раю; а він сказав, що в моєму не зміг би дихати, і почав сердитися; та потім ми

домовилися, що спробуємо і те, й інше, коли буде така нагода, і поцілувались, і знову стали друзями. Ми сиділи так

годину, а потім я оглянула цю велику кімнату з гладенькою, незастеленою підлогою і подумала, як гарно було б тут

гратись, якщо відсунути стола; і сказала Лінтону, щоб він попросив Зілу нам допомогти - і ми пограємося в піжмурки,

а вона хай нас ловить; як ми з тобою, пам'ятаєш, Елен? Він відмовився: це нудна гра, сказав він; але захотів пограти зі

мною в кульки. Ми знайшли дві в шафі, серед старих іграшок, - там були дзиги, обручі, ракетки і волани, і таке інше.

Одна кулька була позначена літерою К., а інша - літерою Х., і я хотіла взяти собі "К", бо це підходить для "Кетрін". А

"Х" підійшло б для "Хіткліф" - його прізвища; але "Х" було напівстерте, і Лінтоно- ві це не сподобалось. Я весь час

вигравала, і він знову розсердивсь, і закашлявся, і повернувся до свого крісла. Але того вечора його було легко

розвеселити; він уподобав дві- три гарні пісеньки - твої пісні, Елен; і коли я зібралася йти, він просив і вмовляв мене

прийти знову наступного вечора; і я пообіцяла, що прийду. Ми з Мінні летіли додому, як вітер; і всю ніч мені снилися

Грозвий Перевал і мій любий, любий кузен. Вранці мені було сумно: і через те, що ти захворіла, і тому, що мені б

хотілось, аби тато знав про мої поїздки і дав на них згоду; але ввечері так чудово світив місяць, і, коли я поїхала, морок

розсіявся. Я думала, що в мене буде ще один щасливий вечір; і - що мене втішало найбільше - у мого любого Лінтона

також. Я риссю промчала через їхній садок і хотіла завернути за дім, коли цей Ерншоу зустрів мене, взяв у мене повід і

попросив мене заходити через парадні двері. Він погладив Мінні і сказав про неї - "лепська конячка", - видно було, що

він хоче поговорити зі мною. Але я тільки звеліла йому залишити Мінні у спокої, а то вона може його хвищнути.

Ерншоу відповів своєю хлопською говіркою, - "вона мені вереду не наробе", - і глипнув на її ноги. Мені майже

хотілося, щоб вона його трохи провчила; але він пішов одчиняти двері і, коли відмикав засув, подивився на напис над

брамою і мовив якимось чудно - знічено й урочисто водночас: - Міс Кетрін! Я тепера можу це прочитати. - Чудово! -

вигукнула я. - Ну, то покажіть свої успіхи, - ви, мабуть, справді порозумнішали! Він сказав протягом, затиноючись:

"Хейртон Ерншоу". - А число? - мовила я, щоб його заохотити, бо його наче заціпило. - Не, з оцим я не впораюсь, -

відповів він. - Ох ви, йолопе! - вигукнула я, від душі розсміявшись. Цей бовдур витріщився на мене, і по губах у нього

ковзала посмішка, а над очима збиралися хмари - наче він і сам не був певний, чи не слід йому розсміятися разом зі

мною: чи я дружньо кепкую з нього, чи то - як було насправді - його зневажаю? Щоб розвіяти його сумніви, я знову

прибрала неприступного вигляду і звеліла йому йти геть, бо я прийшла не до нього, а до Лінтона. Він зайшовся

рум'янцем (я побачила це при світлі місяця), зняв руку з засува і почалапав геть - портрет ураженого самолюбства. Він,

певно, думав, що вміння так-сяк промимрити по складах своє ім'я ставить його нарівні з Лінтоном; і смертельно

образився, що я вважаю інакше. - Стривайте, люба міс Кетрін! - перервала я. - Я не збираюся вам дорікати, але мені

ваша поведінка не подобається. Якби ви пам'ятали, що Хейртон так само доводиться вам кузеном, як містер Хіткліф,

ви б зрозуміли, як несправедливо ставитеся до нього. Зрештою, бажання зрівнятися з Лінтоном робить йому честь;

певно, він вчився читати не лише для того, щоб похизуватися; безперечно, ви ще раніше змусили його соромитися

свого невігластва, і він захотів це виправити, щоб заслужити вашу прихильність. Здійняти його на глузи за першу ж

невдачу - так ви його не виховаєте; по-вашому, в його умовах ви б вирости не такою грубою? У дитинстві він був

кмітливим і розумним, не згірше за вас; і мені прикро, що зараз його зневажають, бо цей мерзотник Хіткліф так підло

позбиткувався з нього! - Ну, Елен, ти що, збираєшся через нього плакати? - вигукнула вона, здивована, що я так

гарячкую. - Зажди, зараз ти дізнаєшся, чи для того він вивчав абетку, щоб мені догодити; і чи варто бути ввічливою до

такого нікчеми. Я ввійшла; Лінтон лежав на лаві і встав, щоб привітатись. - Я сьогодні нездужаю, Кетрін, моя люба, -

сказав він, - тому говори ти, а я буду слухати. Підійди і сідай біля мене. Я вірив, що ти не порушиш слова, і знову

візьму з тебе обіцянку, перед тим як ти підеш. Тепер я знала, що не можна його драгувати, коли він хворий; говорила

обачливо, не задавала питань і намагалася нічим не розхвилювати його. Я принесла кілька своїх улюблених книжок;

він попросив, щоб я читала йому вголос, і я вже хотіла почати, коли Ерншоу розчохнув двері навстіж: до нього нарешті

дійшло, що можна образитись. Він ступив до нас, схопив Лінтона за руку і витяг його з крісла. - Забирайся до своєї

кімнати! - ледве вимовив він, задихаючись від гніву; лице в нього налилося кров'ю. - І її з собою візьми, як вона

прийшла до тебе; а звідсіль ти мене не витуриш! Геть звідси обоє! Він насварив нас і, не даючи Лінтонові відповіді,

випхав його до кухні; а коли я пішла слідом, стис кулаки, наче хотів мене вдарити. Спершу я злякалась і впустила одну

з книжок, а він ногою буцнув її мені вслід і грюкнув дверима. Я почула злісне, крехотливе хихотіння біля вогнища і,

озирнувшись, побачила, що цей гидкий Джозеф стоїть, потираючи свої кощаві руки, і труситься від сміху. - Авжеж, я

знав, що він вас звідсіля випре! Оце паруб-чина! Усеньке розуміє: він знає... ой знає!... не гірш од мене знає, хто тут

буде хазяїном... кхе, кхе! Ото він вас і навчає... кхе, кхе! - Куди нам іти? - спитала я свого кузена, не зважаючи на глузи

старого негідника. Лінтон аж побілів з лица і весь тремтів; у цю мить він був зовсім не гарний, Елен; та ні - навіть

страшний! Його тонке обличчя з великими очима перекривилось у несамовитій безсилій люті. Він схопився за ручку

дверей і шарпнув їх; двері виявилися замкненими з того боку. - Впусти, або я тебе вб'ю! Впусти, або я тебе вб'ю! - він

аж заходився з люті. - Мерзото!.. Я тебе вб'ю! Уб'ю, чуєш! Джозеф знову гидко закумкав: - А це вже татусеві штучки, -

гукнув він. - Це наш батечко! У нас завше є від обох потрошку. Ну, вище голову, Хейртоне, парубче мій: не бійся, він

тебе не дістане! Я схопила Лінтона за руки та спробувала відтягти його; але він так скажено кричав, що я

відступилась. І зрештою його крик перейшов у страшний напад кашлю: з рота в нього потекла кров, і він упав на

підлогу. Я, умліваючи з жаху, побігла надвір і почала на повний голос кликати Зілу. Вона скоро почула: доїла корів у

загоні за клунею і, полишивши свою роботу, поспіхом кинулася до мене і спитала, що трапилось. Мені забракло сили

відповісти; я притягла її до кухні й озиралася, шукаючи Лінтона. Ерншоу прийшов глянути, якого він наробив лиха, і

тепер вів бідолашного Лінтона нагору. Ми із Зілою пішли за ним; але на сходах він спинив мене й сказав, що мені не

можна входити, і я мушу йти додому. Я закричала, що він убив Лінтона і я все одно ввійду. Тоді Джозеф замкнув двері

і заявив, що я "нічого не вдію", і спитав, чи я така ж "зроду причинна", до пари своєму родичеві? Я стояла, плачучи, поки не повернулася Зіла. "Хлопець очуняє, - сказала вона, - тільки ви не робіть тут глупства", і майже силоміць

змусила мене піти у дім. Елен, я ладна була рвати на собі волосся! Я так плакала, що майже осліпла від сліз; а цей

мерзотник, якому ти так співчуваєш, стояв осторонь і цитькав на мене, щоб я заспокоїлась, і повторював, що він ні в

чому не винний. Врешті-решт, злякавшись моїх погроз, що я скажу татові і його посадять до в'язниці й повісять, він і

сам почав сопіти і хутко забрався геть, аби приховати своє боягузтво. Та відчепитись од нього було не так легко: коли

вони зрештою вмовили мене піти і я від'їхала ярдів на сто від воріт, він раптом вигулькнув із темряви на узбіччі і,

схопивши Мінні за повід, перепинив мене. - Міс Кетрін, мені дуже шкода, - заговорив він, - та не годиться ж отак... Я

оперішила його нагаєм, думаючи, що зараз він мене і вб'є. Він відсахнувся і рикнув мені услід брутальну лайку; а я

помчала додому, напівпритомна. Того вечора я не зайшла до тебе сказати "на добраніч", а наступного дня не поїхала до

Грозового Перевалу, - мені страх як хотілося поїхати, але я надто боялася почути, що Лінтон помер; а ще було трохи

лячно зустрітись з Хейрто- ном. На третій день я зібрала всю свою мужність - чи то не змогла більше перебувати в

безвісті, - і знову непомітно втекла з дому. Я вийшла о п'ятій годині, пішки; думала, що, може, якось тихцем проберуся

до кімнати Лінтона. Але собаки сповістили про мій прихід. Зіла вийшла мене зустріти і, кажучи, що "хлопець гарно

видужує", провела мене до маленької, чистої, встеленої килимом кімнати, де я на свою неймовірну радість побачила

Лінтона; він лежав на канапі й читав одну з моїх книжок. Але він не хотів ні розмовляти зі мною, ні дивитись на мене -

і так цілу годину, Елен; така в нього нещасна вдача. І що мене просто вразило - коли він відкрив рота, то лише для

того, щоб наклепати на мене, наче то я вчинила сварку, а Хейртон ні при чому! Я не змогла б відповісти на це

спокійно; тому промовчала і вийшла з кімнати. Він кинув мені услід кволе: "Кетрін!" Він не очікував, що я можу так із

ним повестись; але я не повернулася. Наступного дня я знову просиділа вдома; я майже вирішила, що більше не

приходитиму до нього. Але мені було так тяжко лягати і прокидатись у безвісті, що моє рішення розвіялося за вітром,

перш ніж я встигла його прийняти. Може, колись я й вчинила зле, поїхавши туди; але тепер зле було б не їхати. Майкл

прийшов запитати мене, чи треба сідлати Мінні; я сказала: "так", і коли поні мчав мене пагорбами, я вважала, що

виконую свій обов'язок. Мені довелося проїхати під вікнами фасаду, щоб потрапити на подвір'я; ховатися вже було ні

до чого. - Молодий хазяїн у домі, - мовила Зіла, побачивши, що я рушила до вітальні. Я увійшла; Ерншоу також був

там, але відразу ж вийшов із кімнати. Лінтон дрімав, сидячи у великому кріслі. Я підійшла до вогню і почала говорити

серйозним тоном, хоча сама лише почасти вірила в те, що кажу: - Оскільки ти мене не любиш, Лінтоне, і вважаєш, що

я приходжу навмисне тобі зашкодити, і щоразу поводишся так, ніби я справді заподіяла тобі зло, - це наша остання

зустріч. Давай попрощаємось, і ти скажеш містеру Хітклі-фу, що більше не хочеш мене бачити; і йому не доведеться

більше брехати з цього приводу. - Сідай і зніми капелюха, Кетрін, - сказав він. - Ти настільки щасливіша за мене, що

маєш бути й добрішою. Тато весь час говорить про мої вади і виявляє стільки зневаги до мене, - то ж не дивно, що я

сам починаю в собі сумніватися. Мені часом здається, що я таки справді нікчемний, як він каже; і тоді мені стає так

прикро й боляче, і я ненавиджу всіх довкола! Я нікчема, в мене погана вдача, і я майже завжди не в гуморі. І, якщо тобі

так буде легше, ти можеш попроситися зі мною; тільки, Кетрін, будь справедливою в одному: повір, що якби лишень я

міг стати таким добрим, як ти, таким лагідним і щирим - я став би таким!.. І повір, що твоя доброта змусила мене

полюбити тебе ще дужче, ніж якби я був вартим твоєї любові. І, хоч я не зміг би - й не зможу - приховувати від тебе,

який я насправді, я дуже шкодую про це й караюсь; і буду каратися, поки живий! Я відчувала, що він каже правду, і що

я мушу його простити, і, якщо він наступної миті знов затіє сварку, я також прощу його! Ми помирились; але потім

обоє плакали - весь час, поки я лишалася в нього, - і не тільки з жалю, хоча мені було й справді жаль, що в Лінтона

така нещасна вдача. Він ніколи не дозволить, аби його друзям було з ним легко; і йому ніколи не буде легко самому!

Відтоді я завжди приходила до цієї маленької вітальні, бо наступного дня повернувся його батько. Разів зо три, я

думаю, ми почувалися так весело й безтурботно, як першого вечора; а всі інші наші зустрічі були тоскні й сумні - і

через його себелюбство та злостивість, і через його страждання; але я призвичаїлась не ображатися на хиби його вдачі

й пам'ятала, що він не винен у ній так само, як у своїй хворобі. Містер Хіткліф зумисне уникав мене; я його взагалі

майже не бачила. Лише минулої неділі я прийшла раніше, ніж зазвичай, і почула, як він жорстоко шпетить бідного

Лінтона за його недавню поведінку. Не знаю, як він про це довідався - хіба що підслуховував під дверима. Лінтон

справді гидко поводився того вечора, - але це нікого не стосується, крім мене; і так я й сказала містеру Хіткліфу,

зайшовши до кімнати. Він розреготався й пішов геть, мовивши, що він тільки радий, коли я так дивлюся на речі. Тепер

ти знаєш усе, Елен. Якщо мені не дозволять приходити до Грозового Перевалу, двоє людей будуть нещасними; а якщо

ти нічого не скажеш татові і я продовжувати ходитиму туди, це нікому не зашкодить. Ти не скажеш, ні? - Я скажу вам

про своє рішення завтра вранці, міс Кет-рін, - відповіла я. - Треба все зважити. Ви лягайте спати, а я піду все

обміркую. Міркувала я вголос - у присутності хазяїна; з її кімнати я пішла просто до нього й розповіла всю історію, не

передаючи тільки її розмов із кузеном і не згадуючи про Хейр-тона. Містера Лінтона це стривожило й засмутило -

хоча він і намагався не показати, як глибоко вражений. Вранці Кетрін дізналася, що я обманула її довіру, і почула, між

іншим, що її таємні побачення буде припинено. І марно вона плакала, і нарікала на заборону, і благала батька пожаліти

Лінтона; вона могла втішитися лише батьковою обіцянкою, що він сам напише племінникові та дасть йому дозвіл

приходити до Грейнджа, коли той захоче. Мабуть, якби містер Лінтон був краще обізнаний щодо його вдачі і стану

його здоров'я, він би знайшов у собі сили позбавити доньку й цієї хиткої надії. РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ П'ЯТИЙ - Усе це

відбувалося минулої зими, сер, - сказала місіс Дін, - рік тому, не більше. Минулої зими... лишень подумати, та я й

гадки не мала, що через рік буду розважати чужу людину розповіддю про їхні сімейні справи! А втім, хтозна, чи довго

ви будете для них чужинцем? Ви надто молоді, щоб удовольнитися самотнім життям; і мені чогось здається, що той,

хто побачив Кетрін Лінтон, не може її не полюбити. Ви посміхаєтеся; то чому ж ви тоді щоразу так зацікавлено

дивитесь, коли мова заходить про неї? І чому ви попросили мене повісити її портрет над каміном? І чому... -

Стривайте, моя люба пані, - перервав я. - Вельми ймовірно, що я міг би її покохати; та чи покохає вона мене? Я надто

не впевнений у цьому, щоб ризикувати своїм спокоєм. І, до того ж, мій дім не тут. Я прийшов із іншого, неспокійного

світу - і маю туди повернутись. Розпові- дайте-но далі. Чи скорилася Кетрін наказам батька? - Скорилася, - відповіла

покоївка. - Любов до батька все ще була головним з її почуттів. Він говорив без гніву; говорив із безмежною ніжністю

- як людина, що мусить покинути своє кохане дитя серед ворогів, і лише батьківське напутнє слово буде єдиним

оберегом, який він може їй заповідати. Він сказав мені за кілька днів по тому: - Я б хотів, аби мій племінник написав

чи прийшов до нас, Елен. Скажіть відверто, що ви про нього думаєте: він змінився на краще? Або, може, на це буде

надія, коли він подорослішає? - Він дуже кволий, сер, - відповіла я, - і навряд чи доживе до тої пори. Можу сказати

одне: він не схожий на свого батька; і якщо міс Кетрін, собі на лихо, вийде за нього заміж, вона зможе дати йому раду,

тільки якщо не буде нерозумно поблажливою. Однак вам, пане, з лишком вистачить часу, щоб із ним познайомитись і

вирішити, чи він їй до пари: йому ще чотири роки чекати до повноліття. Едгар зітхнув і, підійшовши до вікна, почав

дивитись на гімертонську церкву. Був туманний день, але лютневе сонце тьмяно світило крізь марево, і можна було

розгледіти дві ялини на цвинтарі та декілька могильних каменів. - Я часто молився, - заговорив він немовби сам до

себе, - про наближення неминучого кінця; а тепер боюся його, мені страшно. Я думав, що навіть пам'ять про той день,

коли я - наречений - ішов униз цією долиною, не буде солодша для мене, ніж передчуття, що скоро - за кілька місяців,

а може, й тижнів, - мене віднесуть туди і покладуть у цій самотній пустці! Елен, я був дуже щасливий із моєю

маленькою Кеті: у зимові ночі й літні дні вона лишалася для мене живою надією, що завжди поруч. Але я бував так

само щасливим, коли розмірковував на самоті серед цих каменів, під старою церквою; коли довгими липневими

вечорами лежав на зеленому могильному пагорбі, і жадав, і прагнув тієї пори, коли буду лежати під ним також. Що я

можу зробити для Кеті? Як мені її покинути? Я б ані хвили не думав про те, що Лінтон - син Хіткліфа і що він віднімає

її в мене, якби знав, що він зможе її втішити, коли вона втратить батька. Мене б не засмутило, що Хіткліф здобув свою

перемогу, позбавивши мене останньої розради; але, якщо Лінтон виявиться лише жалюгідним зняряддям свого батька,

я не можу довірити йому свою дитину! І, хоч як мені тяжко розбивати її палке серце, я маю бути несхитним у своєму

рішенні - і завдавати їй болю, поки живу, і залишити її самотньою, коли помру. Люба моя дитина! Краще б мені

віддати її на волю Господа і поховати її раніше, ніж сам спочину навіки! - А ви покладіться на волю Господа, сер, -

відповіла я, - і, якщо ми втратимо вас - від чого хай вбереже нас милість його, - я, з Божою поміччю, до кінця

зостанусь її другом та охоронцем. Міс Кетрін - добра дівчинка; я не боюся, що вона свідомо буде чинити зло; а

людина, яка виконує свій обов'язок, завжди буває винагороджена. Прийшла весна; та до мого хазяїна не повернулися

життєві сили, хоч він і почав знову ходити з донькою на прогулянки; а вона наївно вбачала в цьому ознаку одужання.

До того ж обличчя в нього пашіло рум'янцем, а очі блищали; і вона була впевнена, що йому стає краще. У день її

народження, коли їй виповнилося сімнадцять років, він не пішов на цвинтар; надвечір дощило, і я сказала йому: - Ви ж

сьогодні не підете з дому, сер? І він відповів: - Ні, цього року доведеться трохи почекати. Він знову написав Лінтонові,

що дуже хотів би з ним побачитись; і, якби хворий мав задовільний вигляд, не сумніваюся, що батько дозволив би

йому прийти. Але хлопцеві було зовсім зле, і він за батьковою вказівкою відповів у своєму листі, що Хіткліф

забороняє йому ходити до Грейнджа; але він дуже радий, що залишив по собі добру пам'ять у дядечка, і сподівається

якось зустріти його на прогулянці та особисто попросити про велику ласку - щоб їх із кузиною більше не розлучали

так жорстоко. Ця частина листа була написана просто і, мабуть, не з чужих слів: Хіткліф знав, що син може досить

переконливо просити про побачення з Кетрін. "Я не прошу, - писав Лінтон, - щоб їй можна було сюди приходити; але

невже я ніколи її не побачу, тому що мій батько забороняє мені переступати поріг її дому, а ви забороняєте їй

приходити до мене? Будь ласка, виїздіть із нею хоч іноді на дорогу до Перевалу; дозвольте нам обмінятися хоч

кількома словами у вашій присутності! Ми не зробили нічого, щоб заслужити таке покарання розлукою; і ви ж не

гніваєтесь на мене; у вас немає причин ненавидіти мене, ви самі це визнаєте. Любий дядечку! Пришліть мені завтра

втішне слово та дозвольте зустрітися з вами, де завгодно, тільки не в Трашкрос-Грейнджі. Я певен: поговоривши зі

мною, ви переконаєтесь, що мій батько і я - зовсім різні люди; за його свідченням, я більшою мірою ваш племінник,

ніж його син; і, хоч у мене є вади, через які я не вартий Кетрін, вона мені їх вибачила, і заради неї вибачте й ви також.

Ви питаєте про моє здоров'я, - мені вже краще; але, поки я позбавлений будь-якої надії і приречений до самотності або

до товариства тих, хто ніколи не любив і не полюбить мене, як я можу почуватися добре?" Едгар, хоча й співчував

хлопцеві, не міг згодитися на його прохання, бо сам він був не в змозі супроводжувати Кетрін. Він відповів, що влітку,

може, вони зустрінуться; він просив Лінтона продовжувати листування і втішав його, як міг - бо добре розумів, як

скрутно доводиться племінникові у тій родині. Лінтон погодився; і, якби за ним не було нагляду, він би все зіпсував,

перетворивши свої послання на потік нескінченних скарг і ремствувань. Але батько пильно стежив за ним і, звичайно,

наполягав, аби йому показували кожен рядок, написаний моїм хазяїном. Тому, замість того щоб виливати на папері

свої власні прикросі - предмет, що посідав головне місце у його роздумах, - Лінтон нарікав на жорстоку необхідність

жити в розлуці з любою подругою і обережно натякав, що містер Лінтон мусить згодитися на їхнє побачення якомога

скоріш, інакше він буде змушений думати, що його навмисне вводять в оману. Кеті була його вірною спільницею

вдома; і разом вони зрештою вмовили мого хазяїна дозволити їм раз на тиждень прогулюватися під моїм наглядом -

верхи чи пішки - у полі, що межувало з Грейнджем; бо прийшло літо, а мій хазяїн усе слабшав. Хоча він щороку

відкладав частину своїх прибутків на ім'я доньки, йому, звісно, хотілося, щоб вона могла зберегти за собою - чи

принаймні повернути собі згодом - дім її предків; а він усвідомлював, що на це їй дає надію лише шлюб із його

спадкоємцем. Він не здогадувався, що той, як і він, приречений на близьку смерть; напевне, про це не знала жодна

душа: лікар не відвідував Грозвий перевал, із містером Хіткліфом ніхто не бачився, і ніхто не міг сповістити нас про

стан його здоров'я. Щодо мене, то я почала думати, що мої передчуття не справдились і хлопець справді одужує, якщо

сподівається виходити на прогулянки і так уперто прагне до своєї мети. Я не могла уявити собі, що батько може так

знущатись із смертельно хворої дитини, як це робив Хіткліф, погрозами змушуючи Лінтона виявляти це удаване

нетерпіння; він поводився чимдалі жорстокіше, поспішаючи втілити свої моторошні задуми в життя, поки його не

випередила смерть. Була вже середина літа, коли Едгар неохоче дав згоду на їхнє побачення і ми з Кетрін вирушили у

нашу першу кінну прогулянку, щоб зустрітись з її кузенком. Був спекотний, задушливий день; сонце ховалося за хмари,

але вони, надто легкі й розпливчасті, не віщували дощу; а місцем нашої зустрічі було призначено перехрестя доріг,

там, де стоїть кам'яна брила. Проте коли ми опинилися там, малий хлоп-чина-підпасок, висланий до нас гінцем,

сказав: - Містер Лінтон уже по цей бік Перевалу, і він каже, що буде дуже вам вдячний, як ви пройдете ще троньки

тудою. - Отже, містер Лінтон забув про головну умову свого дядька, - зауважила я. - Хазяїн просив нас триматися

володінь Грейнджа, а ми вже підійшли до їхньої межі. - Пусте, ми повернемо коней, тільки-но він до нас приєднається,

- відповіла моя супутниця, - і разом поїдемо у бік Грейнджа. Та зустрівшись із ним - лише за чверть милі від його

дому, - ми побачили, що Лінтон не на коні; і нам також довелося спішитись і пустити своїх коней пастися. Він лежав у

вересі, чекаючи, поки ми підійдемо, і підвівся, лише коли ми наблизилися на кілька ярдів. Тоді він рушив до нас такою

непевною ходою, а обличчя в нього було таке бліде, що я одразу ж вигукнула: - Ох, містере Хіткліф, як це ви надумали

сьогодні виходити! Ви ж зовсім хворі. Кетрін розглядала його з сумним подивом: замість радісного привітання на її

вустах завмер тривожний вигук, і, вже не втішаючись з жаданої зустрічі, вона почала тривожно розпитувати, чи не

стало йому гірше. - Ні... мені краще... краще! - насилу вимовив Лінтон, трусячись і стискаючи її руку, ніби для опори;

його великі голубі очі боязко вдивлялися в її обличчя; глибокі западини під ними робили його погляд болісним, диким;

він уже не здавався замріяним, як колись. - Але тобі справді гірше, - наполягала кузина, - гірше, ніж коли я бачила тебе

востаннє; ти схуд і... - Я втомився, - квапливо перервав він. - Надто жарко для прогулянки, давай посидимо тут. Вранці

я часто почуваюся зле - тато каже, це тому, що я швидко расту. Так само стривожена, Кеті сіла, і він простягся поруч із

нею. - Трохи схоже на твій рай, - мовила вона, намагаючись удавати безтурботність. - Пам'ятаєш, ми домовилися

провести два дні так, як кожному з нас найбільш до вподоби? Зараз усе по-твоєму, - крім оцих хмаринок; та вони

зовсім легкі й прозорі, - так навіть приємніше, ніж коли сонце. На тому тижні, якщо зможеш, поїдемо зі мною до парку

Грейнджа, і то вже буде мій райський день. Виявилось, що Лінтон не пам'ятає, про що йдеться; і йому було вочевидь

дуже важко підтримувати бесіду. Він не виявляв ні цікавості до предметів, яких вона торкалася в розмові, ні бажання

спробувати запропоновану розвагу; і Кеті, побачивши це, не змогла приховати свого розчарування. Невловима

внутрішня зміна вчувалась у всій його подобі; зманіженість, яку можна було ласкою обернути на ніжність, зникла,

поступившись місцем відчуженій байдужості; він менше скидався на вередливу дитину, яка пхінькає й комизиться,

вимагаючи уваги, і більше - на замкненого в собі, зубожілого душею каліку, що злоститься на будь-чий турботи і

сприймає чужі веселощі як тяжку образу для себе. Кетрін не гірше за мене бачила, що наше товариство йому не в

радість і він наче виконує осоружний обов'язок, сидячи з нами; тому вона прямо спитала, чи не хоче він, аби ми цієї ж

миті пішли. Ця пропозиція несподівано вивела Лінтона з його летаргії й викликала в нього дивне пожвавлення. З

острахом позираючи на Грозовий перевал, він почав просити, щоб вона посиділа ще хоч півгодини. - Але, по-моєму, -

сказала Кетрін, - тобі було б зручніше лежати дома в ліжку, ніж сидіти тут із нами; а я, бачу, сьогодні не можу тебе

втішити ні бесідою, ні піснею, ні розмовою. Ти за ці півроку став розумнішим за мене; тобі вже не до душі мої

забавки. А інакше - якби я могла тебе якось розважити - я б залюбки з тобою посиділа. - Тоді посидь, просто щоб

відпочити, - сказав він. - Тільки не думай, Кетрін, і не кажи, що я дуже слабкий: просто сьогодні така задуха й спека, що

мені трохи млосно. І я ходив на прогулянку ще до зустрічі з вами, а для мене цього забагато. Скажи дядечкові, що я

зараз почуваюся цілком непогано, - скажеш? - Я скажу, що це ти так говориш, Лінтоне. Я не можу запевняти його, що

ти здоровий, - мовила моя юна леді, дивуючись, чому він свідомо стверджує неправду. - І наступного четверга приходь

знову, - продовжував він, уникаючи її допитливого погляду. - А йому передай мою подяку за те, що він дозволив тобі

прийти, - найщи- рішу подяку, Кетрін. І... якщо ти раптом зустрінеш мого батька і він питає тебе про мене, не дай

йому запідозрити, що я тут поводивсь отак незграбно; не показуй, що тебе це гнітить, - він розгнівається. - Мені

байдуже до його гніву, - вигукнула Кеті, вирішивши, що гнів Хіткліфа обернеться проти неї. - Та мені не байдуже, -

нервово сіпнувшись, мовив її кузен. - Ти нацькуєш його на мене, Кетрін, а він дуже жорстокий. - Він суворий із вами,

містере Хіткліф? - спитала я. - Йому набридло гратися в поблажливість, і від прихованої ненависті він перейшов до

відкритої? Лінтон зиркнув на мене, але нічого не відповів; і, просидівши біля нього ще хвилин десять, упродовж яких

голова його мляво хилилася на груди і він не казав ні слова, лише тихо стогнав від болю чи втоми, - Кеті, щоб чимось

себе зайняти, збирала чорниці і частувала мене; Лінтона вона не наважилася пригостити, бачачи, що її увага лише

дратує його. - Вже минуло півгодини, Елен? - зрештою прошепотіла вона мені на вухо. - Не знаю, чого ми маємо тут

сидіти? Він заснув, а тато, мабуть, уже чекає нас додому. - Ну, не покинемо ж ми його, поки він спить, - відповіла я, -

тепер чекайте, поки він прокинеться, і майте терпіння. Ви так жадали цієї прогулянки, та ваше бажання бачити

нещасного Лінтона зникло щось дуже скоро! - Але чому він хотів мене бачити? - спитала Кетрін. - Раніше, хоч як би

вередував, він мені подобався більше, а зараз якийсь дивний. Ніби виконує важкий обов'язок, згодившись на це

побачення; певно, боїться, що інакше батько буде його сварити! Але я не збираюся приходити лише для того, щоб

вдовольнити забаганки містера Хіткліфа - хоч чого б то він вимагав від Лінтона такої жертви! Я рада, що його здоров'я

поліпшилося, та мені шкода, що він зробився таким неприємним і вже не так любить мене, як колись! - То ви гадаєте,

йому краще? - вигукнула я. - Так, - відповіла вона, - бо він завжди так носився зі своїми стражданнями, ти ж знаєш!

Може, йому не те щоб "цілком непогано", як він просив передати татові; але схоже, що справді краще! - Тут ми з вами

різної думки, міс Кеті, - відказала я. - Як на мене, йому набагато гірше. Лінтон здригнувся, прокинувшись від

нестямного жаху, і спитав, чи хтось кликав його на ймення. - Ні, - відповіла Кетрін, - може, тобі щось наснилося. Не

увяляю, як ти можеш спати на свіжому повітрі, та ще й вранці! - Мені почувся голос батька, - задихаючись

пробурмотів хлопець і озирнувся на похмурий пагорб, що нависав над нами. - Ти певна, що ніхто не кликав? - Так,

звичайно, - відповіла його кузина. - Тільки ми з Елен сперечалися про твоє здоров'я. Ти справді зміцнів, Лінтоне,

відтоді як ми бачилися взимку? Якщо так, то мені здається, що твоє почуття до мене аж ніяк не стало міцнішим; скажи

- ти відчуваєшся краще? Лінтон не зміг втриматися від сліз, промовляючи: "Так, так, мені краще!" - і, все ще піц

владою примарного голосу, блукав поглядом довкола. Кеті звелася на ноги. - На сьогодні досить, нам час іти, - сказала

вона. - Не буду приховувати, я прикро вражена нашим побаченням, хоч і не скажу цього нікому, окрім тебе, - але зовсім

не тому, що боюся містера Хіткліфа. - Тихіше! - прошепотів Лінтон. - Заради Бога, тихіше! Він іде. І він схопив Кетрін

за лікоть, намагаючись її втримати; але, почувши ці слова, вона хутко вивільнилась і свиснула Мінні, що слухняно

підбігла до неї, мов собака. - Я буду тут наступного четверга, - гукнула Кеті, скочивши у сідло. - На все добре. Гайда за

мною, Елен! І так ми його залишили; а він ледве втямив, що ми їдемо геть, - так заволоділо ним передчуття зустрічі з

батьком. По дорозі додому невдоволення Кетрін помалу зникло, обернувшись на суміш жалю й каяття, затьмарених

іще смутними підозрами про справдішнє становище Лінтона - про його здоров'я та родинні стосунки. Я поділяла ці

підозри, проте зауважила, що зараз не можна нічого стверджувати, - наступна зустріч дозволить судити вірніше. Мій

хазяїн зажадав од нас докладної розповіді; ми сумлінно передали йому слова подяки від небожа, а всього іншого міс

Кеті торкнулася дуже побіжно; я також давала вельми ухильні відповіді на його питання, бо сама не була певна, що

слід приховати і що відкрити. РОЗДІЛ ДВАДЦЯТЬ СЬОМИЙ Збігло сім днів - і кожен із них лишив по собі разючу

зміну у стані Едгара Лінтона. Невблаганна руйнація, що колись тривала місяцями, відбувалася тепер за якусь годину.

Кетрін ми все ще намагалися обманювати; але її гострий розум, не схильний себе засліплювати, осягав страшну

таємницю і робив припущення, що поступово визрівали у впевненість. Вона не наважилася згадувати про поїздку,

коли настав четвер; я сама нагадала про це за неї, і мені було наказано будь-що витягти її на свіже повітря, - адже

бібліотека, де її батько щодня проводив деякий час - ті кілька годин, що був у змозі сидіти, - і його спальня стали всім

її світом. Вона ревно жалкувала про кожну мить, коли не сиділа поруч із батьком чи не схилялася над його подушкою.

Її лице змарніло від безсоння й журби, і мій хазяїн радо відпустив її, заспокоюючи себе думкою, що її трохи розважить

зміна оточення; він утішався надією, що донька не залишиться зовсім самотньою після його смерті. Містер Лінтон був

перекоаний - я здогадалася про це з деяких зронених ним зауважень, - що його племінник, такий схожий на нього

зовні, мусить бути подібним до нього й душею: адже листи Лінтона майже не викривали ганджу його вдачі. І я, з

цілком зрозумілої слабкості, не стала виправляти цю помилку. Я питала себе - хіба не жорстоко буде обтяжувати

останні години його життя звісткою про те, що він безсилий змінити? Ми вирушили на прогулянку після обіду, золотої

серпневої днини: кожен подих вітру, що долинав із гір, був сповнений життя і, здавалося, мав додати снаги навіть

приреченому на смерть. І обличчя Кетрін мінилось, як усе довкола; то затьмарювалося тінню, то сяяло сонячними

відблисками, але тінь лишалася довше, а світло за мить згасало; і її згорьоване серце дорікало собі навіть за це миттєве

забуття своїх тривог. Ми здалеку побачили Лінтона, що чекав на тому самому місці, що й минулого разу. Моя юна леді,

спішившись, сказала мені, що вона збирається тут пробути недовго, тому мені краще лишатися в сідлі й потримати її

поні. Але я на це не згодилася: не хотіла і на мить випустити її з-під свого нагляду. Тому ми разом піднялися по

зарослому вересом схилу. На цей раз містер Хіткліф зустрів нас із більшою жвавістю - та це не було радісне

піднесення; його хвилювання радше нагадувало страх. - Ти спізнюєшся! - проказав він коротко, насилу вимовляючи

слова. - Твій батько, мабуть, дуже хворий? Я думав, ти не прийдеш. - Чому ти не хочеш говорити чесно? - закричала

Кетрін, не привітавшись. - Чому ти не можеш сказати відразу, що я тобі не потрібна? Дуже дивно, Лінтоне. Ти вже

вдруге затягуєш мене сюди - наче для того, щоб ми обоє страждали, і ні для чого більше! Лінтон здригнувся і кинув на

неї чи то благальний, чи знічений погляд; але в його кухні не вистачило терпіння зносити його загадкову поведінку. -

Мій тато справді дуже хворий, - мовила вона, - то навіщо ж відривати мене від нього? Чому ти не сповістив через

когось, що звільняєш мене від моєї обіцянки, якщо не бажав, щоб я її дотримала? Кажі! Я чекаю пояснень; мені зараз

не до жартів і не до забавок; і я не можу танцювати навколо тебе, поки ти тут викручуєшся! - Я викручуюся! -

пробурмотів він. - Що ти таке кажеш? Заради Бога, Кетрін, не дивися на мене так сердито! Зневажай мене скільки

завгодно; я мізерний, боягузливий нікчема; я справді вартий будь-чиєї зневаги; але я надто нікчемний, щоб ти на мене

гнівалася. Можеш ненавидіти мого батька, - а з мене досить і зневаги. - Дурниці! - гнівно скрикнула Кетрін. - Ти

дурний, безмозкий хлопчисько! Гляньте на нього! Він тремтить, наче я справді хочу його вдарити! Тобі не треба

вимолювати зневаги, Лінтоне: ти і так робиш усе, щоб викликати її в кожного. Забирайся звідси! Я йду додому: це

справжня дурість - відтягати тебе від каміна і вдавати, ніби... нащо ми ламаємо комедію? Відпусти мене! Якби я жаліла

тебе за те, що ти рюмаєш і дивишся, мов наполоханий заєць, ти б мусив відмовитись од таких жалощів! Елен, скажи

йому, як він жалюгідно поводитьсь. Уставай! Ти мов огидний хробак, чуєш?! Із лицем, залитим слізьми, сіпаючись,

мов у корчах, Лін- тон безсило витягся на траві: його тіпало од нездоланного жаху. - О-о, - схлипував він, - я не можу

цього витримати! Кетрін, Кетрін, я ще й зрадник до того ж; і не смію тобі сказати! Але покинеш мене - і я загину!

Люба Кетрін, моє життя у твоїх руках; ти ж казала, що любиш мене, і якщо любиш, це тобі не буде важко. Ти ж не

підеш, ні? Люба, мила, хороша Кетрін! І, може, ти згодишся... і він дозволить мені померти біля тебе! Моя юна леді,

побачивши, в якому він розпачі, схилилася, щоб підвести його. Колишнє почуття ніжності пододало її гнів, вона була

глибоко розчулена та стривожена. - Згоджуся - на що? - спитала вона. - Залишитись? Скажи, що означають ці дивні

слова, і я згоджуся. Ти сам собі суперечиш і мене заплутуєш!
Заспокойся і скажи відверто - що тебе гнітить? Ти б не

хотів заподіяти мені зла, Лінтоне, правда ж? Ти б не дозволив мене
скривдити, якби міг запобігти цьому? Я можу

повірити, що ти боїшся за себе, але ж не можеш ти підло зрадити твого
найкращого друга! - Але батько мені

погрожував, - видихнув хлопець, стискаючи свої худі пальці, - і я
боюся його... я його боюся! Я не смію сказати. - Ну,

гарзд! - мовила Кетрін із презирливим співчуттям. - Зберігай свої
таємниці. Я ж не з полохливих. Подбай про себе; а я

не боюся. Її великодушність викликала в нього сльози: він ридма
ридав, цілуючи її руки, що його підтримували, і все

ж не міг зібратися на силі й усе розповісти. Я роздумувала, що це може
бути за таємниця, і вирішила, що, як на те моя

воля, Кетрін ніколи не страждатиме заради Лінтона чи будь-кого ще, -
коли раптом, зачувши шурхіт у чагарнику, я

підвела очі й побачила майже поруч містера Хіткліфа, що спускався
схилом з Грозового Перевалу. Він навіть не глянув

на молодих людей, хоча був досить близько від них, аби почути
ридання Лінтона; і, привітавшись зі мною майже

дружелюбним тоном, яким не звертався більше до жодної людини - і
щирість якого я не могла не взяти під сумнів, -

він промовив: - Бачити тебе так близько від мого дому - це вже не-
абищо, Неллі. Як там справи у Грейнджі? Кажі.

Ходять чутки, - додав він трохи тихіше, - що Едгар Лінтон при смерті;
може, це перебільшення? - Ні; мій хазяїн

помирає, - відповіла я. - На жаль, це правда. Для всіх нас це буде горем, але для нього - милістю Божою! - Скільки він

іще протягне, як ти гадаєш? - спитав Хіткліф. - Не знаю, - відповіла я. - Річ у тім, що... - продовжував він, дивлячись на

тих двох, що заціпеніли під його поглядом, - Лінтон не наважувався поворухнутися чи підвести голову, а Кетрін не

рухалася задля нього. - Річ у тім, що хлопчина, здається, надумав спаскудити мені всю гру; то ж я буду вельми вдячний

його дядечкові, якщо він поквапиться і випередить малого. Овва! І давно цей поганець отак дуріє? Я ж його наче

попереджав, щоб не розпускав шмарклі! Він був люб'язним до міс Лінтон? - Люб'язним? Та на ньому ж лиця немає, -

мовила я. - Подивитися на нього, то йому б не за дівчатами упадати, а лежати в ліжку - до того ж під наглядом лікаря! -

Днів через два так воно й буде, - пробурчав Хіткліф. - Та спершу... Вставай, Лінтоне! Вставай! - крикнув він. -

Піднімайся з землі, нема чого тут плазувати; встань, я сказав! Лінтон випростався на землі в нових корчах

безпорадного страху, спричиненого, мабуть, батьковим поглядом: не було більше нічого, що могло б викликати таке

приниження. Він зробив кілька відчайдушних спроб підвестись, але його немічні сили на якусь мить полишили його, і

він зі стогоном заточився долу. Містер Хіткліф підійшов і, посунувши його вбік, прихилив спиною до торф'яного

пагорбка. - Дивись мені, - мовив він, ледве стримуючи лють, - я розсерджусь! І якщо ти не візьмешся за свій вбогий

розум... Хай тобі чорт! Вставай зараз же! - Я встану, батьку, - насилу вимовив той. - Тільки залиш мене, а то я зомлію.

Я все зробив, як ти наказував, клянуся. Кетрін скаже тобі, що я... що я... був люб'язним. Ох, підійди, Кетрін, дай мені

руку! - Ось тобі моя рука, - мовив батько, - вставай. Отак; а тепер вона дасть тобі руку. Так, чудово; дивися на неї. Ви, певно, думаєте, що я - диявол у людській подобі, міс Лінтон, якщо навіюю на нього такий жах. Будьте ласкаві,

проведіть його додому, добре? Його аж тіпає, ледь я до нього торкнуся. - Лінтоне, любий! - прошепотіла Кетрін. - Я не

можу йти до Грозового Перевалу: тато мені забороняє. Батько не вчинить тобі зла; чого ти так боїшся? - Я не можу

ввійти у дім, - відповів Лінтон. - Мені не можна увійти без тебе! - Цить! - крикнув його батько. - Ми поважаємо дочірні

почуття Кетрін. Неллі, заведи його в дім, і я негайно послухаюся твоєї поради й покличу до нього лікаря. - І добре

зробите, - відповіла я. - Але я мушу лишатися з панянкою; а дбати про вашого сина - то не мій клопіт. - Ти дуже

вперта, - сказав Хіткліф, - я знаю. Але ти змусиш мене дозволити хлопцеві, доки його скигління тебе не розчулить. Йди-

но сюди, мій сміливцю. Хочеш, аби я тебе супроводжував? Він знову підступив ближче і удав, ніби хоче схопити

нешасного хлопця; та Лінтон, сахнувшись від нього, вчепився у свою кузину і почав благати в несамовитому відчаї -

так, що не ставало сили відмовити, - щоб вона провела його додому. Хоч як це мені не подобалося, я не сміла її

спинити: справді, як могла вона полишити його? Що збуджувало в ньому такий жах, ми не могли зрозуміти; та

хлопець був безсилий йому опиратись, а подальші залякування, здавалося, доведуть сердегу до божевілля. Ми ступили

на ганок; Кеті зайшла в дім, а я стояла, чекаючи, поки вона підведе хворого до крісла, і думала, що вона ось-ось має

вийти; але містер Хіткліф, підштовхнувши мене вперед, вигукнув: - Мій дім не зачумлений, Неллі, й сьогодні мені

хочеться бути гостинним: посидь у нас і дай-но я зачиню двері. Він зачинив їх і замкнув на ключ. Я схопилася з місця.

- Випийте чаю, перш ніж іти, - додав він. - Я тут сам на хазяйстві: Хейртон погнав худобу до Ліз, а Зіла з Джозефом

пішли прогулятись. І, хоч я звик до самотності, та все ж віддаю перевагу приємному товариству - коли трапляється

така нагода. Міс Лінтон, сідайте біля нього. Я даю вам те, що маю; дарунок навряд чи вартий подяки, але мені більше

нема чого вам запропонувати. Я маю на увазі Лінтона. Як вона на мене дивиться! Цікаво, чого я так шаленію, коли

бачу, що хтось мене боїться? Якби я народився там, де закони не такі суворі, а смаки не такі шляхетні, я б вправ- лявсь

у вівісекції над цими двома - на кшталт вечірньої розваги. Він перевів подих, грюкнув кулаком по столу і вилаявся про

себе: - Чорт забирай! Я їх ненавиджу. - Я вас не боюся! - скрикнула Кетрін, не почувши його останніх слів. Вона

підступила впритул до нього; її чорні очі палали гнівною рішучістю. - Дайте мені ключа: я все одно його візьму! Я б не

стала їсти і пити в цьому домі, навіть якби помирала з голоду. Хіткліф стискав ключа в руці, яку продовжував тримати

на столі. Він поглянув на Кетрін, дещо здивований її хоробрістю; чи, може, її голос і погляд нагадали йому ту, від кого

вона їх успадкувала. Вона вп'ялася в ключ і майже висмикнула його з ослаблих пальців; але це повернуло Хіткліфа до

дійсності і він поспішив виправити свою помилку. - А тепер, Кетрін Лінтон, - сказав він, - одійдіть від мене, бо я

одним ударом зіб'ю вас із ніг; а це зведе з розуму місіс Дін. Знехтувавши цю пересторогу, вона знову схопила його за

руку. - Ми все одно підемо звідси! - кричала вона, докладаючи відчайдушних зусиль, аби змусити його сталеві м'язи

розслабитись; і, переконавшись, що нігті - заслабка зброя, вона тої ж миті скористалася зубами. Хіткліф кинув на мене

погляд, що на якусь мить утримав мене від втручання. Кет-рін надто завзято займалася його пальцями, щоб помітити

вираз його обличчя. Він раптом розтис кулак і випустив предмет її домагань; та перш ніж вона встигла схопити ключа,

він вільною рукою шарпнув її до себе і, притискаючи до свого коліна, другою рукою хутко надавав їй по обох щоках

ляпасів - навіть одного з них було б досить для сповнення його загрози, якби бідолашна дівчина могла впасти.

Забачивши це мерзенне знущання, я люто накинулася на нього. - Ти, наволоч! - закричала я. - Паскудо!... Він

утихомирив мене одним поштовхом у груди: я ж бо огрядна і, ледь що, задихаюся. Від цього, та ще від люті я й

зомліла: стою, а в голові паморочиться, так наче зараз жила лопне. Все враз скінчилося: Кетрін, звільнена, притисла

руки до скронь і дивилася так, наче не була певна, чи на місці у неї вуха. Вона тремтіла, як билинка, бідне дитя; і

сперлася на стіл, повністю зломлена. - Бачите, я знаю, як виховувати дітей, - глузливо промовив мерзотник, нагинаючись за ключем, що впав на підлогу. - Тепер іди до Лінтона, як я тобі наказав, і плач досхочу! Я завтра стану

твоїм батьком, за кілька днів - єдиним; і тобі доведеться скуштувати цього не раз. Та ти міцної породи, витримаєш!

Тобі на кожен день вистачить такої втіхи, як я ще хоч раз побачу у твоїх очах оцю бісівську гордість! Кеті підбігла не

до Лінтона, а до мене, скулилася біля моїх ніг і, тулячись палаючою щокою до моїх колін, голосно схлипувала. Її кузен

забився в куток канапи, тихенький, мов мишеня, і, певно, вітав себе з тим, що це не він зазнав покарання. Містер

Хіткліф, бачачи, що ми досі не можемо отямитися, встав і взявся заварювати чай. Чашки та блюдця вже стояли на

столі; він налив і подав мені чашку. - Залий оцим своє горе, - сказав він. - І подбай про нашу розпещену дітлашню. Чай

не отруєний, хоч і мого приготування. А я піду по ваших коней. Нашою першою думкою, коли він пішов, було

прокласти собі шлях до втечі. Ми спробували кухонні двері, але вони були закладені на засув іззовні; подивилися на

вікна - завузькі, навіть для тендітної фігурки Кетрін. - Містере Лінтон, - вигукнула я, збагнувши, що ми просто

ув'язнені, - ви знаєте, чого домагається цей нелюд, ваш батько; і ви все нам розкриєте, інакше я вам намну вуха, як він

- вашій кузині. - Так, скажи, Лінтоне, - мовила Кетрін. - Я прийшла заради тебе; і це буде чорною невдячністю, якщо

ти відмовишся. - Дай мені чаю, я хочу пити; а потім усе розкажу, - відповів він. - Місіс Дін, одійдіть. Мені неприємно, що ви стоїте біля мене. Кетрін, твої сльози капають мені у чашку! Я не буду з неї пити. Дай мені іншу. Кетрін посунула

йому іншу чашку й витерла собі лице. Мене обурювало, що тепер, відчувши себе в безпеці, малий негідник виявляє

таку незворушність. Страх, що оволодів ним у полі, де й подівся, ледве він увійшов до Грозового Перевалу; і я

зрозуміла, що він боявся накликати на себе шалений гнів батька, якщо не затягне нас у пастку. - Тато хоче оженити

мене із тобою, - продовжував він, сьорбаючи чай. - Він знає, що твій тато не дозволить нам побратися зараз, і боїться,

що я помру, якщо ми будемо чекати. Тому ви переночуєте тут, а вранці нас обвінчають; і якщо ви все зробите, як хоче

тато, ви завтра повернетесь додому і візьмете мене з собою. - Це їй - та взяти з собою отаке потерча? - вигукнула я. -

Оженять його! Та чи воно сказилося, чи нас усіх за дурнів має? То ви гадаєте, що молодій леді... що гарній, здоровій,

веселій дівчині потрібне таке миршаве мавпеня, як ви? Невже ви собі уявляєте, що бодай хтось - не кажучи вже про

Кетрін Лінтон - схоче мати такого чоловіка? Та вас за те одне треба відлупцювати, що ви затягли нас сюди своїм

підлим блюзнірством! І нема чого очима лупати! Мені таки доведеться наставити вас на розум, за вашу підлу зраду і

дурну самовпевненість! Я справді дала йому легенького штурхана; та в нього відразу ж почався кашель, і він за своєю

звичкою ударився в сльози, а Кетрін кинулася мені дорікати. -
Ночувати тут? Нізащо, - мовила вона, пильно

роззираючись довкола. - Елен, я спалю ці двері, але вийду звідси! І вона тієї ж миті взялася б виконувати свій намір,

але Лінтон знову злякався за свою дорогоцінну особу. Він уп'явся в Кетрін обома своїми кволими руками, хлипаючи: -

Ти не хочеш взяти мене з собою, не хочеш мене врятувати? Не пустиш мене жити у Грейндж? О, люба Кетрін, ти не

можеш отак просто мене покинути! Ти мушиш слухатися мого батька, мушиш! - Я мушу слухатися свого батька, -

відповіла вона, - і не дозволю, щоб він мучився. Що він подумає, коли я лишатимуся тут усю ніч? Він, мабуть, уже

місця собі не знаходить. Я зламаю або спалю двері, але втечу!
Заспокойся! Тобі ніщо не загрожує. Але якщо ти станеш

мені на заваді... Лінтоне, свого тата я люблю більше за тебе!
Смертельний жах перед гнівом Хіткліфа повернув

хлопцеві його боягузливе красномовство. Кетрін була у відчаї; та все ж рішуче заявила, що мусить іти додому, і у свою

чергу взялася переконувати його, щоб він зрікся свого ницого себелюбства. Поки вони так сперечалися, повернувся

наш мучитель. - Ваших коней уже й слід прохолов, - мовив він, - і...
Що таке, Лінтоне? Знову рюмсаєш? Що вона тобі

зробила? Ну-бо, годі! Заспокойся і йди спати. Ще місяць-два - і ти, мій хлопче, сповна віддячиш їй за нинішню

неласку! Ти прагнеш чистого кохання, хіба ні? То Кетрін Лінтон буде твоєю! Ну, іди спати! Зіла сьогодні не

повернеться; роздягнешся сам. Цить, стули рота! Забирайся до своєї кімнати, я до тебе навіть не підійду, можеш не

боятися. Твоє щастя, що ти зробив усе як слід; а далі - то вже мій клопіт. Він промовляв це, тримаючи двері

відчиненими, щоб син міг пройти; і той, зіщулившись, прослизнув повз нього - мов цуцик, що боїться отримати

стусана. Хіткліф знову замкнув двері і пройшов до каміна, де мовчки стояли ми з панянкою. Кетрін поглянула на нього

і мимохіть піднесла руку до щоки; його близькість пробудила відчуття болю. Ніхто інший не зміг би розсердитися на

цей дитячий порух, але він вилаявся на неї й гримнув: - Еге! То ви мене не боїтеся? Ви дуже вправно приховуєте свою

хоробрість: у вас з біса перестрашений вигляд! - Тепер я вас боюся, - відповіла вона, - бо якщо я лишатимуся тут, це

зробить нещасним мого тата; а як мені знати, що він нещасний, коли йому... йому... Містере Хіт- кліфе, відпустіть мене

додому! Я даю вам слово, що вийду заміж за Лінтона; я його люблю, і тато дасть на це згоду. Навіщо вам силувати

мене до того, що я готова зробити з власної волі? - Хай тільки спробує вас присилувати! - закричала я. - У нас,

дякувати Богові, є закони, - такі є, хоч ми й живемо край світу! Та за таке бузувірство я б і рідного сина притягла до

суду; тут і священникові не допомогли б привілеї духовних пастирів! 16 -
Ану, помовч! - ревнув мерзотник. - На чорта мені

твій галас? Мені не треба, щоб ти тут розмовляла. Міс Лін- тон! Мене
вельми втішає думка, що ваш батько буде

нешасним; я, мабуть, і заснути не зможу від радощів. Вам навряд чи
вдалося б певніше змусити мене утримувати вас у

цих стінах протягом наступної доби, ніж переконавши мене, що це
призведе до таких наслідків. Що ж до вашої

обіцянки вийти заміж за Лінтона, то я подбаю про те, щоб ви
дотримали свого слова; бо доти вас не випустять звідси.

- Тоді випустіть Елен, хай вона скаже татові, що зі мною все гаразд, -
вигукнула Кетрін крізь сльози, - або повинчайте

нас зараз же! Бідний тато! Елен, він подумає, що ми загинули. Що ж
нам робити? - Ну, це на нього не схоже; він

подумає, що вам набридло доглядати за ним, і ви втекли, щоб трохи
розважитись, - мовив Хіткліф. - Ви не можете

заперечувати, що увійшли до мого дому з власної згоди, всупереч його
заборони; і є цілком природним, що вам у

вашому віці хочеться побавитись, а не сидіти біля ліжка хворого, який
вам усього лише батько. Кетрін, його щасливе

життя скінчилося того дня, коли ваше життя почалося; він, я гадаю,
проклинав вас за те, що ви з'явилися на світ

(принаймні я вас за це проклинав); і буде лише справедливим, якщо він
прокляне вас, ідучи з цього світу. Я охоче його

підтримаю. Я не люблю вас. Чого б я мав вас любити? Годі, не плачте.
Наскільки я розумію, це і так буде вашим

переважним заняттям у майбутньому, якщо тільки Лінтон не винагородить вас за інші втрати; ваш проникливий батько

начебто вважає, що він до цього здатний. Його листи, сповнені порад і напучувань, неабияк мене розважали. В

останньому посланні він закликає мого любого синочка піклуватися про його любу доцю і бути добрим до неї, коли

вона йому дістанеться. Бути дбайливим і добрим - це по-батьківськи. Але Лінтон спрямовує весь свій невичерпний

запас доброти лише на самого себе. З нього вийшов чудовий малий тиран. Він візьметься замучити скільки завгодно

котів, якщо їм вирвуть зуби і затуплять кігті. Ви зможете розповісти його дядькові кілька цікавих історій про його

добросердність, коли повернетесь додому; будьте певні! - Отут ви маєте слухність! - мовила я. - Поясніть їй, яка вдача у

вашого сина! Покажіть, у чому він подібний до вас; і тоді, сподіваюся, міс Кеті двічі подумає, перш ніж виходити

заміж за василіска! - Я не збираюся зараз говорити про його душевні чесноти, - відповів він. - Вона все одно мусить

або прийняти його таким, як він є, або лишатися в ув'язненні разом із тобою, поки не помре твій хазяїн. Я можу

тримати вас під замком таємно від усіх. А якщо сумніваєшся, можеш намовити її взяти назад своє слово - і тоді

матимеш змогу в цьому переконатися! - Я не візьму назад свого слова, - мовила Кетрін. - Я вийду заміж за Лінтона

зараз же, якщо після цього мені дозволять повернутися до Трашкрос-Грейнджа. Містере Хіткліф, ви жорстока людина,

але не диявол; і ви не захочете, щоб я була нещасна довіку лише через вашу ницість. Якщо тато вирішить, що я

покинула його зумисне і помре раніше, ніж я повернуся, - як мені після цього жити? Я вже не плачу; але я стаю перед

вами на коліна - і стоятиму так, і не відведу очей од вашого обличчя, поки ви не подивитеся на мене! Ні, не

відвертайтеся! Дивіться! Ви не побачите нічого, що могло б вас розгнівити. Я не хочу вас ненавидіти. Я не серджуся,

що ви мене вдарили. Ви ніколи нікого в житті не любили, дядьку? Ніколи? О, погляньте на мене хоч раз! Я така

нещасна, що ви не можете не жаліти мене! - Приберіть від мене ваші чіпкі пальці і вставайте, поки не отримали

стусана! - гримнув Хіткліф, грубо відштовхнувши її. - Краще б мене оповила змія. Чого ви в біса чіпляєтеся до мене?

Ви мені огидні! Він бридливо стенив плечима, здригнувся, наче від непереборної відрази, і відкинувся назад у кріслі,

коли я скочила з місця, вже готова накинутись на нього з прокльонами. Але він обірвав мене на першому ж слові

погрозою, що мого другого слова буде досить, аби мене замкнули в іншій кімнаті. Уже вечоріло; ми почули якісь

голоси біля садової брами. Хазяїн поспішив вийти. Він тримав себе у руках; а от ми були як не при собі. Розмова

тривала дві-три хвилини, потім він повернувся один. - Я думала, це ваш кузен Хейртон, - мовила я до Кетрін. - Якби

він прийшов! Хтозна, може, він стане на наш бік? - Це були троє слуг із Трашкрос-Грейнджа, яких послали вас

розшукувати, - відказав Хіткліф, зачувши мої слова. - Вам слід було б відчинити вікно й кричати; та я ладен

заприсягтися, наша крихітка тільки рада, що не зробила цього. Вона рада, що мусить лишитися; то вже я певен!

Почувши, яку ми прогавили нагоду, ми невітійно тужили; нам було дозволено виплакувати своє горе до дев'ятої

вечора. Потім Хіткліф звелів нам піднятися через кухню нагору, до кімнати Зіли; і я прошепотіла Кетрін, щоб вона

скорилася: може, нам вдасться вилізти у вікно чи видертись на горище, а звідти - на дах. Проте вікно виявилось таким

само вузьким, як унизу; а скористатися драбиною, що вела крізь душник на горище, ми не встигли, бо нас знову

замкнули в кімнаті. Ми так і не лягли спати; Кетрін нерухомо застигла біля вікна і тоскно чекала ранку; раз у раз

вмовляючи її лягти спочити, я чула у відповідь лише глибокі зітхання. Сама я сиділа у кріслі і хиталася з туги,

жорстоко картаючи себе за свої численні переступи, які - принаймні так мені тоді здавалося - спричинили усі нещастя

моїх хазяїв. Зараз я думаю, що не це було причиною; але так мені уявлялося тієї жахливої ночі. І самого Хіткліфа я

вважала менш винним, ніж себе. О сьомій годині він прийшов до нас і спитав, чи встала міс Лінтон. Вона кинулася до

дверей і вигукнула: "Так!" - То ходіть сюди, - мовив він, одчинив двері й витяг Кетрін за поріг. Я підвелася, щоб іти за

нею, але він знов повернув ключ у замку. Я вимагала, щоб мене випустили. - Потерпи, - відповів він. - Тобі скоро

принесуть сніданок. Я калатала у стіни і люто шарпала двері; і Кетрін спитала, чому мене все ще тримають під

замком. Хіткліф відповів, що мені доведеться почекати ще годину, і вони пішли. Я чекала і дві години, і три, а потім

почула кроки - але то був не Хіткліф. - Я вам дещо приніс попоїсти, - сказав голос. - Відчиніть! Радо відчинивши

двері, я побачила Хейртона, що ніс чималий запас їжі, достатній для мене на цілий день. - Візьміть, - сказав він,

простягаючи мені тацю. - Зачекайте хвилиночку, - почала я. - Не, нащо, - пробурчав він і пішов, не слухаючи благань,

що я посилала йому услід. Я лишалась ув'язненою весь той день і всю ніч; і ще один день, і ще... П'ять ночей і чотири

дні я сиділа там, не бачачи нікого, крім Хейртона, який приходив щоранку; а з нього був зразковий наглядач -

похмурий і німий, і глухий до будь-якої спроби пробудити в ньому почуття справедливості чи жалю. РОЗДІЛ

ДВАДЦЯТЬ ВОСЬМИЙ На п'ятий ранок, чи то на п'ятий день, почувся інші кроки - легші й дрібніші; і цього разу

особа, що прийшла, переступила поріг. Це була Зіла; з яскраво-червоною шал-лю на плечах, у чорному шовковому

капелюшку; на руці - плетений кошик. - Ой, Боже мій! Місіс Дін! - скрикнула вона. - А в Гімертоні чого тільки про вас

не кажуть! Я ж бо гадала, ви втонули у болоті Чорного коня, і панночка з вами, - поки хазяїн мені не сказав, що ви

знайшлися і що він вас улаштував тут в мене! Оце так! Ви, либонь, вибралися на острівцець? Це ж скільки ви

просиділи там у багнюці? А хазяїн вас порятував, так, місіс Дін? Та я бачу, ви не схудли - певно, вам не так уже й

злецько велосся? - Ваш хазяїн - справжній мерзотник! - відповіла я. - Але він за все відповість. Міг би й не вигадувати

баєчок, - усе одно люди правду визнають. - Про що це ви? - спитала Зіла. - То ж не він вигадує; то в селищі люди

кажуть, наче ви потонули в болоті; а я, тільки прийшла, кажу до Ерншоу: "Ой, яке ж то лихо скоїлося, поки мене не

було! Страх як шкода панночки - така була з себе краля, - і горопашної Неллі Дін!" Він глип на мене - й мовчить. Я

думала, він нічого не знає, і розказала йому, які то чутки ходять. А хазяїн також слухає і посміхається тако до себе, а

тоді каже: "Якщо вони й сиділи в болоті, то тепер їх витягли, Зіло. Неллі Дін сидить у вашій кімнаті. Можете їй

сказати, коли підніметесь, хай чухрає звідси. Ось ключ. Їй, мабуть, болотяний туман забив памо- роки, і вона рвалася

бігти додому, та я її замкнув на той час, поки вона не очуняє. Ви скажіть їй, щоб вона одразу йшла до Грейнджа, якщо

може, і передайте їй від мене, що її юна леді вирушить за нею якраз вчасно, щоб устигнути на поховання сквайра". -

Містер Едгар помер? - видихнула я. - Ох, Зіло, Зіло!... - Ні, ні. Ви присядьте, любонько, - відповіла вона, - вам наче й

справді зле! Він не помер. Лікар, Кеннет, гадає, що він протягне ще день. Я стріла його дорогою та спитала. Я не

захотіла сідати, а схопила своє дорожнє вбрання і кинулася вниз, бо, на щастя, дорога була вільна. Потрапивши в дім, я

озирнулась у пошуках когось, хто зміг би розповісти мені про Кетрін.
Кімната була залита сонцем; двері стояли

навстіж розчинені; але поблизу не було видно нікого. Поки я вагалася,
чи слід мені одразу ж піти, чи повернутися і

шукати Кетрін, мою увагу привернуло тихе кахикання біля каміна.
Лінтон лежав сам-один на канапі, смоктав

льодяника і млявим поглядом стежив за мною. - Де міс Кетрін? -
жорстко спитала я, думаючи, що зможу налякати його

і витягти з нього все, що він знає, поки ми тут наодинці. Він смоктав
далі - невинне дитятко. - Вона пішла? -

продовжувала я. - Ні, - відповів він. - Вона нагорі; нікуди вона не піде,
ми її не відпустимо. - Як це не відпустите,

малий ідіоте! - вигукнула я. - Нумо проведи мене до її кімнати, бо
хутко в мене іншої заспіваєш! - Це ви в тата

заспіваєте, якщо спробуєте туди поткнутися, - відповів він. - Тато каже,
що мені нема чого пань- катися з Кетрін: вона

моя дружина, і це ганьба, що вона хоче мене покинути. Він каже, що
вона мене ненавидить і хоче моєї смерті, щоб

отримати мої гроші; та вона їх не матиме і додому вона не піде! Ніколи
не піде! Хай плаче і непритомніє скільки

завгодно! Він повернувся до свого заняття і заплющив очі, наче
збирався заснути. - Містере Хіткліфе, - почала я знов, -

невже ви забули, яка добра була до вас Кетрін цієї зими, коли ви
запевняли, що її любите, а вона приносила вам

книжки і співала пісень, і стільки разів приходила у холод і заметіль,
аби вас побачити? Вона плакала, пропустивши

один вечір, бо не хотіла вас розчарувати; і ви тоді самі відчували, що вона у сотню разів добріша до вас, ніж треба; а

тепер ви вірите у брехню свого батька, хоча й знаєте, що він вас обох ненавидить. Та ще й змовляєтеся з ним проти

неї! Гарно ви їй віддячили, нівроку! Куточок рота в нього опустився, він витяг льодяника. - Хіба вона приходила б до

Грозового Перевалу, якби вас ненавиділа? - вела я далі. - Подумайте! А що до ваших грошей, вона навіть не знає, що

вони у вас є. Ви кажете, що вона непритомніє; і все-таки залишили її саму в чужому домі! Хоча ви начебто знаєте, що

це таке - коли вас цькують із усіх боків! Ви так жаліли самого себе, і вона також вас жаліла; а її ви пожаліти не хочете!

Я плачу, містере Хіткліфе, ви бачите, - немолода жінка і всього лише служниця. А ви переконували, що так її любите, -

а вам справді слід було б її обожнювати, - і зберігаєте кожную свою сльозу для себе і лежите собі, наче нічого не

сталось. Ох, яка ж ви безсердечна істота! - Я не можу біля неї сидіти, - сердито відповів він. - Мені це неприємно.

Вона так кричить, що я не можу цього витерпіти! І не хоче замовкнути, навіть коли я кажу їй, що покличу батька.

Якось я покликав його, і він пригрозив, що її задушить, якщо вона не стулить рота; а вона почала знов, ледве він

вийшов за двері, і кричала, і плакала всю ніч, хоч я й стогнав від образи, що не можу заснути. - Містера Хіткліфа

немає? - спитала я, побачивши, що від цього убогого марно чекати співчуття до дівчини в її душевних тортурах. - Він

надворі, - відповів Лінтон, - розмовляє з Кеннетом; лікар каже, що дядько справді помирає. Нарешті! Я радий, бо це ж

я буду після нього хазяїном Трашкрос-Грейнджа! Кетрін завжди говорить так, ніби це її дім. А він не її: він мій. Тато

каже: все, що є в неї, - моє. Всі її чудові книжки - мої; вона пропонувала віддати мені книжки, і всіх своїх гарних

пташок, і свою Мінні, якщо я дістану ключа від нашої кімнати і її випущу; але я сказав, що вона нічого не може мені

віддати, бо все це моє, все! І тоді вона заплакала і зняла з шиї маленький портрет, і сказала, що віддасть його мені: там

два портрети у золотому медальйоні, з одного боку її мати, а з другого - дядько, ще молодими. Це сталося вчора. Я

сказав, що портрети також мої, і спробував забрати їх у неї, а вона не віддавала. Гидке дівчисько! Вона штовхнула

мене і зробила мені боляче. Я закричав; вона злякалася - почула, що іде мій батько, - розламала медальйон навпіл і

віддала мені один портрет - своєї матері; а другий хотіла сховати, але тато спитав, у чому річ, і я пояснив. Тоді він узяв

собі той портрет, що був у мене, і наказав їй віддати мені свій. Вона відмовилася, і він... він збив її з ніг і зірвав

медальйон з ланцюжка, і розчавив його ногою. - І вам було приємно дивитись, як її б'ють? - спитала я, зумисне

заохочуючи його говорити. - Я старався не дивитись, - відповів він, - я завжди так роблю, коли тато б'є собаку чи коня:

це дуже страшно. Спершу я все-таки зрадів - вона заслужила покарання за те, що штовхнула мене; та коли тато пішов,

вона підвела мене до вікна і показала мені, що в неї щока зсередини роздерта об зуби, а рот повний крові; а потім вона

зібрала рештки портрета, відійшла і сіла обличчям до стіни, і більше не розмовляла зі мною; іноді мені здавалося, що

вона не може говорити від болю. Мені неприємно так думати; але вона мені гидка, бо весь час плаче, і така бліда й

дика з виду, що я її боюся. - А ви можете дістати ключа, якщо захочете? - спитала я. - Так, коли піду нагору, - відповів

він. - Але зараз я не можу туди піти. - В якій це кімнаті? - спитала я. - Ні, - закричав він, - вам я цього не скажу! Це

наша таємниця. Ніхто не мусить знати, ні Хейртон, ні Зіла! Все! Ви мене втомили; ідіть звідси! - і він схилив голову на

руку і знову заплющив очі. Я визнала за краще піти, не побачившись із містером Хіткліфом, і принести визволення

моїй панянці з Грейнджа. Коли я прийшла туди, слуги зустріли мене з величезним подивом і не меншою радістю; а

коли вони почули, що і Кетрін жива й здорова, двоє чи троє з них одразу ж хотіли кинутися нагору і прокричати про це

біля дверей містера Едгара; але я вирішила сама оголосити йому цю новину. Як він змінився за останні кілька днів!

Він лежав, мов живе втілення скорботи й покори, в чеканні смерті. Він виглядав зовсім молодим; хоч насправді йому

було тридцять дев'ять, ніхто б не дав йому більше тридцяти. Він, мабуть, думав про Кетрін, бо шепотів її ім'я. Узнявши

його за руку, я заговорила. - Кетрін прийде, любий мій пане, - тихо промовила я, - з нею все гаразд; сподіваюся, вона

буде тут надвечір. Я здригнулася, побачивши, як вплинула на нього ця звістка: він підвівся на ліжку, нетерпляче почав

озиратися довкола - і, знепритомнівши, впав на подушки. Коли він прийшов до тями, я розповіла йому про наш візит

до Грозового Перевалу і подальше ув'язнення. Я сказала, що Хіткліф силоміць зтяг мене до будинку, хоч це й було не

зовсім так. Але я намагалась якомога менше звинувачувати Лінтона і не описувала, як жорстоко поведився його батько

- мені не хотілося додавати гіркоти в чашу страждань, що й без того була сповнена до краю. Він здогадався, що одним

із задумів його ворога було закріпити маєток, себто приватну власність міс Кетрін, за його сином - вірніше, за собою.

Але для містера Лінтона лишилося незбагненим, чому Хіткліф не захотів спокійно чекати його смерті; він не знав,

що його небіж має покинути цей світ невдовзі після нього. Однак він розумів, що в заповіт треба внести зміни;

замість того, щоб лишити спадок Кетрін у її особисте розпорядження, він вирішив передати власність у руки опікунів,

із тим щоб Кетрін користувалася нею за свого життя і потім могла передати її дітям, якщо вона їх матиме. Таким

чином, якби Лінтон помер, спадок не міг перейти до містера Хіткліфа. Вислухавши його розпорядження, я відправила

одного з людей по адвоката; а чотирьох інших, належним чином озброєних, - визволяти мою панянку. Всі затрималися

до ночі. Першим повернувся самотній посланець; він сказав, що містера Гріна, нашого адвоката, спочатку не було

вдома і довелося чекати на нього дві години; а коли містер Грін нарешті з'явився, то сказав, що в нього є одна

невеличка справа у селищі, яку конче треба владнати; але він іще вдосвіта буде у Грейнджі. Ті четверо також

повернулися ні з чим. Вони лише принесли звістку, що Кетрін хвора, така хвора, що не може вийти з кімнати; а

Хіткліф не дозволив їм з нею побачитись. Я висварила цих йолопів за те, що вони повірили в його байки; але не стала

нічого переказувати хазяїнові. Я вирішила, що вранці ми всім гуртом підемо до Перевалу і захопимо дім навалою,

якщо бранку не видадуть з доброї згоди. Батько побачить її, клялась я знову й знову, - хай навіть нам доведеться вбити

цього диявола на порозі його оселі! На щастя, цей похід виявився непотрібним. О третій годині ночі я спустилася вниз,

щоб набрати у глек води; і, проходячи передпокоєм, почувла різкий стук у двері. Я так і підстрибнула на місці. "О, ні!

Це Грін, - мовила я до себе, отямившись, - це лише Грін", - і пішла далі, вирішивши, що пошлю когось іншого

відчинити двері. Та стук повторився - не голосний, але наполегливий. Я поставила глек на бильця і поспішила зустріти

адвоката сама. Повний місяць яскраво світив згори. То був не адвокат. Моя люба маленька панянка кинулася мені на

шию, схлипуючи: - Елен! Елен! Тато ще живий? - Так! - закричала я. - Так, янголятко моє, він живий. Дякувати

Господові, ви знову з нами! Вона хотіла, як була задихана, бігти нагору до містера Лінтона; та я вмовила її сісти на

стілець і дала їй води; я вмила і витерла фартухом її бліде личко, щоб на щоках з'явився рум'янець; і тоді мовила, що я

піду перша і скажу батькові про її повернення; я благала її підтвердити, що вона буде щаслива з молодим Хіткліфом.

Вона здивовано поглянула на мене, але одразу ж зрозуміла, чому я намовляю її казати неправду, і запевнила мене, що

не буде жалітися. Я не посміла бути присутньою при їхній зустрічі. Я стояла за дверима із чверть години і потім ледве

наважилася підійти до ліжка. Проте все пройшло спокійно: відчай Кетрін був так само тихим, як і радість її батька.

Вона втішала його, з виду спокійна; а він широко розплющеними очима жадібно дивився їй у лице. Він помер

блаженно; так, містере Локвуде! Поцілувавши її в щоку, він прошепотів: - Я йду до неї; і ти, моє любе дитя, також

прийдеш до нас! - і більше не рухався і не казав ні слова; лише дивився на неї зачудованим, сяючим поглядом, поки

серце його не перестало битись і не відлетіла душа. Ніхто не завважив хвилини його смерті - така вона була спокійна.

Чи Кетрін виплакала всі сльози, чи горе було надто тяжким, щоб дати їм вилитись, - але вона сиділа з сухими очима,

доки не зійшло сонце. Сиділа до півдня, та й далі лишалася б, задумана, біля ліжка померлого; але зрештою я вмовила

її піти спочити. Добре, що мені вдалось її вивести; бо по обіді з'явився наш адвокат, зазирнувши перед тим до

Грозового Перевалу, щоб отримати вказівки, як йому поводитись. Він продався Хіткліфові; саме з цієї причини він і не

спішив виконувати розпорядження мого хазяїна. На щастя, після повернення доньки земні турботи вже не хвилювали

містера Едгара, не порушували його спокою. Містер Грін одразу ж прибрав до рук все і всіх; звільнив усіх слуг, окрім

мене. Він так ревно запосівся до своєї новоявленої влади, що наполягав, аби Едгара Лінтона поховали не поруч із

його дружиною, а в церкві, у родинному схроні. Але воля покійного була беззастережно висловлена в заповіті; і я

привселюдно оголосила це у відповідь на таке самочинство. З похованням квапилися; Кетрін - тепер місіс Лінтон

Хіткліф - було дозволено лишитись у Грейнджі, поки тіло її батька лежатиме в домі. Вона розповіла мені, що її

розпач усе ж таки розжалобив Лінтона і той наважився піти на ризик, щоб її звільнити. Вона чула, як мої посланці

сперечалися біля дверей, і зрозуміла, що їм відповів Хіткліф. Це привело її у відчай. Лінтон після того, як я пішла,

сидів у маленькій вітальні; і, геть заляканий, згодився поцупити ключ, поки батько знову не піднявся нагору. Він умів

тишком відмикати й замикати двері; а коли підійшов час іти спати, він попросився ночувати в Хейртона, і йому відразу

ж дозволили. Кетрін утекла ще вдосвіта. Вона не насмілилася вийти через двері, боячись сполохати собак; натомість

вона вирішила скористатися вікном котрогось із порожніх приміщень - і, на щастя, потрапила до матиної кімнати, а

там легко вилізла у вікно і спустилася на землю по стовбуру ялини. А її спільник, дарма що відчайдушно

викручувався, все ж тяжко потерпів за своє посібництво. РОЗДІЛ
ДВАДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТИЙ Увечері після похорону ми з

моєю панянкою сиділи в бібліотеці, віддаючись смутним роздумам, - а
вона - невтішній скорботі, - про нашу втрату, і

гадали про наше похмуре майбутнє. Ми дійшли згоди, що в
найкращому разі Кетрін дозволять і далі жити у Грейнджі,

- принаймні за життя Лінтона; може, і йому дозволять оселитися тут
разом із нею, а мене залишать покоївкою. Така

розв'язка була чи не занадто щасливою, щоб вірити в неї; та все ж я не
втрачала надії і вже заздалегідь раділа, що

залишусь у рідному домі, при службі, та, що найголовніше, при моїй
любій панянці; коли раптом до кімнати вбіг слуга

- один із тих, хто вже був звільнений, та ще не пішов звідси, - і сказав,
що "бісів Хіткліф" входить на подвір'я; то чи

замкнути перед ним двері? Навіть якби нам вистачило
нерозважливості, щоб віддати такий наказ, то забракло б на це

часу: Хіткліф, не обтяжуючи себе надмірною ввічливістю, вважав
зайвим постукати у двері чи сповістити про себе.

Він був хазяїном і скористався хазяйським правом входити у дім, не
питаючи дозволу. Зачувши наші голоси, він

пройшов просто до бібліотеки; потурих геть служника і зачинив за
собою двері. Це була та ж сама кімната, куди його

запросили як гостя вісімнадцять років тому. Той самий місяць світив у
вікно, і за вікном лежав той самий осінній

краєвид. Ми ще не запалювали свічки, але в кімнаті все було видно,
навіть портрети на стіні: чарівне личко місіс

Лінтон, приємне обличчя її чоловіка. Хіткліф підійшов до вогнища. Він також не змінився з роками. Це був той самий

чоловік; його темне обличчя трохи змарніло і здавалося спокійнішим, а по- статі - кремезнішою; оце й уся відмінність.

Кетрін, побачивши його, схопилася з місця. - Стійте! - сказав він, втримуючи її за руку. - Досить із вас однієї втечі!

Куди вам іти? Я прийшов одвести вас додому; і, сподіваюся, ви будете слухняною донькою і не станете підмовляти

мого сина до подальших переступів. Я навіть не міг вигадати для нього належної кари, коли дізнався про його участь у

цій історії; він - мов павутиння, тремтить від одного доторку; та ви по його очах зрозумієте, що він своє отримав

сповна! Позавчора ввечері я привів його вниз, всадовив на стілець і більше не чіпав; Хейртона я відіслав геть, і ми

залишились удвох. За дві години я покликав Джозефа, щоб він відніс Лінтона нагору; і відтоді моя присутність навіює

йому такий жах, наче він бачить приви- да; я думаю, він часто бачить мене і тоді, коли мене немає поруч. Хейртон

каже, що він просинається і кричить уночі годину, як не більше, і кличе вас захистити його від мене; і, дорогий він вам

чи ні, а ви до нього підете. Віднині ви дбатимете про свого чоловіка; я передаю його у ваші руки. - А чом би вам не

дозволити Кетрін лишитися тут, - втрутилась я, - і не відіслати містера Лінтона до неї? Ви ж їх ненавидите, отже, й не

скучите за ними; для вашого нелюдського серця вони - лише осоружний тягар. - Я збираюся здати Грейндж в оренду, -

відповів він, - а своїх дітей залишити при собі. До того ж ця крихітка має відробляти свій хліб. Я не схильний тримати

її в розкошах та неробстві, коли Лінтон помре. Отже, покваптесь і збирайте речі; не змушуйте мене застосувати силу. -

Я піду, - мовила Кетрін. - Лінтон - єдиний, кого мені лишається любити; і хоч ви робили все, що могли, щоб він став

ненависним мені, а я - йому, ви не примусите нас зненавидіти одне одного! І спробуйте тільки заподіяти йому зло,

коли я поруч; вам не вдасться мене залякати! - На словах ви виявляєте чудеса хоробрості, - відповів Хіткліф. - Але я не

настільки вас люблю, щоб йому зашкодити; ви з ним спізнаєте лиха. І не я зроблю його ненависним для вас, - це

зробить його чарівна вдача. Він злий зараз, як зінське щеня, через вашу втечу та її наслідки. Не ждіть од нього подяки

за вашу благородну відданість. Я чув, із яким красномовством він описував Зілі, що б він зробив, якби був таким

дужим, як я; він має для цього відповідні нахили, а слабкість лише зробить його більш винахідливим. - Я знаю, що в

нього погана вдача, - відповіла Кеті, - адже він ваш син. Але я рада, що можу його простити; я знаю, що він любить

мене, а за це я люблю його. Містере Хіткліф, у вас немає нікого, хто б вас любив; і, скільки б ви не намагалися зробити

нас нещасними, нас втішатиме думка, що ваша жорстокість породжена ще більшим вашим нещастям. Ви ж нещасний,

так? Самотній, мов диявол, і такий же заздрісний. Ніхто вас не любить, і ніхто не заплаче над вами, коли ви помрете.

Не хотіла б я бути на вашому місці! Кетрін говорила з похмурою зловтіхою; вона ніби вирішила зрівнятися зі своїми

майбутніми родичами і отримувати насолоду від страждань своїх ворогів. - Вам зараз доведеться пожаліти саму себе, -

сказав її свекор, - якщо ви будете зволікати ще хоч хвилину. Іди, відьмо, складай свої речі! Вона з презирством глянула

на нього і вийшла. Поки її не було, я почала просити, щоб він узяв мене до Грозового Перевалу замість Зіли; а вона

може перебратися сюди. Але Хіткліф не схотів про це й слухати. Він звелів мені помовчати; і, вперше нашілюючись

обвести поглядом кімнату, подивився на портрети. Розглядаючи портрет місіс Лінтон, мовив: - Цей я заберу з собою.

Не тому, що він мені потрібний, але... - Він рвучко повернувся до вогню і продовжував із тим самим виразом на

обличчі, який у нього мав позначати посмішку. - Сказати тобі, що я зробив учора? Знайшов гробаря, що копав могилу

Лінтона, і попросив його скинути землю з її труни, і відкрив її. Спершу я не міг зрушити з місця; коли я побачив її

лице - все ще її лице, - гробар ледве привів мене до тями; він сказав, що обличчя зміниться, якщо на нього подме вітер,

і тоді я розхитав одну стінку труни і знов присипав її землею; але не з того боку, де лежатиме Лінтон, хай йому чорт!

Про мене, його б слід залити свинцем. І я підкупив гробаря, щоб він відсунув убік обидві труни - її та мою, коли мене

покладуть туди; тоді, коли Лінтон до нас прибуде, він не знатиме, хто є хто! - Ви вчинили дуже зле, містере Хіткліф! -

крикнула я. - І не постидалися тривожити спокій померлої? - Я нікого не потривожив, Неллі, - відповів він, - а мені

стало легше. Мені це дасть спокій, а вам - надію, що я залишуся лежати в землі, коли мене покладуть туди. Тривожити

її? Ні! Це вона мене тривожила, вдень і вночі, вісімнадцять років... невідступно... безжально... до вчорашньої ночі;

вчора вночі я знайшов спокій. Мені примарилося, що я сплю останнім сном поруч із нею, і серце моє зупинилось, а

щока примерзла до її щоки. - А якби вона обернулася на прах, чи ще гірше, - про що б ви марили тоді? - спитала я. -

Про те, щоб стати прахом біля неї, - і все ж бути щасливішим! - відповів він. - Гадаєш, я боюся такої зміни? Я був

готовий це побачити, коли підняв віко труни; але я радий, що перетворення не торкнеться її раніше, ніж мене. До того

ж, не побачивши так ясно її незворушного лица, навряд чи я зміг би позбутись одного дивного почуття. Це почалося

незвичайно. Ти знаєш, я божеволів, коли вона померла; невтомно, від зорі до зорі, я благав її послати до мене свій

привид! Я вірю у привидів; я певен, що вони можуть блукати землею - і справді блукають; вони серед нас, поруч із

нами! У день її похорону пішов сніг. Увечері я пішов на цвинтар. Була заметіль, як узимку, - і пустка довкола. Я не

боявся, що її недолугий чоловік буде вештатись біля її могили так пізно; а більше туди не принесло б нікого.

Залишившись із нею наодинці і знаючи, що нас розділяють лише два ярди крихкої землі, я мовив собі: "Обніму її ще

раз! Якщо вона холодна, я подумаю, що це мене студить північний вітер; якщо вона нерухома - це лише сон". Я взяв у

гробарській коморі заступа і став копати з усієї сили; і, коли заступ брязнув об віко труни, я почав працювати руками.

Дерево вже тріщало біля гвинтів; ще трохи - і я досягнув би своєї мети, але раптом мені здалося, що хтось зітхнув наді

мною, на краю могили, і схилився донизу. "Тільки б відкрити труну, - прошепотів я, - і нехай нас засиплють разом!" І я

ще відчайдушніше кинувся продовжувати свою роботу. І знову почулося зітхання - просто поруч зі мною; я наче

відчув, як теплий подих відсторонив крижаний вітер. Я знав, що поблизу немає нікого з плоті й крові; але з тою ж

певністю, з якою ми відчуваємо в темряві наближення живої істоти, хоч і не можемо її побачити, я відчував, що Кетрін

поруч зі мною: не під землею, а на землі. Несподіване відчуття полегшення заповнило усе моє єство; я покинув свою

страшну роботу, і мене одразу ж огорнув спокій - невимовний спокій. Вона була поруч; і лишалася зі мною, поки я

засипав могилу, і супроводжувала мене додому. Смійся, якщо хочеш; але я був певен, що вдома побачу її. Я знав, що

вона поруч, і не міг не розмовляти з нею. Діставшись Грозового Перевалу, я чимдуж кинувся до дверей; але вони були

замкнені, і, пригадую, клятий Ерншоу і моя дружина не пускали мене в дім. Пам'ятаю, я спинився, щоб вибити з нього

дух; а тоді поспішив нагору, до нашої з нею кімнати. Я нетерпляче озирався довкола... я відчував її... я майже бачив її -

і все ж не міг побачити! Мабуть, кривавий піт виступив у мене на чолі від розпачу й туги... від марних благань

дозволити мені хоч раз глянути на неї! Та вона не дозволила; знов обернулася на того диявола, яким часто була для

мене в житті. І відтоді я невпинно - то більшою, то меншою мірою - зазнавав цього нестерпного страждання; я мов у

пеклі! Мої нерви натягнуті так, що, якби вони не були сталевими, то вже давно б ослабли, як у Лінтона! Коли я сидів

удома з Хейр- тоном, мені здавалося, що досить лише вийти надвір - і я зустріну її; а блукаючи у вересовому полі, я

знав, що вона чекає на мене вдома. Ледве ступивши за поріг, я вже спішив повернутися; вона мала бути там, у

Перевалі, я твердо це знав! А коли я лягав спати у її кімнаті, мені було не до сну; я не міг там заснути, бо тільки-но

заплющував очі, вона вже була за вікном, чи розсувала панелі, чи входила до кімнати, чи навіть лежала поруч,

поклавши голову на мою подушку - як колись, у дитинстві; і я розплющував очі, щоб її побачити; і за ніч розплющував

їх і заплющував сотні разів - аби кожного разу розчаруватися знов! Це були пекельні тортури. Я часто стогнав уголос, і

той старий мерзотник Джозеф, без сумніву, думав, що мене мучать докори сумління. Тепер, побачивши її, я

заспокоївся... трохи. Це був дивний спосіб убивати - не просто помалу, а по краплині, по крихті; зачарувати мене

оманою надії на вісімнадцять років! Містер Хіткліф замовк і витер чоло, до якого прилипло змокле волосся; його очі

невідривно дивилися на червоний жар у каміні, брови, зазвичай насуплені, зараз піднялися до самих скронь; це

пом'якшувало суворий вираз його обличчя, але водночас надавало йому дивної стривоженості та болісної уваги, яка

зосереджує всі думки на одному предметі. У своїй розмові він лише почасти звертався до мене, і я зберігала мовчання.

Дуже мені було не до вподоби те, що він казав! Через якусь мить він знову задумано подивився на портрет, зняв його і

прихилив до поруччя канапи, щоб краще бачити; поки він цим займався, увійшла Кеті й оголосила, що готова, треба

тільки осідлати поні. - Відішлеш це завтра, - сказав мені Хіткліф. Потім, повернувшись до неї, додав: - Обійдетесь без

свого поні. Вечір сьогодні чудовий, а у Грозовому Перевалі вам ніякий поні не знадобиться. На ті прогулянки, які вам

дозволять, ви зможете й ногами ходити. Ходімо. - До побачення, Елен! - прошепотіла моя люба панянка. І, коли вона

поцілувала мене, її губи були, мов лід. - Приходь, Елен, не забувай мене. - Сподіваюся, ви не втнете такої дурниці,

місіс Дін, - сказав її новий батько. - Якщо я захочу з вами поговорити, то сам прийду сюди. А в моєму домі ваш нагляд

мені не потрібен! Він кинув їй, щоб вона йшла попереду; і, кинувши на прощання погляд, що вразив мене в саме

серце, вона скорилася. Я бачила з вікна, як вони йдуть садом. Хіткліф міцно взяв Кетрін під руку, хоча спершу вона

нібито пручалась; і стрімко потяг її за собою до алеї, де їх сховали дерева. РОЗДІЛ ТРИДЦЯТИЙ Я заходила до

Перевалу, але з Кетрін так і не побачилася. Джозеф притримав двері, коли я спитала про неї, і не дав мені пройти. Він

сказав, що місіс Лінтон "десь порається", а хазяїна немає вдома. Зіла трохи розповіла мені, як їм там ведеться, а інакше

я б і не знала, хто в них живий, хто помер. Вона вважає Кетрін надто зарозумілою і не любить її; це ясно з її слів. Моя

юна леді спершу чекала від неї хоч якоїсь допомоги, але містер Хіткліф наказав їй клопотатись у своїх справах, бо

його невістка сама подбає про себе; і Зіла радо на це пристала, - вона жінка нерозумна й недобра. Кетрін по-дитячому

образилася на таку нечемність і платила за неї зневагою, вважаючи покоївку одним із своїх ворогів - так, ніби та й

справді тяжко її скривдила. У нас із Зілою відбулася тривала розмова місяців півтора тому, незадовго до вашого

приїзду; одного дня ми з нею зустрілися в полі, і ось що вона розповіла. - Оце як місіс Лінтон прийшла до нас, -

говорила Зіла, - то побігла мерщій нагору, навіть не поздоровкалася ні до мене, ні до Джозефа; замкнулася в кімнаті

Лінтона і просиділа там до ранку. А вранці, коли хазяїн та Ерншоу снідали, зайшла у дім і спитала трусячись, чи не

можна послати по лікаря, бо її кузен дуже хворий. - Ми знаємо, - відповів Хіткліф, - та його життя і шага не варте, і я

не збираюся дурно витратити гроші. - То що ж мені робити, - вигукнула вона, - він помре, якщо ніхто мені не

допоможе! - Вийдіть звідси, - мовив хазяїн. - Я не бажаю чути про нього ні слова. Нікого тут не обходить, що з ним

станеться. Якщо хочете, сидіть біля нього; не хочете - замкніть його і залиште у спокої. Тоді вона причепилася до

мене, і я сказала їй, що досить уже поморочилася з тим привередою; у нас у всіх свої клопоти, і її клопіт - доглядати за

Лінтоном; містер Хіт- кліф наказав мені залишити цю роботу для неї. Як вони там поладнали, я вам сказати не можу.

Він, мабуть, добряче їй крові попив; день і ніч рюмав сам над собою, і вона з ним не знала спочинку, то було видно по

її блідому обличчю і червоних очах. Вона часом заходила до кухні й так чудно дивилася, наче хотіла попросити

помочі; та я не хотіла суперечити хазяїнові; я ніколи не смію йому суперечити, місіс Дін; і, хоч він то зле вдіяв, як на

мене, що не схотів покликати Кеннета, - то не моя парафія, ганити його чи лізти з порадами; от я й не мішалася. Разів

зо два, як усі полягали спати, мені довелося відчинити свої двері, і я бачила, що місіс сидить на сходах і плаче; і я

скоренько зачинялася в себе, щоб не розчулитись. Я справді її жаліла, ви не думайте; але ж і місця свого не хотіла

втратити. Нарешті якось вночі вона заскочила до моєї кімнати і настрахала мене своїм криком: - Скажіть містеру

Хіткліфу, що його син помирає - цього разу я певна. Вставайте і скажіть йому! І вона вибігла геть. Із чверть години я

лежала, прислухаючись, і мене аж тіпало. Та в домі наче все було тихо. Вона помиляється, подумала я. Нічого з ним

немає страшного. Не слід турбувати людей поночі; і я знов задрімала. Але мій сон перервало вдруге різке дзеленчання

єдиного дзвоника, що в нас є: купили для Лінтона; і хазяїн гукнув мені, аби я подивилася, що там за халепа, і пояснила

їм, що він не бажає ще раз таке почути. Я передала йому слова Кетрін. Він вилаявся про себе і за кілька хвилин

вийшов сам із запаленою свічкою, і пішов до їхньої кімнати. Я рушила слідом. Місіс Хіткліф сиділа біля ліжка, руки

складені на колінах; її свекор увійшов, підніс світло до обличчя Лінтона, поглянув, торкнув його, а потім звернувся до

неї: - Ну, Кетрін, - сказав він, - як ви себе почуваете? Вона наче зацікавилася. - Він тепер заспокоївся, а я звільнилась, -

промовила вона згодом. - І я почувалася б добре, - продовжувала вона з гіркотою, яку не в змозі була приховати, - але

ви так довго лишали мене саму боротися зі смертю, що я відчуваю та бачу лише смерть! І відчуваю себе, як сама

смерть! Та вона й виглядала так, їй-богу! Я дала їй трохи вина. Хейртон і Джозеф, що прокинулися від дзвінка та

біганини і крізь стіну чули нашу розмову, тепер увійшли також. Джозеф, певно, був радий, що панич відмучився;

Хейртон начебто трохи засмутився; щоправда, його більше цікавила Кетрін: він раз у раз зиркав на неї. Але хазяїн

наказав йому вийти і лягати спати: впораємося, мовляв, без нього. Потім він звелів Джозефові віднести тіло до його

кімнати, а мені повернутися до моєї; і місіс Хіткліф лишилась одна. Вранці він послав мене сказати їй, що вона мусить

зійти вниз до сніданку. Вона була роздягнена, наче збиралася лягти, і сказала, що нездужає; воно й не було дивно. Я

сповістила про це містера Хіткліфа, і він відповів: - Гарзд, облиште її, поки ми тут упораємося з похованням; тільки

час від часу заходьте спитати, може, їй чогось треба; а як їй стане краще, скажіть мені. За словами Зіли, Кеті лишалася

нагорі два тижні; та відвідувала її двічі на день і спершу пробувала з нею порозумітись, але всі вияви її новоявленої

люб'язності наразі- лися на горду і різку відсіч. Хіткліф якось зайшов до неї - показати їй заповіт Лін- тона. Той

відписав усі свої статки і те, що колись було рухомою власністю його дружини, своєму батькові. Бідолаху змусили до

цього чи то погрозами, чи намовляннями, під час тижневої відсутності Кетрін, коли помер його дядько. Землею, як

неповнолітній, він не міг розпоряджатися; проте містер Хіткліф закріпив її за собою як спадок від дружини й сина, -

думаю, це законно; як би там не було, а Кеті, не маючи ні грошей, ні друзів, не зможе оспорити його права. - Ніхто,

крім мене, не підходив до її дверей, - розповідала Зіла, - і ніхто не питався про неї. Вперше вона спустилася вниз у

неділю опівдні. Я їй принесла обід, а вона почала кричати, що більше не може сидіти в холоді; я сказала, що хазяїн

збирається до Трашкрос-Грейнджа, а ми з Ерншоу начебто не заважаємо їй спуститись; тому, тільки вона почула, як

стихає вдалині тупіт копит, одразу ж з'явилася - вся у чорному, жовті кучері прибрані за вуха, як у квакерші: сама й

зачесатися не зуміла як слід. Ми з Джозефом у неділю зазвичай ходимо до каплички (у церкві, ви знаєте, зараз немає

священника, - пояснила місіс Дін, - то вони якийсь молитовний дім у Гімертоні - чи то баптистський, чи методистський

- називають капличкою). Джозеф пішов, - продовжувала Зіла, - ну, а я вирішила зостатися вдома, так воно якое

пристойніше: все ж таки краще, як за молодими приглядає хтось старший; а Хейртон, при всій його сором'язливості,

аж ніяк не взірець гарної поведінки. Я сказала йому, що його кузина, можливо, прийде з нами посидіти, а вона звикла,

щоб Божий праз- ник поважали; то хай він покине свої рушниці та всяку іншу роботу, коли вона прийде. Він залився

рум'янцем, почувши ці слова, і почав оглядати свої руки й одіж. Мстило та порошок були прибрані з очей тої ж миті; я

бачила, він надумав запропонувати їй своє товариство; і, як я здогадалася, хотів виглядати пристойніше. Тому, засміявшись, як ніколи б не сміялася при хазяїні, я мовила, що допоможу йому, якщо він хоче, і покепкувала трошки з

його переляку, - а він насупився і ну лаяться! - Ви, місіс Дін, - вела далі Зіла, побачивши моє невдоволення, - мабуть,

гадаєте, що ваша панянка надто шляхетна для містера Хейртона; може, ви й праві; та, присягаюся, я була б вельми

рада трошки збити з неї пиху! Ота її вченість та манери - чим воно їй тепер допоможе? Вона така ж бідна, як ми з вами;

навіть бідніша, як на те: у вас-бо є якийсь капіталець, та й я щось відкладаю потрошку. Хейртон дозволив Зілі

допомогти йому; і вона, улестивши, привела його в добрий гумор. Тому, коли Кетрін прийшла, він майже забув свою

образу і постарався - як запевняє покоївка - бути люб'язним. - Місіс увійшла, - розповідала вона, - холодна, що крига, і

поважна, мов принцеса. Я встала і запропонувала їй своє крісло. Ба ні, вона лише скривилась у відповідь на моє

уклінне прохання! Ерншоу також підвівся й запросив її сісти на лаві, ближче до вогню: сказав, що вона, мабуть, геть

охляла. - Я вже більше місяця як "охляла", - відповіла вона, вимовивши це слово якомога зневажливіше. Вона взяла

собі стільця й поставила його подалі від нас. Зігрівшись, вона почала роззиратися довкола і побачила на полиці для

посуду кілька книжок; вона відразу ж зіп'ялася на ноги і потяглася за ними, але вони лежали надто високо. Її кузен

якийсь час стежив за її намаганнями і зрештою наважився їй допомогти; вона підставила поділ, а він покидав туди

перші-ліпші книжки, що трапилися йому під руку. Це був великий успіх для хлопця. Вона йому не подякувала; та його

тішило вже те, що вона прийняла його допомогу, і він насмілювався стати позаду, коли вона перегортала книжки, і навіть

схилявся через її плече і вказував, що його зацікавило в деяких старовинних малюнках. Він не ображався, якщо вона

зневажливо висмикувала сторінку з-під його пальця; лише відступив трохи подалі й дивився на неї, а не в книгу. Вона

читала або видивлялася, що б іще прочитати; а його увагу раптом привернули її густі шовковисті кучері. Її обличчя він

не міг бачити, а вона не бачила його. І, можливо, навіть не усвідомлюючи, що робить, він зачаровано дивився на неї,

мов дитина на іграшку, а тоді перейшов від споглядання до дії: простягнув руку і погладив один завиток - ніжно, наче

пташку. Він так само міг би штрикнути її ножем, - так вона сполошилася: - Геть звідси зараз же! Як ви смієте

доторкатись до мене! Чого ви тут стоїте? - закричала вона з огидою. - Я вас терпіти не можу! Я знов піду нагору, якщо

ви до мене наблизитесь! Містер Ерншоу, отетерівши, відступив од неї; і сидів на лаві дуже тихо, а вона ще з півгодини

гортала книжки; потім Ерншоу підійшов до мене і прошепотів: - Зіло, ви не могли б її попросити - хай вона прочитає

нам уголос! Мені остогидло нічого не робити; і я дуже люблю... мені приємно було б її послухати! Не кажіть, що то я

прошу, а попросіть наче від себе. - Містер Хейртон просить вас почитати нам уголос, мем, - одразу ж мовила я. - Він

буде вам дуже вдячний за таку люб'язність. Вона насупила брови і, глянувши на мене, відповіла: - Містер Хейртон і всі

ви мали б зрозуміти, що я не потребую вашої лицемірної приязні; я вас зневажаю, і мені нема про що говорити з

жодним із вас! Коли я ладна була віддати життя за одне добре слово, навіть за те, щоб побачити хоч одне людське

обличчя, вас чогось не було поруч! Але я не збираюся вам дорікати; я прийшла сюди, щоб зігрітись, а не розважати вас

чи насолоджуватися вашим товариством. - Що я міг зробити? - почав Ерншоу. - В чому я завинив? - О, ви - то інша річ,

- відповіла місіс Хіткліф, - до вас я б ніколи не звернулася по допомогу. - Та я ж і пропонував, і просив, - сказав він,

спалахнувши від такої образи, - я просив, аби містер Хіткліф мені дозволив посидіти замість вас уночі... - Мовчіть! Я

вийду надвір чи куди завгодно, тільки щоб не чути вашого бридкого голосу! - сказала Кетрін. Хейртон пробурчав, що,

як на нього, хай вона іде хоч до пекла, і взявся розбирати рушницю. Відтоді він більше не утримувався від своїх

недільних занять і говорив із нею досить вільно, і Кетрін уже рада була б знову сидіти на самоті; та вдарили морози, і

вона, поступившись своєю гордістю, змушена була все частіше вдовольнятися нашим товариством. Я, однак, подбала

про те, щоб більше не на-разитись зі своєю добротою на її насмішки: відтоді я ставлюся до неї так само холодно, як

вона до мене; і в жодного з нас вона не знаходить ні любові, ні приязні. Та вона на це й не заслуговує: вона ж така - їй

слово, а вона тобі десять, ані крихти поваги до будь-кого! Вона і з хазяїном гиркаєть-ся, аж начебто хоче, щоб він їй

давав прочухана; і що більше їй дістається, то вона стає язикатішою. Спершу, почувши розповідь Зіли, я вирішила

покинути службу і найняти хатинку в селищі, щоб Кетрін жила зі мною; але містер Хіткліф на це не піде - так само, як

не дозволить Хейртону жити окремо; і я зараз не бачу для неї ніякого виходу - хіба що знову вийти заміж; та цього ж я

влаштувати не в змозі. Так закінчилася розповідь місіс Дін. Усупереч пророцтвам лікаря, я швидко одужав; і, хоч зараз

тільки початок січня, я збираюся завтра чи післязавтра проїхатись верхи: завітаю на Ерозовий Перевал, до свого

орендодавця, і скажу йому, що проведу наступні півроку в Лондоні; а він, якщо хоче, нехай шукає іншого орендаря та з

жовтня здає будинок. Ні за які скарби я не згоджуся провести тут іще одну зиму!**РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ПЕРШИЙ** Вчора

був ясний, тихий, морозний день; я поїхав до Грозового Перевалу, як і збирався. Моя покоївка попросила мене

передати від неї записку панянці, і я не став відмовлятися, оскільки статечна жінка не вбачала нічого дивного у своєму

проханні. Парадні двері будинку стояли відчинені, та капосна хвіртка виявилася зачиненою на засув, як за моїх

минулих відвідин. Я постукав і озвався до Ерншоу, що порався у квітнику; він одчинив хвіртку, і я увійшов. Він

справді непоганий із себе, наскільки це можливо при його селяцькому вигляді; цього разу я вельми прискіпливо його

роздивився; але він вочевидь робить усе для того, щоб виглядати якнайгірше. Я спитав, чи вдома містер Хіткліф. "Ні, -

відповів він, - та до обіду прийде". Була одинадцята година, і я оголосив, що зайду й почекаю на нього; тоді хлопець

кинув долу своє причандалля і пішов мене провести - у ролі сторожового собаки, а не гостинного хазяїна. Ми ввійшли

разом. Кетрін була вдома і займалася корисною справою - нарізала овочі для обіду; вона здалася мені ще

непривітнішою і не такою чарівною, як тоді, коли я побачив її вперше. Вона ледве поглянула на мене - і продовжувала

свою роботу, так само нехтуючи простими правилами ввічливості, що й минулого разу; у відповідь на мій уклін і

привітання вона і виду не подала, що ми знайомі. "Вона аж ніяк не така прекрасна, - подумав я, - як переконує мене

місіс Дін; вродлива, звичайно, але не янгол". Ерншоу бундючно звелів їй прибрати усе своє начиння до кухні. "Самі

прибирайте", - мовила вона і, скінчивши роботу, відшпурнула від себе посуд; потім пересіла на стілець біля вікна і

заходилася вирізати пташок і звіряток із лушпиння, назбираного у фартух. Я підійшов до неї, удаючи, ніби хочу

помилуватися садом; і, як мені здавалося, спритно кинув їй на коліна записку місіс Дін. Хейртон не побачив цього, але

вона вголос спитала: "А це що?" - і змахнула папірець на підлогу. - Лист од вашої давньої знайомої, покоївки у Грейнджі, - відповів я, розізлившись, що вона оприлюднила мої добрі наміри, і побоюючись, що мене сприймуть за автора

цього послання. Почувши мої слова, вона з радістю кинулася було до аркушика, але Хейртон її випередив; він схопив

його і поклав у кишеню, мовивши, що спершу листа має побачити містер Хіткліф. Кетрін мовчки відвернулася і,

тишком витяг- ши носовичка, приклала його до очей; і її кузен якусь хвилю намагався побороти свої добрі почуття, та

зрештою все- таки видобув листа з кишені й кинув біля неї на підлогу - з усією грубістю, на яку був здатен. Кетрін

підняла листа і жадібно прочитала; потім вона закидала мене питаннями про мешканців її колишньої домівки, розумних і нерозумних; і, дивлячись у бік пагорбів, прошепотіла, наче сама до себе: - Оце б поскакати туди на Мінні!

Я б вибралася на саму вершину... Ох, я втомилася... мені все остогидло, Хейртоне! І вона схилила свою гарненьку

голівку на підвіконня, втомлено зітхнувши; і не зважала, чи дивимось ми на неї. - Місіс Хіткліф, - мовив я, посидівши

мовчки деякий час, - ви знаєте, ми з вами знайомі так близько, що мені здається навіть дивним, чому ви не підходите й

не розмовляєте зі мною. Моя покоївка не може на вас нахвалитися; вона буде дуже розчарована, якщо я не принесу від

вас жодної звістки, лише скажу, що ви отримали її листа і не мовили ні слова! Вона здивувалася цій промові і спитала:

- Елен прихильна до вас? - Так, дуже, - відповів я не вагаючись. - Тоді поясніть їй, - продовжувала вона, - що я б

написала їй відповідь, але не маю жодних знарядь для письма; навіть книжки, щоб видерти аркуша! - Жодної книги? -

вигукнув я. - Як же ви, насмілюся вас спитати, живете без книг? У Грейнджі велика бібліотека, і то я часом знемагаю

від нудьги; а заберіть у мене книги - і я просто впаду у відчай! - Я завжди читала, поки вони в мене були, - відповіла

Кетрін, - а містер Хіткліф ніколи не читає, от і надумав собі знищити мої книги. Я вже багато тижнів не бачила жодної;

лише якось продивилася теологічну бібліотеку Джозефа - на його превелике невдоволення; а одного разу, Хейртоне, я

відкрила таємну скарбницю у вашій кімнаті: підручники з грецької та латини, збірки казок та пісень - усі давні

знайомі! Ці збірки я принесла з собою, а ви їх поцупили, мов сорока - срібну ложку, просто з любові до крадіяства!

Вони ж вам не потрібні; напевне, ви їх сховали зловмисне: якщо вам із них немає користі, то хай і нікому не буде!

Може, це ваша заздрість підштовхнула містера Хіткліфа відібрати в мене мої скарби? Але вони записані в моїй пам'яті

й викар- бувані в серці, і вам не вдасться відняти їх у мене! Ерншоу густо зашарівся, коли кухня відкрила таємницю

його книжкової схованки, і обурено щось промимрив, відкидаючи це звинувачення. - Містер Хейртон бажає здобувати

знання, - сказав я, приходячи йому на допомогу. - Він не заздрить вашій освіченості, а захоплюється нею; за кілька

років і він стане освіченою людиною. - І він хоче, щоб я тим часом сама усе позабувала, - відповіла Кетрін. - Так, я

чую, як він пробує читати по складах - і помилки, які він при цьому робить, просто чарівні! Я б залюбки послухала ще

раз "Чевіотські лови"¹⁷ у вашому виконанні, як учора; ото була сміхота! Я чула все - і як ви гортали словника,

відшуковуючи складні слова, і як лаялися, бо не могли зрозуміти їхнє пояснення! Юнакові, мабуть, здалося надто

образливим, що спершу глузували з його невігластва, а потім - із його намагань подолати це невігластво; я був тої ж

думки; і, згадавши розповідь місіс Дін про його першу спробу видобутися на світло з п'ятьми, в якій його ростили, я

зауважив: - Але ж, місіс Хіткліф, кожен з нас колись робив свої перші кроки, і спотикався, і стовбичив на порозі; і якби

наші вчителі глузували з нас замість того, щоб нам допомагати, ми б і досі тупцювали на місці. - О, - сказала вона, - я

не хочу принижувати його досягнень, але він не має права присвоювати те, що належить мені, і своїми грубими

помилками та незугарною вимовою робити це для мене смішним! Ці книги - і проза, і вірші - освячені для мене

іншими спогадами; і мені прикро, коли вони так спрощено й недоладно звучать із його вуст! До того ж він обирає мої

улюблені місця, які я сама часто повторюю; наче зумисне! Хейртон хвилину стояв мовчки, важко дихаючи; він

намагався побороти жорстоку образу і лють - а це справа нелегка. Я повів себе, як личить джентльменові, - ніби не

помітивши його збентеження, відійшов до дверей і звідти милувався на краєвид, що постав перед моїми очима. Ерн-

шоу, наслідуючи мій приклад, вийшов із кімнати; та за мить повернувся з оберемком книг, які жбурнув Кетрін на

коліна, вигукнувши: - Візьміть! Не хочу я про них ні чути, ні думати, ні їх читати! - Тепер вони мені також непотрібні,

- відповіла вона. - Вони будуть пов'язані з вами, і я їх зненавиджу. Вона відкрила одну, в яку заглядала, мабуть, досить

часто, і прочитала один уривок у розтягнутій манері початківця; потім засміялась і кинула книгу. - Ось послухайте, -

дражливо промовила вона й почала таким самим тоном читати напам'ять вірші старовинної балади. Але тут

самолюбство Хейртона не витримало. Я почув - і в душі не засудив цього - як він, давши волю рукам, приборкував її

гострий язичок. Мала відьмачка зробила все, що могла, щоб зачепити вразливу, хоч і не шляхетну гордість свого

кузена, і він не міг віддячити їй інакше, ніж скориставшись фізичною силою. Після цього він зібрав книжки і

пожбунив їх у вогонь. Я бачив по його обличчю, якого болю йому завдало це жертвопринесення. Я розумів, що він,

поки горять книжки, думає про втіху, яку з них отримував, і про той тріумф і все більшу радість, яких вони мали

принести йому в майбутньому; і мені здалося, ніби я вгадую, що спонукало його до цих потаємних занять. Він жив у

світі цілоденної праці і грубих тваринних розваг, поки не зустрів Кетрін. Присоромлений її глузуваннями та сповнений

надії на її похвалу, він наважився зробити перший крок на шляху до більш високих поривань; і, замість того щоб

захистити його від глумів і нагородити схваленням, його спроби піднятися привели до цілком протилежних наслідків.

- Так, оце тільки й користі з них для такого бидла! - вигукнула Кетрін, оближуючи розбиту губу і обурено дивлячись, як

палають книги. - А ви краще стуліть рота, - розлючено мовив Хейртон. Від хвилювання він не зміг більше нічого

сказати й кинувся до дверей; я відступив, аби дати йому пройти. Та ледве він переступив поріг, містер Хіткліф,

входячи знадвору, спинив його і, поклавши руку йому на плече, спитав: - Що сталося, хлопче? - Нічого, нічого, -

проказав Хейртон і рвонувся геть, щоб упитися своїм горем на самоті. Хіткліф провів його поглядом і зітхнув. - Буде

дивно, якщо я зраджу самого себе, - прошепотів він, не помітивши, що я стою позаду нього. - Та коли я хочу побачити

в його обличчі батьківські риси, я з кожним днем усе ясніше бачу її. Якого біса він такий схожий на неї? Мені цього не

витримати. Він опутив погляд і в задумі ввійшов до будинку. Я помітив на його обличчі неспокійний, тривожний

вираз, якого не було раніше; до того ж він наче змарнів. Невістка, побачивши його у вікно, відразу ж утекла до кухні; я

залишився один. - Радий бачити, що ви знову виходите, містере Локвуд, - сказав він у відповідь на моє привітання, -

почасти з егоїстичних міркувань: не думаю, що легко знайду вам заміну в цій пустці. Я не раз дивувався, що привело

вас сюди! - Боюся, лише миттєва забаганка, сер, - відповів я, - подібна до тої, що тепер тягне мене звідси поїхати. На

тому тижні я вирушаю до Лондона; і мушу вас попередити, що я не маю ніякого бажання утримувати за собою

Трашкрос- Грейндж довше річного терміну, про який ми з вами домовлялися. Думаю, я більше тут не мешкатиму. - О,

справді? Набридло скніти вдалині від світської суєти, чи не так? - мовив він. - Та якщо ви прийшли випрошувати, щоб

я звільнив вас від платні за дім, у якому ви не будете проживати, ви даремно вибралися на цю прогулянку: я ніколи не

роблю поблажок своїм боржникам. - Я не збираюся нічого випрошувати! - вигукнув я, украй роздратований. - Якщо

бажаєте, я можу розрахуватися з вами відразу, - і я витяг із кишені свою чекову книжку. - Ні, ні, - спокійно відповів він.

- Того, що ви лишите по собі, стане, щоб відшкодувати ваші борги, якщо ви не повернетесь; я не поспішаю. Сідайте і

пообідайте з нами; гість, що не набридає візитами, заслуговує на гостинний прийом. Кетрін, накривай на стіл; де ти

ходиш? Кетрін внесла на таці ножі й виделки. - Можеш пообідати з Джозефом, - буркнув Хіткліф, - і сиди на кухні,

поки гість не піде. Вона беззастережно виконала його наказ - мабуть, у неї не було спокуси опиратися. Перебуваючи в

товаристві селяків і мізантропів, вона навряд чи могла оцінити людей вищого стану, коли їй траплялося їх зустріти.

Розділивши невеселу трапезу з містером Хіткліфом, похмурим і мовчазним, - по один бік, і з Хейртоном, нічим як

стіна, - по другий, я поспішив одкланятись. Я хотів вийти через задні двері, щоб востаннє побачити Кетрін і ушпетити

старого Джозефа; але Хейрtonу звеліли привести мого коня, і хазяїн сам провів мене до дверей, то ж моєму бажанню

не суджено було здійснитись. "Як тоскно минає життя в цьому домі! - думав я, їдучи дорогою. - І якої романтики -

прекраснішої від казки - воно було б сповнене для місіс Хіткліф, якби ми з нею поєднались, як бажала того її добра

служниця, і разом поринули у вир великого міста!" РОЗДІЛ
ТРИДЦЯТЬ ДРУГИЙ У вересні цього року я отримав

запрошення спустошувати поля свого друга на півночі; і по дорозі до його маєтку несподівано опинився за п'ятнадцять

миль од Гімертона. Слуга на подвір'ї заїзду напував із відра моїх коней, коли мимо проторохтів віз, навантажений

зеленими, тільки-но зжатими снопами вівса; і слуга завважив: - Оце видко, що з Гімертона; вони завше так із жнивками:

в людей у коморі, а в них у полі! - Гімертон? - повторив я; моє життя в тій місцині вже здавалося мені далеким сном. -

О, знаю! І далеко це звідси? - Миль чотирнадцять буде, все по пагорбах; туди й путі немає, - відповів він. Щось раптом

підштовхнуло мене завітати до Грейнджа. Було ще рано; і я подумав, що краще переночувати у власному домі, ніж у

заїзді; до того ж можна буде за один день владнати всі справи з моїм орендодавцем, аби потім іще раз не приїздити

навмисне. Трохи спочивши, я відправив свого служника розпитати дорогу до цього селища; і, геть зморивши наших

коней, ми здолали всю відстань години за три. Я залишив служника в селищі, а сам пішов униз долиною. Сіра церква,

здавалося, ще більше посіріла, самотній цвинтар виглядав іще самотнішим. Я бачив, як вівці, що забрідали з

пасовиська, поскубують ріденьку траву на могилах; був чудовий теплий день - чи не занадто теплий, як для подорожі;

та спека не заважала мені милуватися дивовижною красою довкола; якби я побачив цей краєвид у серпні, він, певно,

спокусив би мене провести місяць у його самотній царині. Взимку немає нічого сумнішого, а влітку - нічого

прекраснішого, ніж оці долини, оточені пагорбами, і ці горді узгір'я у вересовому вбранні. Я дістався до Грейнджа ще

до сутінків і постукав у двері; але всі мешканці, певно, переселились у задні кімнати - так я подумав, дивлячись на

тонку голубувату цівку диму, що виляся з кухонного димаря, - і ніхто не почув мого стуку. Я в'їхав на подвір'я. У

піддашку сиділа з плетивом дівчинка років дев'яти-десяти; а на ганку згорбилася, куняючи з люлькою в зубах, підстаркувата жінка. - Місіс

Дін удома? - спитав я в старої. - Містрис Дін? Не! - відповіла вона. -
Вона тут не живе;

вона отам-о нагорі, у Перевалі. - А ви - тутешня покоївка? - вів я далі. -
Атож, - згодилася вона, - доглядаю панські

покої. - Добре; я - містер Локвуд, хазяїн. Думаю, мені тут знайдеться
місце? Я б хотів переночувати. - Хазяїн! -

сполошилася вона. - Отакої, та хто ж мав знати, що ви приїдете! Ви б
хоч загодя сповістили! Бо в хаті ж і вогко, й

накидано, - страшне що робиться! Вона кинула люльку і, бідкаючись,
пошкандибала в дім; дівчинка побігла слідом, а я

ввійшов за нею. Пересвідчившись, що стара сказала правду, та ще й
ледь розуму не сте- ряла від моєї нежданої появи,

я попросив її заспокоїтись: я залюбки піду на прогулянку, а вона тим
часом нехай підготує мені куточок у вітальні,

щоб я повечеряв, і спальню, щоб мені було де ночувати; і хай не
розводиться з прибиранням: усе, що мені потрібне, -

це вогонь у каміні та суха постіль. Стара відразу ж почала метушитись,
і хоч вона полізла до каміна з помелом замість

кочерги, та й ще деякі свої знаряддя вживала геть не до ладу, я вірив,
що, так ревно взявшись до діла, вона встигне все

влаштувати до мого повернення. А прогулятись я вирішив до
Грозового Перевалу; та, мудрий по шкоді, повернувся,

ледве вийшовши з воріт. - Як там у Перевалі, все гаразд? - спитав я. -
Та начебто, - відповіла стара, прослизнувши повз

мене з пательнею, повною жару. Я хотів спитати, чому місіс Дін
покинула Грейндж, та неможливо було затримувати

жінку в таку вирішальну мить; тому я повернувся, ступив за поріг і
неквапливо рушив дорогою. Коли я вийшов з

парку і почав підніматися вгору кам'янистою стежкою, що вела до
будинку Хіткліфа, за спиною в мене згасала вечірня

зоря, а попереду все яскравіше сяяв у ніжному серпанку молодий
місяць; і, перш ніж у далині показався дім, від

денного світила лишилася тільки тьмяна бурштинова смужка на заході;
але при чарівному світлі місяця я бачив

кожний камінь на стежці, кожну стеблинку в траві. Мені не довелося ні
лізти через мур, ні стукати у ворота - вони

слухняно подалися під мою рукою. Це щось нове, подумав я. У
затишній тіні плодових дерев віяли духмяні пахощі

магіюли та жимолості; і двері, й вікна будинку були розчинені, і все ж,
як це водиться в багатій на вугілля місцині,

яскравий відблиск вогню червоно палахкотів над димарем; це видиво
так милує око, що заради нього можна стерпіти й

надмірну задуху в домі. Проте дім у Грозовому перевалі досить великий, і в ньому є куди сховатися від задухи; так,

нинішні його мешканці влаштувалися біля одного з вікон. Я побачив їх і почув їхню розмову ще до того, як увійти, і

тому став дивитися й слухати; до цього мене спонукала не лише цікавість, але й заздрість, що все зростала, поки я

зволікав на порозі. - Про-ти-леж-ність! - мовив голос, чистий, мов срібний дзвіночок. - Це вже втретє, ох ти дурнику! Я

не буду більше повторювати. Пригадуй, або я тобі намну вуха! - Ну, протилежність, - відповів інший голос, низький, але не грубий. - А тепер поцілуй мене за те, що я так гарно запам'ятав. - Ні, спершу прочитай усе правильно, без

жодної помилки. Він почав читати. Це був пристойно вдягнений молодий чоловік; він сидів за столом, а перед ним

лежала розкрита книга. Його вродливе лице сяяло від задоволення, а погляд нетерпляче ковзав зі сторінки на маленьку

білу ручку, що лежала на його плечі і, легенько ляскаючи його по щоці, раз у раз давала йому зрозуміти, що цей вияв

неуважності не лишився непоміченим для її власниці. А сама власниця стояла позаду, і світлі кільця її волосся

змішувалися з його темними кучерями, коли вона схилялася, щоб перевірити свого учня; а її обличчя... добре, що він

не бачив її обличчя, бо тоді він навряд чи був би таким слухняним. А я бачив - і кусав губи від прикросців, що прогавив

нагоду, яка, можливо, дозволила б мені втішатися не лише самим спогляданням цієї осяйної краси. Завдання було

виконане, хоча й не без нових помилок; але учень зажадав винагороди - і отримав щонайменше п'ять поцілунків;

щоправда, він не забарився їх повернути. Потім обоє пішли до дверей, і з їхньої розмови я зрозумів, що вони

збираються поблукати полями. Я не сумнівався, що Хейртон Ерншоу подумки - якщо не вголос - пошле мене до

найглибшої з глибин пекла, якщо моя безталанна особа трапить йому на очі; і, вельми знічений, я врятувався втечею

до кухні. Шлях туди був так само відкритий, і у дверях сиділа моя давня знайома Неллі Дін і шила, наспівуючи

пісеньку, яка час від часу переривалася сердитими вигуками, сповненими ядучого презирства і аж ніяк не

мелодійними. - Як вони тут гиркалися в мене над вухом з ранку до ночі, і то ліпше було, ніж оце слухати! - мовив

голос із кухні у відповідь на недочуті мною слова Неллі. - Це ж стидота яка, що в домі не можна й святу книгу

відкрити - так ти славиш сатану та усю його скверну! Ох, безсоромниця! Та й друга не ліпша; загубите ви бідного

хлопця. Ет, бідолашний хлопець! - повторив він, тяжко зітхнувши. - Приворожила, то вже ясна річ! Господи, зверши ти

над ними суд праведний, як тут нема над нами ні закону, ні правди! - Звісно, нема, а то горіти б нам у вогні, -

відповіла жінка. - А ти помовч, дідусю, та читай собі свою Біблію, як добрий християнин, і відчепися від мене. Це

пісня "Весілля мавки Енні" - гарна пісенька, так на гоцанки й тягне! І місіс Дін хотіла заспівати знову, але тут увійшов

я. Відразу ж упізнавши мене, вона схопилася з місця і загукала: - Ой, доброго вам здоров'ячка, містере Локвуд! Як це

ви надумали до нас завітати? У Трашкрос-Грейнджі все замкнено; ви б хоч дали нам знати, що приїдете! - Та вже якось

влаштуюся; я пробуду недовго, - відповів я. - Завтра знову в дорогу. А от ви чого сюди перебралися, місіс Дін?

Поясніть. - Зіла пішла, і містер Хіткліф, невдовзі як ви поїхали, прикликав мене сюди і сказав, щоб я лишалася тут до

вашого повернення. Та заходьте ж, прошу! Ви зараз із Гімертона? - Із Грейнджа, - відповів я. - І поки мені там

підготують кімнату, я вирішив сходити до вашого хазяїна та владнати наші з ним справи; бо потім мені навряд чи

трапиться така нагода. - Які справи, сер? - спитала Неллі, провівши мене в дім. - Його зараз немає, і він не скоро

повернеться. - Щодо оренди, - відповів я. - О, та це вам треба поговорити з місіс Хіткліф, - зауважила вона, - чи, може,

зі мною. Вона ще не навчилася вести свої справи, і я це роблю за неї; більше ж нема кому. Я збентежено дивився на

неї. - Ви, я бачу, не чули про смерть містера Хіткліфа, - продовжувала вона. - Хіткліф помер?! - вигукнув я, вражений. -

Давно? - Три місяці тому; та ви посидьте трошки; дайте мені вашого капелюха; я вам усе розповім, як було. Стривайте,

ви ж, мабуть, іще нічого не їли? - Дякую, я вже замовив вечерю вдома. Сідайте і ви. От ніколи не думав, що він помре!

Розкажіть, як це сталося. Вони ж, мабуть, не дуже скоро повернуться, ваші молоді люди? - Атож, мені щовечора

доводиться їх сварити, що блукають десь допізна; та їм байдуже. Ну, то випийте хоч нашого старого елю; це якраз те,

що вам треба, а то у вас зморений вигляд. Вона поквапилася принести ель, перш ніж я встиг відмовитись; і я чув, як

Джозеф питає, чи не сороміцьке це діло - в її роки бахурів заводити та ще й наїдки їм носити з хазяйської комори!

Стид і дивитися на таке неподобство... Вона, не гаючи часу на сварку, за хвилину повернулася із повним до країв

срібним пінтовим кухлем, вміст якого я щиро схвалив. А потім пригостила мене оповіддю про Хіт- кліфа. Його смерть

вона назвала "чудною". - Мене покликали до Грозового Перевалу через два тижні після вашого від'їзду, - сказала вона,

- і я охоче згодилася - заради Кетрін. Перша зустріч із нею засмутила мене і навіть вразила: так вона змінилася за час

нашої розлуки. Містер Хіткліф не пояснював, чого це він раптом захотів бачити мене у своєму домі; тільки сказав, що

я йому потрібна і що йому обридло бачити перед собою Кетрін: я маю сидіти в малій вітальні і тримати її при собі; а з

нього досить, як він її бачитиме двічі на день. Вона нібито зраділа такій новині; і я помалу, раз по раз, притягла сюди

цілу купу книжок та всіляких дрібничок, якими вона колись бавилася у Грейнджі; і втішала себе надією, що нам із нею

вестиметься не так уже й злецько. Та омана була недовгою; Кетрін, спочатку ніби вдоволена, скоро стала дратівливою і

неспокійною. По-перше, їй забороняли виходити з саду, і це ув'язнення стало особливо нестерпним для неї, коли

надворі квітла весна; по-друге, пораючись у хатніх справах, я вряди-
годи була змушена лишати її саму і вона

скаржилася, що нудьгує; їй було більше до смаку сперечатися з
Джозефом у кухні, аніж сидіти на самоті. Я не зважала

на їхні чвари; але Хейртону також часто доводилося шукати собі
притулку в кухні, коли хазяїн хотів посидіти у

вітальні сам- один; і, хоча спершу вона виходила при його появі чи
тихенько допомагала мені в моїй роботі, удаючи,

ніби його не помічає, і ніколи не зверталася до нього, - незабаром вона
змінила свою поведінку і вже не могла лишити

його у спокої: підшпигувала його, закидала шпильки щодо його
вайлуватості та лінощів; уголос дивувалась, як він

терпить таке життя - сидить цілий вечір, утупившись у вогонь, і куняє.
- Він мов собака, Елен, хіба ні? - яюсь

зауважила вона. - Чи то пак, мов коняка! Працює, їсть і спить - і так
день у день! Який у нього, мабуть, убогий та

неповороткий розум! Вам хоч щось сниться, Хейртоне? І як сниться, то
що? Але ж ви не можете не розмовляти зі

мною! І вона поглянула на нього; та він навіть не розтулив рота і не
дивився у відповідь. - Певно, йому зараз щось

сниться, - продовжувала вона. - Він сіпнув плечима, як ото, бува,
Юнона. Спитай у нього, Елен. - Містер Хейртон

попросить хазяїна відправити вас нагору, якщо ви не будете пристойно
поводитись! - мовила я. А він не лише

засіпався, але й стис кулаки, ніби готовий скористатися ними. - Я знаю,
чого Хейртон ніколи не розмовляє, якщо я на

кухні! - вигукнула вона іншого разу. - Він боїться, що я буду з нього сміятися. А ти як гадаєш, Елен? Він колись почав

учитись читати, а коли я посміялася з нього, спалив свої книги - на тому й скінчилось усе навчання. Ну, хіба не

дурник? - А ви хіба не капосне дівчисько? - відповіла я. - Ось що ви мені скажіть! - Може, й так, - не відставала вона, -

але я не думала, що він такий дурненький... Хейртоне, а якщо я тепер дам вам книгу, ви її візьмете? А ну-бо спробую! І

вона тицьнула йому книгу, яку гортала тієї миті. Він відшпурнув її геть і процідив, що, як Кетрін не втихомириться, він

їй голову скрутить. - Гаразд, я її покладу отут, - мовила вона, - у шухляді; а зараз іду спати. І вона прошепотіла мені,

щоб я простежила, чи він візьме книгу. Та він і не підходив до столу; так я, на превелике її розчарування, і сказала їй

вранці. Я бачила, що їй прикра його ворожа відчуженість; вона картала себе за те, що колись знеохотила його до

навчання; бо це ж їй справді вдалося напрочуд добре. Але зараз вона спрямувала всю свою винахідливість на те, щоб

виправити скоєне зло; і як я, бува, прасую білизну чи візьмуся ще до якоїсь марудної роботи, яку не будеш робити у

вітальні, вона вмить принесе якусь гарненьку книжечку і читає мені вголос. Коли там був Хейртон, вона, звичайно,

припиняла читати на цікавому місці і лишала книгу лежати; так вона робила постійно, але він був упертим, що той

муд, і не бажав спійматися на її гачок; якщо надворі була негода, він сідав покурити із Джозефом; і вони сиділи, мов

боввани, по різні боки від вогнища; старший був, на щастя, надто глухуватий, аби вчути її "неподобне марнослів'я", а

молодший силкувався не звертати уваги. В ясні вечори він вирушав на полювання, а Кетрін позіхала, і зітхала, і

термосила мене, щоб я говорила з нею, і вибігала то на подвір'я, то в садок, ледве я заведу розмову; і врешті-решт

починала плакати і казала, що втомилася жити, бо її життя безглузде. Містер Хіткліф, що ставав усе більш

відлюдкуватим, майже вижив Ерншоу з кімнат; а після одного нещасного випадку в березні той на кілька днів

опинився ув'язненим у кухні. Під час гірської мандрівки його рушниця вистрілила сама по собі; йому поранило руку, і

він втратив багато крові, поки дістався додому. Отже, хлопець був приречений нидіти в чотирьох стінах, поки не

одужає. Кетрін це стало в нагоді; у всякому разі, вона ще більше зненавиділа своєю кімнату нагорі й безнастанно

вмовляла мене шукати якоїсь роботи в кухні, щоб і собі крутитися там біля мене. Минув Великдень, і в понеділок

Джозеф погнав худобу на гімертонський ярмарок; а я по обіді взялася прасувати білизну в кухні. Ерншоу сидів

набундючений, як завжди, в кутку біля груби, а моя мала пані, щоб якось згаяти час, виводила візерунки на шибках та

подеколи починала стиха мугикати пісеньку чи шепотіла щось сама до себе, непевно й стривожено зиркаючи на свого

кузена, що незворушно курих і дивився у вогонь. Коли я зауважила, що вона мені застує світло, дівчина відійшла до

вогнища. Мене не турбувало, чим вона себе бавитиме, та раптом я почула її слова: - Я тепер розумію, Хейртоне, що

хочу... що я була б рада... що тепер мені б подобалося, що ви - мій кузен, якби тільки ви не були таким суворим до мене

і таким грубим. Хейртон не відповів. - Хейртоне, Хейртоне, Хейртоне! Ви чуєте? - наполягала вона. - Відчепіться! -

крикнув він із підкресленою нечемністю. - Дайте-но я візьму оце, - мовила вона і, спритно про- стягнувши руку, вихопила

люльку в нього з рота. Перш ніж він спробував відняти її, люльку поламали навпіл і вкинули у вогонь. Він вилаявся і

схопив іншу.- Стійте! - крикнула Кетрін. - Спершу ви мусите мене вислухати; а я не можу говорити, коли мені димлять

у лице. - Ідіть ви до біса! - люто вигукнув він. - І облиште мене! - Ні, - правила вона своєї, - не хочу! Я просто не знаю, що мені вдіяти, аби ви поговорили зі мною; а ви вирішили не помічати мене. Коли я кажу, що ви дурник, я зовсім не

хочу вас образити; це не значить, що я вас зневажаю. Чуєте, Хейртоне, вам слід бути уважнішим до мене! Ви мій кузен

і маєте визнати мене ріднею! - На дідька ви мені потрібні, і ваша дурна гордість, і оці ваші паскудні викрутаси! -

відповів він. - Хай мене чорти візьмуть, як я ще хоч одним оком на вас подивлюсь. Ідіть звідси подалі, а то зараз!...

Кетрін похнюпилась і відійшла до вікна; вона прикусила губу і зневажливо хмикнула, щоб притлумити зрадницьке

схлипування. - Вам треба подружитися з вашою кузиною, містере Хейртон, - втрутилася я, - адже вона сама шкодує

про свою зухвалість. Це вам тільки на користь піде; ви станете іншою людиною, якщо вона буде вашим другом. -

Другом! - закричав він. - Коли ж вона мене ненавидить і вважає, що я їй і в слід ступити не гідний! Не! Та хоч королем

мене зробіть - я не згоджуся, щоб мене знову виставляли на глум за те, що я шукав її дружби! - Це не я вас ненавиджу,

а ви мене! - розридалася Кетрін, більше не приховуючи своєї образи. - Ви ненавидите мене так само, як містер

Хіткліф, і навіть більше! - Підла брехня! - почав Ерншоу. - Нащо ж я стільки разів сердив його, стаючи на ваш бік? Іще

тоді, як ви сміялись і зневажали мене, і... Якщо не відчепитесь, я піду й скажу, що мене вижили з кухні! - Я не знала,

що ви були на моєму боці, - відповіла вона, витираючи сльози. - Я була нещасна і всіх ненавиділа; але зараз я вам

дякую і прошу простити мене; що ж я ще можу зробити? Вона ступила до нього і дружньо простягла руку. Хейр- тон

почорнів, як хмара, і, рішуче стиснувши кулаки, вступився у підлогу. Та Кетрін безпомилково відчула, що це не

справжня ворожість, а просто впертість; і, хвилю повагавшись, вона схилилась і ніжно поцілувала його у щоку. Мала

хитрунка думала, що я цього не бачу, і з невинним виглядом відійшла на своє колишнє місце біля вікна. Я докірливо

похитала головою, і вона, спалахнувши, прошепотіла: - Ну, а що я мала робити, Елен? Він не хоче потиснути мені

руку, не хоче на мене дивитись; а я ж мушу якось показати, що він мені подобається... що я хочу з ним подружитися.

Не знаю, чи то поцілунок переконав Хейртона; кілька хвилин він щосили намагався сховати від нас лице, а коли підвів

голову, не знав, куди дівати очі. Кетрін тим часом дбайливо загортала в білий папір гарну книгу; потім, перев'язавши її

стрічкою, надписала: "Для містера Хейртона Ерншоу" і попросила мене бути її посередницею та вручити подарунок за

призначенням. - І скажи йому: якщо він це візьме, то я прийду і навчу його правильно це читати, - сказала вона, - а

якщо відмовиться, я піду нагору і більше ніколи не буду йому набридати. Я віднесла дарунок і повторила її слова, а

вона тривожно спостерігала за мною. Хейртон не ворухнув пальцем, і я поклала згорток йому на коліна. Він його не

скинув. Я повернулася до своєї роботи. Кетрін сиділа, схиливши голову на витягнуті на столі руки, поки не почувла

легкий шурхіт паперової обгортки; тоді вона тишком підійшла і сіла біля свого кузена. Він тремтів, лице в нього

паленіло рум'янцем; вся його грубість і похмура жорсткість полишили його: він спершу не міг зібратися на силі, щоб

вимовити хоч слово у відповідь на її допитливий погляд і ледь чутне прохання: - Скажи, що ти мене прощаєш,

Хейрtone! Ти можеш зробити мене такою щасливою, якщо скажеш це маленьке слово. Він пробурмотів щось

незрозуміле. - І ти будеш моїм другом, - продовжувала Кетрін напівствердно. - Ні, ти будеш мене соромитися кожен

день свого життя, - відповів він, - і тим більше, чим краще ти мене визнаєш; а я цього не стерплю. - То ти не хочеш бути

моїм другом? - мовила вона, солодко всміхаючись; і присунулася ще ближче до нього. Я не дослухалася, про що вони

там гомоніли; але, озирнувшись знову, побачила два сяючих обличчя, схилених над сторінкою прийнятої в дарунок

книги, і більше не сумнівалася, що мирну угоду ухвалено з обох сторін і вороги перетворилися віднині на вірних

союзників. У книзі, яку вони вивчали, було повно цікавих малюнків; і ця обставина, і сама їхня близькість являли

собою надто велику принаду, і вони не зрушили з місця, поки не прийшов Джозеф. Він, сердешний, не на жарт

перелякався, побачивши, що Кетрін сидить на одній лаві з Хейртоном, поклавши руку йому на плече, і був

страшенно обурений, що його улюбленець терпить таке сусідство; це вразило старого так глибоко, що того вечора

йому не стало сили навіть пащекувати з цього приводу. Про його почуття свідчили тільки скрушні зітхання, з якими

він, урочисто відкривши на столі свою грубезну Біблію, розкладав на ній замацані банкноти зі свого записника, -

денний прибуток з торгів. Нарешті він підкликав до себе Хейртона. - Віднеси оце хазяїнові, хлопче, - сказав він, - і

сиди тамечки; а я піду до себе. Ці хороми не про нашу честь: треба нам, либонь, попнутись і шукати собі іншого

місця! - Ходімо, Кетрін, - сказала я, - час і нам "попнутися" звідси. Я вже все випрасувала. Ви готові? - Ще немає й

восьмої, - відповіла вона, неохоче звівшись. - Хейрtone, я лишаю цю книгу отут на каміні; а інші принесу завтра. -

Кожну книгу, що ви тут лишите, я приберу в дім, - сказав Джозеф, - і будьте раді, як ви їх після того знайдете! То ж

глядіть самі. Кеті пригрозила, що за це він розквітається своєю бібліотекою, і, всміхнувшись до Хейртона, пішла до

себе нагору, щось наспівуючи. І, смію думати, в цьому домі їй ще ніколи не було так легко на серці - хіба що в перші

побачення з Лінтоном. Так почалася їхня дружба, що ставала дедалі міцнішою, хоч іноді й переривалася невеликими

сутичками. Ерншоу не міг змінитись одразу, а моя юна леді не була ні філософом, ні взірцем терпіння; та оскільки обоє

прагнули однієї мети - одна любила і хотіла поважати того, кого любить, а другий любив і хотів, щоб його поважали, -

вони зрештою досягли свого. Бачите, містере Локвуд, це було досить легко - завоювати серце місіс Хіткліф. Але зараз я

рада, що ви й не пробували. Цей союз буде вершиною моїх сподівань; і в день їхнього весілля не знайдеться людини,

якій я могла б позаздрити: у всій Англії не буде жінки, щасливішої від мене!**РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ТРЕТІЙ** Наступного

дня - тобто у вівторок вранці - Ерншоу все ще не міг виконувати своїх звичних обов'язків і тому лишився вдома; і я

скоро переконалася, що не зможу втримати свою бешкетницю біля себе, як було доти. Вона спустилася вниз раніше від

мене й пішла в сад, де її кузен займався неважкою роботою; і, вийшовши покликати їх до сніданку, я побачила, що

вона вмовила його розчистити великий клопоть землі серед кущів смородини та агрусу, і тепер вони заклопотано

міркували, яку розсаду можна привезти з Грейнджа. Я жахнулася, побачивши збитки, вчинені всього за півгодини;

кущі чорної смородини були гордістю Джозефа, і саме посеред них Кеті надумала влаштувати квітник! - От лишенько!

Це ж усе покажуть хазяїнові, ту ж мить як побачать! - вигукнула я. - Хто вам дозволив отаке творити в саду, скажіть на

милість? Ну, дадуть вам за це духопеликів, ось побачите! Містере Хейртоне, я просто нетямлюся з дива - невже вам на

те тільки й розуму вистачає, щоб наробити шкоди через її забаганку? - Та я забув, що то кущі Джозефа, - відповів

Ерншоу, трохи зніяковівши, - але скажу йому, що це я зробив. Ми завжди обідали разом із містером Хіткліфом. Я

заварювала чай і нарізала печеню, тому моя присутність за столом була конче потрібна. Кетрін зазвичай сиділа біля

мене, але в той день тишком примостилася біля Хейртона; і я побачила, що вона не збирається тримати в таємниці

свою дружбу, так само як раніше не приховувала ворожості. - Ви не дуже покажуйте, що прихильні до свого кузена, -

пошепки наставляла я її, коли ми увійшли у дім. - Це розізлить містера Хіткліфа, і буде вам обом непереливки. - Я й не

збираюся, - відповіла вона. За хвилину по тому вона, схилившись до Хейртона, тицяла первоцвіт у його тарілку з кашею.

Він не наслідювався заговорити до неї, не смів навіть поглянути в її бік, але вона продовжувала його дражнити, і він

зо два рази ледь не розсміявся. Я насупила брови, а вона крадькома позирнула на хазяїна; та по його обличчі було

видно, що думками він десь далеко від нашого товариства; і вона враз посерйознішала, занепокоєно вдивляючись у

його лице, а потім відвернулася і знов взялася до своєї бешкетної справи; і Хейртон нарешті крадькома пирс- нув.

Містер Хіткліф здригнувся і хутко озирнув нас усіх по черзі. Кетрін метнула у відповідь той неспокійний і все ж таки

зухвалий погляд, який він так ненавидів. - Добре, що мені звідси не дотягтися до тебе, - grimнув він. - Чи тебе чорти

телесують, що так зиркаєш на мене своїми очиськами? Сховай їх від мене! І більш не нагадуй мені про свою

присутність. Я гадав, що вже відучив тебе сміятись! - Це я сміявся, - промимрив Хейртон. - Що ти там варнякаєш? -

спитав хазяїн. Хейртон втупився в тарілку і не повторив свого зізнання. Містер Хіткліф якусь мить дивився на нього, потім мовчки повернувся до їжі і своїх роздумів. Ми на той час майже скінчили снідати; молоді люди обачливо

відсунулись одне від одного, то ж можна було не сподіватися якоїсь халепи під час трапези. Але тут у дверях з'явився

Джозеф, і з того, як трусилися в нього губи і якими грізними були очі, я зрозуміла, що він щойно викрив лиходійство,

скоєне над його дорогоцінними кущами. Він, певно, бачив Кеті та її кузена на місці злочину ще до того, як

пересвідчивсь у його наслідках; щелепи в нього ходили ходором, мов у корови, що пережовує свою жуйку, і через те

його промова звучала досить нерозбірливо: - Я маю отримати свою платню, бо мушу піти! Я-бо налаштувавсь померти

там, де служу шістдесят літ; оце думав - приберу на горище всі свої книги та все добро, а кухня хай лишається їм, так

воно спокійніше! Хоч і тяжко отак зніматися з теплого місця, та вже ж якось зібрався; аж не - їй, бач, і садочок мій

муляє! На Бога, хазяїне, цього я не подужаю стерпіти! Когось можна уярмити, і він привикне гнутися; та я завжди був

не з таких, і пізно вже мені привикати на старості літ! Та я ліпше піду дороги мостити, якось вже зароблю собі на хліб

та на юшку! - Ну, ну, дурню, - перервав Хіткліф, - коротше! Чим тебе скривдили? Я не втручатимусь у твої чвари з

Неллі, хай вона тебе хоч до короба вкине - мені байдуже! - Та я не про Неллі, - відповів Джозеф. - Якби то річ у Неллі,

я б і не думав іти; хоч вона й безсоромниця, та, дякувати Богові, ні в кого не може викрасти душу! Вона ніколи не була

така вже гарна, аби на неї хотілося око покласти. А оця-бо сквернавиця, шелихвістка, приворожила нашого хлопця

своїми нахабними очиськами та бісівським крутійством, та так, що... Не! В мене просто серце рветься! Він позабував

усе, що я для нього робив, скільки на нього сил угохкав, - пішов та й викопав усі ліпшенькі кущі смородини, усі до

їдненького! - і старий заголосив як на Гвалт, оплакуючи свою гірку образу та пропащу долю невдячного Ерншоу. - Та

він що, впився? - спитав Хіткліф. - Хейртоне, він наче тебе винуватить? - Я викопав лише два чи три кущики, -

відповів хлопець, - та я просто хотів їх пересадити. - А нащо тобі їх пересаджувати? - спитав хазяїн. Кетрін, розумниця, влізла-таки в

розмову: - Ми хотіли посадити там квіти, - вигукнула вона. - Це тільки я винна, бо я його

попросила. - А тобі який біс дозволив тут хоч цурку чіпати? - здивувався її свекор. - І хто велів тобі, Хейртоне, її

слухати? - додав він, повертаючись до хлопця. Той наче зацікавився; кухня відповіла за нього: - Ви б могли й не жалкувати

для мене кількох ярдів землі, якщо відібрали у мене весь маєток! - Твій маєток, негіднице? В тебе його й не було

ніколи, - мовив Хіткліф. - І мої гроші, - продовжувала вона, незворушно витримавши його гнівний погляд, і надкусила

окраєць хліба, що лишився від сніданку. - Цить! - ревнув він. - Доїдай - і геть звідси! - І маєток Хейртона, і його гроші,

- вела далі відчайдушна воячка. - Ми з Хейртоном тепер друзі, і я йому все про вас розповім! Хазяїн на якусь мить

наче знітився; він поблід і зіп'явся на ноги, дивлячись на неї із смертельною ненавистю. - Якщо ви мене зачепите хоч

пальцем, Хейртон ударить вас, - мовила вона, - отож краще сидіть. - Якщо Хейртон не витурить тебе звідси, то це я

його вдарю - та так, що він полетить до дідька, - гарикнув Хіткліф. - Клята відьма! То ти його хочеш наструнчити

проти мене? Геть звідси! Чуєш? Викинь її до кухні! Я її вб'ю, Елен Дін, якщо ти дозволиш їй іще хоч раз трапити мені

на очі! Хейртон тихенько вмовляв Кетрін піти. - Жени її геть! - люто заволав Хіткліф. - Що ти там розп'якуєш? І він

ступив до них, аби власноруч виконати свій наказ. - Він вас не послухається, злий чоловіче, - мовила Кетрін. - І скоро

він буде вас ненавидіти так само, як я. - Тихіше! - докірливо кинув хлопець. - Я не хочу, щоб ти з ним так розмовляла.

Годі! - Але ж ти не дозволиш йому мене вдарити?! - крикнула вона. - Все, іди! - сердито прошепотів він. Та було вже

пізно: Хіткліф міцно схопив її. - А тепер ти іди звідси! - сказав він Хейртону. - От відьма клята, все ж таки довела мене

- і такої миті, коли я не схильний це терпіти; та вона в мене довіку закається! Він запустив руку в її волосся; Хейртон

намагався її звільнити, вмовляючи хазяїна не бити її хоч цього разу. Чорні очі Хіткліфа палали; він, здавалося, ладен

був розірвати Ке- трін на шматки, і я вже якось ризикнула б заступитися за неї, та раптом його пальці розтислися; він

відпустив її волосся і тепер, тримаючи за руку, пильно вдивлявся в її лице. Потім він прикрив долонею очі і хвилину

постояв, силкуючись опанувати себе; і, знов повернувшись до Кетрін, мовив із напруженим спокоєм: - Затямте, вам не

слід мене дратувати - інакше я коли- небудь справді уб'ю вас! Ідіть із місіс Дін і надалі тримайтеся при ній; і свої

грубощі також збережіть для неї. А щодо Хейртона Ерншоу, то якщо я побачу, що він вас слухає, я відішлю його - хай

заробляє собі на хліб, де хоче. Ваша любов зробить його вигнанцем і жебраком. Неллі, забери її; і залиште мене, ви

всі! Залиште мене! Я повела юну леді з собою; вона була надто рада, що відбулася так легко, і не стала опиратись. Інші

пішли за нами слідом, і містер Хіткліф до обіду лишався сам у кімнаті. Я порадила Кетрін пообідати нагорі; та, ледве

завваживши, що її місце за столом вільне, він звелів мені її покликати.
Він ні до кого не говорив, їв дуже мало і по

обіді відразу ж пішов, попередивши, що не повернеться до вечора.
Поки його не було, двоє друзів сиділи в домі; я

чула, як Хейртон суворо обірвав свою кухню, коли вона почала вголос
засуджувати ставлення її свекра до його батька.

Він сказав, що не хоче чути жодного лихого слова про Хіткліфа; нехай
він буде хоч дияволом у плоті - то байдуже: він,

Хейртон, буде за нього стояти; і, як на те, хай вона гудить його самого -
бо їй це не в первину, - а Хіткліфа лишить у

спокої. Кетрін спершу розгнівалася; та він змусив її прикусити язичка,
спитавши, як їй сподобається, якщо він буде

погано говорити про її батька. Тоді вона зрозуміла, що Ерншоу
сприймає образи Хіткліфа як свої власні, і зв'язок, що

їх поєднує, не послабити ніякими переконаннями - бо це ланцюг,
викуваний звичкою, і жорстоко було б намагатися

його розірвати. Вона виявила справжню великодушність, припинивши
відтоді скаржитися на Хіткліфа і навіть

виявляти ворожість до нього; і потай зізналася мені, що шкодує про
свою спробу посварити його з Хейртоном: справді,

як мені здається, з того часу вона не мовила й слова проти свого
гнобителя в присутності кузена. Коли цю невелику

суперечку було залагоджено, вони знов стали друзями і сумлінно
взялися до своїх занять, як учень і вчителька.

Впоравшись зі своєю роботою, я прийшла посидіти з ними; і мені було
так любо та весело дивитись на них, що я й не

помічала, як летить час. Знаєте, вони для мене - майже як рідні діти: я довго пишлася одною, а зараз певна, що й

інший принесе мені таку ж радість. Його чесна, палка, благородна вдача допомогла йому вийти з мороку невігластва й

приниження, у якому його зростили; а щирі похвали Кетрін заохочували його старатися ще більше. Світло

пробудженого розуму осяяло і його лице, і тепер у зовнішності Хейртона відбивалося благородство душі. Я ледве

могла уявити, що саме цього юнака я побачила в той день, коли знайшла мою маленьку леді у Грозовому Перевалі

після її подорожі до Пеністон-Крега. Поки я милувалася ними, а вони працювали, надійшов вечір - а разом з ним

повернувся й хазяїн. Він захопив нас зненацька, увійшовши у дім через парадні двері; ми ще не встигли підняти голову

та поглянути на нього, а він вже стояв і дивився, як ми сидимо утрюх. Ну, подумала я, більш приємної та зворушливої

картини і бути не може; і стид і сором йому, якщо він почне їх лаяти. Полум'я кидало червоні відблиски на їхні голови

і вихоплювало з темряви два гарні обличчя, пожвавлені щирою дитячою цікавістю; бо хоч йому було двадцять три, а їй

вісімнадцять, у обох лишалося попереду стільки нового й незнаного, що вони мали відкрити для себе; вони ще не

пережили, навіть не торкнулися досвіду, властивого тверезій, зневірній зрілості. Вони разом звели очі на містера

Хіткліфа; ви, певно, ніколи не помічали, що очі в них достоту ті ж самі - очі Кетрін Ерншоу. Наша Кетрін більш нічим

не схожа на неї, - хіба що має таке ж саме широке чоло і отой особливий вигин ніздрів, що надає їй трохи вередливого

виразу - хоче вона того чи ні. А в Хейртона схожість виявляється дужче; вона помітна завжди, а тієї миті здавалася

просто разючою, бо всі його душевні сили були пробуджені. Мабуть, саме ця схожість обеззброїла містера Хіткліфа;

він рушив до вогнища, вочевидь схвильований; але раптом заспокоївся, позирнувши на хлопця - чи то радше

збентежився, та вже по- іншому. Він взяв у Хейртона книгу і подивився на відкриту сторінку; потім повернув її, не

зронивши ні слова, лише махнув Кетрін, щоб вона йшла звідси. Її товариш також ненадовго затримався після неї; я

збиралася йти слідом, але Хіткліф звелів мені лишитись. - Жалюгідне завершення, чи не так? - зауважив він, думаючи

про сцену, якій щойно був свідком. - Безглуздий кінець моїх відчайдушних зусиль. Я здобув важелі й мотики, щоб

розвалити обидва доми, і готував себе до Геркулесової праці, - а тепер, коли все готове і все у моїй владі, я бачу, що в

мене зникло бажання розтрошити дах над головою їхніх мешканців! Давні вороги не здолали мене; тепер я маю

чудову нагоду помститися на їхніх нащадках. Я можу це зробити, і мене ніхто не спинить. Але навіщо? Мені не

хочеться завдавати удару; не хочеться навіть замахнутись! Може здатися, наче я весь час старався лише для того, щоб

зрештою виявити дивовижну великодушність; але це не так. Я просто втратив здатність насолоджуватись руйнуванням

- і надто лінивий, щоб руйнувати безцільно. Неллі, насувається дивна зміна; на мені вже лежить її тінь. Мене так мало

турбує повсякденне життя, - я насилу згадую, що треба їсти й пити. Ці двоє, що зараз вийшли з кімнати, - вони - єдине,

що зберігає для мене чітку предметну подобу, і це завдає мені болю, страшного, мов передсмертні корчі. Про неї я не

хочу говорити; не хочу навіть думати; справді, краще б їй бути невидимою - я шаленію, коли вона поруч. А він хвилює

по-іншому; і все ж, якби я міг так чинити, не здаючись божевільним, я б ніколи більш не дивився у його бік. Ти б,

мабуть, вирішила, що мені справді недалеко до божевільня, - додав він із силуваною посмішкою, - якби я спробував

описати тобі всі незліченні спогади й думки, які він втілює та пробуджує. Але ти не будеш нікому переказувати те, що

почуєш від мене; а мій розум завжди такий замкнений у собі, що мене зрештою тягне розкрити його перед іншою

людиною. П'ять хвилин тому Хейртон здавався мені втіленням моєї юності, а не просто людиною; він збудив у мені

стільки різних і суперечливих почуттів, що мені здавалося неможливим навіть заговорити до нього. По-перше, він так

неймовірно схожий на Кетрін, і це породжує між ними страшний зв'язок; ти, мабуть, подумаєш, ніби саме це найдужче

вразило мою уяву, - а насправді це значить найменше; бо що для мене не пов'язане з нею? Що не нагадує про неї? Я

навіть на підлогу не можу глянути, щоб не побачити на плитах її лице! В кожній хмарці, в кожному дереві, в диханні

нічного вітру й у світлі ясного дня - усюди я відчуваю її! Будь-які людські обличчя довкола, мої власні риси - усе

дражнить мене її подобою. Весь світ - страшне зібрання пам'ятних знаків на спогад про те, що вона існувала і що я її

втратив! І Хейртон - це привид моєї невмирущої любові, моїх шалених поривань вибороти свої права; мого

приниження, моєї гордості, щастя мого і смутку... Може, це дико - переказу- вати ці думки тобі; але тільки так ти

зрозумієш, чому, хоч мені й остогидло бути весь час на самоті, товариство Хейр- тона мене не втішає; воно скоріше

обтяжує мої постійні тортури; і почасти через це я не зважаю на його стосунки з кузиною; як вони там розберуться -

мені байдуже. - Але що ви мали на увазі під "зміною", містере Хіткліф? - спитала я, стривожена його зізнанням; хоч, на мій розсуд, йому не загрожували ні божевілля, ні смерть: він був міцним і здоровим, а щодо стану його розуму, то

він ще змалку тішився з усілякої чортівні та химерних вигадок; всі його думки й почуття були зосереджені на єдиному

предметі - його недосяжному божестві; та за всіма іншими ознаками він був так само при здоровому глузді, як я. -

Цього я не знатиму, поки зміна не настане, - відповів він. - Зараз я ще не можу досягнути її. - Ви ж не почуваетесь

хворим? - спитала я. - Ні, Неллі, - відповів він. - Не почувуюся. - І ви не боїтесь смерті? - продовжувала я. - Боюся? Ні!

- відповів він. - Я не боюсь і не передчуваю її - і не сподіваюся на неї. Та й із якого б то дива? При моєму міцному

здоров'ї, врівноваженому житті і безпечних заняттях я мусив би - та, певно, й буду змушений, - лишатися в цьому світі,

поки голова мені не побіліє; і все ж я більше так не можу! Я весь час нагадую собі, що треба дихати... нагадую серцю,

щоб воно билось! Це так, наче стискаєш тугу пружину; я виконую лише з примусу навіть найлегші дії, якщо мене до

них не спонукає моя єдина думка; лише з примусу помічаю будь-що довкола, живе чи мертво, якщо воно не пов'язане з

нею. Я маю єдине бажання - і всім своїм єством, всіма силами прагну його здійснити. Я прагнув до цього так довго і

неухильно, що тепер переконаний: моє бажання здійсниться - і дуже скоро, бо воно поглинуло усе моє життя: я жив

лише передчуттям його здійснення! Ця сповідь не принесла мені розради; але, може, вона прояснить деякі незбагненні

поруки моєї душі, які віднедавна стали видимими. О Господи! Це була довга боротьба; скоріше б вона скінчилася! Він

заходив по кімнаті, промовляючи до себе такі моторошні слова, що я зрештою почала схилитися до думки, яку начебто

стверджував Джозеф: що совість обернула серце його хазяїна на земне пекло. Я не могла уявити, чим усе це

скінчиться. І, хоч доти Хіткліф дуже рідко викривав своє почуття бодай навіть поглядом, я не сумнівалася, що такий

душевний стан був для нього звичним; він і сам зізнавався в тому; але ніхто у світі не здогадався б про це з його

поведінки. Адже й ви не здогадалися, містере Локвуд, коли його побачили; а о тій порі, про яку я розповідаю, він був

такий самий - хіба, може, ще відлюдніший та небалакучіший у товаристві. РОЗДІЛ ТРИДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ Декілька

днів після того вечора містер Хіткліф уникав зустрічатися з нами за столом; але він би не згодився просто відіслати

Хейртона і Кеті подалі з очей. Це означало б для нього остаточну поразку; тому він вирішив сам не показуватись їм на

очі. їсти раз на добу здавалося йому цілком достатнім. Якось уночі, коли всі в домі вже спали, я почувала, як він

спускається вниз і виходить у парадні двері. Я не чула, щоб він повернувся; а вранці виявилось, що його досі немає.

Це сталось у квітні; день був ясний і теплий, трава - така зелена, якою лишень можуть зробити її дощі та сонце; і дві

яблуньки на південному боці муру стояли всипані цвітом. Після сніданку Кетрін наполягала, щоб я винесла крісло і

сиділа зі своєю роботою під ялинами біля будинку; і вмовила Хейртона, що вже зовсім одужав після того нещасного

випадку, скопати її малий квітник, перенесений за скаргою Джозефа в куток саду. І так любо мені було милуватись

буянням весни довкола, і чути духмяні пахощі квітів, і дивитись у ніжну блакить над головою; аж раптом моя юна

леді, побігши до воріт нарвати первоцвітів для своєї рабатки, повернулася лише з кількома квіточками і сповістила нас,

що іде містер Хіткліф. "І він говорив до мене", - зніяковіло додала вона. - Що він сказав? - уточнив Хейртон. - Хотів, щоб я чимшвидше забралася звідти, - відповіла вона. - Але він зовсім не такий, як завжди; і я трохи постояла,

подивилася на нього. - А який він? - спитав її кузен. - Ну, такий... жвавий, майже веселий. Та ні, навіть не "майже", а

дуже, дуже схвильований, і дикий, і радісний! - намагалася пояснити вона. - Отже, нічні прогулянки його розважають,

- зауважила я підкреслено недбалим тоном, хоча насправді була вражена не менше за неї; бо ж не щодня нам випадала

така нагода - бачити хазяїна радісним. Мені не терпілося побачити, чи вона каже правду, і я віднайшла якийсь привід

піти у дім. Хіткліф стояв на порозі; він був блідий і тремтів, але його очі й справді сяяли чудним радісним блиском, що

невпізнанно змінив його лице. - Ви щось поснідаєте? - спитала я. - Певно ж, зголодніли після прогулянки! Я хотіла

вивідати, де він був, але не наважилася спитати прямо. - Ні, я не голодний, - відказав він, одвертаючись, майже

зневажливо - наче збагнув, що я намагаюся вгадати причину його радості. Я знітилась; не могла вирішити, чи доречно

зараз дозволити йому з напучуваннями. - Не слід, як на мене, блукати десь надворі, - зауважила я, - коли час лежати в

ліжку; це нерозумно, у всякому разі, коли така вогка погода. Ще застуду схопите, а то, чого доброго, й пропасницю.

Щось дуже негаразд із вами! - Нічого такого, що я б не зміг стерпіти, - відповів він, - і охоче терпітиму, якщо ти даси

мені спокій. Заходь і не набридай мені. Я підкорилась; і, проходячи повз нього, помітила, що він часто дихає. "Так, -

мовила я до себе, - ясна річ, він занедужав; от диво - що ж то він міг робити?" Того дня він сів обідати з нами і прийняв

з моїх рук повну з верхом тарілку, наче збирався надолужити прогаяне за минулий піст. - Я не застудивсь, і мене не б'є

пропасниця, Неллі, - мовив він, натякаючи на мої слова, сказані вранці, - і я готовий віддати належне їжі, яку ти мені

пропонуєш. Він узяв ніж і виделку і наче хотів узятись до їжі, та раптом якось знеохотився; поклав прибор на стіл і

почав жадібно дивитись у вікно, а потім підвівся й вийшов. Ми бачили, як він походжає по саду, і Ерншоу сказав, що

піде й спитає, чому він не хоче обідати; може, ми його чимось образили. - Ну як, він іде? - спитала Кетрін, коли її

кузен повернувся. - Ні, - відповів той, - але він не сердиться; він справді чимось напрочуд вдоволений! Тільки я вивів

його з терпіння, бо двічі заговорив до нього, і він наказав мені забиратися до вас; його дивує, як я можу шукати іншого

товариства, окрім вашого. Я поставила його тарілку на черінь, щоб їжа не вичахла; а години дві по тому, коли в кімнаті

уже нікого не було, він повернувся, анітрохи не заспокоєний: та ж сама неприродна - таки неприродна! - радість

мерехтіла в очах під чорними бровами, лице було безкровне і раз у раз кривилося чудною посмішкою, що оголяла

зуби; його тіпало, але не так, як то буває від холоду чи в лихоманці; він не трусився, а тремтів, мов натягнута струна.

"Треба взнати, що з ним таке коїться, - подумала я, - а то хто ж його спитає?" І я вигукнула: - Ви почули якусь добру

новину, містере Хіткліф? У вас такий збуджений вигляд! - Звідки б я мав чути добрі новини? - мовив він. - А

збуджений я від голоду. Та схоже на те, що я не мушу їсти. - Обід вас чекає, - відповіла я. - Чому ви відмовляєтесь від

нього? - Я зараз не хочу їсти, - поспішно пробурмотів він. - Почекаю до вечері. І ось що, Неллі: прошу тебе, раз і

назавжди застережи Хейртона та інших, аби трималися від мене подалі! Я не бажаю, щоб мене хтось турбував; і хочу

бути в цій кімнаті сам. - Чим вони вам не догодили, що треба їх виганяти? - спитала я. - Скажіть, чому ви такий

дивний, містере Хітк-ліф? Де ви були цієї ночі? Я не знчев'я питаю, а... - Ти не знчев'я питаєш, а з нічого робити, -

розсміявся Хіткліф. - Але я відповім тобі. Цієї ночі я був на порозі пекла. Сьогодні я бачу своє небо. Воно стоїть мені

перед очима - лише за якісь три фути від мене! А тепер ти б краще йшла звідси! Ти не побачиш і не почувеш нічого

страшного, якщо не будеш за мною шпигувати. Я замела біля вогнища, стерла зі столу і пішла, знчена більше, ніж

будь-коли. У той день він лишався вдома, і ніхто не порушував його самоти, поки о восьмій годині я не розважила за

потрібне, хоч мене й не просили, принести йому каганця й вечерю. Він сидів, зіпершись на підвіконня, біля

розчиненого вікна, але не дивився надвір - його погляд був звернений у пільму кімнати. Вогонь ледь жеврів під купою

попелу; кімнату сповнювало вогке, м'яке повітря сутінків і така тиша, що можна було вчути не лише шумовиння

струмка в долині, але й дзюркіт його понад рінню, і плюскіт води об великі камені, що випиналися з неї. Я заохкала,

побачивши згасле вогнище, і почала зачиняти віконниці одна по одній, поки не підійшла до його вікна. - Можна

зачинити? - спитала я, щоб підняти його з місця, бо він не рухався. Відблиск вогню впав на його лице, коли я говорила.

О, містере Локвуд, я й передати не можу, як вжахнуло мене те видовисько! Ті чорні запалі очі! Та посмішка і мертвотна

блідість! Мені здалося, що то не містер Хіткліф, а якась мара; і, поточившись з переляку, я тицьнула свічкою в стіну, і

ми опинилися в темряві. - Так, зачини, - сказав він своїм звичайним тоном. - Що це ти така незграбна! Нащо було

тримати свічку нахиленою? Іди-но, принеси іншу. Я, по-дурному перестрашена, притьмом кинулася геть і сказала

Джозефові: - Хазяїн просить, щоб ти засвітив у нього та розпалив вогонь. - Бо сама я не наважилася піти туди знову.

Джозеф пішов, набравши у совок жару; та за хвилину приніс його назад, а у другій руці тримав тацю з їжею; він

пояснив, що містер Хіткліф збирається спати і не бажає нічого їсти до ранку. Ми чули, як він піднімався сходами; але

пройшов не до своєї спальні, а туди, де ліжко з панеллю. Вікно там, як я вже згадувала, досить широке, аби будь-кому

пролізти; і я вирішила, що він, певно, задумав нову нічну прогулянку. Але не хоче, щоб ми здогадалися про неї.

"Може, він перевертень чи вовкулака?" - думала я. Мені доводилося читати про цих страхітливих демонів у людській

подобі. І я примусила себе згадати, що доглядала його змалку і бачила, як він ріс, що була з ним поруч майже все

життя; то хіба не дурість - отак піддаватися страху! "Але звідки ж воно взялося, те мале чорне створіння, яке добрий

чоловік прихистив собі на горе?" - нашіптувало мені моє марновірство, коли я забувалась у дрімоті. І я марнувалась у

тривожному напівсні, гадаючи, яке йому приписати походження; і, повертаючись до тверезих роздумів, знов

пригадувала все його життя, тільки з домішкою моторошних подробиць; і насамкінець уявляла його смерть і

похорон; пам'ятаю, я була дуже заклопотана питанням, який напис вибити на його могильному камені та як домовитися

про це з гробарями; і, оскільки в нього не було прізвища і ми не могли вказати його вік, довелося обмежитись лише

одним словом - "Хіткліф". Так воно й сталося; якщо ви зайдете на цвинтар, то прочитаєте на його надгробку тільки це

- та ще дату його смерті. Світанок повернув мене до здорового глузду. Я встала і, щойно розвиднилось, вийшла в сад

перевірити, чи нема слідів під його вікном. Слідів не було. "Отже, лишався вдома, - подумала я, - і сьогодні з ним все

буде гаразд". Я приготувала для всіх сніданок, як завжди, тільки сказала Хейртону і Кетрін, щоб вони поїли, не

чекаючи хазяїна, бо він учора пізно ліг спати. Їм забаглося їсти в садку, під деревами; і я винесла їм столика.

Повернувшись у дім, я побачила містера Хіткліфа унизу. Вони з Джозефом обговорювали якісь господарські справи;

хазяїн давав ясні, докладні вказівки щодо роботи, але говорив швидко та все поглядав кудись убік із тим самим

збудженим, навіть іще тривожнішим виразом. Коли Джозеф вийшов із кімнати, він сів на своє звичайне місце, і я

поставила перед ним філіжанку кави. Він присунув її ближче, потім поклав руки на стіл і втупився у стіну напроти,

начебто озираючи якесь певне її місце сяючими, неспокійними очима, з такою напруженою цікавістю, що іноді

тамував подих на півхвилини. - Ось, прошу, - сказала я, посуваючи хліб йому просто під руку, - їжте й пийте, поки

гаряче; воно вас уже годину чекає. Він не помічав мене - і все ж посміхався. Мені б краще було побачити, що він

шкіриться на мене, ніж дивитися на ту посмішку! - Містере Хіткліф! Хазяїн! - скрикнула я. - Бога ради, не дивіться

так, наче бачите неземне видіння. - Не галасуй мені тут, - відповів він. - Озирнись і скажи, ми тут самі? - Звичайно, -

сказала я, - звісно ж, самі! Та все ж я мимохіть послухалася його наказу - так, наче не була впевнена. Він, нетерпляче

відсунувши посуд, звільнив перед собою місце на столі та схилився вперед, щоб краще бачити. Тепер я розуміла, що

він дивиться не на стіну; бо хоч я бачила лише його самого, було видно, що він розглядає щось на відстані двох ярдів

від себе. І що б це не було, воно вочевидь завдавало йому безмежної насолоди і нестерпного страждання; у всякому

разі, болісний і зачудований вираз його обличчя наводив на таку думку. Уявний предмет не був нерухомим: очі

Хіткліфа стежили за ним і не відлучалися, навіть коли він говорив до мене; марно я нагадувала йому, що не годиться

так довго не їсти: якщо він, дослухавшись до моїх намовлянь,
протягнув руку за скибкою хліба, його пальці

стискалися раніше, ніж досягали до неї, і лишалися на столі, забувши
про свою мету. Я сиділа і терпляче намагалася

відвернути його увагу від заняття, якому він віддавався з таким
самозреченням; та зрештою він підвівся, роздратований, і спитав, чом
би мені не дозволити йому їсти тоді, коли він захоче; і попередив, що
наступного разу я

не мушу чекати - мені досить лише поставити все на стіл і піти.
Промовивши ці слова, він вийшов із дому, повільно

попростував садовою стежкою і зник за ворітьми. Час тягся тривожно;
настав вечір. Я довго не лягала спати, а коли

лягла, сон не йшов до мене. Містер Хіткліф повернувся за північ і,
замість того щоб лягати, замкнувся в кімнаті внизу.

Я, прислухаючись, крутилася в ліжку - і зрештою вдяглася та пішла
вниз. Надто це тяжко - отак лежати, коли в голову

лізуть усілякі страхи. Я чула, як містер Хіткліф міряв кроками підлогу
і час від часу порушував мовчанку глибоким

зітханням, схожим на стогін. Він також бурмотів окремі слова; єдине,
що я змогла розібрати, було ім'я Кетрін, поєднане з дикими виразами
ніжності й страждання; і говорив він так, наче звертався до когось
поруч: приглушено,

щиро, вириваючи слова з глибини душі. Мені не вистачило сміливості
зайти до нього, але хотілося відволікти його від

цієї омани, і тому я почала поратися біля кухонного вогнища - совати
кочергою у продукі та вигрібати попіл. Це

подіяло швидше, ніж я очікувала. Він одразу ж відчинив двері і сказав:
- Неллі, йди сюди; вже ранок? Бери свічку і

заходь до мене. - Пробило на четверту, - відповіла я. - Свічка вам потрібна, щоб узяти її нагору? Ви могли б запалити її

від цього вогню. - Ні, я не хочу йти нагору, - мовив він. - Зайди до мене, розпали вогонь і роби в кімнаті все, що

належить. - Спершу треба тут розпалити, а тоді я звідси принесу жару, - відповіла я, беручи стільчика та міхи. Він тим

часом метався по кімнаті у стані, близькому до божевілля; його тяжкі зітхання зливалися в одне, не залишаючи йому

змоги перевести подих. - Як тільки розвидниться, пошлю когось по Гріна, - мовив він. - Я хочу задати йому кілька

юридичних питань, поки ще можу думати про такі речі й діяти спокійно. Я ще не склав заповіту; і кому залишити

свою власність - щось не можу вирішити. Про мене, хай вона хоч за вітром розвіється. - Я б так не казала, містере

Хіткліф, - заперечила я. - Заповіт почекає; а ви б краще покаялись у своїх несправедливих вчинках. Ніколи я не чекала, що

у вас так розхитаються нерви; та зараз вони у вас нікуди не годяться - і майже цілком із вашої вини. Як ви з себе

знущалися останні три дні, - та це й титана з ніг звалить. Поїжте трохи та поспіть. Ви лише погляньте на себе у

дзеркало - і побачите, як вам це необхідно. У вас он і щоки запали, і очі налиті кров'ю, мов у людини, що конає з

голоду і сліпне від безсоння. - Я не винний, що не можу ні їсти, ні спати, - відповів він. - Запевняю тебе, це

відбувається не з моєї волі. Я буду їсти і спати, коли зможу; а зараз це все одно, що вмовляти людину, яка борсається у

воді, трошки спочити - коли берег так близько! Я спершу маю досягти берега, а тоді й спочину. Добре, обійдемося без

містера Гріна; а щодо моїх неправедних діянь, то я не вчинив нічого несправедливого, і нема мені в чому каятись. Я

надто щасливий; і все-таки щасливий не досить. Блаженство моєї душі є вбивчим для тіла, але недостатнім для неї

самої. - Ви щасливі, хазяїне? - вигукнула я. - Дивне це щастя! Якщо ви можете вислухати мене без гніву, я дам вам

одну пораду, що зробить вас щасливішим. - Яку пораду? - спитав він. - Кажи. - Ви самі знаєте, містере Хіткліф, -

мовила я, - з тринадцяти років ви вели себелюбне, не християнське життя; і, певно, впродовж цього часу не брали до

рук Біблії. Мабуть, ви забули, що говориться в цій книзі; а тепер уже не встигнете згадати як слід. То хіба так уже

тяжко покликати когось - священика будь-якої конфесії, байдуже, якої саме, - хто б міг пояснити вам євангельські

істини і пока-зати, як далеко ви відступили від них і як далеко ви будете від царства небесного, якщо не змінитесь до

смерті. - Я не гніваюсь, я дуже тобі зобов'язаний, Неллі, - сказав він, - ти нагадала мені, як я хочу бути похованим: хай

мене віднесуть на цвинтар увечері, а проводити мене можете ви з Хейртоном, якщо захочете; і не забудьте

простежити, щоб гробарі виконали мої розпорядження щодо труни! А священик може не приходити, надгробні слова

мені не потрібні; кажу тобі, я майже досяг мого неба; а небо інших для мене нічого не варте, і я не бажаю його. - Але,

припустімо, ви будете так само вперто пости- тись і помрете від цього, і вас не дозволять поховати на церковній землі,

- мовила я, обурена такою безбожною байдужістю, - як вам це сподобається? - Все вони дозволять, - відповів він. - А

як не дозволять, вам доведеться поховати мене таємно. І якщо ви не виконаєте моєї волі, то переконаєтеся, що померлі

не перестають існувати! Зачувши, що в домі вже повставали, він зник у своєму сховищі; і я зітхнула з полегшенням.

Але після обіду, коли Джозеф і Хейртон пішли працювати, він знов зазирнув до кухні і, дико поглядаючи на мене,

попросив мене посидіти у домі; він хотів, аби хтось був поруч. Я відмовилася, прямо сказавши йому, що його дивні

розмови й поведінка мене лякають і в мене нема ні сил, ні бажання бути з ним наодинці. - Ви, мабуть, бачите у мені

самого диявола, - мовив він із гіркою посмішкою. - Щось надто огидне для порядної оселі. - Потім, звернувшись до

Кетрін, що була там і шмигнула за мене при його появі, він додав напівглузливо: - Може, ти підеш, курчатко моє? Я

тобі нічого не зроблю. Та ні! Для тебе я навіть гірший за диявола. Є одна, хто не буде мене цуратися; та Бог свідок,

вона безжальна! Чорт забирай, це незрівнянно більше, ніж можуть витримати плоть і кров - навіть мої. Більше він не

жадав нашого товариства. Коли звечоріло, пішов до своєї кімнати. Усю ніч і майже весь ранок ми чули, як він стогнав і

щось шепотів сам до себе. Хейртон усе поривався зайти до нього; та я сказала, щоб він привів містера Кеннета і тоді

вони зайдуть разом. Коли ж лікар прийшов, я попросила, щоб нас
впустили, і спробувала відчинити двері - та вони

були замкнені. Хіткліф звелів нам забиратися до дідька. Він сказав, що
йому краще, і нехай йому дадуть спокій; тому

лікар пішов. Наступний вечір був вогкий, а потім дощило всю ніч до
світанку; і, коли вранці я стала обходити дім, мені

впало в око, що вікно в хазяїна розчинене і дощ ллє просто в кімнату.
Отже, він не може лежати в ліжку, подумала я; а

то змок би наскрізь. Він уже встав або вийшов. Та я не буду зчиняти
гвалт - зайду сміливо і подивлюся. Успішно

відімкнувши двері іншим ключем, я підбігла до ліжка, бо в кімнаті не
було нікого; хутко розсунула панелі і зазирнула

всередину. Містер Хіткліф був там - лежав горілиць у ліжку. Його очі
зустріли мене таким гострим і лютим поглядом,

що я здригнулась; а він начебто посміхався. Я не могла повірити, що
він мертвий; але його лице та шию омивав дощ,

ліжка було залите водою, а він лежав нерухомо. Віконниця,
розгойдуючись туди й сюди, здерла шкіру на його руці,

покладеній на підвіконня; та кров не цебеніла з рани, і коли я її
торкнулася, то вже більше не мала сумніву: він був

мертвий і вже заляк. Я причинила вікно, прибрала з лоба його довге
чорне волосся і спробувала закрити йому очі,

щоб погасити їхній страшний, наче живий, жагучий погляд, перш ніж
іще хтось його побачить. Але очі не

закривалися; вони ніби глузували з моїх зусиль, і розтулені вуста і
гострі білі зуби насміхалися також! У новому нападі

страху я покликкала Джозефа. Джозеф причовгав нагору і здійняв галас, але рішуче відмовився торкатись небіжчика. -

Чорт прибрав його душу, - кричав він, - то, про мене, хай бере і те, звідки її витяг! Ет, щириться: аж страх дивитись! - і

старий грішник і собі глузливо вишкірився. Мені здавалося, що він, того й жди, втне гопки навколо ліжка; але він,

опанувавши себе, став навколішки, молебно звів руки і почав славословити Всевишнього за те, що законний хазяїн і

давній рід поновлені у своїх правах. Я була вражена страшною подією і в тоскній журбі поверталася спогадами до

минулих часів. А бідний Хейртон, більш від усіх скривджений, був єдиним, хто тужив щиро. Він сидів біля покійного і

ридав усю ніч; він стискав його руку і цілував дике глумливе обличчя, від якого будь-хто інший сахнувся б із огидою; і

оплакував померлого з тою невтійною тугою, в якій природно виливає себе великодушне серце, навіть коли воно

тверде, мов гартована криця. Містер Кеннет не зміг пояснити, від якої хвороби помер хазяїн. Я змовчала про те, що він

чотири дні не їв, бо побоювалася, що це ускладнить справу; до того ж я певна, що він відмовився від їжі не зумисне: то

було тільки наслідком, а не причиною його дивної недуги. Ми поховали його, на велике обурення сусідів, згідно з його

волею. Ерншоу, я, гробар та шість людей, що несли труну, - ото був і весь почет. Хейртон, із лицем, залитим слізьми,

накопав рясту і сам обклав ним бурий пагорб. І тепер його надгробок такий само охайний і зелений, як ті, що поруч; і

сподіваюся, його хазяїн спокійно спить, як його сусіди. Але селяни, якщо ви їх спитаєте, на Біблії присягнуть, що він

"ходить": дехто каже, що стрічав його біля церкви, і в полі, і навіть у цьому домі. Пусті балачки, скажете ви, і я так

кажу; та отой старий, що сидить на кухні біля вогню, стверджує, нібито бачить на власні очі, як вони обоє визирають із

вікна кімнати містера Хіткліфа кожної дощової ночі з дня його смерті. І дивна річ сталася зі мною десь місяць тому.

Одного вечора - темного, похмурого вечора - я йшла до Грейнджа і там, де шлях звертає до Грозового Перевалу,

зустріла малого хлопця з вівцею та двома ягнятами. Він плакав, аж заходився, і я подумала, що ягнята вперлися та не

слухають погонича. - А що таке, хлопче? - спитала я. - Там Хіткліф і жінка, отам, під горою, - схлипував він, - і я

боюся коло них іти. Я не бачила нічого; але ні вівці, ні хлопчик не хотіли йти; і я порадила йому обійти низом. Він,

мабуть, пригадав, коли пробирався один-одинцем по болотах, ті нісенітниці, що верзуть при ньому родичі та його малі

приятелі. Та все ж я тепер не люблю виходити, як стемніє; і не люблю лишатися сама в цьому похмурому домі. Тут

нічого не поробиш; я буду рада, коли вони поїдуть звідси і переселяться до Грейнджа. - То вони збираються переїхати

до Грейнджа? - спитав я. - Так, - відповіла місіс Дін, - одразу ж після весілля; а воно призначене якраз під Новий рік. -

А хто ж тоді житиме тут? - Ну, Джозеф зостанеться наглядати за маєтком, та, може, візьме до себе якогось хлопчину,

аби було веселіше. Вони влаштуються в кухні, а решту кімнат треба буде замкнути. - Щоб привиди вільніше в них

почувалися, - докинув я. - Ні, містере Локвуд, - відказала Неллі, похитавши головою. - Я вірю, що померлі спочивають

з миром; та не слід говорити про них так легковажно. Цієї миті розчахнулася садова брама; ті гультяї нарешті

повернулися. - От вони - так нічого не бояться, - пробурмотів я, дивлячись у вікно, як вони підходять. - Удвох вони

вистоять проти Сатани з усіма його бісівськими легіонами! Коли вони зійшли на ганок і спинилися, щоб востаннє

помилуватися місяцем - чи то радше одне одним у його сяйві, - я знов відчув палке небажання зустрічатися з ними і,

поклавши дещо на згадку про себе в руку місіс Дін та не зважаючи на її обурення моєю неввічливістю, вислизнув

через кухню, коли вони відчинили двері будинку; таким чином я б остаточно підтвердив підозри Джозефа щодо

негідних розваг покоївки, якби він, на щастя, не визнав мене за статечного добродія, почувши біля своїх ніг приємний

дзенькіт соверена. Мій шлях додому був довшим, бо я вирішив зазирнути на церковне подвір'я. Опинившись біля стін

церкви, я побачив, що за ці сім місяців вона майже перетворилася на руїну: вікна зяяли чорними провалинами, а

черепиця на даху деінде позсувалася з місця, щоб помалу осипатися під вітрами прийдешньої осені. Я почав шукати, і

невдовзі знайшов три могильні камені на схилі поблизу болота; той, що посередині, був сірим і майже весь ховався у

заростях вересу; камінь Едгара Лінто- на був подібним до нього, зарослий мохом, що наповзав із підніжжя; а камінь

Хіткліфа лишався оголеним. Я блукав серед могил, під цим благодатним небом; дивився на метеликів, що пурхали у

вересі, слухав м'який подих вітру в траві - і дивувався, як це спало комусь на думку, що не спочиває з миром той, хто

спить у цій мирній землі.

ПРИМІТКИ

Роман Емілі Бронте "Грозвий Перевал", що належить до золотого фонду англійської класичної літератури, був

надрукований 1847 року під псевдонімом Елліс Белл. Історія його публікації свідчить про ті складності, з якими

зіштовхувались письменники в ХІХ столітті, тим більші, якщо автором була жінка, а самий твір вражав сучасників

надмірністю почуттів та неординарністю персонажів. 1846-1847 роки - період найвищих творчих досягнень

письменниці. У травні 1846 року побачила світ невелика поетична збірка ("Poems"), підписана братами Беллами. За

іменами Керрер, Елліс та Ектон Белли ховалися Шарлотта, Емілі та Анни Бронте. Перу Емілі належав двадцять один

поетичний твір. Книга не знайшла широкого відгуку. Вважається, що було продано лише два екземпляри. Рецензенти

також не помітили віршів братів Беллів. Правда, одразу після публікації поезій у липні 1846 року в журналі "Атенеум"

з'явилася коротка рецензія, в якій вірші Елліса Белла, тобто Емілі, оцінювалися як набагато глибші і значніші

порівняно з іншими авторами збірки. Критик писав, що їхній автор має "сильні крила, що дають змогу сягнути таких

висот, на які він ще не наважується злетіти". Це поодиноким словом про музичність і пристрасність поезій Емілі

прозвучало як хистке передбачення майбутнього шедевру. На початку липня того ж 1846 року Шарлотта Бронте

запропонувала Генрі Колберну прийняти до друку три прозові твори - власний роман "Учитель", а також романи

"Грозивий Перевал" і "Агнес Грей", написані Емілі і Анни Бронте. Видавець, як зрештою і багато інших, відмовився.

Кожного разу, отримуючи відмову, наполеглива Шарлотта викреслювала на пакунку попередню адресу і писала нову.

Таким чином, у кожному новому видавництві, до якого вона зверталася, ще до ознайомлення з рукописами можна було

побачити список відмов. Отож заради об'єктивності слід зауважити, що доля "Грозивого Перевалу" могла скластися

значно трагічніше: роман взагалі міг не побачити світ. Нарешті в липні 1847 року романи Емілі і Анни були прийняті

до друку лондонським видавцем Томасом Ньюбі. Сестрам були поставлені жорсткі умови: вони мали сплатити 50

фунтів за видання 300 примірників. Видавець не поспішав, період очікування розтягнувся до середини грудня 1847

року. За цей час Шарлотта Бронте встигла не лише завершити свій другий роман "Джейн Ейр", а й надрукувати його у

видавництві "Сміт і Елдер" в середині жовтня. Саме стрімка популярність роману Шарлотти примусила Т. Ньюбі

прискорити публікацію "Грозового Перевалу" і "Агнес Грей". До речі, він намагався створити враження, що автори

цих романів Елліс та Ектон Белли і автор "Джейн Ейр" - це одна особа. Та поспіх і надії недалекоглядного видавця

виявилися марними. Романи, надруковані з друкарськими помилками, у непривабливій обкладинці, без правок Емілі

до "Грозового Перевалу", не здобули й частки того визнання читацької публіки та критики, що випало на долю роману

Шарлотти Бронте. "Агнес Грей" взагалі було проігноровано. "Грозовий Перевал" помітили, але в цілому критика була

негативною, хоча більшість рецензентів визнали його очевидну силу. У критичній статті, надрукованій у популярному

"Щотижневику Дугласа Джеролда" (Douglas Jerrold's Weekly Magazine), невпевнено зазначалося: "...здається, що в цій

книзі є велика сила, але ця сила безцільна ... в читача викликають шок, відразу, майже нудоту детальні описи

жорстокості, антигуманності, диявольської ненависті та помсти, які переплетені в тексті, що є могутнім свідченням

найвищої влади кохання". Рецензент "Атласу" так само розривався між засудженням та благоговінням: "У кожній

частині присутні ознаки якоїсь грубої могутності та несвідомої сили - яку її власник, здається, ніколи й не думав

обертати собі на користь. Загалом, ефект невимовно болючий ... Більш природно-неприродної історії ми не

пам'ятаємо". Фактично, це були приклади найбільш врівноважених рецензій. Письменниця старанно зберігала п'ять

найдовших та найсприятливіших відгуків. Решта рецензій мали лише негативний наголос. Стверджувалося, що

"Грозвий Перевал" - "дикий, заплутаний, фрагментарний та неможливий", засуджувалась його "безжалісність",

"жорстока любов", "моральна зіпсованість", "вульгарна розбещеність", "неприродні страхіття". Оглядач "Нью Манслі"

сказав, що роман слід було назвати "Зів'ялий перевал" (Withering Heights), а критик "Журналу Грехема" (Graham's Magazine) цікавився, "як людська істота змогла створити таку книгу, не наклавши на себе руки по закінченні

написання дюжини глав". Один критик, який, здається, дуже перейнявся образами їжі та голодування в романі, писав,

що цей твір "легко підхоплювався зголоднілою аудиторією... Існує таке старе прислів'я, що тим, хто їсть бутерброди з

сиром на ніч, наснитися Люцифер. Напевно, автор "Грозного Перевалу" полюбляє бутерброди з сиром". Отже, вікторіанська Англія не визнала незвичного для віку Раціо твору, не сприйняла його містицизму і надлюдських

поривів. Надто сильно, можна сказати, принципово, вирізнялася на загальному тлі англійської літератури світоглядна

основа творчості Е. Бронте. Характерна для неї творча манера письма, стилістична своєрідність "Грозного Перевалу"

були зумовлені високим рівнем трагедійності, з якою авторка відтворила душевні страждання персонажів роману.

Одночасно слід зазначити вагомість міфопоетичної образності в романі. Емілі Бронте - письменниця міфологічного

типу свідомості. У "Грозному Перевалі" міф, ця універсальна категорія людської культури і психіки, що перебуває

поза часом, актуалізується природно і своєрідно. В середині XIX століття, коли, здавалось, англійське письменництво

всю свою увагу сконцентрувало на проблемах соціуму, його взаємозв'язку з окремою людиною, на критиці соціального

ладу, невичерпним джерелом творчості Е. Бронте була британська міфологія. Міфопоетична традиція Великої Британії

ввібрала в себе елементи античних міфологічних систем, германської та кельтської міфологій, епічні мотиви бриттів,

саксів, франко-норманнів, фольклорні сюжети англійців, шотландців, валлійців, ірландців. Як писав англійський

історик Т. Б. Маколей, "сама земля тут насичена міфологією, і, хоч скільки зусиль докладати, вичерпати останню

неможливо". Історії про фей-рі (fairy) - ельфів, гномів, тролів, гоблінів - стовлять значну частку цієї давньої

міфології. Цих надприродних істот, які є, за різними версіями, - нечестивцями, духами померлих, плодами

непідвладної часу і розуму уяви, можна зустріти в поезіях Емунда Спенсера, Філіпа Сідні, Вільяма Шекспіра, Джона

Драйдена. Саме цю поетичну традицію минулого продовжує Емілі Бронте. На сторінках її роману поряд зі світом

людей існує світ ельфів, фей, відьом, привидів. Персонажам твору, як і самій письменниці, звично жити в міфі, світ

фейрі вони вважають реальним, так само як і світ, що їх оточує. До того ж обдарована величезною уявою Емілі добре

знала йоркширські народні повір'я та перекази, які, очевидно, передають і підтверджують важливість цієї архаїчної

традиції для британців. Непідвладність часу, безперервність побутування міфу на Британських островах та його

неминущу популярність підтверджують сьогодні числені твори про короля Артура та лицарів Круглого Столу, Робіна

Гуда і, безумовно, культова епопея Дж. Р. Р. Толкіна - "Володар пернів". У міфопоетичному мисленні письменниці

образи та сюжети британської міфології тісно переплетені з християнською, насамперед євангельською, символікою.

Звичайно, Емілі, донька англіканського священика, була глибоко віруючою людиною, проте релігійний фанатизм був

зовсім чужий для неї. Радше її віра мала характер філософського сприйняття життя. Подруга сестри Шарлотти Мері

Тейлор пригадувала: "Одного разу я розповідала, як мене хтось спитав, якої релігії я дотримуюсь. Моєю відповіддю

було, що я вірю у прямий зв'язок між Господом і мною. Емілі, котра лежала на килимку біля каміна, обійнявшись зі

своїм улюбленцем - псом Стражем, захоплено вигукнула: "Оце правильно!" І все ж "найвеличніша книга" - Біблія

живила дух і творчість письменниці. Діти Патріка Бронте знали її майже напам'ять. Звідси - роман насичений значною

кількістю біблійних образів, прямих і прихованих цитат, алюзій на біблійні тексти. їхня функціональність має різну

спрямованість. Насамперед звернення до Біблії відповідають загальному міфотворчому характеру роману

письменниці. З іншого боку, вони сприяють відтворенню почуттів і пристрастей персонажів. Показово також те, як

авторка використовує біблійні мотиви для іронічної характеристики релігійного фарисейства персонажів, наприклад

слуги Джозефа, виведений як обмежена і неосвічена людина. Важливою рисою "Грозового Перевалу", яка надає

творові ще більшої своєрідності, є виразність відтвореного письменницею йоркширського пейзажу, а саме рідного їй

Хеворта та його околиць. У романі практично немає географічних назв, окрім вигаданого Гімертона, але природа,

клімат, рослинний світ краю зображено реалістично і одночасно поетично. Цікаво, що сучасниця Емілі Бронте і

близька подруга Шарлотти, видатна англійська письменниця Елізабет Гаскел побачила рідну домівку сестер похмурою

і непривабливою: "...будинок знаходився в селищі - купці таких самих дерев'яних споруд, що приліпилися до

північного схилу порослого безбарвним вересом пагорба і дивляться на такі ж безбарвні вересові пустки ... двір,

оточений кам'яною огорожею, покритий дерном без квітів і без чагарника..." З іншого боку, як пригадує Ш. Бронте,

"Емілі була закохана в болота, найпохмуріша з пусток видавалась їй квітучою рожевою поляною, а в будь-якій

безрадійній розколині вона готова була побачити рай. Ця сумовита безмовність дарувала їй чимало насолоди, і

найважливішим за все була свобода". У спогадах старшої сестри проступає важлива особливість роману Емілі.

Йоркширський пейзаж відповідав світовідчуттю письменниці. Саме тут, серед незайманої, напівдиккої природи, серед

вітрів і вересових пусток єдино могли жити вигадані нею персонажі. Як зауважив Уолтер Аллен, жоден роман не

насичений так сильно самим духом місця, як "Грозовий Перевал". Коментарі до українського перекладу "Грозового

Перевалу" мають переважно літературознавчий характер. Проте, з точки зору розуміння художнього стилю

письменниці, не менш вагомим аспектом твору є його лінгвістична специфіка. Роман написано, в основному, англійською літературною мовою XIX століття, але у ньому достатньо широко використовуються діалектизми

західного Йоркширу. Дія роману відбувається в рідній для Е. Бронте місцевості, і вона точно відтворює і природу, і

звичаї, і особливості північноанглійських діалектів. Наприклад, у назві "Грозового Перевалу" ("Wuthering Heights") вжито діалектизм (to wuther), який означає "глухо шуміти", як вітер у пуці дерев. Діалектизми слугують авторці

мовленнєвою характеристикою окремих персонажів, наприклад, слуги Джозефа або молодого Гертона Ерншоу. У

мовленні останнього помітною є еволюція від постійного вживання діалектизмів до поступового їх зникнення, що, за

здумом Е. Бронте, вказує на зміни в його долі, зокрема соціального статусу наприкінці роману. Важливо також, і на це

неодноразово вказували дослідники роману, що діалектизми в романі дають уявлення про особливості йоркширського

діалекту початку XIX століття. Напевно, це й є найважчим для перекладача - знайти адекватні художні еквіваленти

йоркширських діалектизмів в українській простонародній мові. Стор. 25. Ті євангельські свині, одержимі дияволом, не

мали такого бісівського духу... - алюзія на євангельську притчу про уздоровлення біснуватого Ісусом Христом: "...звелів

він нечистому духові вийти з людини... бо багато ввійшло в нього демонів... як демони вийшли..., то у свиней увійшли.

І череда кинулась із кручі до озера, - і потопилась". (Євангелія від Луки, 8: 26-39). Стор. 34. ...кілька відчайдушних

погроз, що прозвучали, мов прокльони короля Ліра. - Лір - герой стародавніх британських легенд, увічнений у трагедії

В. Шекспіра "Король Лір" (1605). Благородний Лір ділить своє королівство між старшими доньками і, зраджений

ними, погрожує їм страшною помстою і нещастями, але світ більше непідвладний йому. Стор. 37. ...пропрокував, що

старий Нік врешті-решт затягне нас у пекло. - Старим Ніком лякали маленьких дітей, це слово означало диявола. Стор.

37-39. "Сімдесятьма сім, та Перше з Сімдесяти Перших. Божа проповідь...", "...проповідник доплентався до "Першого

з Сімдесяти Перших". - Сімдесят і сім - це священні числа, які часто зустрічаються в символіці Біблії і можуть мати

невідоме для нас містичне значення. Наприклад, Христос послав 70 учнів зі спеціальним дорученням: "А ті Сімдесят

повернулися з великою радістю, кажучи: "Господи, - навіть демони коряться нам у ім'я Твоє!" (Євангелія від Луки, 10:17-20); у Мойсея було 70 старійшин і в синадріоні - 70; апостоли обирають сім помічників - "обрання перших

дияконів" (Дії святих апостолів, 6: 1-7). У Е. Бронте маємо алюзію на Євангеліє від Матвія: "Господи, - скільки разів

брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз? Ісус промовив до нього: "Не кажу тобі -

до семи раз, але аж до сімдесяти раз по семи!" (Євангеліє від Матвія, 18: 21-22). Найтяжчий гріх, перший із сімдесяти

перших - це такий, якому немає прощення: "І кожному, хто скаже слово на Людського Сина, йому проститься; а хто

зневажатиме Духа Святого, - не проститься" (Євангеліє від Луки, 12: 10), "...хто богозневажить Духа Святого, - повіки

йому не відпуститься, але гріху вічному він підпадає" (Євангеліє від Марка, 3: 29) Стор. 64. ...розважаючись співанням

гімнів... - Йдеться про різдвяні гімни, які виконують у Святвечір і на Різдво, прославляючи народження Ісуса

Христа. ...прикрасила миртовими гілочками... - За традицією в Англії на Різдво люди прикрашають свої помешкання

вічнозеленим миртом. Стор. 65 ... пролежали на столі всю ніч - вечерея для домовика... - У британській міфології

вирізняють домашніх ельфів, які здебільшого дружелюбно ставляться до людей. Сільські жителі знали, що, якщо

живеш у місцевості, населеній духами, слід бути хорошими сусідами і приносити невеликі дарунки невидимому світу.

Тому мудра господиня завжди на ніч залишала ковток молока, мисочку каші або шматочок масла. Стор. 91. ...благаючи

Господа згадати патріархів Ноя та Лота і, як у давнину, врятувати праведних, скаравши грішників... - Ной - нащадок

Адама в дев'ятому поколінні, праведник, котрого Бог попереджає про потоп, і той будує Ковчег, рятуючи тварин і

птахів, і стаючи родоначальником нового людства після всесвітнього потопу. Лот - також праведник, врятований Богом

під час знищення неправедних Содома і Гоморри. ... а за Йону вочевидь мав прислужитися... - У Старому Заповіті

Йона - пророк, якого Бог послав проповідувати до міста Ніневії, столиці Ассирійської імперії, однак той не виконав

божественної місії і був покараний - його проковтнула величезна рибина, у череві якої він провів три доби. Стор.

106. ...собака на сні... - Усічене прислів'я. Його повний текст "Собака на сні лежить, сам не їсть і скотині не дає", або

редукований варіант - "Собака на сні - сам не їсть, та й іншим не дає". В п'єсі іспанського драматурга Лопе де Вега

"Собака на сні" (б. 1613) так поводить себе героїня, графиня Діана, не дозволяючи секретарю Теодоро кохати ані її, ані її служницю. В "Грозовому Перевалі" собакою на сні Ізабелла Лінтон називає Кетрін за те, що вона, будучи

дружиною Едгара, кохає і не відпускає від себе Хіткліфа. Стор. 107. ...ні тутешніх суддів він не боїться, ні Петра й

Павла, ні Йоана, ні Матея... - Петро, Павло, Іван, Матвій - тут судді небесні; Петро, Іван, Матвій - біблійні апостоли,

учні Ісуса Христа. Павло - в християнській традиції "апостол язичників", який не знав Христа під час його земного

життя і не входив до числа дванадцяти апостолів, однак за його видатні місіонерські та богословські заслуги був

названий, разом із Петром, "першопрестольним апостолом" і "учителем усесвіту". Стор. 124 ... печера чаклунки біля

Пеністон-Крегу, і ти збираєш "чортові пальці", щоб вкрасти молоко в наших корів... - З британської міфології відомо, що ельфи та інші феїри (fairies) оселялися переважно в печерах під пагорбами, недаремно їх іноді називають "народом

пагорбів". "Чортові пальці" - у Е. Бронте "наконечники стріл" (elf-bolts). За легендами ельфи були чудовими

майстрами, зокрема виготовляли зброю, фрагменти якої селяни знаходили в полях. За іншою версією, коли ельфи

хотіли помститися людям, вони віддавали ельфійські стріли відьмам, щоб ті уражали людей і домашню худобу. Стор.

149. Справжній Геркулесів подвиг... - Геркулес - в римській міфології бог і герой, відповідає грецькому Гераклу. Його

почитали як "непереможного", вічного трудівника, мужнього і добродійного героя, який перемагав чудовиськ силою

розуму і знань. Стор. 173 ...очі василіска... - Василіск - міфічне чудовисько-змій, наділений здатністю вбивати не лише

отрутою, а й поглядом і подихом. Можна було врятуватись від нього, показавши йому дзеркало: змій гинув від

власного відображення. Стор. 215. Михайлів день минув... - День архангела Михаїла (29 вересня) - свято, відоме з VII

століття, коли на честь архангела Михаїла було побудовано церкву неподалік від Риму. Архангел Михаїл в Старому

Заповіті виступає ангелом-хранителем єврейського народу, вождем війська ангелів у війні з драконом, в Новому

Заповіті згадується як хранитель усіх віруючих. Стор. 253. ...отаке потерча... - дитина, яка вмерла нехрещеною;

зневажливо - чужа, загублена дитина, що пристала до когось. У Е. Бронте - підмінена дитина, жалюгідний обмінник

(англ. pitiful changeling) - алюзія на нижчу британську міфологію, за якою злі ельфи викрадали дітей і підкидали

замість них маленьких карликів-потвор. Стор. 295. ...готував себе до Геркулесової праці... - Див. прим. до стор. 149.

Стор. 301. "Може, він перевертень чи вовкулака?" - У фольклорно-міфологічній традиції перевертень і вовкулака -

персонажі демонології. Перевертня, здатного перетворюватись у тварину, предмет або іншу людину осмислюють як

протиставлення істинного і хибного, як приховування істинної сутності за хибною формою, що є виявом витівок

диявола. Вовкулака - мрець-перевертень, який виходить з могили, щоб напитися людської крові. Жертва його блідне і

худне, і це дає можливість викрити диявола. Стор. 307. ...це ускладнить справу... - Натяк на те, що Хіткліф свідомо

відмовився приймати їжу, що означало самогубство. Якби про це стало відомо, при його похованні було б відмовлено в

церковній панахиді. Відмова від їжі виступає в романі своєю моделлю поведінки також Кеті і Кетрін Лінтон.

Подібним чином сама Емілі протестувала, коли відчувала ностальгію за домівкою, як наприклад у школі Роу Хед або у

Лоу Хіл. Відмовляючись від їжі, вона одразу ж починала відчувати себе хворою, і її відправляли додому набиратися

сил. У 1848 році, через рік після виходу роману "Грозний Перевал", Емілі Бронте помирає від туберкульозу і

самовиснаження, вона відмовляється від допомоги лікарів, від ліків. Така поведінка письменниці, змодельована в

образі Хітк- ліфа, донині залишається загадковою. Ольга БАНДРОВСЬКА "Грозвий перевал" Емілі Бронте в

культурному просторі вікторіанської Англії. О. Т. Бандровська
ЗГРОЗОВИЙ ПЕРЕВАЛ Розділ перший 21 Розділ другий

26 Розділ третій 34 Розділ четвертий 46 Розділ п'ятий 53 Розділ шостий
56 Розділ сьомий 62 Розділ восьмий 72 Розділ

дев'ятий 80 Розділ десятий 95 Розділ одинадцятий 111 Розділ
дванадцятий 121 Розділ тринадцятий 134 Розділ

чотирнадцятий 144 Розділ п'ятнадцятий 153 Розділ шістнадцятий
160 Розділ сімнадцятий 165 Розділ вісімнадцятий

181 Розділ дев'ятнадцятий 190 Розділ двадцятий 194 Розділ двадцять
перший 199 Розділ двадцять другий 215 Розділ

двадцять третій 221 Розділ двадцять четвертий 229 Розділ двадцять
п'ятий 238 Розділ двадцять шостий 242 Розділ

двадцять сьомий 246 Розділ двадцять восьмий 257 Розділ двадцять
дев'ятий 264 Розділ тридцятий 269 Розділ тридцять

перший 275 Розділ тридцять другий 280 Розділ тридцять третій
290 Розділ тридцять четвертий 298 ПРИМІТКИ. О. Т.

Бандровська 309

1 Woolf, Virginia. Mrs. Dalloway and Essays. - Moscow: Raduga
Publishers, 1984. - P. 241. 2 Eagleton, Terry. Literary

Theory: an introduction. - 2nd ed. - Minnesota, 1996. - P. 28. 3 Шовалтер,
Елейн. Феміністична критика у пущі // Слово.

Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.
/ За ред. М.Зубрицької. - Львів: Літопис, 1996. -

С. 526.4 Борхес, Хорхе Луис. Проза різних лет. - М.: Радуга, 1986. - С.
224.5 Тут і далі переклад Ольги Григор'євої. 6

Спарк М. Емили Бронте // Эти загадочные англичанки. - М.: Прогресс,
1992. - С. 214. 7 Frank, Katherine. Introduction //

Emily Bronte. Wuthering Heights. - Everyman's Library. - London: David
Campbell Publishers Ltd., 1991. - P. XVIII. 8

Walter, Allen. The English Novel: A Short Critical History. - Penguin
Books, 1991. - P. 195. 9 Элиот Т. С. Назначение

поэзии. Статьи о литературе. - К.: Airland, 1996. - С. 159.10 Віч-на-віч
(Ффрани11 Диявол.12 На вік (лат.).13 Пошепки

(іт.).14 Тубільці (лат.).15 Мілон Кротонський - за легендою,
давньогрецький атлет, що жив на початку VI ст.

Затиснутий деревом, яке намагався звалити, незміг звільнитися і був
розірваний дикими звірами 16 Непідсудність

світському суду. В Англії до початку дев'ятнадцятого сторіччя такі
привілеї мало духівництво 17 "Чевіотські лови"

(Chevy Chase) - англійська поема, створена на початку XVI ст.
Розповідає про битву при Отенберзі, що відбулася між

графом нортумберлендським Генрі Персі та шотландським графом
Дугласом 1338 о. на Чевіотських пагорбах.